165.

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ОПШТИНА ЛАПОВО
СКУПШТИНА ОПШТИНЕ
Број: 020-206/22-I
Датум: 15. 12. 2022. године
ЛАПОВО

На основу члана 35. став 6. Закона о планирању и изградњи („Сл. гласник РС“, број 72/09, 81/09, 64/10, 24/11, 121/12, 42/13, 50/13, 98/13, 132/14, 145/14, 83/18, 31/19, 37/19, 9/20 и 52/21)), Одлуке о изради Просторног плана Општине Лапово („Службени гласник Општине Лапово“ бр.6/21) и члана 37. став 1. тачка 5. Статута општине Лапово („Службени гласник Општине Лапово“, број 2/19), а по прибављеној сагласности Министарства грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре Републике Србије бр.350-01-02124/2022-11 од 18.11.2022.г., сагласности на Извештај о стратешкој процени утицаја на животну средину од надлежног органа бр.501-054/22-IV-03 од 08.12.2022.г. и Закључка Комисије за планове СО Лапово од 09. 12. 2022. године, Скупштина општине Лапово, је на седници одржаној 15. децембра 2022. године, донела

О Д Л У К У
О ДОНОШЕЊУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА ОПШТИНЕ ЛАПОВО

Члан 1.

Овом Одлуком доноси се Просторни план Општине Лапово, у свему према Елаборату урађеном од стране ЈП „Урбанизам“ Крагујевац из Крагујевца, а на који је прибављена сагласност Министарства грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре Републике Србије бр. 350-01-02124/2022-11 од 18. 11. 2022. године.

Члан 2.

Саставни део Просторног плана Општине Лапово је Извештај о стратешкој процени утицаја на животну средину Просторног плана општине Лапово, бр.2434 од 28.11.2022.г. урађен од стране ЈП „Урбанизам“ Крагујевац, из Крагујевца, на који је дата сагласност Општинске управе Лапово, одељења за буџет, привреду и финансије, бр.501-054/22-IV-03 од 08.12.2022. године.

Члан 3.

Елаборат Просторног плана из члана 1. ове Одлуке потписан је од стране председника Скупштине Општине Лапово и оверен печатом Скупштине Општине Лапово, а састоји се из текстуалног и графичког дела.

ТЕКСТУАЛНИ ДЕО

1.0 ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ ЗА ИЗРАДУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

1.1 Обухват и опис граница
1.2 Плански и правни основ
1.3 Обавезе услови и смернице из планских докумената вишег реда и других развојних докумената
1.3.1 Плански документи вишег реда
1.3.2 Остали развојни документи
1.4 Извод из текстуалног дела усвојеног концепта
1.4.1 Оцена постојећег стања (потенцијали и ограничења)
1.4.2 Принципи, циљеви и концепција и пропозиције просторног развоја

2.0 ПЛАНСКА РЕШЕЊА

2.1 Опис и одређење намена простора
2.2 Заштита уређење коришћење и развој природних система и ресурса
2.2.1 Одрживо коришћење и заштита пољопривредног земљишта
2.2.2 Одрживо коришћење и заштита шума и шумског земљишта
2.2.3 Одрживо коришћење и заштита ресурса вода
2.2.4 Коришћење и заштита минералних сировина
2.3 Просторни развој дистрибуција становништва и мрежа насеља и јавних служби
2.3.1 Становништво
2.3.2 Мрежа насеља
2.3.3 Јавне службе
2.4 Просторни развој и дистрибуција привредних делатности
2.4.1 Просторни развој привредних делатности
2.4.2 Пољопривреда, шумарство и лов
2.4.3 Индустрија
2.5 Просторни развој туризма, организација и уређење туристичких и рекреативних простора
2.6 Просторни развој саобраћаја и инфраструктурних система и повезивање са регионалним инфраструктурним мрежама
2.6.1 Саобраћај
2.6.2 Водопривредна инфраструктура
2.6.3 Термоенергетска инфраструктура
2.6.4 Електроенергетска инфраструктура
2.6.5 Телекомуникациона инфраструктура
2.6.6 Комунални системи и управљање отпадом
2.7 Пропозиције заштите животне средине, предела, природних и културних добара
2.7.1 Пропозиције заштите животне средине
2.7.2 Пропозиције заштите предела, природних вредности и биодиверзитета
2.7.3 Пропозиције заштите уређења и унапређења културних добара

2.7.4 Организација простора од интереса за одбрану земље и заштиту од елементарних непогода
2.7.5 Пропозиције за унапређење енергетске ефикасности

3.0 ПРОПОЗИЦИЈЕ ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА

3.1 Правила уређења
3.1.1 Целине и зоне утврђене просторним планом
3.1.2 Услови за уређење и правила за изградњу површина и објеката јавне намене и мреже саобраћајне и друге инфраструктуре

3.2 Правила грађења
3.2.1 Грађевинско подручје
3.2.2 Пољопривредно земљиште
3.2.3 Шумско земљиште
3.2.4 Водно земљиште

3.3 Имплементација просторног плана
3.3.1 Спровођење просторног плана и смернице за израду планске документације
3.3.2 Приоритетна планска решења и пројекти
3.3.3 Мере за подстицање равномерног регионалног развоја и кооперације са суседним јединицама локалне самоуправе
3.3.4 Учесници у имплементацији
3.3.5 Мере и инструменти за имплементацију

4.0 РЕФЕРАЛНЕ КАРТЕ

1 Реферална карта 1 „Намена простора“ 1:50 000
2 Реферална карта 2А „Мрежа насеља и инфраструктурни системи“1:50 000
3 Реферална карта 2Б „Мрежа насеља и инфраструктурни системи“1:50 000
4 Реферална карта 3 „Туризам и заштита простора“ 1:50 000
5 Реферална карта 4 „Карта спровођења“ 1:50 000

Члан 4.

Саставни део ове Одлуке је Извештај са јавног увида Просторног плана Општине Лапово са Извештајем о Стратешкој процени утицаја на животну средину бр. 350-5/2022-02 од 12. 10. 2022. године, сагласност Министарства грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре Републике Србије бр.350-01-02124/2022-11 од 18. 11. 2022. године, на Просторни план Општине Лапово, са Извештајем о извршеној контроли усаглашености Просторног плана Општине Лапово и сагласност Општинске управе Лапово, одељења за буџет, привреду и финансије, бр. 501-054/22-IV-03 од 08.12.2022.године, на Извештај о стратешкој процени утицаја на животну средину.

Члан 5.

Један примерак донетог, потписаног и овереног Просторног плана у аналогном облику и један примерак у дигиталном облику достављају се архиви органа надлежног за његово доношење, а два примерка донетог, потписаног и овереног плана у аналогном облику и два примерка у дигиталном облику достављају се органу надлежном за његово спровођење.

Један примерак донетог плана у дигитално облику доставља се Министарству грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре Републике Србије.

Члан 6.

Орган надлежан за доношење плана, је дужан да у року од 15 дана од дана ступања на снагу Просторног плана Општине Лапово, преко своје стручне службе, достави органу надлежном за послове државног премера и катастра донет Просторни план.

Члан 7.

Ова Одлука ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Општине Лапово“.

ПРЕДСЕДНИЦА
Мирела Раденковић, с.р.

Р Е П У Б Л И К А С Р Б И Ј А
Општина Лапово
Скупштина општине Лапово

ОПШТИНА ЛАПОВО

ПРОСТОРНИ ПЛАН ОПШТИНЕ ЛАПОВО

ИЗВЕШТАЈ О СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЕНИ УТИЦАЈА ППО ЛАПОВО НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

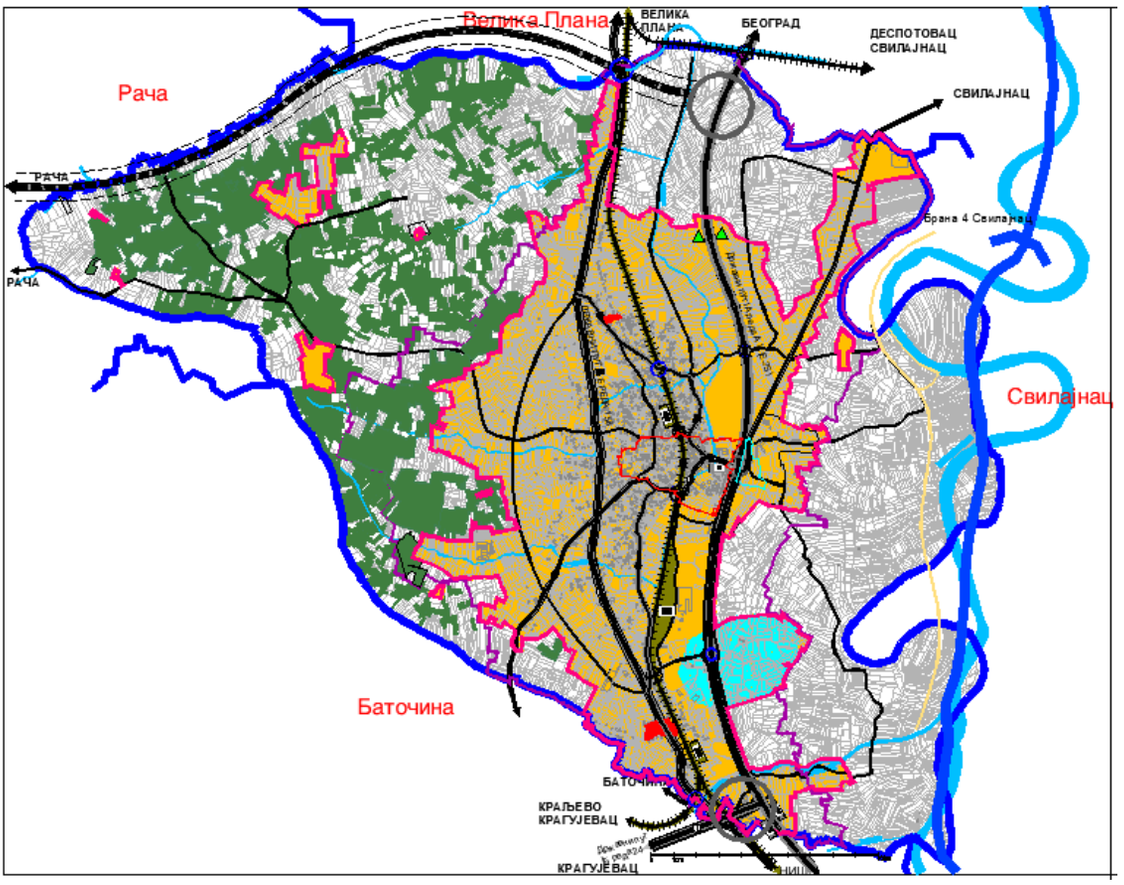

ЈП Урбанизам - Крагујевац
34 000 Крагујевац ул. Краља Петра I 23
www.urbanizam.co.rs ПИБ: 101577522; Мат бр: 07165862
тел: 034/306-603 (централа); e-mail: office@urbanizam.co.rs
рачун: 165-7010418199-74; 155-42830-45; 205-61692-88

Крагујевац, 2022. године

ОПШТИНА ЛАПОВО

ЈП Урбанизам - Крагујевац
34 000 Крагујевац ул. Краља Петра I 23
www.urbanizam.co.rs ПИБ: 101577522; Мат бр: 07165862
тел: 034/306-603 (централа); e-mail: office@urbanizam.co.rs
рачун: 165-7010418199-74; 155-42830-45; 205-61692-88

ПРОСТОРНИ ПЛАН ОПШТИНЕ ЛАПОВО

ИЗВЕШТАЈ О СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЕНИ УТИЦАЈА ППО ЛАПОВО НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

вд директор

Наташа Ивановић, дипл.инж.арх.

ЕЛАБОРАТ:	ПРОСТОРНИ ПЛАН ОПШТИНЕ ЛАПОВО	ИЗВЕШТАЈ О СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЕНИ УТИЦАЈА ППО ЛАПОВО НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ
ИНВЕСТИТОР И НАРУЧИЛАЦ	ОПШТИНА ЛАПОВО	
НОСИЛАЦ ИЗРАДЕ	Општинска управа Лапово	
ОБРАЂИВАЧ	ЈП "УРБАНИЗАМ" - КРАГУЈЕВАЦ	
ВД ДИРЕКТОР	Наташа Ивановић, дипл.инж.арх.	
ИЗВРШНИ ДИРЕКТОР	Весна Јовановић Милошевић, дипл.инж.арх.	
ОДГОВОРНИ ПЛАНЕР	Мирјана Ћирић, дипл.инж.арх.	
РУКОВОДИЛАЦ РАДНОГ ТИМА ЗА ИЗРАДУ СТРАТШКЕ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА ПЛАНА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ	Весна Јовановић, дипл.хем Тијана Марковић,маст.инж.заш.жив.сред.	
РАДНИ ТИМ	Милана Анђелковић, дипл.простор.план	
	Милун Милићевић, дипл.инж.саоб.	
	Марко Николић, дипл.инж.маш.	
	НиколаТимотијевић, дипл.инж.ел.	
	Владимир Миловановић, дипл.инж.грађ. (хидро)	
	Мирјана Маринковић Габарић, дипл.простор.план.	
	Иван Пудар, дипл.инж.грађ.	
	Светлана Драгојловић, грађ.техн.	

	Иван Пудар, дипл.инж.грађ.	Водопривредна инфраструктура,
	Светлана Драгојловић, грађ.техн.	
САРАДЊА - СО ЛАПОВО	Момчило Петровић, дипл.прав.	

Садржај:

ТЕКСТУАЛНИ ДЕО

5.0 ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ ЗА ИЗРАДУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

5.1 Увод 1
5.2 Правни и плански основ за израду плана 2
5.3 Обухват и опис границе плана 15
5.4 Синтезни приказ потенцијала и ограничења за развој планског подручја (SWOT ANALIZA) 16
5.4.1 Резиме оцене стања, потенцијала и ограничења - SWOT ANALIZA 16
5.4.2 Регионални аспект развоја Општине 26
5.5 Принципи просторног развоја 26
5.6 Визија и циљеви просторног развоја 26
5.7 Концепција просторног развоја 29
5.7.1 Законски и плански оквир 29
5.7.2 Могући стратешки правци развоја 30
5.7.3 Приказ концепције развоја и планираних намена 32

6.0 ПЛАНСКА РЕШЕЊА

6.1 Опис и одређење намена простора 32
6.2 Заштита, уређење,коришћење и развој природних система и ресурса 34
2.2.1 Одрживо коришћење и заштита пољопривредног земљишта 34
2.2.2 Одрживо коришћење и заштита шума и шумског земљишта 36
2.2.3 Одрживо коришћење и заштита ресурса вода 37
2.2.4 Коришћење и заштита минералних сировина 37
6.3 Просторни развој, дистрибуција становништва, мрежа насеља и јавних служби 39
6.3.1 Демографски оквир и перспективе 39
6.3.2 Мрежа насеља 44
6.3.3 Просторни развој и размештај: становања, услужних делатности и јавних служби 45
2.4 Просторни развој и дистрибуција привредних делатности 52
2.4.1 Развој пољопривреде 53
2.4.2 Развој шумарства и ловне привреде 55
2.4.3 Развој индустрије и МСП 55
2.5 Просторни развој туризма, организација и уређење туристичких и рекреативних простора 57
2.6 Просторни развој саобраћаја и инфраструктурних система и повезивање са регионалним инфраструктурним мрежама 59
2.6.1 Саобраћајна инфраструктура 59
2.6.2 Водопривредна инфраструктура 61
2.6.3 Термоенергетска инфраструктура 63

2.6.4 Електроенергетска инфраструктура 66
2.6.5 Телекомуникациона инфраструктура 66
2.6.6 Комунални системи и управљање отпадом 67
2.7 Правила и мере заштите животне средине, предела, природних вредности и културних добара 68
2.7.1 Заштита животне средине 68
2.7.2 Заштита, уређење и унапређење предела, природних вредности и биодиверзитета 79
2.7.3 Заштита, уређење и унапређење културних добара 81
2.7.4 Заштита од елементарних непогода 83
2.7.5 Заштита од интереса за одбрану земље 85

7.0 ПРОПОЗИЦИЈЕ ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА
3.1 Правила уређења 85
3.1.1 Опис и одређење целина и зона за које није предвиђена даља планска разрада 86
3.1.2 Услови за уређење и изградњу објеката јавне намене и мреже саобраћајне и друге инфраструктуре 86
3.2 Правила грађења 113
3.2.1 Пољопривредно земљиште 113
3.2.2 Шумско земљиште 116
3.2.3 Водно земљиште 117
3.2.4 Грађевинско земљиште 117
3.3 Имплементација просторног плана 127
3.3.1 Спровођење просторног плана и смернице за израду планских докумената 128
3.3.2 Приоритетна планска решења и пројекти 128
3.3.3 Мере за подстицање равномерног регионалног развоја и кооперације са суседним јединицама локалне самоуправе 133
3.3.4 Учесници у имплементацији 133
3.3.5 Мере и инструменти за имплементацију 134

8.0 РЕФЕРАЛНЕ КАРТЕ
6 Реферална карта 1 „Намена простора“ 1:25 000
7 Реферална карта 2А „Мрежа насеља, функција, јавних служби и саобраћајна инфраструктура“ 1:25 000
8 Реферална карта 2Б „Инфраструктурни системи“ 1:25 000
9 Реферална карта 3 „Туризам и заштита простора“ 1:25 000
10 Реферална карта 4 „Спровођење плана“ 1:25 000

САДРЖАЈ ГРАФИЧКИХ ПРИЛОГА:

РЕФЕРАЛНЕ КАРТЕ

Референална карта 1 „Намена простора“…… Р 1:25 000
Референална карта 2А „Мрежа насеља, функција, јавних служби и саобраћајна инфраструктура“ …… Р 1:25 000
Референална карта 2Б „Инфраструктурни системи“..... Р 1:25 000
Референална карта 3 „Туризам и заштита простора“ ..... Р 1:25 000
Референална карта 4 „Спровођење плана“..... Р 1:25 000

САДРЖАЈ

1. 1 УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

2. 2 ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ
3. СРЕДИНУ
1. **2.1 КРАТАК ПРЕГЛЕД САДРЖАЈА И ЦИЉЕВА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА**
2. ОПШТИНЕ ЛАПОВО
3. 2.2 ПРИКАЗ ОПШТИХ И ПОСЕБНИХ ЦИЉЕВА ППО ЛАПОВО
4. 2.3 НАМЕНА ПРОСТОРА
5. 2.4 РЕЛЕВАНТНИ ПЛАНСКИ И ДРУГИ ДОКУМЕНТИ
6. ***ИЗВОД ИЗ ПЛАНСКИХ ДОКУМЕНАТА ВИШЕГ РЕДА И ДРУГИХ ДОКУМЕНАТА***
7.
4. 3 ПРЕГЛЕД ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА И КВАЛИТЕТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ НА ПОДРУЧЈУ ПЛАНА
5. 3.1 ТОПОГРАФСКЕ, ГЕОМОРФОЛОШКЕ И ГЕОЛОШКЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ
6. 3.2 ПЕДОЛОШКЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ
7. 3.3 МИНЕРАЛНЕ СИРОВИНЕ
8. 3.4 ХИДРОГРАФСКЕ, ХИДРОЛОШКЕ И ХИДРОГЕОЛОШКЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ
9. 3.5 КЛИМАТСКЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ И МЕТЕОРОЛОШКИ ПОКАЗАТЕЉИ
10. 3.6 СЕИЗМОЛОШКЕ КАРАКТЕРИСИТКЕ
11. 3.7 ПРИРОДНИ РЕСУРСИ
12. 3.8 СТВОРЕНЕ ВРЕДНОСТИ
1. 3.8.1 Демографске карактеристике
2. 3.8.2 Инфраструктурна и комунална опремљеност – потенцијали и ограничења
3. 3.8.3 Заштићена природна добра
4. 3.8.4 Непокретна културна добра
2.
4 КАРАКТЕРИСТИКЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ У ЗОНАМА ГДЕ ПОСТОЈИ МОГУЋНОСТ ДА БУДЕ ИЗЛОЖЕНА ЗНАЧАЈНОМ УТИЦАЈУ
4.1 ПОСТОЈЕЋЕ СТАЊЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

4.1.1 Ваздух
4.1.2 Вода
4.1.3 Земљиште
4.1.4 Бука
4.2 ПИТАЊА ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ РАЗМАТРАНА У СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЕНИ И ПРИКАЗ РАЗЛОГА ЗА ИЗОСТАВЉАЊЕ ОДРЕЂЕНИХ ПИТАЊА И ПРОБЛЕМА ИЗ ПОСТУПКА ПРОЦЕНЕ
4.3 ПРОСТОРНА ДИФЕРЕНЦИЈАЦИЈА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ
4.4 ВАРИЈАНТНА РЕШЕЊА
4.5 КОНСУЛТАЦИЈЕ

5 ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ И ИЗБОР ИНДИКАТОРА

5.1 ОПШТИ ЦИЉ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ
5.2 ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ

5.3 ВРСТЕ И ИЗБОР ИНДИКАТОРА КОЈИ СУ КОРИШЋЕНИ ПРИ ИЗГРАДИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ

6 ПРОЦЕНА МОГУЋИХ УТИЦАЈА

6.1 ПРИКАЗ ПРОЦЕЊЕНИХ УТИЦАЈА ВАРИЈАНТНИХ РЕШЕЊА ПЛАНА И ЊИХОВО ПОРЕЂЕЊЕ

6.2 ПРИКАЗ ПРОЦЕЊЕНИХ УТИЦАЈА ПЛАНА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ СА ОПИСОМ МЕРА ЗА СПРЕЧАВАЊЕ И ОГРАНИЧАВАЊЕ НЕГАТИВНИХ, ОДНОСНО УВЕЋАВАЊЕ ПОЗИТИВНИХ УТИЦАЈА

6.2.1 Процена утицаја планских решења на животну средину

6.3 ЗАШТИТА И МЕРЕ ЗА СМАЊЕЊЕ НЕГАТИВНИХ И УВЕЋАЊЕ ПОЗИТИВНИХ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

6.4 ЗАШТИТА ОСНОВНИХ ЕЛЕМЕНАТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

6.4.1 Заштита ваздуха

6.4.2 Заштита вода

6.4.3 Заштита земљишта

6.4.4 Заштита од буке

6.4.5 Заштита према припремљеним планским решењима

6.4.5.1 Заштита животне средине у сектору индустрије и енергетике

6.4.5.2 Заштита животне средине у сектору пољопривреде

6.4.5.3 Заштита животне средине у сектору саобраћаја

6.4.5.4 Заштита животне средине у сектору управљања отпадом

6.4.5.5 Заштита животне средине у сектору заштите природних добара, биодиверзитета и предела

6.4.5.6 Заштита животне средине у сектору туризма

6.4.5.7 Развој еколошке свести

6.5 МЕРЕ И ИНСТРУМЕНТИ ЗА ИМПЛЕМЕНТАЦИЈУ ПЛАНСКИХ РЕШЕЊА

6.5.1 Заштита природних вредности

6.5.1.1 Заштита ваздуха

6.5.1.2 Заштита вода

6.5.1.3 Заштита земљишта

6.5.2. Управљање отпадом

7 СМЕРНИЦЕ ЗА ИЗРАДУ ПРОЦЕНА УТИЦАЈА НА НИЖИМ ХИЈЕРАРХИЈСКИМ НИВОИМА

8 ПРОГРАМ ПРАЋЕЊА СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

8.1 ОПИС ЦИЉЕВА ПРОГРАМА ПРАЋЕЊА СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

8.2 ИЗБОР ИНДИКАРОТОРА ЗА ПРАЋЕЊЕ СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

8.3 ПРАВА И ОБАВЕЗЕ НАДЛЕЖНИХ ОРГАНА

9 МЕТОДОЛОГИЈА ИЗРАДЕ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ И ТЕШКОЋЕ У ИЗРАДИ

9.1 ПРИМЕЊЕНА МЕТОДОЛОГИЈА

10 ЗАКЉУЧАК

Графички прилог:

Туризам и планирана заштита простора……..Р 1:25000

Извештај о Стратешкој процени утицаја Просторног плана општине Лапово на животну средину

13. 1 УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

Стратешка процена утицаја на животну средину CEA (Strategic Environmental Assessment) је облик процене животне средине EA примењене у плановима, политикама и програмима. Користи се следећа дефиниција SEA: "SEA је систематичан процес оцењивања последица предложених политика, планских или програмских иницијатива за животну средину, са циљем да се те последице у потпуности обухвате и правилно решавају у најранијој фази одлучивања у истој равни са социјалним и економским факторима."

Разматрањем и укључивањем битних аспеката животне средине у припрему и усвајање одређених планова и програма и утврђивањем услова за очување вредности природних ресурса и добара, предела, биолошке разноврсности, биљних и животињских врста и аутохтоних екосистема, односно рационалним коришћењем природних ресурса, доприноси се циљевима одрживог развоја.

Применом стратешке процене утицаја у планирању, отвара се простор за сагледавање промена насталих у простору и уважавање потреба предметне средине. Планирање подразумева развој, а нова стратегија одрживог развоја захтева заштиту животне средине. Ако Процена утицаја није била у могућности да усмерава развој услед њене ограничене улоге у планирању, примена Стратешке процене омогућава постављање једног новог система вредности, уз уважавање сазнања о нарушеном систему одређеног простора.

Увођењем Стратешке процене утицаја на животну средину у процес просторног и урбанистичког планирања, она постаје незаобилазан и потенцијално веома ефикасан инструмент у систему управљања и заштите животне средине. На основу стратешке процене утицаја на животну средину, све планом предвиђене активности биће подложне критичком разматрању са становишта утицаја на животну средину, у поступку доношења планова, након чега ће се доносити одлука да ли ће се приступити доношењу планова и програма и под којим условима – или ће се одустати од истих.

У сагласности са претходним опредељењима, као и у сагласности са захтевима постојеће законске регулативе, Закон о стратешкој процени утицаја на животну средину *(„Сл. гласник Републике Србије“, бр. 135/04)* и Закон о изменама и допунама Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину *(„Сл. гласник Републике Србије“, бр. 88/10)* и на основу **Одлуке о изради Просторног плана**, бр. 020-62/21-I од 29.03.2021., *(„Сл.гласник Општине Лапово“, бр.6/21)*, чији је саставни део Решење бр.350-3/21-02 од 18.03.2021. о изради Стратешке процене утицаја Просторног плана Општине Лапово на животну средину, ово истраживање је урађено као Стратешка процена утицаја на животну средину Просторног Плана општине Лапово, уз дефинисање могућих утицаја и утврђивање потребних мера заштите, како би се у току редовних активности и у случајевима могућих акцидената спречиле негативне последице на животну средину.

Израда Стратешке процене представља основу за обезбеђење интеграције заштите животне средине и одрживог развоја у све фазе израде Просторног плана општине Лапово и дефинисање услова и решења заштите животне средине у будућем развоју општине Лапово.

Циљ Стратешке процене утицаја Плана је утврђивање обавезујућих, хијерархијски усаглашених смерница (еколошких захтева), при изради Плана, дефинисање смерница и мера заштите и унапређивања животне средине и остваривање услова за одрживи развој.

Израда Стратешке процене утицаја и процена могућих стратешких утицаја Просторног плана општине Лапово на животну средину садржи више нивоа:
• анализу постојећег стања и природних карактеристика подручја,
• анализу потенцијала и ограничења у простору,
• анализу услова документације вишег реда од битног значаја и утицаја за поступак стратешке процене утицаја - хијерархијска условљеност,
• анализу услова надлежних институција и осталих релевантних услова и захтева,
• анализу захтева општине Лапово,
• анализу захтева заинтересоване јавности,
• анализу статуса заштите природних и културних добара,
• предлог концепта даљег коришћења и развоја подручја општине Лапово,
• вредновање предметног подручја, непосредног и ширег окружења са аспекта могућих ограничења, начина и услова коришћења простора и реализације планираних садржаја у складу са принципима одрживог развоја.

2 ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

Повод за израду Стратешке процене утицаја на животну средину је израда Просторног плана општине Лапово, чији је временски хоризонт 2035.година, са првом фазом која разматра могућности остварења стратешких приоритета и пројеката до 2025.године. Нацрт Просторног плана општине, припремљен је на основу Пројектног задатка Наручиоца, уважавајући примедбе и сугестије са Раног јавног увида. Извештај о СПУ је саставни део документационе основе предметног плана и садржи све неопходне елементе дефинисане Законом о стратешкој процени утицаја *(„Сл.гласник РС“, бр.135/05 и 88/10 – Извштај о стратешкој процени, члан 12-17)*.

ПРАВНИ ОСНОВ за израду овог Плана је:

- Закон о планирању и изградњи *(„Сл. гласник РС", бр.72/09, 81/09-испр.,64/10-одлука УС,24/11, 121/12, 42/13, одлука УС, 50/13-одлука УС, 98/13-одлука УС, 132/14, 145/14, 31/19, 37/19, 9/20 и 52/21- Чл. 19.-20а)* и
- Правилник о садржини, начину и поступку израде докумената просторног и урбанистичког планирања *(„Сл.гласник РС", бр.32/19 – Чл. 6.-11)*.

ПЛАНСКИ ОСНОВ **за израду овог Плана:**

Непосредни плански основ за израду Просторног плана општине Лапово је Регионални просторни план Шумадијског, Поморавског, Рашког и Расинског управног округа *(„Сл.гласник РС", бр.39/14)*.

Планска решења су усклађена и са осталим плановима вишег реда и другим развојним документима који обухватају овај простор:

- Закон о Просторном плану Републике Србије од 2010 до 2020 *(„Сл. гласник РС", бр.88/10);*
- Уредба о утврђивању Регионалног просторног плана Шумадијског Поморавског, Рашког и Расинског Управног округа *(„Сл.гласник РС“, бр. 39/14)*
- Уредба о утврђивању Просторног плана подручја инфраструктурног коридора аутопута Е-75 *(„Сл. гласник РС“, бр.69/14);*
- Уредба о утврђивању Просторног плана подручја посебне намене система продуктовода кроз Републику Србију *(„Сл. гласник РС", бр. 19/11);*
- Уредба о утврђивању Просторног плана подручја посебне намене инфраструктурног коридора железничке пруге Београд-Ниш *(„Сл.гласник РС“ бр.117/20 – 3)*
- Простони план Републике Србије од 2021. до 2035. – Нацрт

2.1 КРАТАК ПРЕГЛЕД САДРЖАЈА И ЦИЉЕВА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА ОПШТИНЕ ЛАПОВО

14. Садржај:

15. ТЕКСТУАЛНИ ДЕО

9.0 ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ ЗА ИЗРАДУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

9.1 Увод 1
9.2 Правни и плански основ за израду плана 2
9.3 Обухват и опис границе плана 15
9.4 Синтезни приказ потенцијала и ограничења за развој планског подручја (SWOT ANALIZA) 16
9.4.1 Резиме оцене стања, потенцијала и ограничења - SWOT ANALIZA 16
9.4.2 Регионални аспект развоја Општине 26
9.5 Принципи просторног развоја 26
9.6 Визија и циљеви просторног развоја 26
9.7 Концепција просторног развоја 29
9.7.1 Законски и плански оквир 29

9.7.2 Могући стратешки правци развоја 30
9.7.3 Приказ концепције развоја и планираних намена – синтезни приказ 32
10.0 ПЛАНСКА РЕШЕЊА
10.1 Опис и одређење намена простора 32
10.2 Заштита, уређење,коришћење и развој природних система и ресурса ... 34
2.2.1 Одрживо коришћење и заштита пољопривредног земљишта..... 34
2.2.2 Одрживо коришћење и заштита шума и шумског земљишта 36
2.2.3 Одрживо коришћење и заштита ресурса вода..... 37
2.2.4 Коришћење и заштита минералних сировина..... 38
10.3 Просторни развој, дистрибуција становништва, мрежа насеља и јавних служби..... 39
10.3.1 Демографски оквир и перспективе..... 39
10.3.2 Мрежа насеља 44
10.3.3 Просторни развој и размештај: становања, услужних делатности и јавних служби..... 45
2.4 Просторни развој и дистрибуција привредних делатности 52
2.4.1 Развој пољопривреде..... 53
2.4.2 Развој шумарства и ловне привреде 54
2.4.3 Развој индустрије и МСП..... 55
2.5 Просторни развој туризма, организација и уређење туристичких и рекреативних простора 57
2.6 Просторни развој саобраћаја и инфраструктурних система и повезивање са регионалним инфраструктурним мрежама 59
2.6.1 Саобраћајна инфраструктура 59
2.6.2 Водопривредна инфраструктура 61
2.6.3 Термоенергетска инфраструктура..... 63
2.6.4 Електроенергетска инфраструктура 65
2.6.5 Телекомуникациона инфраструктура..... 66
2.6.6 Комунални системи и управљање отпадом 66
2.7 Правила и мере заштите животне средине, предела, природних вредности и културних добара 68
2.7.1 Заштита животне средине..... 68
2.7.2 Заштита, уређење и унапређење предела, природних вредности и биодиверзитета 79
2.7.3 Заштита, уређење и унапређење културних добара..... 81
2.7.4 Заштита од елементарних непогода..... 85
2.7.5 Заштита од интереса за одбрану земље..... 87
11.0 ПРОПОЗИЦИЈЕ ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА
3.1 Правила уређења..... 87
3.1.1 Опис и одређење целина и зона за које није предвиђена даља планска разрада 88
3.1.2 Услови за уређење и изградњу објеката јавне намене и мреже саобраћајне и друге инфраструктуре 88
3.2 Правила грађења 114
3.2.1 Пољопривредно земљиште 115
3.2.2 Шумско земљиште 118
3.2.3 Водно земљиште..... 120
3.2.4 Грађевинско земљиште..... 121
3.3 Имплементација просторног плана..... 130
3.3.1 Спровођење просторног плана и смернице за израду планске документације130
3.3.2 Приоритетна планска решења и пројекти..... 131
3.3.3 Мере за подстицање равномерног регионалног развоја и кооперације са суседним јединицама локалне самоуправе..... 135
3.3.4 Учесници у имплементацији 136
3.3.5 Мере и инструменти за имплементацију 137
12.0 РЕФЕРАЛНЕ КАРТЕ
11 Реферална карта 1 „Намена простора“…… 1:25 000
12 Реферална карта 2А „Мрежа насеља, функција, јавних служби и саобраћајна инфраструктура“ …… 1:25 000
13 Реферална карта 2Б „Инфраструктурни системи“..... 1:25 000
14 Реферална карта 3 „Туризам и заштита простора“ 1:25 000
15 Реферална карта 4 „Спровођење плана“ 1:25 000

2.2 ПРИКАЗ ОПШТИХ И ПОСЕБНИХ ЦИЉЕВА ППО ЛАПОВО

Општи циљ просторног развоја, општине је објективан, рационалан, економски оправдан, социјално прихватљив и еколошки одржив развој, тј.стварање услова за реализацију усвојених циљева и опредељења просторног развоја планова вишег реда у области рационалног и наменског коришћења простора, уз адекватно коришћење, заштиту и унапређење природних и створених ресурса.

Остали општи циљеви Просторног плана општине Лапово у предвиђеном планском периоду су:

- даља разрада и имплементација планских решења дефинисаних планским документима вишег реда;
- усаглашавање са европским нормативима и стандардима у области планирања, уређења и коришћења простора;
- дефинисање стратешког оквира за валоризацију положаја и улоге општине Лапово у просторном развоју ширег региона, интеграција подручја у окружење;
- израда јединственог планског документа који ће представљати плански и правни основ за реализацију локалних интереса свих физичких и правних лица са подручја Општине;
- израда планског документа који је могуће директно примењивати, првенствено по питању организације и уређења простора, као и изградње објеката у оним деловима Општине чији даљи просторни развој неће да се дефинише и усмерава кроз израду урбанистичких планова;
- избор и дефинисање приоритета, како стратегијских, тако и краткорочних;
- стварање планског основа за уравнотежени, организовани и одржив просторни развој, заштиту и уређење подручја општине Лапово и повећања конкурентности;
- рационално коришћење простора ради повећања функционалне и развојне ефикасности;
- задржавање становништва унапређењем квалитета живљења и приступачности јавним сервисима и обезбеђивањем услова за запошљавање;
- израда развојног документа који уз уважавање основних европских принципа и начела просторног развоја, представља основ за привлачење и реализацију инвестиција из локалних, националних и европских фондова;
- привлачење малих и средњих предузетника разним стимулативним мерама, чиме би се омогућило привлачење капитала а самим тим отварање нових радних места, повећања запослености и животног стндарда становништва;
- остварење одрживог развоја пољопривреде и њено усклађивање са осталим делатностима;
- очување, унапређење и заштита природе, посебних природних вредности;
- заштита и одрживо коришћење културног наслеђа као фактора развоја;
- туристичка валоризација простора општине Лапово;
- интеграција заштите животне средине у све појединачне, секторске политике и стратегије развоја;
- заштита од природних непогода и технолошких удеса;

Посебни циљеви Просторног плана општине Лапово у предвиђеном планском периоду су:

- **природни системи и ресурси** - штедња, рационално коришћење и заштита природних система и ресурса (пољопривредно земљиште, шуме и шумско земљиште, воде, геолошки ресурси), што подразумева успостављање планских основа за одговорно управљање развојем, уређењем и заштитом простора, у складу са реалним потенцијалима и ограничењима простора, и дугорочним потребама економског и социјалног развоја општине. Ово се пре свега односи на ефикасну контролу нерационалног ширења грађевинских подручја уз утврђивање норми за изградњу и

комунално опремање и утврђивање режима коришћења и заштите простора заштићених подручја и коридора, уређених предела, природног и културног наслеђа, пољопривредног, шумског и водног земљишта.

- **становништво, насеља и јавне службе** - ублажавање негативних демографских процеса и њихово преусмеравање посебним мерама социјалног и економског развоја (пре свега заустављање емиграције младог стручног становништва). Циљ је спречавање даљег пада броја становника стварањем услова у простору и функцијама општине које ће обезбедити побољшање опште демографске структуре, а тиме и даљи развој општине. Притом, потребно је подићи општи ниво јавних служби, саобраћајне и техничке инфраструктуре. Развој просторно-функционалне организације подручја по локалним центрима насеља остваривање се, између осталог, и децентрализацијом јавних служби, ради рационализације управљања и организације јавних служби.
- **привредне делатности и туризам** - развој привредних активности у складу са карактеристикама и реалним капацитетима општине, уз убрзану трансформацију и реструктурирање постојећих предузећа (кроз приватизацију, форсирање малих и средњих предузећа, освајање производње нових привредних грана и производа са широким домаћим и инотржиштем, усавршавање модерног управљања предузећима, повећање иновационих делатности, подизање нивоа техничко-технолошке опремљености и просторно-еколошке прихватљивости, и др.), стварање погодне климе за привредни просперитет и повећано запошљавање, обезбеђење довољног броја квалитетних локација за развој привреде, стварање погодног амбијента за преквалификацију и доквалификацију радника, фаворизовање знања кроз едукацију и стручно усавршавање младих људи, побољшавање конкурентности локалне привреде и интензивирање сарадње између општина и региона, развијање еколошке свести и оријентацију на еко-привреду. Могућа је контролисана експлоатација природних ресурса: минералних сировина, коришћење биомасе, шумских производа и сл. Пољопривреда представља један од најзначајнијих ресурса за привредни развој општине. Интензивирање развоја пољопривреде, посебно ратарства, сточарства и воћарства, омогућиће бржи развој разноврсних прерађивачких капацитета. Финансијске и друге специјализоване услуге ће се концентрисати у насељском центру. Предности подручја општине за развој туризма, заснивају се на очуваној животној средини, пределима очуваних природних вредности, богатом културном наслеђу, саобраћајној доступности, традицији сеоског и ловног туризма. У оваквој туристичкој понуди доминираће туризам сагласан режимима заштите природних и културних добара и ресурса.
- **саобраћај и инфраструктурни системи** - повећана саобраћајна приступачност и опремљеност простора инфраструктуром. Путна инфраструктура, као битан фактор већег отварања и интегрисаности подручја општине, треба да обезбеди везе саобраћајних коридора државног и локалног нивоа.

Важно је побољшање мреже општинских путева и повезивање те мреже са мрежом државних путева.

Са становишта просторно-функционалне интегрисаности подручја општине са развојним осовинама Републике, подручје Општине је, преко постојећих и планираних саобраћајних коридора, изузетно добро повезано, што представља битан фактор за активирање привредних потенцијала општине. Системи техничке инфраструктуре (водопривредна, енергетска, телекомуникациона и комунална инфраструктура), односно развој, рационално коришћење, одржавање, проширење, и усаглашавање ових система са структуром насеља, представљаће подлогу за даљи социо-економски развој Општине. Са становишта система техничке инфраструктуре, планирана је модернизација и развој електро-мреже и објеката (модернизација локалних мрежа и смањење дистрибутивних губитака услед ниске волтаже), наставак гасификација (у функцији заштите животне средине и рационализације потрошње енергије), побољшање енергетске ефикасности и

коришћење обновљивих извора енергије (потенцијал биомасе), посебно развој система управљања отпадом (уз реализацију регионалне санитарне депоније санацију постојећих сметлишта и дивљих депонија и смањење количине насталог отпада). Посебно је значајно решавање питања пречишћавања отпадних комуналних вода насеља (нарочито у еколошки осетљивим зонама), регулисања бујичних речних токова, заштите од поплава, побољшања водоснабдевања.

- **животна средина, предели, природна и културна добра** - заштита, контролисано и одрживо коришћење природе, природних ресурса, природног и културног наслеђа, уз систематску санацију, рекултивацију и рехабилитацију подручја са угроженом животном средином. Основни принцип заштите животне средине је одрживо коришћење простора, са очувањем еколошког капацитета основних елемената животне средине (земљиште, вода, ваздух, вегетација, флора и фауна), као и еколошке функције простора, уз штедљив однос према природним ресурсима. У том смислу, потребно је плански дефинисати одговарајућу намену простора општинске територије са адекватним разграничењем карактеристичних зона (пољопривредног, шумског, водног и грађевинског земљишта; зона заштите и зона са могућим неповољним утицајем на животну средину и сл.), као и мере за заштиту, уређење и унапређење животне средине и предела. Такође, потребно је планирати, организовати и заштитити еколошке зоне и потезе (уз могуће вишенаменско коришћење), формирати систем еколошке одрживости кроз улагање у програм и подизање еколошког капацитета простора (зоне посебних природних вредности, зоне за производњу биолошки вредне хране, зоне за туристичку изградњу и сл.), формирати систем мониторинга елемената животне средине и информациони систем о животној средини.

Важно упориште развоја Општине представља и заштита, уређење и унапређење утврђених, евидентираних и потенцијалних природних и културних добара, што подразумева адекватну валоризацију, промоцију и презентацију природне баштине и културно-историјског наслеђа општине. Циљ је интегрална заштита и програмско повезивање природних и културних добара, утврђивање мера заштите и коришћења за сваку групу добара, као и смерница за планско спровођење тих мера.

2.3 НАМЕНА ПРОСТОРА

Подручје општине Лапово треба развијати у складу са принципима одрживог развоја, што подразумева организовану планску употребу – коришћење, уређење и заштиту у складу са природним и створеним потенцијалима и ограничењима овог простора. На основу тога, одређене су основне зоне – рејони на територији Општине:

- источни низијски део простире се долином Велике Мораве и Лепенице, висине до 105 mnv, намењен је претежно за: туризам, водопривреду и пољопривреду (пловни пут, плажа, пешачке стазе и риболов, затим изворište водоснабдевања са зонама санитарне заштите и пратећим водопривредним објектима, као и пољопривредна производња квалитетних, органских производа на осталом пољопривредном земљишту)..
- средишни део Општине је компактно грађевинско подручје – постојеће и планирано, надморске висине до 200 mnv. У оквиру које се посебна правила уређења и грађења дефинишу планом генералне регулације на основу општих правила овог Просторног плана
- западни део општине је такозвана „еколошка зона“ са претежно шумским и пољопривредним земљиштем, испресецаним потоцима – притокама река Раче и Лепенице, висине до 245 mnv. Овај простор је намењен зонама еко туризма са спортским теренима, смештајним капацитетима и другим одговарајућим пратећим садржајима, а саобраћајно се везују на коридоре аутопута (Коридор 10 и „Вожд

Карађорђе“)

Основну намену простора чини пољопривредно, шумско, водно и грађевинско земљиште. Плански циљ је да се одржи ниво пољопривредног земљишта, повећају површине под шумама, уз контролисано ширење грађевинског подручја.

Планско решење предвиђа незнатне промене досадашњег режима коришћења земљишта. Евентуално смањење површина пољопривредог земљишта би се првенствено остваривало на рачун земљишта слабијег квалитета (VII и VIII бонитетна класа).

Површине под шумама се повећавају на теренима захваћеним ерозијом, голетима, и површинама под великим нагибом али у планираној структури коришћења земљишта не долази до битне промене услед резервисања површина за путне коридоре.

Биланси површина утврђени су на основу затеченог стања (које по питању изграђених површина битно одступа од података катастра, што претпоставља велике површине које се воде као пољопривредно земљиште, а представљају изграђене површине, као и чињеницу постојања великих окућница.

Табела бр.1 Биланс постојеће и планиране намене површина

Основна намена	Постојећа површина ha	Учешће у обухвату плана %	Планирана површина ha	Учешће у обухвату плана %
Шумско земљ.	382,00	6,9%	570,00	10,3%
Пољопривредно земљ.	4.220,00	76,4%	2.822,00	51,1%
Водно земљиште	70,00	1,3%	70,00	1,3%
Грађевинско земљиште	850,00	15,4%	2.060,00	37,3%
УКУПНО	**5.522,00**	**100%**	**5.522,00**	**100%**

2.4 РЕЛЕВАНТНИ ПЛАНСКИ И ДРУГИ ДОКУМЕНТИ

ИЗВОД ИЗ ПЛАНСКИХ ДОКУМЕНАТА ВИШЕГ РЕДА И ДРУГИХ ДОКУМЕНАТА

ЗАКОН О ПРОСТОРНОМ ПЛАНУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ ОД 2010. ДО 2020.

(„Сл. гласник РС", бр. 88/10)

Просторни план Републике Србије у оквиру основних опредељења развоја препознаје појас Коридора X дуж Мораве као значајан фактор умрежавања Републике Србије у европско окружење као и фактор интеграције локалних и регионалних целина. Индустрија, туризам и савремене услуге концентрисани у овом појасу биће и даље развијани на принципима одрживог развоја и чиниће кохезиону кичму Републике.

У оквиру **Природних ресурса,** приказана је концепција уређења, заштите и коришћења пољопривредног и шумског земљишта, минералних сировина, водног земљишта и обновљивих извора енергије. Општина Лапово има значајан проценат пољопривредног земљишта, али је проценат заузетости шумама знатно испод планираног оптимума на нивоу Републике (40%) и износи свега 6,8%. Хидрографска мрежа, коју чине сливови река: Велике Мораве, Лепенице и Раче, има карактеристике развијене мреже. Ово подручје карактеришу стене од високе до изразито ниске водопроводности. Од минералних сировина, на подручју општине Лапово најзначајније су неметалне минералне сировине, пре свега квалитетни шљункови из алувијалних наслага Велике Мораве који се користе као грађевински материјал. Перспективне сировине које би требало истражити су лежишта

кречњака, раније коришћеног за грађевински материјал и лежишта архитектонског (украсног) камена. На територији општине Лапово постоје извесне количине подземних термоминералних вода.

У **Мрежи урбаних насеља**, Лапово представља мањи урбани центар у оквиру функционалног урбаног подручја (ФУП-а) националног значаја (заједно са насељима: Баточина, Кнић, Топола и Рача) са центром у Крагујевцу. Према моделу НСТЈ2, Лапово припада региону Шумадија и западна Србија а према моделу НСТЈ3 (модел економско-функционалних региона), припада Шумадијској области. Налази се на развојној осовини I ранга.

Лапово представља **демографски** крајње угрожено подручје. Циљ је успостављање равномернијег територијалног размештаја становништва у региону и усклађенијих просторно - демографских односа. То подразумева подстицање развоја мањих и средњих градова, програмску, планску и другу подршку развоју депопулационих подручја.

- **Привреда** – Основни циљ је јачање позиције и привредне конкурентности Србије и њених регионалних целина на принципима одрживог развоја и веће територијалне кохезије. У наредном периоду привредни развој ће се заснивати на оптималном коришћењу компаративних предности појединих подручја у земљи и на одговарајућој дисперзији привредне структуре у простору, уз неопходну изградњу инфраструктуре. Лапово припада малим индустријским центрима (1 000 – 5 000 запослених). Према ППРС на територији општине Лапово планирана је индустријска зона као стратешка зона у оквиру развојног Коридора X.
- **Пољопривреда** – Основни циљ управљања просторном дистрибуцијом и организацијом пољопривреде јесте остваривање одговарајућег обима и асортимана сигурне понуде квалитетне хране и сировина за развој конкурентне прерађивачке индустрије, у складу са територијално хетерогеним природним и социоекономским погодностима и ограничењима.

Подручје Лапова, као део Шумадије, припада насељима Региона II која карактеришу: близина градских тржишта, развијена инфраструктура и природне погодности. Приоритетни правци просторне оријентације пољопривредне производње за територију Лапова јесте мешовито сточарство, ратарство и воћарство као водећа грана тржишне производње и виноградарство као посебно усмерење ужих локалитета

Туризам – Лапово припада туристичком кластеру Средишње и западне Србије као дестинација са мањим учешћем целогодишње понуде.

Јавне службе – У оквиру општинског центра Лапово, као јединог насеља општине, треба да се организује и обезбеди простор за делатности основних услуга и услуга вишег ранга у складу са карактером насеља у мрежи урбаних центара.

Саобраћај – Развој путног саобраћаја и путне инфраструктуре треба да омогући одрживу мобилност становништва, пружа подршку убрзаном развоју подручја и његовој конкурентности у региону и шире. Кроз Лапово пролазе значајни коридори државних путева: Коридор X - аутопут Е-75, коридор државног пута I реда М-1.11, (аутопутски коридор) Лапово - Крагујевац чија реализација је планирана за период до 2014, и државни пут I реда М-4 (путни правац Марковац – Свилајнац – Деспотовац – Бор) чија је рехабилитација и доградња предвиђена за период после 2014. године.

Коридор X представља окосницу железничке мреже Републике Србије природну и најрационалнију везу централне и западне Европе са Грчком и Блиским истоком. Планира се реконструкција изградња и модернизација постојећих пруга Коридора X у двоколосечне пруге високе перформансе за мешовити (путнички и теретни) саобраћај, комбиновани транспорт и пројектоване брзине од 160km/h, а, где год је то могуће, 220km/h. У захвату ППО планира се ревитализација, модернизација и изградња другог колосека железничк пруге Лапово - Крагујевац – Краљево као дела магистралне пруге Е85 (Лапово - Крагујевац - Краљево - Косово Поље - Ђенерал Јанковић - државна граница).

Енергетика – Основни циљ развоја енергетске инфраструктуре је активно учешће Србије у планирању и изградњи стратешке-регионалне и паневропске енергетске инфраструктуре за пренос електричне енергије и транспорт нафте и гаса из нових извора снабдевања, укључујући и ургентну градњу подземног складишта гаса у Србији, све у циљу поузданог и сигурног снабдевања потрошача у Србији.

Пројекат изградње система продуктовода кроз Републику Србију (Панчево - Смедерево - Јагодина - Ниш; Панчево-Нови Сад; Панчево-Београд; Нови Сад-Сомбор) пролази кроз општину Лапово и конципиран је у циљу подизања економске ефикасности и еколошке безбедности снабдевања са моторним горивима главних центара тржишне потрошње на територији Републике Србије, али и гравитирајућег окружења.

Снабдевање гасом подручја просторног плана општине Лапово, вршиће се путем магистралног гасовода МГ-05, МГ-07, МГ-08 и МГ-09 од Београда (главни разводни чвор - ГРЧ "Батајница") до Ниша (ГРЧ "Ниш")

Обновљиви извори енергије представљају потенцијал који би, уз рационално коришћење, моггли да смање увозну зависност земље и штетне последице на животну средину. Због тога је, у циљу одрживог економског развоја, уз стабилну енергетску политику, неопходно ангажовање и коришћење обновљивих извора енергије (енергије биомасе, сунца и ветра).

Водопривреда – Основни циљ је оптимизација система водопривредне инфраструктуре и усклађивање развоја водопривредних система са циљевима очувања животне средине и других корисника простора. ППРС предвиђа трајно решење водоснабдевања општине Лапово прикључењем на Ибарско-шумадијски регионални водоводни систем. Део тог будућег водоводног система је и крагујевачки моравски водоводни систем, на који ће се Лапово временом повезати.

У зони постојећег изворишта вршиће се детаљна хидрогеолошка истраживања у циљу утврђивања коначног капацитета и одређивања зона санитарне заштите изворишта.

Телекомуникације – Основни циљ даљег развоја ове области је изградња и организација савремене телекомуникационе мреже и њена регионална доступност. Кроз подручје општине Лапово пролази траса оптичких каблова (потез Смедерево).

- **Комунални системи** – Основни циљ комуналног опремања и уређења је унапређење постојећих и изградња неопходних комуналних система који омогућавају квалитетнији живот и рад и отварају перспективу развоја.

Управљање отпадом – Концепција управљања отпадом. заснована је на удруживању општина ради заједничког управљања отпадом чиме се успоставља систем регионалних центара за управљање отпадом и на санацији постојећих званичних одлагалишта отпада које представљају ризик по животну средину. На територији општине Лапово планирана је регионална депонија „Врбак“. Лапово се налази и у зони планираног националног постројења за третман опасног отпада.

Заштита и унапређење квалитета животне средине – Општина Лапово представља подручје интензивне пољопривредне производње. За ово подручје треба обезбедити решења којима се елиминишу или умањују постојећи извори негативних утицаја, односно увећавају позитивни као компаративна предност у планирању развоја.

Биодиверзитет, заштита и одрживо коришћење природног, културног наслеђа, и предела – Културно наслеђе штити се, уређује и третира као развојни ресурс који доприноси успостављању локалног и регионалног идентитета. Просторни план препознаје простор Коридора X, односно простор општине Лапово, у оквиру културних интернационалних мрежа међународних културних стаза. Заштита, уређење и развој предела подразумева развијен идентитет заснован на поштовању и афирмацији природних и културних вредности. Подручје плана припада српско-балканском макрорегиону хетерогеног предеоног обрасца.

Одбрана земље и цивилна заштита – Одбрана од поплава остваривање се у оквиру интегралних речних система (комбинацијом активних мера заштите изградњом

акумулација и ретензија изградњом линијских заштитних система као и пасивном заштитом онемогућавањем градње скупих објеката у зонама угроженим од поплава). Степен заштите од поплава је примерен значајности и вредности добара које се бране у приобаљу дуж Велике Мораве и износи ($Q_{1\%}$) односно предвиђа се заштита од стогодишњих великих вода.

Природне непогоде и технолошки удеси – Циљ усаглашавања просторног развоја са потребама одбране и интегрално управљање природним непогодама и технолошким удесима.

На основу ППРС, Карта ризика од природних непогода и технолошких удеса, у обухвату плана евидентирана су подручја угрожена процесом клижења тла и трусно подручје сеизмичког интензитета преко 8^0 МЦС за повратни период од 100 година.

Грађевинско земљиште – Општи циљ је рационално коришћење грађевинског земљишта и успостављање економски ефикасног и социјално праведног система управљања грађевинским земљиштем.

УРЕДБА О УТВРЂИВАЊУ РЕГИОНАЛНОГ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА ШУМАДИЈСКОГ ПОМОРАВСКОГ, РАШКОГ И РАСИНСКОГ УПРАВНОГ ОКРУГА

(„Сл. гласник РС“, бр. 39/14)

Мрежа насеља - Лапово је део функционалног урбаног подручја (ФУП) Крагујевца које је, овим документом, препознато као ФУП међународног значаја.

Лапово је једно од 8 градских насеља Региона које припада категорији насеља између 5.000 и 10.000 становника.

Општина Лапово садржи једну катастарску општину, једну месну заједницу и два насеља: градско насеље Лапово (варошица) и насељено место Лапово (село) у оквиру јединственог грађевинског подручја, а функционишу као једно насеље које је уједно и општински центар.

Оремећеност **јавним службама** одговара нивоу општинских центара.

Привреда и индустрија - Привредни профил округа и водећих индустријских центара и њихова препознатљивост у ширим оквирима утемељена је на развоју неколико основних грана које су се испољиле као фактор агломерирања осталих активности: индустрија (металски комплекс базиран на аутомобилској и комплементарним индустријама, производња прехрамбених производа и пића, прерада дрвета и производња намештаја), пољопривреда, трговина, саобраћај, туризам. Последњих година учињени су значајни кораци ка измени традиционално организованих привредних, индустријских, радних зона кроз успешну приватизацију предузећа и ревитализацију brownfield локација.

Пољопривреда - На основу пољопривредних типова појединих општина планског подручја уочава се издиференцираност простора на типове, према врсти производње. Лапово припада подручју у коме доминира биљна производња са значајним уделом воћарства.

Саобраћај - Основну мрежу друмских путева на планском подручју чине државни путеви I и II реда, који су основни носиоци унутрашњег саобраћаја и међурегионалне повезаности. Железничка мрежа је стара, пруга су дотрајале, опрема је технолошки превазиђена. Стање железничког саобраћаја је на врло ниском нивоу, тако да је неопходно спровести реорганизацију железнице и обезбедити средства за изградњу и реконструкцију железничке инфраструктуре.

Енергетска инфраструктура - Подручје у обухвату плана опремљено је значајним електроенергетским капацитетима, како преносним тако и дистрибутивним. Од преносне мреже постоје далеководи 400kV, 220 kV, 110 kV и трансформаторске станице 400/110 kV, 220/110 kV, 110/x kV, а од дистрибутивне мреже далеководи и кабловски водови 35 kV и нижих напонских нивоа, трансформаторске станице 35/10 kV и остале за добијање нижих дистрибутивних напона.

Водопривредна инфраструктура - Према подацима из ВОС-а процењена специфична потрошња на крају планског периода износи 600 л/стан/дан у градским подручјима и 400 л/стан/дан у сеоским подручјима. Ове количине нису препоруке за пројектовање конкретних водоводних система, већ служе да се резервишу водни ресурси за будуће коришћење вода. За сва изворишта водоснабдевања потребно је оформити зоне и спровести мере санитарне заштите.

Комуналне делатности - **Неадекватно поступање са отпадом је један од највећих и најсложенијих проблема који су везани за заштиту животне средине. Годишње се на подручју Плана генерише око 280.000 тона комуналног отпада. Градско становништво генерише просечно 1kg комуналног отпада по становнику на дан, док сеоско становништво 0,7kg отпада/становнику/дан. У просеку, око 60% овог отпада се организовано сакупља и одлаже на регистрована одлагалишта. Сакупљање је организовано углавном у урбаним областима, док су руралне области знатно мање покривене услугом сакупљања отпада. Често недостају контејнери и возила за сакупљање, која су обично стара 10 и више година. Управљање комуналним отпадом годинама се у свакој општини своди на сакупљање и транспорт отпада до локације где се врши одлагање. Саме локације углавном не задовољавају ни минимум техничких услова за санитарне депоније. Такође, постоји велики број дивљих депонија, које поново настају и након чишћења. Имплементацијом Стратегије управљања отпадом и уз помоћ средстава стратешких партнера отворене се две регионалне депоније на овом подручју. У Лапову је стратешки партнер за обављање послова управљања отпадом изабран 2007. године, а 2009. године отворена је нова регионална санитарна депонија. Депонијом управља компанија A.S.A. Еко доо, а осим општине Лапово депонију ће користити и Баточина, Деспотовац, Рача и Велика Плана. Комплекс депоније обухвата више од 21ha.**

Заштита животне средине - Функционално урбано подручје Крагујевац припада подручју загађене и деградиране животне средине, са негативним утицајима на човека, биљни и животињски свет и квалитет живота (локалитети са прекорачењем граничних вредности загађивања, урбана подручја, регионалне депоније, коридори аутопутева, водотоци "ван класе").

УРЕДБА О УТВРЂИВАЊУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА ПОДРУЧЈА ИНФРАСТРУКТУРНОГ КОРИДОРА АУТОПУТА Е-75

(„Сл. гласник РС“, бр.69/14)

Просторни план подручја инфраструктурног коридора аутопута Е-75 деоница Београд-Ниш представља дугорочни развојни документ са временским хоризонтом до 2020.године. Обухвбата подручје око магистралног инфраструктурног коридора, а тиме и територију целе Катастарске општине Лапово.

У инфраструктурном коридору Просторним планом Републике Србије утврђени су следећи магистрални инфраструктурни системи на правцу Београд-Ниш:

1) аутопут Е-75 (М-1);
2) железничка пруга за велике брзине Е-85 и модернизација постојеће пруге;
3) магистрални оптички каблови, којима се замењује постојећи коаксијални кабл;
4) магистрални гасоводи;
5) постојећи далеководи 220 и 400 kV и планирани далековод 400 kV;
6) објекти заштите од вода - одбрамбени насипи; и
7) за хидроенергетски и пловидбени систем "Велика Морава" утврђена је потреба даљег истраживања, како би се утврдиле реалне могућности и услови његове реализације.

Развој и размештај индустрије - Лапово представља мали индустријски центар са 250-500 запослених у индустрији**.**

Путна мрежа - Везе аутопута Е-75 с окружењем остваривање се путем петљи. Утврђен је следећи број и положај петљи, за деонице коридора аутопута Е-75, на подручју општине Лапово и непосредном окружењу:
- петља "Лапово" (km 688+492) - у функцији повезивања подручја општине Лапово и општинског центра Лапово са аутопутем;
- петља "Баточина" (km 692+318) - у функцији повезивања подручја општине Лапово, дела подручја општине Баточина, општинског центра Баточина и града Крагујевца са аутопутем, као и везе магистралног пута М-11.1 (Баточина - Крагујевац) са аутопутем;
- северно од подручја општине Лапово планирана је петља "Марковац" (оквирна стационажа km 683+865) - у функцији везе планираног пута М-4 (Марковац - Бор) са аутопутем и повезивања јужних делова подручја општине Велика Плана, западних делова подручја општине Свилајнац и општинског центра Свилајнац;
Денивелисаним укрштањима се обезбеђује квалитетно повезивање и проходност локалне саобраћајне мреже, путем подвожњака и надвожњака на позицијама укрштања са аутопутем Е-75. У коридору аутопута Е-75, деоница Београд - Ниш планира се изградња денивелисаног укрштања на стационажи km 690+603 (између петљи Лапово и Баточина).
ППИК предвиђено је појачано одржавање, изградња и реконструкција појединих деоница државног пута I реда М-1.11 Лапово-Баточина–Крагујевац (у оквиру везног инфраструктурног коридора Коридор 10 – Крагујевац - западноморавски правац).
Железничка мрежа - У области железничког саобраћаја приоритет представља израда и усвајање планске и пројектне документације везане за реконструкцију, модернизацију и повећање брзине на магистралној железничкој прузи Београд-Младеновац-Лапово-Ниш, која представља део коридора X и најважнији железнички коридор у земљи. Такође, приоритет представља и реконструкција и изградња другог колосека на прузи Лапово-Крагујевац-Краљево.
Између железничких станица "Лапово" и "Крагујевац", задржава се и реконструише постојећа једноколосечна пруга и планира изградња другог колосека пруге за саобраћај возова брзинама до 120 km/h, којом ће саобраћати и међународни брзи путнички и теретни возови за правац Косово Поље - Скопље.
Пловни пут Дунав - Егејско море - Услове за проверу, разраду и реализацију идеје о изградњи пловног пута и његовом повезивању и уклапању у мрежу европских магистралних канала преко канала "Рајна - Мајна - Дунав", определиће кретање робног промета између Западне, Средње и Источне Европе, обим учешћа (бруто тона) и конкурентност речног у односу на остале видове саобраћаја у мултимодалном саобраћајном коридору "X".
Дугорочно пловни пут Мораве могуће је реализовати каскадним системом успорних објеката, који омогућавају хидроенергетско и пловидбено коришћење тока Велике Мораве до Сталаћа, односно Ниша и Краљева, са обједињеним објектима на доњем току Јужне и Западне Мораве, чиме би највећи индустријски центри Србије били повезани са најважнијим европским пловидбеним системом Дунав-Мајна-Рајна.
Овим просторним планом, на основу резултата досадашњег истраживања није могуће утврдити планско решење, већ се резервише простор потенцијалног коридора пловног пута. Опредељење је да се обезбеде минимални просторни услови за пловност Мораве после хоризонта плана, односно после 2020. године.
Траса магистралног гасовода - постављена је у простору на најрационалнији начин, у складу са принципима размештаја инфраструктурних система утврђених овим просторним планом, и с циљем да се индустријским центрима и градовима омогући безбедно и ефикасно снабдевање природним гасом као најквалитетнијим примарним енергентом.
Везе **електроенергетског инфраструктурног система** с окружењем остваривање се повезивањем трансформаторских станица ТС (110/35 kV, 220/110 kV, 400/220/110 kV, 400/110 kV) са преносном мрежом далековода (110 kV, 220 kV, 400 kV), и то, на

посматраном подручју, ТЕ "Морава" (Свилајнац) - ТС 110/35 kV "Лапово", далековод број 144;

Везе **магистралних оптичких каблова** од Београда до Ниша с окружењем остваривање се приводима оптичких каблова, чиме се обезбеђује повезивање између националних телекомуникационих чворова:

- Београда и Ниша у коридору аутопута; и
- Крагујевца са Нишом и Београдом - km 694+673, од аутопута у коридору пута М 1.11. привод Лапово - подручје телекомуникационог чвора Крагујевац;

Режим коришћења и мере заштите вода и заштите од вода - У Инфраструктурном коридору је предвиђено коришћење магистралних цевовода за регионалне системе снабдевања водом становништва, и то:

- Ибарско-шумадијски регионалним систем, који ће, поред локалних изворишта и фабрике воде "Гружа", користити и воде Лопатнице и Студенице у оквиру јединственог система за снабдевање становништва Шумадије водом. У будућности ће се снабдевати водом насеља на територији општина Баточина и Лапово, поред ослањања на подземне воде изворишта "Брзан";

У каналисању отпадних вода и реализацији постројења за пречишћавање отпадних вода, приоритет ће имати следећа насеља:

- у заштитним зонама изворишта водоснабдевања; и
- градови и општине: Ниш, Алексинац, Ћуприја, Јагодина, Лапово, Смедеревска Паланка, Ћићевац, Баточина и Свилајнац;

Уставољава се следећи **режим коришћења простора у заштитним појасима** магистралних инфраструктурних система у Инфраструктурном коридору, и то у:

1) **непосредном појасу заштите** - успоставља се режим строго контролисаног коришћења простора, којим се:

- у начелу не дозвољава изградња нових и реконструкција постојећих објеката, изузев оних које су у функцији аутопута, пруге и гасовода (трасе, објекти и др.), а простор ван насеља се може користити као шумско и пољопривредно земљиште;
- у начелу не дозвољава изградња нових и реконструкција постојећих објеката и подизање трајних засада у непосредном појасу заштите магистралног оптичког кабла;

2) **ширем појасу заштите** - успоставља се режим контролисаног коришћења простора, којим се дозвољава развој постојећих и нових активности које нису у колизији са функционалним и техничким захтевима постојећих и планираних магистралних инфраструктурних система.

УРЕДБА О УТВРЂИВАЊУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ СИСТЕМА ПРОДУКТОВОДА КРОЗ РЕПУБЛИКУ СРБИЈУ

(„Сл. гласник РС", бр. 19/2011)

Просторни план подручја посебне намене система продуктовода кроз Србију (Сомбор - Нови Сад – Панчево – Београд – Смедерево – Јагодина – Ниш) обухвата територију целе катастарске општине Лапово.

Основни задатак Просторног плана је да се, изградњом система продуктовода, обезбеди стабилно снабдевање потрошача нафтним дериватима, као и да Просторни план буде оквир за израду нових и ревизију постојећих просторних и урбанистичких планова, као и за израду и доношење других планова, програма и техничке документације.

Реализација трасе продуктовода вршиће се у 3 фазе. Деоница кроз општину Лапово представља **II фазу** (деоница продуктовода Смедерево - Јагодина и Јагодина – Ниш).

Траса продуктовода се, на подручју општине Лапово, укршта са:

- прикључним гасоводом од МГ08 до ГМРС “Лапово“, притиска p=50 bar и пречника 114,3 mm

- разводним гасоводом РГ08-02 од МГ08 до ГМРС“Крагујевац“, притиска p=50 bar и пречника 273 mm.
- реком Лепеницом

Мере заштите животне средине - Најосетљивији делови трасе продуктовода су простране алувијалне равни река. На посматраном подручју, то је алувијална раван Велике Мораве која има посебан значај због постојања услова високе водопропусности и постојања изворишта за водоснабдевање. У зонама непосредне заштите изворишта водоснабдевања биће потребно посебним пројектима обезбедити рад вишим нивоом мониторинга и применом превентивних мера заштите. Објекат цевовода за транспорт нафтних продуката карактерише низак ризик од загађења у условима редовног рада, али висок у условима хаварија (акцидентних излива).

Заштита и унапређење квалитета животне средине оствариваће се спровођењем следећих мера: организационе мере, мере током извођења радова на изградњи продуктовода, редовне техничке мере опремања терминала и продуктовода, мере санације (ремедаијације) загађеног земљишта, мониторинг и одржавање.

Зоне заштите: У коридору/траси продуктовода издвајају се 3 основне зоне са различитим условима:

- **Прва зона** – непосредне заштите износи 5 m обострано од осе продуктовода у којој је по правилу забрањено дубоко орање (преко 0,5 m), као и садња биљака са дубоким корењем (преко 1 m дубине).
- **Друга зона** обухвата обострани појас од 30 m у коме се по правилу забрањује градња објеката за становање, с тим да су могући изузеци у случају ограничења (физичка или већ изграђени постојећи објекти) на појединим локацијама. Тако се зграде за становање или боравак људи **могу градити у појасу ужем од 30 m,** ако је градња била већ предвиђена урбанистичким планом пре пројектовања продуктовода и ако се примене посебне мере заштите, с тим да најмање растојање насељене зграде од гасовода мора бити:
  - - за пречник продуктовода до ø125 mm – 10 m;
  - - за пречник продуктовода од ø 125 mm до ø 300 mm – 15 m;
  - - за пречник продуктовода од ø 300 mm до ø 500 mm – 20 m;
  - - за пречник продуктовода већи од ø 500 mm – 30 m.
- **Трећа зона** обухвата појас од 200 m обострано од осе продуктовода у којем се по правилу налазе зоне подељене у 4 категорије у зависности од густине насељености.

УРЕДБА О УТВРЂИВАЊУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ ИНФРАСТРУКТУРНОГ КОРИДОРА ЖЕЛЕЗНИЧКЕ ПРУГЕ БЕОГРАД-НИШ

(„Сл. гласник РС“, бр. 117/2020 – 3)

Просторни план подручја посебне намене инфраструктурног коридора железничке пруге Београд-Ниш обухвата део територије општине Лапово површине 263,75ha. Овај план је донет 2020. године, али је покренута иницијатива за његову измену на делу трасе од Велике Плане до Гиља у коме се налази и деоница кроз општину Лапово.

Концепција техничког решења трасе железничке пруге и станица у овом планском документу је следећа:

Деоница Велика Плана – Гиље, дужине око 50 km почиње пре улазне скретнице станице Велика Пла на km 89 + 856,14 а завршава се испред стајалишта Гиље km 139 + 766,76. Траса је испред стајалишта Гиље уклопљена у реконструисану деоницу Гиље–Парађин.

Траса се на највећој дужини налази у оквиру трасе постојеће пруге на неопходном растојању које омогућава одвијање саобраћаја у току изградње, изградњу квалитетног

доњег строја и реконструкцију станица, уз минимум неопходног заузимања новог земљишта.

Пројектна брзина на прузи је 160 km/h осим у станици Велика Плана и чвору Лапово, где је пројектна брзина 120 km/h. Хоризонтална кривина испред станице Лапово пројектована је за брзину од 100 km/h јер није било могуће уклопити кривину са параметрима за већу брзину а да се притом не поремети излазно грло ранжирне станице.

Траса пруге напушта постојећу трасу и води се у новом коридору на три деонице – девијације. На деоници Велика Плана – Гиље предвиђене су и мање корекције трасе железничке пруге на местима где постојеће хоризонталне кривине нису испуњавале вредности радијуса за брзину 160 km/h. На деоници пруге Велика Плана – Гиље се задржавају, реконструишу и модернизују постојеће четири станице: Велика Плана, Марковац, Лапово и Јагодина. Предвиђено је да се станице реконструишу и модернизују у складу са потребама одвијања путничког и теретног саобраћаја на двоколосечној прузи и локалним потребама насеља у којима се налазе.

ПРОСТОНИ ПЛАН РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ ОД 2021. ДО 2035. – НАЦРТ

Просторни план Републике Србије од 2021.-2035. који је у процедури доношења, такође препознаје појасеве примарног и секундарног развоја, као главне покретаче развоја и умрежавања градова и општина Републике Србије. Лапово се налази на примарној осовини развоја дуж великоморавског Коридора X.

Лапово се налази у оквиру „**урбаног подручја центра интеграције преко 100.000 становника“**, града Крагујевца.

Остала планска решења Просторног плана општине Лапово, усаглашена су са решењима Нацрта Просторног плана РС од 2021. до 2035.

НАПОМЕНА: Започета је израда следећих планова који обухватају територију општине Лапово:

- измене ПППУН инфраструктурног коридора железничке пруге Београд-Ниш, за деоницу Велика Плана - Гиље
- ПППУН аутопута Вожд Карађорђе

3 ПРЕГЛЕД ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА И КВАЛИТЕТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ НА ПОДРУЧЈУ ПЛАНА

За поступак процене утицаја Просторног плана општине Лапово на животну средину коришћени су подаци о простору из постојеће документације као базе података, подаци добијени увидом, евидентирањем и идентификацијом извора загађивања на терену као и постојећи подаци мониторинга квалитета животне средине за подручју општине Лапово. Преглед стања природних фактора и чиниоца животне средине у зонама угрожене животне средине и просторне целине за које постоји могућност да буду угрожени, дати су кроз анализу и процену стања и степена угрожености природних вредности и еколошког капацитета простора.

3.1 Топографске, геоморфолошке и геолошке карактеристике

Рељеф подручја је претежно равничарски, оивичен брдима. Обод долине у доњем и средњем делу чини благо заталасани рељеф који припада великоморавском неогеном басену и његовим деловима – деспотовачком и млавском басену. То је област са слабом разуђеношћу рељефа а што је условљено геолошком грађом. Равничарска област захвата источни део терена уз долину реке Велике Мораве и њених притока Лепенице и Раче са просечном надморском висином око 105 m, а чини западни део равничарског обода великоморавске алувијалне равни.

Хипсометрија - Око 65,30% површине подручја општине Лапово налази се у висинском појасу од 100-150 m. Најнижа апсолутна висина је у појасу од 0-100 m и износи 99,2 m, док највиша апсолутна надморска висина износи 265 m.

Експозиције – Од укупне површине ГП Лапово, присојним експозицијама припада око 80%. У најнижем висинском појасу има знатно више површина под присојним, осунчаним експозицијама.

Нагиби - Око 56% површине подручја захвата ГП-а Лапово има нагиб до 2%, и највећи део тог нагиба (75%), налази се у висинском појасу од 100-150 m.

Терени Лапова захватају неколико различитих геолошко – тектонских јединица које се одликују веома разноврсним литостратиграфским саставом и структурним особинама. Заступљене су: седиментне, магматске и метаморфне стене различите старости, састава и генезе. Стене протерозојске старости су најстарије на овом подручју и налазе се у комплексу кристаластих шкриљаца на југозападном делу терена. У протерозоик, испод рифеокамбријума учвршћена је асоцијација седиментних стена са ретким појавама базичних магматита и њихових туфова која је метаморфисана у условима амфиболитске фације. Најраспрострањенији су гнајсеви и гнајсо – микашисти у којима се налазе мања тела амфиболитских гнајсева, мусковитских микашиста и мигматита, као и прослојци и слојеви кварцита са фелдспатом и лискуном, и мермери. Стратиграфска припадност црних кварцита указује на прекамбријумску старост ових стена. Изнад црних кварцита налазе се дволискунски микашисти. Смењују се, на малим вертикалним растојањима са гнајсевима у које, преко гнајсо – микашиста, постепено прелазе. Затим их следе доломитични мермери. Боје су беле, сиве и руменкасте а тестуре су реликтно слојевите и тракасте. Изнад ових мермера налазе се микашисти и амфиболитски шкриљци а у оквиру микашиста налзе се кварцити и шкриљци са органском материјом. Присуство стена камбријумске старости потврђено је открићем палеофлористичких остатака у калшистима. Испод и изнад калшиста откривена је и асоцијација кварцита, лискунских кварцита и дволискунских шкриљаца у којима се као ретка мања тела налазе амфиболитски шкриљци. Творевине неогене старости изграђују највећи део листа Лапово и леже трансгресивно преко старијих стена, а стратиграфски припадају средњем и горњем миоцену. У оквиру средње миоценских творевина издваја се језерско – континентални средњи миоцен и тортон. Горњи миоцен је откривен на великом простору и њему припадају седименти сармата и панона. Седименти квартарне старости имају значајно

распрострањење, нарочито у оквиру алувијалне равни Велике Мораве и њених већих притока. У оквиру њих је издвојено неколико генетских типова и подтипова.Тако су на ободу алувијалних равни издвојене речне терасе, којих уз Велику Мораву има четири. У оквиру падинских наноса издвојени су пролувијум, делувијум, делувијум – пролувијум и сипари, док су на простору алувијалне равни рашчлањене све три основне речне фације: фација корита са две подфације (алувијум и спрудови и плаже); фација поводња и фација мртваја. Спрудови и плаже се налазе у самом кориту Велике Мораве а изграђени су од веома хетерогених пескова и шљункова. Седименте поводња претежно чине супескови и суглине односно алеврит пескови, алевритско глиновити пескови и алевритске глине различите дебљине. Развијени су западно од рецентног корита реке Велике Мораве. Фација мртваја је развијена на два места и то у СЗ и ЈИ делу алувијалне равни. Састављена је од финих барских нехомогених песковито – глиновитих, односно алеврит пескова и глиновитих алеврита и алевритских глина. Речна тераса се појављује средином подручја а изграђена је од шљункова и пескова и алеврита и алевритских глина као творевина старих фација поводња и мртваја. Сматра се да је дебљина речне терасе око 7 m.

3.2 Педолошке карактеристике

На територији просторног плана Лапово заступљени су следећи типови земљишта:
• алувијални наноси
• смоница алувијална
• гајњача
• гајњача еродирана

Алувијални наноси заузимају око 30% површине подручја. Формирали су се у појасу дуж Велике Мораве и Лепенице. Дубина физиолошки корисног слоја износи преко 150 cm. Алувијум има повољне особине и зато има велику производну вредност. Припада умерено влажним и за производњу лакшим земљиштима. Добро упија воду али она не одлази сувише брзо у дубље слојеве. Подземне воде се налазе на дубини од око 2,0 m и током летњих месеци, капиларно се подижу у ризосферу. Алувијални наноси могу бити бескарбонатни или са карбонатима целом дубином. Бескарбонатни наноси налазе се даље од корита. Алувијум је микробиолошки активно земљиште и боја му је најчешће смеђа. Алувијални наноси Велике Мораве, непосредно дуж тока су песковити, а у најнижим деловима и глиновити. Ближе речном кориту изражена је слојевитост. На алувијалној равни Велике Мораве издвајају се две широке алувијалне терасе и полој. Полој заузима уски појас уз корито. То земљиште је младо, нестабилно, лаког састава и са јасно издиференцираним слојевима. Алувијални наноси притока су врло слични по механичким особинама. И овај алувијум се карактерише слојевитошћу, само са мањим бројем слојева. Дубина овог земљишта је преко два метра. Боја алувијалног наноса најчешће је смеђа. Ова земљишта имају доста добре физичке особине: добро упијају воду која се само местимично задржава на површини. Генерално, спадају у слабо карбонатна земљишта, показују неутралну реакцију и висок степен засићености адсортивног комплекса базама. Алувијални наноси Лепенице су местимично претворени у ливадско земљиште. И овај се алувијум карактерише слојевитошћу само са мањим бројем слојева него дуж Велике Мораве. Алувијм спада у дубока земљишта, повољних физичких и хемијских особина. Због тога ова земљишта дозвољавају свестрану примену свих агромелиоративних мера.

Смоница алувијална заузима око 31,2% површине подручја. Спада у средње дубока земљишта. Развијеност активног слоја достиже до 130 cm дубине. Развијеност хумусног хоризонта креће се од 40-50 cm. По саставу спада у глиновасту иловачу, у којој се у сушно доба јављају дубоке вертикалне пукотине. Спада у средње тешка и тешка земљишта, па је и тешка за обраду. Ово земљиште је потпуно бескарбонатно у активним хоризонтима.

Реакција је слабо кисела до неутралне. Садржај хумуса јако варира. Ово је дубоко земљиште иловастог и глиновитог састава. Има високу пољопривредну вредност за гајење разноврсних култура. Уз примену агротехничких мера, добру и правилну обраду и стално продубљивање оранице, могу се постићи високи приноси. Ако се при том примени и допунско снабдевање водом, које је у сушном периоду неопходно, приноси се могу повећати за два до три пута.

Гајњача се простире на око 35,5% површине подручја. Гајњача се образовала испод шумског покривача на брежуљкастом терену. Врло је развијено земљиште, дубине 75-180cm до матичног супстрата, а најчешће варира од 100-140 cm. Развијеност хумусног хоризонта широко варира од 25-60cm, а њчешћа дубина је око 35-55 cm. Боја хумусног слоја је најчешће смеђа. Код гајњаче је дошло до потпуног испирања калцијум-карбоната из читавог земљишног слоја, па се карбонати налазе у геолошком субстрату. Има неутралну или слабо киселу реакцију. Још увек је обезбеђено базама, али се препоручује минимална калцификација сваке године. Садржај хумуса се креће од 3-4%, па гајњача спада у средње хумусна земљишта. Недостатак органских материја може се надокнадити увођењем трава и легуминоза у плодоред. Са пољопривредног гледишта гајњача је универзално земљиште, погодно за ратарску и воћарско-виноградарску производњу.

Гајњача у оподзољавању заузима површину од око 3.3% површине подручја. Настала је као последица закишељавања гајњаче, тј. испирања база из адсортивног комплекса. Спада у дубока земљишта и варира од 30-50 cm. У односу на гајњачу има погоршане физичке особине. Хемијски, показује повећану киселост, а њвећу киселост показује на дубини од 20-40 cm. Сума адсортивних база је знатно смањена, јер врши испирање и њихово премештање у дубље хоризонте. Калцификација је неопходна мере за опорављање производних својстава овог земљишта. Садржај хумуса је врло неуједначен, па је неопходно уношење стајњака.

3.3 Минералне сировине

На територији општине Лапово, поред великог хидропотенцијала, евидентиране су веће резерве: песка, шљунка и церитских кречњака. Алувијални наноси Велике Мораве садрже огромне резерве шљунка и песка који се, за грађевинске потребе, експлоатишу из њеног приобалног појаса. На територији Лапова има неколико већих шљункара. У западном делу територије општине, у потесу Гвоздењак, налази се, некада експлоатисан, тзв. општински мајдан камена. Најзначајније појаве неметаличних минералних сировина на теренима општине Лапово су лежишта грађевинског материјала: квалитетни шљункови експлоатисани из алувијалних наслага Велике Мораве. Алувијални седименти Велике Мораве су потенцијални носиоци расипних лежишта корисних минерала који могу да имају примену у разним гранама индустрије и занатства (индустријска сировина, јувелирни камен и др). Лежишта шљунка се експлоатишу из долине и корита Велике Мораве источно од Лапова, из спрудова седимената корита око великих меандара реке (меанадар "Лаповски кључ"). Узводно, у суседном меандру на локалитету Врбак, налази се друго лежишта шљунка, у граничном подручју општина Лапово и Свилајнац. Перспективне сировине које би требало истражити су лежишта кречњака, раније коришћеног за грађевински материјал и лежишта архитектонског (украсног) камена. Пројектом Детаљна хидрогеолошка и геофизичка истраживања на подручју општине Лапово у циљу утврђивања и коришћења термоминералних вода и хидрогеотермалне енергије, који је спровела општина Лапово у сарадњи са предузећем Техноинг из Београда, утврђено је да на територији општине постоје довољне количине подземних термоминералних вода за потребе бањског туризма, спортско-рекреативног центра, као и хидрогеотермалне енергије за евентуално загревање привредних и стамбених субјеката. Поред тога, потврђена је могућност експлоатисања термоминералне и минералне воде ради флаширања исте.

3.4 Хидрографске, хидролошке и хидрогеолошке карактеристике

Геолошки састав и морфологија терена подручја Лапова, условљавају специфичне хидрогеолошке особине стена и терена. Генерално посматрано, на овом подручју могу се издвојити два реона: равничарски и брежуљкасти. У равничарском делу урезана су корита река: Велике Мораве, Лепенице и Раче. У удубљењима у којима је вршена експлоатација песка и шљунка формирала су се језера. С обзиром на геолошки састав овог равничарског дела терена и створена језера, може се закључити, да у хидрогеолишком смислу, постоје услови за формирање издани. За равничарски део терена карактеристична су "дивља" усецајућа нова и напуштена стара корита речних токова и потока, због чега се јављају плављења нижих делова насеља и обрадивих површина. У брежуљкастом делу побрђа, кога у геолошком смислу чине: конгломерати, пескови, пешчари, глине лапорци и местимично мекани и шупљикави сарматски церитски кречњаци, издан је дубока 10-15 m. У највишем побрђу појављују се бројни извори. Од стенских маса заступљених на овим теренима од битног хидрогеолошког значаја су алувијалне наслаге Велике Мораве.

Хидрогеолошке функције осталих стенских маса не пружају могућност формирања аквифера битнијег значаја. Алувијални седименти се састоје од слабо водопропусних до добро водопропусних јединица. Аквифер представља типичну двослојну средину са слабо водопропусним повлатним песковито-прашинастим, више или мање заглињеним слојем и основним водоносним шљунковито-песковитим слојем. Подину аквифера изграђују неогене глине и суглине или кристаласти шкриљци. Просечна дебљина слабо водопропусног повлатног слоја износи око 5,3 m, а дебљина основног водоносног слоја износи око 7,9 m. Издашност подземне воде се креће од 15-35 l/s/km. Подручје Лапова је ограничено са источне стране реком Великом Моравом, са северне стране реком Рачом а са југа Лепеницом. Кроз само насеље протичу Казански и Липарски поток.

Велика Морава је типична равничарска река коју карактерише меандрирање и честа промена речног корита. Корито је усечено у алувион реке, са просечном висином страна 3 до 4 m. Величина сливног подручја Велике Мораве на потезу Лапова је око 34.000 km^2. Средња вишегодишња вредност протицаја реке Велике Мораве у профилу водомерне станице Багрдан за осматрачки период од 1946-1991.год. износи 223,0 m^3/s, а средње годишњи потенцијал се креће у дијапазони од 111,9 (1990. год.) до 471,5 m^3/s (1995.год.). Величина сливног подручја на ушћу износи 594,0 km^2. Средње вишегодишња вредност протицаја реке Лепенице у профилу вод. станице Баточина за осматрачки период од 1946-1991. год. износи 1.971 mVs, средње годишњи протицаји се крећу у дијапазону од 0,272 (1950.год.) до 5.562 m^3/s (1995.год.). Река Рача при ушћу у Велику Мораву има сливно подручје величине 348,0km^2. Протицај на Рачи се не мери, али се процењује на основу модула просечног отицаја на око 1,0 m^3/s. Река Рача такође има узражен бујични карактер. У сушним годинама, преко лета обично пресуши. Казански и Липарски поток извиру у побрђу вишег дела атара, спајају се у самом насељу и као Казански поток, кроз алувијалну раван Велике Мораве, теку у правцу североистока до улива у реку Рачу. Потоци су активни само после пљусковитих или дуготрајних падавина и после отапања снега. У погледу квалитета воде, Велика Морава обично припада III категорији а Лепеница IV.

3.5 Климатске карактеристике и метеоролошки показатељи

Са становишта климатских карактеристика, општину Лапово одликује умерено-континентална клима - релативно хладне зиме, јесени незнатно топлије од пролећа и умерено топла лета. Период са средњом дневном температуром изнад 5°C траје доста дуго: почиње у првој половини марта, а завршава крајем новембра. То условљава дуго трајање вегетационог периода, око 8,5 месеци. Према подацима који се односе на раздобље 1961 - 2000. година, средња годишња вредност релативне влажности ваздуха

износила је 75%. Највећа количина падавина је током јуна и маја, најмања током фебруара, марта и јануара. Средње годишње количине падавина крећу се у интервалу од 461,8 mm (регистроване 1982. године) до 906,8 mm (регистроване 1970. године). Средња вишегодишња количина падавина износи 641,6 mm. Средња вишегодишња температура ваздуха износи 10,8°C. Важно је споменути да је најхладнија била 1976. година када је средња годишња температура износила 9,8°C, а најтоплија 2000. година са средњом температуром од 12,4°C. Најхладнији месец је јануар (просечна температура износи -0,4°C), а најтоплији је јули (средња месечна температура је 20,7°C). У поменутом осматраном периоду, најхладнији месец био је јануар 1963, док је најтоплији био август 1992. године. Годишње суме трајања сунчевог сјаја (инсолације), како бележи метеоролошка станица Ћуприја чије се делатности односе и на општину Лапово, крећу се у интервалу од 1820 часова (1978. године), до 2454 часова (2000. године). Средња сума за дату станицу износи 2070 часова током једне године, односно 5,67 часова дневно. Најниже суме трајања сунчевог сјаја јављају се у децембру (средња вредност за децембар износи 56,7 часова годишње), док су највише вредности карактеристичне за летњи период - просечно 293,5 часова за јули месец. Током посматраног периода 1961 – 2000. година, уочено је да у децембру месецу небо највише бива покривено облацима, док је током августа најведрије. Средње годишње вредности атмосферског притиска се крећу у интервалу од 1000 до 1004 mb. Средња вишегодишња вредност износи 1002 mb. У даљем тексту изнети су подаци који се односе на климатске параметре општине Лапово:

• Најхладнији месец јануар - просечна температура 0,4°C;
• Најтоплији месец јул - просечна температура 22,1°C;
• Просечна годишња температура 11,4°C;
• Највлажнији месец децембар - просечна влажност 83,2%;
• Најсушнији месец април - просечна влажност 68,2%;
• Просечне годишње падавине 642 l/m^2;
• Број дана са јако ниском температуром (испод нуле) - 80;
• Број дана под снегом - 36 (највише их је у јануару - 13);
• Највише падавина у јуну - просек 85 l/m^2;
• Најмање падавина у фебруару - просек 36 l/m^2;
• Просечан број сунчаних сати - 5,6 h/дан;

3.6 Сеизмолошке карактериситке

На привременој сеизмолошкој карти СФРЈ (1982.год) која приказује максимално догођене интензитете земљотреса за период до1982.год. Лапово се налази у зони 8 МЦС° скале.
На сеизмолошкој карти публикованој 1987. год. за повратне периоде 50, 100, 200, 500, 1000 и 10000 година која приказује очекивани максимални интензитет земљотреса, са вероватноћом појаве 63%, подручје Лапова има следеће карактеристике:

период (година)	у зони интензитета МЦС
50	7°
100	8°
200	8°
500	9°
1000	9°
10000	9°

Догођени максимални сеизмички интензитет на подручју Лапова је био 7° МЦС као манифестација земљотрса Свилајнац. Жаришта која одређују ниво сеизмичке угрожености на простору Лапова су Свилајнац и Рудник.

3.7 Природни ресурси

Пејзажно, подручје плана се одликује равним тереном према реци, док је део подручја према локалном путу Лапово - Свилајнац са благим таласастим узвишењима и мањим нагибима.

Потенцијали подручја су квантитативно и квалитативно богатство природних ресурса: вода и плодног тла, доминација аутохтоних врста и заједница, разноликост екосистема који имају јединствен екопотенцијал.

Пољопривредно земљиште

У структури пољопривредног земљишта разликују се: плодно пољопривредно земљиште (оранице, воћњаци, виногради, ливаде, пашњаци, шуме и трстици катастарске класе од I до VIII) и неплодно пољопривредно земљиште (стрништа, кршеви, јаруге, камењари, вододерине, голети, остала природно неплодна земљишта и вештачки створене неплодне површине).

Учешће пољопривредног земљишта у обухвату плана износи 76,4% укупне површине. У структури пољопривредног земљишта најдоминантније су оранице и баште које покривају 89,3% укупне пољопривредне површине. Посебно треба издвојити површине под житарицама које заузимају 67% укупне пољопривредне површине. Под воћњацима и виноградима је 9,2% укупне пољопривреден површине.

Шуме и шумско земљиште

У прошлости, шуме су биле главни биљни покривач овог подручја. Оне су крчене у највећој мери где год је земљиште могло да се искористи за обраду. Место шума на искрченом земљишту се јављају биљне културе тако да је првобитни аутохтони шумски покривач у потпуности измењен увођењем нових производних грана. Данас обрадиве површине захватају алувијалну раван Велике Мораве, Лепенице и Раче, па чак и оне терене који не би требало да се обрађују.

У долини Велике Мораве и њених притока, расла је најбујнија и највреднија шума Србије, у којој су лужњаци достизали висину преко 30 метара и дебљину од неколико метара. Обиље влаге крај Велике Мораве и њених притока, врло плодна и дубока земљишта омогућила су бујан живот дрвећа, шибља и приземне вегетације. Поред Мораве и њених притока на стално влажним местима расле су шуме црне јове (јовици), а на нешто сувљим шуме врба и топола (врбаци и тополаци). На шуме данас подсећају омањи забрани, појединачно дрвеће и номенклатуре.

На подводним теренима поред Велике Мораве, Лепенице, Раче и већих потока заступљени су и неки лишћари – бела врба, црвена врба, жута врба, бела и црна топола, а на речним терасама наилази се на пољски јасен, граб, клен и у ретким случајевима бели јасен.

Шумско земљиште у обухвату плана заузима 6,9% укупне површине.

Ловишта

У Лапову постоји једно ловачко удружење „Лапово“. Ово друштво газдује ловиштем „Врбак“ и покрива територију целе општине Лапово, укупно 5.522 ha. Ловна подручја су концентрисана минимум 200 метара од насељеног дела и не обухватају насеља, гробља, јавне путеве. Лов ће задржати основну функцију узгоја, заштите и коришћења гајених врста крупне и ситне дивљачи, а основни план развоја ловства и риболова је следећи:

- опремање ловишта потребним ловним, ловно - техничким и ловно – производним објектима;
- изградња ловних објеката за смештај потенцијалних гостију;
- коришћење дивљачи кроз ловни туризам и рекреативну активност – допуниту постојећу туристичку понуду приказивањем ловних потенцијала подручја;
- сарадња са корисницима суседних ловишта;
- праћење и усмеравање динамике развоја популације дивљачи;
- обезбеђивање мира у ловишту (усклађивањем ловне и осталих делатности у ловишту);
- очувањем диверзитета дивљачи у целини.

Минералне сировине

На територији општине Лапово, евидентиране су веће резерве неметаличних минералних сировина: песка, шљунка и церитских кречњака. Алувијални наноси Велике Мораве садрже огромне резерве шљунка и песка који се, за грађевинске потребе, експлоатишу из њеног приобалног појаса. На територији Лапова има неколико већих шљункара. У западном делу територије општине, у потесу Гвоздењак, налази се, некада експлоатисан, тзв. општински мајдан камена.

Најзначајније појаве неметаличних минералних сировина на теренима општине Лапово су лежишта грађевинског материјала: квалитетни шљункови експлоатисани из алувијалних наслага Велике Мораве. Алувијални седименти Велике Мораве су потенцијални носиоци расипних лежишта корисних минерала који могу да имају примену у разним гранама индустрије и занатства (индустријска сировина, јувелирни камен и др).

Лежишта шљунка се експлоатишу из долине и корита Велике Мораве источно од Лапова, из спрудова седимената корита око великих меандара реке (меанадар "Лаповски кључ"). Узводно, у суседном меандру на локалитету Врбак, налази се друго лежишта шљунка, у граничном подручју општина Лапово и Свилајнац.

Перспективне сировине које би требало истражити су лежишта кречњака, раније коришћеног за грађевински материјал и лежишта архитектонског (украсног) камена.

Постојање појединих руда метала и неметала на територији општине Лапово указује на могућност њихове експлоатације али она није могућа без детаљних истражних радова којим ће се сагледати резерве и врсте минералних сировина. Потребно је преиспитати нов приступ третману шљунковито-песковитог материјала и уместо досадашњег третмана само као грађевинског материјала потребно је проверити и могућност добијања нус производа одређених металичних, неметаличних и јувелирских сировина.

На основу геотермалних истраживања на подручју општине Лапово забележено је присуство геотермалне енергије која је формирана током различитих геолошких раздобља. Геотермалне воде би у будућности могле да имају велики значај уколико би се рационално користиле и експлоатисале. Истраживањима је утврђено да на територији општине Лапово постоје довољне количине подземних термоминералних вода за потребе бањског туризма, спортско-рекреативног центра, као и хидро-геотермалне енергије за евентуално загревање привредних и стамбених субјеката. Поред тога потврђена је и могућност експлоатисања термоминералне воде ради флаширања исте.

Природни потенцијали и фактори ограничења

На основу анализе и оцене стања постојећих природних карактеристика уочени су следећи **потенцијали**:

- добар географски положај у средишњем делу Србије на инфраструктурном коридору аутопута Е-75, изузетно добра саобраћајна повезаност са околином омогућава активирање потенцијала општине;
- опште природне карактеристике дају повољне услове за живот у оквиру планског подручја;
- алувијални наноси заузимају око 30% површине подручја. Формирали су се у појасу дуж Велике Мораве и Лепенице. Дубина физиолошки корисног слоја износи преко 150 cm. Алувијум има повољне особине и зато има велику производну вредност;
- повољна клима (умерено-континентална) омогућава дуг вегетативни период;
- у погледу основне природне предиспозиције за привређивање, ова територија поседује значајан пољопривредни потенцијал са површином од 40,2% планског обухвата;
- значајно је учешће плодног земљишта повољне бонитетске класе за развој пољопривреде;
- просторни положај, експозиција и нагиби чине условно повољан терен за изградњу;
- налазишта минералних сировина омогућавају развој експлоатационих радова;
- утврђени потенцијали коришћења термоминералних вода и хидротеотермалне енергије.

Ограничења:

- развијена хидрографска мрежа ствара могућност плављења земљишта;
- могућа појава ерозије, подручја слабе носивости земљишта, због геолошке подлоге и педолошког супстрата као примарних природних фактора;
- недовољна пошумљеност (7%) у односу на РС од 40%;
- непланski однос према шумским састојинама (неадекватна нега, слабо и непланско пошумљавање, сеча, испаша стоке);
- на привременој сеизмолошкој карти СФРЈ (1982.год) која приказује максимално догођене интензитете земљотреса за период до 1982.год трусност подручја, интезитет сеизмичког хазарда на подручју Просторног плана за повратни период од 50 година има вредност од 7^0 MCS;
- уситњеност шумских поседа;
- прекомерна примена вештачког ђубрива;
- преклапање велике површине пољопривредног земљишта високе бонитетне класе са заштитном зоном изворишта водоснабдевања;
- непознавање тачне количине минералних ресурса како би се предвидела исплативост и планирале евентуалне експлоатационе активности;
- непознавање присуства загађујућих материја у земљишту;
- недовољна искоришћеност плодног земљишта;
- непланска градња;
- одсуство категоризације бонитета земљишта за производњу еколошки безбедне хране;
- застарела механизација и начин обраде земље;
- релативно низак принос производа

3.8 Створене вредности

3.8.1 Демографске карактеристике

Последњих деценија број и структура становништва Србије убрзано се мењају под утицајем дугорочног обарања фертилитета, продужења очекиваног трајања живота и високе мобилности становништва, кроз унутаррегионална пресељења или појачану емиграцију.

Табела бр.2: Број становника и густина насељености на планском подручју према попису 02/11.год.

бр	Просторни план општине Лапово		Број становника		Стопа пораста пада 2002/2011	Површина km²	Густина насељености ст/km²	
	Насеља	КО	2002.	2011.			2002.	2011.
	Општина Лапово		8.228	**7.837**	95			
1.	Лапово - Варошица	КО Лапово	7422	**7142**	96	99,3	74.7	78,9
2.	Лапово - село	КО Лапово	806	**694**	86	451,9	1.7	1,5
∑	Укупно Општина Лапово		8.228	**7.837**	95	551,2	14,9	14,2

Последњи Попис становништва у Републици Србији 2011.год. забележио је на територији општине Лапово укупно 7.837 становника, указујући на смањење популације у односу на претходни период. Просечна релативна густина насељености планског подручја 2011.год. износила је 14 становника на km². На подручју насеља Лапово - варошица густина насељености 2011.год. износила је 78,9 становника на km², док је на подручју насеља Лапово - село густина насељености износила 1,5 становника на km².

Према подацима пописа из 2002. године, на подручју Општине Лапово живело је 8.228 становника, да би се овај број 2011.год. смањио за 391 становника на 7.837 т.ј. за 4,8%. Стопа природног прираштаја 2020.год. је био негативан и износио је - 8.

Табела бр.3: Резиме базног периода

1. Демографски показатељи	
Укупан број становника по попису 2011. год. на подручју општине Лапово	**7.837**
Укупан број становника по попису 2002.год. на подручју општине Лапово	**8.228**
Процењен број становника 2020.год.	**7.009**
Укупна стопа пораста/пада 2011/2002	**-391**
Стопа природног прираштаја – 2020 год.	**-8,0**
2. Индикатори демографске старости	
Просечна старост становништва Попис 2011.	**43,4**
Млади до 20 година	**19,4%**
Млађи од 40 година	**44,1%**
Старији од 60 година и више	**26,2%**
Индекс старења*(60+год/0-19год.)*	**1,35**
3. Образовна структура становништва	
Без школске спреме	**1,9%**
Непотпуна основна школа	**15,7%**
Основна школа	**21,4%**
Средња школа	**52,4%**
Виша школа	**4,0%**
Висока школа	**3,9%**
4. Економска структура становништва	
Економски активни који обављају занимање	**2040 или 26%**
Неактивно становништво	**4978 или 63,5%**
Пензионери	**1942 или 24.7%**
Незапослени	**819 или 10%**
Радни контигент становништва (15-64) 2020	**4567 или 65%**

5. Домаћинства	
Укупан број домаћинстава попис 2011.г. на подручју општине Лапово	**2455**
Просечна величина домаћинства	**3,2**

Извор података: Републички завод за статистику, Витална статистика и Попис становништва 2011.

Основни демографски процеси резултирали су трансформацијом структурних одлика становништва на подручју општине Лапово, што прати тренд демографских процеса на подручју Републике Србије. Просечна старост је 43,4 године, а на основу вредности изабраних показатеља старења, становништво општине се налази у стадијуму дубоке демографске старости. Према Попису из 2011. године. старосна структура показује да највеће учешће у укупном становништву имају млађи од 40 година са 44%. Постепено стварање „друштва старих" утиче на све функционалне и просторне системе и представља озбиљан изазов за даљи демографски и социо-економски развитак. Радни контигент са старошћу од 15 - 64 година чини 65% укупне популације подручја.
Према Попису из 2011.године, 21,4% становништва имало је основну школу, или непотпуна основна школа 15,7%. Половина 54,2% становништва стекло је средњошколско образовање. Проценат високообразованих у 2011. години, износио је 3,9%.

3.8.2 Инфраструктурна и комунална опремљеност – потенцијали и ограничења

Саобраћајна инфраструктура
Потенцијали

- изузетан саобраћајно-географски положај;
- најважнији аутопутски коридор у нашој земљи (коридор X) - државни пут I А реда А1: државна граница са Мађарском (гранични прелаз Хоргош)-Нови Сад-Београд-Ниш-Врање-државна граница са Северном Македонијом (гранични прелаз Прешево) пролази територијом општине по правцу север-југ при чему Лапово има изузетну везу на аутопутски коридор преко две постојеће и једне планиране петље;
- северним делом планског подручја пролази коридор планиране брзе саобраћајнице "Карађорђе" на правцу Лазаревац-Аранђеловац-Топола-Рача-Свилајнац-Деспотовац-Бор;
- планским подручјем пролази основни магистрални железнички коридор, којим се омогућавају међудржавне везе као и повезивање са осталим деловима Србије;
- могућност успостављања пловног пута током Велике Мораве и повезивања са међународним пловним путевима.

Ограничења

- пружање државног пута II Б реда 158 кроз несељену зону што за последицу има повећање буке и аерозагађења и смањење безбедности саобраћаја услед мешања транзитних и локалних собраћајних токова;
- недовољно развијена улична мрежа и мрежа општинских путева у смислу недовољне дужине и неодговарајућих техничко-експлоатационих карактеристика;
- неодговарајуће одржавање локалне путне мреже, које се најчешће своди на санирање већих оштећења (ударних рупа);
- недовољна изграђеност саобраћајних површина за немоторна кретања (пешачка и бициклистичка) што доводи до смањења безбедности најугроженијих категорија учесника у саобраћају;
- постојање укрштања у нивоу друмског (колског и пешачког) и железничког саобраћаја што се негативно одражава на безбедност и капацитет и друмског и железничког саобраћаја;

- неодговарајуће стање железничке инфраструктуре и недовољна искоришћеност постојећих капацитета.

Водопривредна инфраструктура

Водоснабдевање - Изворишта водоснабдевања располажу довољном количином воде за задовољење потреба у садашњем времену. Поред тога, уз саму границу општине пролази магистрални цевовод моравског водоводног система, на кога ће се Лапово временом повезати. Због лошег квалитета захваћене воде потребно је изградити постројење за припрему воде за пиће. Неопходно је извршити санитарну заштиту изворишта водоснабдевања. Постојећи дистрибутивни систем представља ограничење за даљи развој насеља, па је потребно приступити његовој реконструкцији, изградити нове магистралне цевоводе и резервоарски простор.

Одвођење отпадних вода - Постојећа мрежа фекалне канализације може да задовољи потребе одвођења отпадних вода са површина које сада обухвата, али не омогућава проширење мреже. За одвођење санитарних отпадних вода са целе територије насеља потребно је урадити нове колекторе. Такође је потребно изградити постројење за пречишћавање отпадних вода. Систем за одвођење атмосферских отпадних вода је недовољно изграђен и потребно га је проширити.

- Регулација водотокова ***– Ограничење за развој индустријске зоне између река Раче, Велике Мораве, Лепенице и аутопута је недовољан степен заштите од поплава. Потребно је наставити регулацију Липарског, Казанског и Грабовачког потока.***

Термоенергетска инфраструктура

Потенцијали

- постојање магистрални гасовод високог притиска са ГМРС и система дистрибуције енергије високог стандарда;
- потенцијал коришћења нових и обновљивих извора енергије;

Ограничења

- нерационално коришћење енергије (нарочито електричне енергије) и велика специфична потрошња енергије по јединици производа;
- високо учешће традиционалних чврстих горива у производњи топлотне енергије код индивидуалних потрошача;
- недовољна искоришћеност обновљивих извора енергије;

Електроенергетска инфраструктура

Потенцијали

- трафостаница највишег напонског нивоа "КГ0018" има двострано напајање чиме је обезбеђена сигурност у напајању потрошача. Потпуна реконструкција ове трафостанице је управо завршена при којој је уграђен још један трансформатор снаге 31,5 MVA;
- трафостаница "КГ08" по потреби се може проширити до максималног капацитета од 2x12MVA;
- кроз планиране радне зоне пролазе далеководи 35kV, а кроз мањи део и 110kV, тако да уколико будући инвеститори искажу потребу за испоруком веће количине енергије, трафостанице одговарајућег напонског нивоа и капацитета могу се градити по потреби;

Ограничења

- за случај појаве јако великих потрошача постојећи електроенергетски капацитети би били недовољни;

- за преносне капацитете (далеководе) који прелазе преко територија различитих општина би морала да се ради и нова одговарајућа планска и техничка документација;

Телекомуникације
Потенцијали

- постојање оптичких каблова на овом подручју представља значајан потенцијал за изградњу телекомуникационих капацитета и развој нових услуга. Инсталација савремених комутационих чворова такође представља потенцијал за даљи развој система и омогућавање нових сервиса корисницима.

Ограничења

- Капацитети постојећих телефонских централа не задовољавају потребе конзума за плански период.
- Велики удео бакарних каблова у мрежи.

Комунална инфраструктура
Управљање отпадом

На старој депонији „Којанићко језеро“, престало је депоновање отпада 2009.године, када се прешло на одлагање отпада на депонију „Врбак“, која је локацијски и плански третирана као регионална депонија, обрађена кроз посебну планску и урбанистичку документацију и налази се у рубном делу захвата ПГРа, уз комуникације ка Свилајнцу. Локација „Врбак“ је изабрана на основу споразума општина Лапово, Баточина, Рача, Велика Плана и Деспотовац, које према Стратегији управљања отпадом, чине регион, чији је центар у Лапову. Депонија „Врбак“ је модерна санитарна депонија изграђена по највишим еколошким и ЕУ стандардима. Комплекс депоније заузима површину од 21ха 93а. Данас, компанија ФЦЦ Врбак д.о.о.Лапово врши делатност сакупљања комуналног отпада са територија општина

3.8.3 Заштићена природна добра

На основу Решења Завода за заштиту природе Србије од 27.05.2022.године, под 03 бр.021-1391/2, у обухвату ППО Лапово нема заштићених подручја за које је спроведен или покренут поступак заштите. У плански обухват улази еколошки коридор од међународног значаја – водоток и обалски појас Велике Мораве (Уредба о еколошкој мрежи (*„Сл.гласник РС“, бр.102/10).*
Еколошки коридор – река Велика Морава, повезује еколошки значајна подручја на простору Републике Србије, као коридор од националног значаја и еколошки коридор који омогућују повезивање са еколошким мрежама суседних земаља, у складу са међународним прописима. Заштитна зона – обалски појас - штити еколошки коридор – реку Велику Мораву од могућих штетних спољних утицаја.

3.8.4 Непокретна културна добра

Према Решењу Завода за заштиту споменика културе у Крагујевцу (бр.3028-02 од 1.11.2022.), на подручју Општине Лапово налазе се:

АРХЕОЛОШКИ ЛОКАЛИТЕТИ

1. Железничка станица (антички период) – Лапово
2. Железничка станица (праисторијско насеље) – Лапово
3. Шавац (антички период) – Лапово
4. Шавац (праисторијско насеље старијег гвозденог доба) – Лапово
5. Грабовачки поток (средњи век) – северозападно од Лапова;

6. Црквина (средњи век) – Кленовац
7. Старо гробље (хронолошки недефинисано) - Лапово
8. Ђиновско гробље (средњи век) – Лапово;
9. Арнаутски бунар (средњи век) – Лапово;
10. Бензинска станица (антички период) – Лапово

Основне мере заштите археолошких локалитета:

На археолошким локалитетима, приликом реализације инфраструктурне мреже (саобраћај, гасовод, водовод, канализација, електрификација, телекомуникација у др.), изградња индустријских објеката, као и пре обављања било каквих земљаних радова којим би се изменила конфигурација терена или нарушио изглед локалитета, извођач радова (инвеститор) је дужан да прибави Услове о мерама техничке заштитеархеолошког локалитета и његове околине.

На осталом простору обавезно је поштовање члана 109 Закона о културним добрима (Сл.гл.РС бр.71/49) који гласи:

„Ако у току извођења радова наиђе на археолошка налазишта или археолошке предмете, извођач радова је дужан да одмах, без одлагања, прекине радове и обавести надлежан Завод за заштиту споменика културе и да предузме мере да се налаз не уништи и не оштети и да се сачува на месту и у положају у ком је откривен“.

Објекти градитељског наслеђа – профана архитектура

1. Зграда у ул. Његошевој бр.23;
2. Зграда у ул. Краља Петра Првог бр. 11;
3. Зграда у ул. Краља Петра Првог бр. 14;
4. Зграда у ул. Краља Петра Првог бр. 20
5. Зграда у ул. Косовских јунака бр.10 - О.Ш. Светозар Марковић;
6. Зграда у ул. Ратника солунског фронта бр.1;
7. Зграда у ул. Станоја Главаша бр. 48;

Објекти градитељског наслеђа –сакрална архитектура

1. Црква св.Параскеве;

Објекти градитељског наслеђа – руралнa архитектура (народно градитељство)

1. Кућа у ул. Деспота Стефана Лазаревића бр. 20
2. Кућа у ул. Краља Петра Првог бр. 98
3. Кућа у ул. Косовских јунака бр. 3
4. Кућа у ул. Карађорђевој бр. 225
5. Кућа у ул. Краља Петра Првог 116
6. Окућница, кућа и кош, у ул. Војводе Радомира Путника бр. 1
7. Помоћни објекат, качара са подрумом, у ул. Николе Пашића бр. 1
8. Помоћни објекат, кош и магаза у ул. Карађорђевој бр. 219
9. Помоћни објекат, подрум и магаза, у ул. Први мај бр. 41

Објекти градитељског наслеђа –индустријска архитектура

1. Железничка станица
   a. Главна железничка станица
   b. Друга станична зграда, Лапово – варош
   c. Ранжирна станица
   d. Зграда у ул. Карађорђевој
   e. Зграда у ул. Алексе Шантића
   f. Две зграде у ул. Гаврила Принципа
2. Стари млин
3. Стара свилара

Спомен бисте и спомен обележја

1. Споменик палим ратницима у Првом светском рату

2. Споменик палим борцима НОБ-а
3. Споменик црвеноармејцима
4. Спомен плоча НОБ-а, на згради поште
5. Спомен плоча на згради железничке станице

Јавни споменици и спомен обележја новијег датума

1. Три спомен плоче на звонику цркве Св. Параскеве
2. Споменик краљу Александру Карађорђевићу
3. Споменик Дражи Михајловићу
4. Спомен чесма посвећена Првом српском устанку
5. Спомен плоче на стадиону „ Локоса-а“

4 КАРАКТЕРИСТИКЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ У ЗОНАМА ГДЕ ПОСТОЈИ МОГУЋНОСТ ДА БУДЕ ИЗЛОЖЕНА ЗНАЧАЈНОМ УТИЦАЈУ

Квалитетна животна средина је фактор будућег развоја општине и пре свега се огледа у обезбеђивању здраве животне средине за становништво. Стварањем и очувањем здраве животне средине, уз истовремену промоцију, заштиту и стварање робних марки пољопривредних производа - „здраве хране” са географским пореклом, може се створити озбиљна основа за развој. Квалитетна животна средина може бити значајан потенцијал за развој, односно ограничење уколико би стање животне средине било угрожено.

Да би уопште могли да говоримо о животној средини морамо да знамо тренутно стање њених чинилаца (воде, ваздуха и земљишта) узимајући у обзир развој привреде, стање природних вредности (биодиверзитет), број становника, степен урбанизације и других фактора који утичу на стање у животној средини.

Подручје општине Лапово представља сложену структуру природних (морфолошких, хидрогеолошких, педолошких, климатских, флористичких и других) одлика и антропогених утицаја, различитог степена и интензитета. Према просторној диференцијацији животне средине ППРС, према стандардима и искуствима ЕУ, а узимајући у обзир постојеће стање квалитета животне средине и тренд у наредном периоду, просторно плански обухват припада подручју угрожене животне средине. Постоје локалитети са повременим прекорачењем граничних вредности, субурбане зоне насеља најугроженијих подручја из I категорије, сеоска и викенд насеља, туристичке зоне са прекомерним оптерећењем простора, подручја експлоатације минералних сировина, државни путеви I и II реда,

железничке пруге, велике фарме, зоне интензивне пољопривреде, аеродроми, речна пристаништа, водотоци III класе) са мањим утицајима на човека, живи свет и квалитет живота. Према карти Заштите и унапређења животне средине територија општине Лапово се налази у зони интензивне пољопривреде.

На подручју општине Лапово, није успостављен мониторинг животне средине. Главни узроци и извори загађења животне средине, на основу доступне базе података и процене стања на терену, су: деоница аутопута Београд – Ниш (Е-75), железнички коридори који пролазе кроз подручје Плана, недовољна инфраструктирна опремљеност и неадекватан третман комуналних и технолошких отпадних вода, инфилтрационе воде са пољопривредних површина, неконтролисаних депонија и сметлишта, индивидуална ложишта и котларнице, утицаји из осталих зона експлоатације ресурса, као и утицаји из ширег окружења.

Идентификовани проблеми и еколошки конфликти су:

- загађивање ваздуха;
- загађивање река Велике Мораве, Лепенице и Раче и њихових притока комуналним, технолошким и осталим отпадним водама;
- недовољна развијеност канализационе мреже;
- неразвијена и неизграђена атмосферска канализација;
- недостатак уређаја и постројења за предтретман технолошких и третман комуналних вода;
- недостатак централног постројења за пречишћавање отпадних вода;
- појаве директног и индиректног упуштања отпадних вода у водотокове и приобаља као и на земљишта унутар и изван појединачних радних и осталих изграђених комплекса;
- непрописно изграђене септичке јаме (расути тачкасти извори загађивања);
- неконтролисана одлагалишта и депонија отпада и осталих материјала.

4.1 ПОСТОЈЕЋЕ СТАЊЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

4.1.1 ВАЗДУХ

Проблематика аерозагађења је актуелна као глобални проблем који се испољава на различитим нивоима организације система. Доминира као значајна нус појава у току развоја урбанизације, а посебно у подручијима која су у директном контакту са саобраћајним токовима. Поред тога, квалитет ваздуха је директно зависан од климатских карактеристика и временских прилика (падавине, струјање ваздуха и сл.). Да би се добили релевантни показатељи стања аерозагађености на неком подручју, неопходан је континуални мониторинг (неколико година) великог броја параметара који утичу на квалитет ваздуха. Обзиром да нема успостављеног сталног мониторинга квалитета ваздуха, процена стања квалитета ваздуха може се приказати на основу присутних емитената загађујућих материја, њиховог размештаја и капацитета на подручју плана и ближе околине. Као потенцијални загађивачи ваздуха на подручју Лапова су пре свега друмски и железнички саобраћај, Кроношпан СРБ доо Лапово (производња фурнира и плоча од дрвета), и индивидуална ложишта. Територијом Лапова пролази деоница аутопута Београд – Ниш (Е-75), као и магистрална двоколосечна пруга међународног карактера Београд – Ниш, железничка пруга Лапово – Крагујевац и железнички чвор Лапово. Повећано саобраћајно оптерећење инфраструктурних система знатно утиче на

квалитет ваздуха. Као позитивна околност може се навести процес гасификације Лапова, који се већ спроводи, као мера за побољшање квалитета ваздуха.

4.1.2 ВОДА

На територији Лапова постоје значајни водотокови: Велика Морава, Лепеница, Рача, а кроз само насеље протичу Казански и Липарски поток. Такође, на подручју плана се налази и изворište водоснабдевања "Гаревина". Имајући у виду просторне карактеристике планског подручја, зону ауто пута, железнице, обрадиве пољопривредне површине, неадекватно депоновање отпада, (велики број дивљих депонија), може се рећи да постоје загађивачи који би нарушили квалитет површинских и подземних вода. Као главни облици загађивања површинских и подземних вода на подручју Лапова издвајају се: комуналне и индустријске отпадне воде, услед непостојања канализацоионог система и великог броја неадекватних септичких јама; као и отпадне воде са ранжирне и дезинфекционе станице које се без пречишћавање одводе до старог корита Лепенице и ту испуштају. Такође је само најужи централни део насеља прикључен на кишну канализацију, тако да и атмосферске отпадне воде представљају извор загађења вода на подручју плана. Како је тенденција развоја Лапова усмерена ка развоју индустријских зона, као мера заштите вода, неопходна је изградња система за предтретмане у оквиру производних погона и изградња централног постројења за пречишћавање отпадних вода.

4.1.3 ЗЕМЉИШТЕ

На квалитет земљишта негативно утиче неодговарајућа пракса у пољопривредној производњи, укључујући неконтролисану и неадекватну примену вештачких ђубрива и пестицида, као и одсуство контроле воде која се користи за наводњавање. С обзиром на висок проценат пољопривредног земљишта у општини, основни узрок загађивању земљишног ресурса прети од прекомерене употребе пестицида, хербицида, вештачких ђубрива и средстава за заштиту биља у пољопривреди. Значајнији извори загађивања земљишта су и неуређене депоније и сметлишта комуналног и индустријског отпада. Деградацији земљишта доприносе и саобраћајна фреквенција дуж путних праваца, услед таложења честица олова које се продукују путем издувних гасова моторних возила и заслањивања земљишта (као последица посипања соли натријум-хлорида ради одржавања путева током зимске сезоне). Индустријски развој Лапова умногоме ће утицати на деградацију земљишта, услед трајних, иреверзибилних промена, превођењем пољопривредног земљишта у грађевинско.

4.1.4 БУКА

Бука је један од значајних фактора утицаја и угрожавања животне средине и здравља становништва, пре свега у градској зони, зонама утицаја радних комплекса и фреквентних саобраћајница. Бука је најизраженија на коридорима главниих саобраћајних праваца и међународних коридора који пролазе подручјем општине. Главна карактеристика саобраћајне буке је неуједначеност, а нагли скокови у јачини буке (импулсна бука) веома штетно делују на човека. Врста застора коловоза и заштитни зелени појасеви и дрвореди, значајно утичу на ублажавање интензитета буке.

4.2 ПИТАЊА ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ РАЗМАТРАНА У СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЕНИ И ПРИКАЗ РАЗЛОГА ЗА ИЗОСТАВЉАЊЕ ОДРЕЂЕНИХ ПИТАЊА И ПРОБЛЕМА ИЗ ПОСТУПКА ПРОЦЕНЕ

Имајући на уму директну међузависност животне средине и људских активности (грађење, експлоатација ресурса, привреда, инфраструктура, пољопривреда), са становишта дугорочне организације коришћења, уређивања и заштите простора и животне средине,

дефинисан је стратешки циљ: заштита животне средине кроз активну примену мера заштите, перманентну контролу и одговорност за поштовање и примену принципа одрживог развоја. Сва питања животне средине на простору општине су вреднована и разматрана:
• стање и квалитет ваздуха,
• стање и квалитет вода (површинских, подземних, извориште водоснабдевања),
• стање земљишта (загађеност, деградација, ерозија, бонитет пољопривредног земљишта),
• стање буке,
• стање природе и биодиверзитета,
• стање јонизујућег и нејонизујућег зрачења,
• управљање хемикалијама, биоцидним производима,
• опасност од хемијског удеса;
• управљање отпадом, амбалажом и амбалажним отпадом,

Разматрани су проблеми и еколошки конфликти у простору:
• утицаји на промене токова и нивоа подземних и површинских вода;
• загађивање форланда и вода реке Велике Мораве, Лепенице и Раче, комуналним, технолошким и осталим отпадним водама, појаве директног и индиректног упуштања отпадних вода у водотокове и приобаља као и на земљишта унутар и изван појединачних радних и осталих изграђених комплекса;
• стање и проблеми у зонама заштите изворишта водоснабдевања;
• степен инфраструктурне и комуналне уређености и опремљености целина и зона недовољна комунална опремљеност општинског центра и осталих насеља свих типова, рангова и категорија, (недовољна развијеност канализационе мреже, делимична покривеност територије општине канализационом инфраструктуром);
• неразвијена и неизграђена атмосферска канализација и непокривеност територије атмосферском канализацијом;
• недостатак уређаја и постројења за предтретман технолошких отпадних вода;
• недостатак централног постројења за пречишћавање отпадних вода;
• проблем неадекватних, непрописно изграђених септичких јама (расути тачкасти извори загађивања);
• појава неконтролисаних одлагалишта и депонија отпада и осталих материјала;
• стање локалне нормативе у области заштите животне средине;

Процена стања изведена је на основу базе података и разматраних питања и проблема у животној средини. На основу свеобухватне анализе простора настала је еколошка матрица за планирану просторну организацију са смерницама и мерама за уређење, коришћење и заштиту простора и животне средине.
У планираној просторној организацији општине Лапово, поштовани су основни еколошки принципи:
• спречавање и избегавање еколошких конфликата у намени простора (просторних целина, зона и локација);
• задржати, сачувати и штитити природно вредне и очуване екосистеме, као и просторе код којих капацитет животне средине није битније нарушен;
• санирати и ревитализовати деградиране и угрожене екосистеме и санирати последице загађења, што се приоритетно односи на површине угрожене експлоатационим процесима и локације неконтролисаних сметлишта;
• усвајање најадекватнијег начина коришћења природних ресурса и простора са циљем одрђавање еколошке равнотеже и сталног унапређења стања животне средине;
• заштитити и очувати подручја која се из стратешких разлога не смеју загађивати и уништавати (изворишта водоснабдевања, заштитни појасеви, зоне очуване природе);

Дефинисани су оперативни задаци који обухватају изградњу система еколошке безбедности у свим активностима у простору и животној средини:
• уравнотежено коришћење доступних природних ресурса;
• избор најповољнијег, еколошки најприхватљивијег односа зона експлоатација, зона становања, привређивања, рекреације и инфраструктуре (имисиони појасеви и зоне, акустичне зоне);
• заштита вредних природних, амбијенталних и урбаних целина, зона и локација;
• ефикасна заштита изворишта водоснабдевања (зоне заштите);
• ефикасна заштита, доступност и презентација природних и културних добара;
• ефикасна заштита укупног диверзитета подручја;
• заштита високобонитетног и осталог пољопривредног, шумског и водног земљишта;
• управљање отпадом – регионални приступ, смањење количине отпада, повећање степена рециклирања и безбедно депоновање свих врста отпада;
• примену критеријума и инструмената заштите животне средине - стратешке процене утицаја при изради урбанистичких планова нижег реда за целине и зоне на територији општине;
• примену критеријума и инструмената заштите животне средине при реализацији – изградњи, реконструкцији, адаптацији, промени намене постојећих објеката и постројења потенцијалних извора загађивања, кроз процес процене утицаја на животну средину;

Управљање просторним развојем општине са еколошког аспекта засновано је на:
• стратегији управљања животном средином и систему заштите и унапређивању животне средине, заштити свих вредности, унапређењу стања, ремедијацији деградираних зона и локација, рекултивацији девастираних подручја и мониторингу животне средине;
• одрживом развоју привредних грана уз примену савремених технологија и посебних мера заштите животне средине;
• уређивање урбаног центра и руралног подручја, њихово повезивање са природним целинама у окружењу уз поштовање мера очувања предеоних и пејзажних вредности и капацитета животне средине;

У току израде предметне Стратешке процене, нека питања нису разматрана:

- Климатске промене и озонски омотач,
- Смањење јонизујућег и нејонизујућег зрачења,
- Пекогранични утицаји,
- Заштита од акцидента.

Услед недостатка прецизних података о загађености подручја, отежана је категоризација могућих утицаја појединих загађивача, као и пројекција будућих загађивача и њиховог утицаја (интензитета, вероватноће и др. значајних карактеристика).

4.3 ПРОСТОРНА ДИФЕРЕНЦИЈАЦИЈА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Према диференцијацији животне средине која је предложена у ППРС *(„Службени гласник РС“, бр.88/10),* простор плана општине Лапово, припада подручју угрожене животне средине. Постоје локалитети са повременим прекорачењем граничних вредности, субурбане зоне насеља најугроженијих подручја из I категорије, сеоска и викенд насеља, туристичке зоне са прекомерним оптерећењем простора, подручја експлоатације минералних сировина, државни путеви I и II реда, железничке пруге, велике фарме, зоне интензивне пољопривреде, аеродроми, речна пристаништа, водотоци III класе, са мањим утицајима на човека, живи свет и квалитет живота. Према карти Заштите и унапређења животне средине територија општине Лапово се налази у зони интензивне пољопривреде.
Предлог даљег развоја планског подручја, дат је као функционални зонинг на основу капацитета простора за прихватање нових функција, уз услов одрживог коришћења, који је

прилагођен диференцијацији животне средине на републичком нивоу. Анализирано подручје је зонирано на следећи начин:

1. Зоне са посебним режимом заштите
2. Зоне и локације са мерама и условима према којима ће се простор уређивати и користити

1. Зоне са посебним режимом заштите – зоне квалитетне животне средине, пре свега се односе на извориште водоснабдевања, зоне висококвалитетног пољопривредног земљишта и зоне аутохтоне шуме.

За ова подручја, треба обезбедити решења којима се елиминишу или умањују постојећи извори негативних утицаја, односно увећавају позитивни, као компаративна предност у планирању развоја.

За зоне изворишта и зону водоснабдевања – Гаревина, важе посебни услови санитарне заштите, мере заштите квалитета воде изворишта, рада изворишта и дистрибутивне мреже.

Зоне високопродуктивног пољопривредног земљишта уређиваће се на начин и према условима за очување плодности и бонитетне класе, фаворизујући органску производњу без употребе пестицида и хербицида, избор врста према оптималној микрорејонизацији. За оптимално коришћење ових површина потребно је извршити оптималну рејонизацију пољопривредног земљишта и обавезно подизање пољозаштитних појасева.

Зона аутохтоне шуме уређиваће се/користити на начин којим се максимално чува и штити шумски фонд, који има приритетно заштитну функцију, на целом планском подручју. На основу Услова ЈП „Србијашуме“ Београд, бр.7685, од 25.05.2022.године, граница Плана не обухвата површине којима газдује ЈП „Србијашуме“, па у складу са тим, за све активности које се планирају морају се узети у обзир и поштовати одредбе Закона о шумама *(„Сл.гласник РС“, бр.30/10, 93/12, 89/15 и 95/18 – др.закон)*

2. Зоне и локације са мерама и условима према којима ће се простор уређивати и користити – зоне угрожене и делимично угрожене животне средине дефинисане су према степену антропогеног утицаја. То су зоне у којима се повремено јављају већа или мања прекорачења МДК, ГВИ у ваздуху, земљишту, води, проблеми са отпадом, отпадним водама и сл.

За ова подручја треба спречити даљу деградацију и обезбедити побољшање постојећег стања, како би се умањила деградираност животне средине као ограничавајућег фактора развоја. Потребно је одредити најадекватнији начин коришћења природних ресурса и простора са циљем очувања природних вредности и унапређења животне средине.

Подручје делимично угрожене животне средине –- становање са пратећим делатностима у склопу домаћинства, пољопривредне површине, мини пословање и привређивање у оквиру домаћинства, површине јавне намене, спорт и рекреација, и сл. које трпе одређена оптерећења, развијаће се према прописаним условима и мерама заштите:

- за планиране програме, пројекте, локације, промене намене и технологије, реконструкције, проширење капацитета и престанак рада објеката и технологија, који могу утицати на животну средину обавезан је поступак Процене утицаја на животну средину, у складу са Законом;
- коришћење пољопривредног земљишта за примарну пољопривредну производњу усагласити са условима терена, уз обавезну примену мера заштите загађења и очувања плодности као потенцијала за производњу биолошки вредне хране;

- утврдити стање и успоставити сталну контролу квалитета и плодности земљишта, као и пољопривредне производње,
- све планиране и постојеће објекте прикључити на канализациону мрежу, а у међувремену користити прописно изграђене септичке јаме,
- нове објекте градити тако да организација на парцели омогући садњу високог растиња према зони угрожавања.

Подручје угрожене животне средине – саобраћајни правци, радне зоне, сметлишта,
ерозиона подручја. Поред мера одрживог коришћења ових зона за неке су неопходне
мере санације и рекултивације.

Основни **потенцијали** подручја Просторног плана са аспекта заштите животне средине су:

- квантитативно и квалитативно богатство природних ресурса: вода и плодног тла;
- доминација аутохтоних врста и заједница;
- разноликост екосистема који имају јединствен екопотенцијал;

Ограничења са аспекта заштите животне средине су:

- непостојање података о валоризованим пределима на основу којих би се поуздано увидео статус односно стање природних предела;
- непланski третман и ненаменска употреба природних екосистема;
- стварање вештачких екосистема – агроекосистема, претерана хемизација;
- непостојање систематског праћења стања животне средине (нема мониторинга);
- могућност деградације предела услед урбанизације и индустријализације, изградње инфраструктурних система и сл;
- присуство великих индустријских гиганата (загађивача) који би могли да угрозе укупни еколошки потенцијал општине;

4.4 ВАРИЈАНТНА РЕШЕЊА

У процесу израде Плана и у поступку процене могућих утицаја стратешког карактера Плана на животну средину, анализирани су следећи аспекти:

• природне карактеристике, постојећа намена простора и створене вредности, стање комуналне опремљености и уређености подручја, досадашњи начин коришћења природних ресурса, постојеће стање животне средине и еколошки услови у простору, статус и стање предела и пејзажа;

• услови надлежних институција у поступку израде Плана и Стратешке процене утицаја на животну средину;

• циљеви планских докумената вишег хијерархијског нивоа, циљеви секторских планова;

• ниво достигнутог развоја и могућности даљег одрживог развоја подручја, циљеви Просторног плана општине Лапово;

На основу вишекритеријумске анализе и вредновања, планирана је намена простора, мрежа насеља, коридори инфраструктуре, зоне експлоатације, правила уређења и правила грађења са интегрисаним мерама заштите животне средине. За процес имплементације Плана, прописане су смернице и мере заштите животне средине, као услов за реализацију планиране намене.

Стратешком проценом утицаја Плана на животну средину разматрана су два могућа варијантна решења:

• Варијантно решење 1 – нереализовање ППО Лапово

• Варијантно решење 2 – реализација Просторног плана
Утицаји стратешког карактера и укупни ефекти Плана на животну средину могу се утврдити кроз процену и поређење постојећег стања и циљева и планских решења, односно поређењем разматраних могућих варијантних решења Плана.

Варијантно решење 1: нереализовање Просторног плана

Како плански документ представља основни инструмент управљања простором, недостатак Плана значи и недостатак адекватних мера и услова за организовање активности у простору и његово контролисано коришћење. Прихватањем Варијанте I одржало би се постојеће стање у простору које карактерише:

- емисија загађујућих материја у ваздух, негативни утицаји на квалитет вода и земљишта;
- присуство осетљивих екоситема као и богатство биљним и животињским светом;
- мали удео површина под шумама;
- добра саобраћајна повезаност са окружењем;
- потенцијали за коришћење хидроенергије као и резерве минералних сировина;
- недовољна инфраструктурна и комунална опремљеност,
- незадовољавајуће стање општинских путева;
- неконтролисано испуштање отпадних вода у реципијенте

Варијантно решење неусвајања Просторног плана општине Лапово може за последицу имати:

- нарушавање основног концепта дугорочног одрживог развоја и стратешких смерница развоја општине Лапово;
- недостатак мера и инструмената за управљање простором на еколошки прихватљив и одржив начин;
- непланска реализација појединачних пројеката и делатности на локацијама, зонама и целинама које не испуњавају претходне услове заштите простора и животне средине;
- појаву неконтролисане и непланске градње, што неминовно доводи до деградације, пејзажних и природних вредности на подручу Плана;
- угрожавање квалитета ваздуха, вода, земљишта и здравља становништва;
- непоштовање обавезујућих смерница и мера за уређивање подручја;
- непланско коришћење простора и експлоатација минералних сировина са могућим негативним утицајима на стање у простору;
- нерационално коришћење и деградација природних ресурса и предеоних вредности подручја;
- непоштовање мера обавезног инфраструктурног и комуналног опремања и уређења, недовољна и неадекватна комунална и инфраструктурна опремљеност појединих делова подручја;
- непоштовање општих и посебних смерница и мера заштите животне средине из планова на вишем хијерархијском нивоу.

Варијантно решење 2: реализација Просторног плана

Циљ израде Просторног плана општине Лапово је дефинисање планских решења за даљи одрживи развој Општине, заштиту природних вредности (ваздуха, воде, земљишта, биљног и животињског света, биодиверзитета), одрживо коришћење природних ресурса, посебно необновљивих и тешко обновљивих, ревитализација деградираних локација и зона, заштита животне средине и заштита простора у целини. У Просторном плану извршена је свеобухватна анализа подручја, положај и значај, статус земљишта и постојеће структуре, стање инфраструктурне и комуналне опремљености, предности,

потенцијали, ограничавајући фактори и услови надлежних институција. Дата је анализа и процена развојних могућности за основне поставке Плана.
Прихватањем Варијанте 2 стварају се се услови за побољшање квалитета живота становништва, уз спровођење мера заштите животне средине просписаних Планом и Стратешком проценом утицаја. Усвајање Просторног плана представља варијантно решење којим се стварају услови за:

- одрживи развој на основама заштите и одрживог коришћења простора, природних и створених вредности и животне средине;
- рационалну организацију и уређење простора у границама утврђених грађевинских подручја;
- очување еколошког интегритета, регенеративног и апсорпционог капацитета простора и здравља становништва;
- фазно инфраструктурно и комунално опремање и уређење подручја Плана;
- заштиту природне и животне средине, (заштиту од аерозагађивања, загађивања подземних и површинских вода, земљишта, заштиту од прекомерне буке, управљање отпадом и отпадним водама);
- дефенисање мера заштите за хијерархијски ниже нивое, које ће се оперативно пројектовати и спроводити у процесу имплементације Плана израдом стратешких процена утицаја за планове нижег хијерархијског нивоа;
- дефинисање мера заштите при реализацији појединачних пројеката у границама Плана уз обавезну процену утицаја на животну средину, пројектовање и спровођење мера заштите, мера управљања акцидентом и контрола стања животне средине;
- праћење и контролу стања животне средине (мониторинг);
- имплементирање обавезујућих смерница прописаних планским документима вишег хијерархијског нивоа;
- укључивање јавности у процес планирања и доншења одлука везаних за развој предметног подручја.

4.5 КОНСУЛТАЦИЈЕ

У поступку израде Просторног плана општине Лапово обављен је широк круг консултација са заинтересованим и надлежним институцијама, организацијама и органима, у току којих су прибављени подаци, услови и мишљења. Све консултације су релевантне за процес процене и израду Стратешке процене утицаја Плана, а услови и мере надлежних органа, институција и предузећа су кроз процес процене вредновани и имплементирани у планска решења.

5 ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ И ИЗБОР ИНДИКАТОРА

Општи и посебни циљеви стратешке процене утицаја Просторног плана, дефинисани су и изведени из општих и посебних циљева и захтева заштите простора и животне средине утврђених у плановима и секторским документима вишег реда: Просторном плану Републике Србије, Водопривредној основи Србије, Националној стратегији одрживог развоја, Националној стратегији управљања отпадом, Националном програму заштите животне средине, Стратегији развоја пољопривреде, шумарства, енергетике, у доступној документацији урбаног уређења, инфраструктурног и комуналног опремања од значаја за ово подручје, услова надлежних органа и институција, као и значајних питања, постојећих просторних и еколошких проблема у обухвату Плана. Еколошком проценом Плана ће, у циљу остваривања општих и посебних циљева заштите простора и животне средине, бити

обезбеђен приказ могућих утицаја планираних намена на животну средину, као и смернице за даље поступање при имплементацији Плана.

5.1 ОПШТИ ЦИЉ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ

Дефинисање општих циљева Стратешке процене утицаја извршено је на основу смерница, захтева и циљева заштите животне средине проистеклих из планских докумената вишег реда, постојећег стања и капацитета простора и захтева за управљање животном средином за планирани развој подручја општине Лапово. Стратешки циљеви заштите животне средине дати одредбама планова вишег реда и секторским стратегијама, представљају полазне основе за дефинисање општих циљева Стратешке процене утицаја Просторног плана општине Лапово. Општим циљевима је постављен оквир за даљу разраду и дефинисање посебних циљева и избор индикатора за мерење и праћење њиховог остваривања, све у циљу управљања животном средином и остваривања одрживог просторног развоја подручја Плана. Општи циљеви Стратешке процене утицаја:

- Очување и унапређење животне средине на подручју Просторног плана општине Лапово;
- Заштита задравља становништва и стварање услова за одмор и рекреацију;
- Рационално коришћење природних ресурса;
- Заштита и очување постојећих екосистема, максимално очување аутохтоности и разноврсности предела и пејзажа и укупног диверзитета;
- Заустављање и спречавање ерозије и ерозионих процеса на угроженим локацијама и зонама;
- Комунално и инфраструктурно опремање подручја, реконструкција постојећих мрежа и система;
- Очување, презентација и адекватно коришћење културних добара и градитељског наслеђа;
- Смањење отпада на извору настанка, увођење рециклаже, безбедно депоновање комуналног отпада на регионалној депонији и управљање осталим врстама отпада;
- Плански и контролисани равој подручја уз поштовање принципа одрживог развоја и обавезних мера заштите животне средине;

5.2 ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ

Посебни циљеви Стратешке процене утицаја Плана на животну средину утврђени су на основу анализе стања животне средине, значајних и битних питања, проблема, ограничења и потенцијала подручја Плана, као и приоритета за решавање еколошких проблема у складу са општим циљевима и начелима заштите животне средине. Еколошки одговорно планирање и коришћење простора у Просторном плану општине Лапово, представљају услов превентивне заштите и побољшања стања у простору и животној средини. Посебни циљеви Стратешке процене утицаја Просторног плана општине Лапово на животну средину су:

1. Заштита и очување квалитета ваздуха
2. Заштита очување и унапређење квалитета површинских и подземних вода
3. Очување и унапређење квалитета тла и пољопривредног земљишта
4. Заштита природних добара и предела
5. Заштита биодиверзитета
6. Унапређење управљања отпадом и отпадним водама
7. Унапређење енергетске ефикасности и коришћење алтернативних извора енергије

8. Развијање еколошке свести и едукација.

5.3 ВРСТЕ И ИЗБОР ИНДИКАТОРА КОЈИ СУ КОРИШЋЕНИ ПРИ ИЗГРАДИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ

Индикатори (показатељи, индекси) представљају основни инструмент за систематско идентификовање, оцењивање и праћење стања, развоја и услова средине и сагледавање последица. Они су неопходни као улазни подаци за свако планирање (друштвено-економско и просторно-урбанистичко) и представљају полазну основу за планирање развоја животне средине.

У припреми Стратешке процене утицаја ПП на животну средину, индикатори су припремљени у складу са циљевима Стратешке процене, а на основу индикатора Стратегије одрживог развоја РС и приказани су у Табели бр.4: *Циљеви и индикатори стратешке процене.*

Табела бр.4: Циљеви и индикатори стратешке процене

Област	Посебни циљеви Стратешке процене	Индикатори
Ваздух	Заштита и очување квалитета ваздуха	**Амбијенталне концентрације загађујућих материја у урбаним областима** Дефиниција: Амбијенталне концентрације загађења ваздуха озоном,SO, суспендованим честицама, CO_2, NOx, прашкастим, органским и неорганским материјама. Јединица мере: μg/m^3, ппм или ппб; или удео дана када су прекорачене граничне вредности
Воде	Заштита очување и унапређење квалитета површинских и подземних вода	**Годишња количина исцрпене подземне и површинске воде, апсолутно и као део од укупне обновљиве количине воде** Дефиниција: Укупна годишња количина исцрпене подземне и површинске воде као удео укупне годишње обновљиве воде за пиће Јединица мере: m^3, % **Потрошња воде по секторима** Дефиниција: Удео потрошене исцрпене воде по секторима (домаћинства, индустрија, пољопривреда) Јединица мере:% од укупно исцрпене воде **Присуство фекалних бактерија у води за пиће** Дефиниција: Удео ресурса воде за пиће намењене за кућну употребукоја садржи концентрације фекалних бактерија више од препоручених према упутствима СЗО за квалитет воде за пиће Јединица мере:% **БПК у водотоковима** Дефиниција: Количина кисеоника потребна или потрошена за микробиолошко разлагање (оксидацију) органских материја у води Јединица мере: мг/л кисеоника потрошеног у 5 дана на константној температури од 20°C **Проценат отпадних вода које се пречишћавају** Дефиниција: Удео отпадних вода које се подвргавају неком облику третмана Јединица мере: %

Земљиште	Очување и унапређење квалитета тла и пољопривредног земљишта	**Промена намене земљишта** Дефиниција: Удео промене намене коришћења земљишта у временском периоду Јединица мере:% **Деградација земљишта** Дефиниција: Промене у природи ресурса земљишта у зависности од врсте и географске локације, које укључују: физичко стање земљишта; диверзитет или густину прекривености вегетацијом; дебљину површинског слоја, салинитет или алкалитет итд. Јединица мере: ха (величина области и интензитет промена са побољшањем или погоршањем стања) **Земљиште угрожено ерозионим процесима** Дефиницаија: Мера величине земљишта угрожено ерозијом И његов удео у укупној територији. Јединица мере: ха или % земљишта угроженог ерозијом. **Употреба минералних ђубрива** Дефиниција: Обим коришћења ђубрива у пољопривреди по јединици површине пољопривредног земљишта Јединица мере: kg/ha **Употреба пестицида** Дефиниција: Коришћење пестицида по јединици површине пољопривредног земљишта Јединица мере: т активне материје пестицида на 10 km^2 пољопривредног земљишта
Природа, биодиверзитет и предео	Заштита природних добара и предела, заштита биодиверзитета	**Учешће шумског земљишта у укупном земљишту** Дефиниција: Удео природног и сађеног шумског земљишта негованог у периоду времена у укупном земљишном фонду Јединица мере:% **Учешће заштићених области у односу на укупну површину** Дефиниција: Површина заштићених екосистема на земљишту или у унутрашњим водама, изражени као удео у укупној површини екосистема Јединица мере: %.
Отпад	Унапређење управљања отпадом	**Стварање отпада** Дефиниција: Годишња количина индустријског и комуналног чврстог отпада који настаје у производњи и потрошњи Јединица мере: т/становнику, т/1000$ БДП **Количина отпада који се подвргава третману** Дефиниција: Удео отпада који се подвргава рециклажи, компостирању, инсинерацијиЈединица мере: %
Природни ресурси	Унапређење енергетске ефикасности и коришћење алтернативних извора енергије	**Потрошња енергије по глави становника** Дефиниција: Количина енергије (нафта, угаљ, гас и електрична енергија) по становнику расположива за дату годину Јединица мере: ГЈ/становнику или тоне (тона еквивалентне нафте) по становнику **Учешће обновљивих извора енергије у укупној потрошњи енергије** Дефиниција: Удео енергије добијене из обновљивих извора у укупној потрошњи енергијеЈединица мере: %

6 ПРОЦЕНА МОГУЋИХ УТИЦАЈА

Реализацијом планских активности могу се јавити потенцијални штетни утицаји у различитим фазама реализације планских решења. Процена утицаја планираних намена, просторних целина, садржаја, функција, објеката и делатности (планских циљева) на животну средину вршена је са аспекта могућих утицаја у односу на циљеве Стратешке процене. Ово укључује и процену утицаја варијантних решења (нереализације и реализације плана) на животну средину.

Еколошка процена Плана је важан аспект у поступку доношења Одлуке за усвајање могућих намена, начина коришћења и заштите природних ресурса и животне средине. Избор решења за које је урађена Стратешка процена извршена је према следећим критеријумима:

- Процена је вршена само за планска решења која су од суштинског значаја за будући развој општине Лапово,
- За планска решења из области заштите животне средине и заштиту биодивезитета, није вршена Стратешка процена, јер су ова решења у функцији заштите животне средине самим тим усклађена са циљевима Стратешке процене.

На онову планских циљева издвојена су планска решења за које је извршена процена утицаја на животну средину:

1. У области *природних система и ресурса:*
    a) рационално коришћење и заштита пољопривредног земљишта,
    b) рационално коришћење, управљање и заштита шума и шумског земљишта,
    c) рационално коришћење и управљање заштитом вода,
    d) рационално коришћење минералних сировина.

2. У области *становништво, насеља и јавне службе*:
    a) унапређење развоја јавних служби, саобраћајне и техничке инфраструктуре,
    b) унапређење развоја руралног подручја, неговање и промовисање њихових вредности

3. У области *привредне делатности и туризма*:

a) развој привредних активности у складу са карактеристикама и реалним капацитетима општине, трансформација и усавршавање привредног сектора,
b) одрживи развој пољопривереде и компатибилних делатности
c) развој туризма (транзитни, ловни, етно и здравствени)

4. У области *саобраћаја и инфраструктурних система:*

a) доградња, рехабилитација и одржавање свих саобраћајница,
b) унапређење водоснабдевања и развој водопривредних делатности, изградња постројења за пречишћавање отпадних вода,
c) гасификација општине,
d) побољшање енергетске ефикасности и коришћење обновљивих извора енергије,
e) укључивање у регионални систем управљања отпадом,

5. У области *заштите природних и културних добара:*

a) заштита, контролисано и одрживо коришћење природних добара,
b) заштита и коришћење културног наслеђа,
c) очување и заштита аутентичности предела.

6.1 ПРИКАЗ ПРОЦЕЊЕНИХ УТИЦАЈА ВАРИЈАНТНИХ РЕШЕЊА ПЛАНА И ЊИХОВО ПОРЕЂЕЊЕ

У процесу Стратешке процене анализирана су два сценарија развоја ППО Лапово: Варијанта 1 – уколико не дође до реализације/спровођења ПП и Варијанта 2 – уколико дође до спровођења/реализације планских циљева ПП општине Лапово.
Процена утицаја варијантних решења на циљеве Стратешке процене уређена је како би се омогућило поређење анализираних варијантних решења, а указало на повољније варијантно решење са становишта заштите животне средине. Поређење варијантних решења извршена је у наредној табели (Табела бр.5 - *Процена утицаја варијантних решења на животну средину).*

Табела бр.5: Процена утицаја варијантних решења на животну средину

Циљ стратешке процене	**Варијантно решење бр.1 (план се не реализује)**	**Варијантно решење бр.2 (план се реализује)**
Заштита ваздуха, заштита очување и унапређење квалитета површинских и подземних вода	-	М
Очување и унапређење квалитета тла и пољопривредног земљишта	-	М
Заштита природних добара и предела	-	М
Заштита биодиверзитета	-	М
Очување и рационално коришћење природних ресурса	-	+
Унапређење управљања отпадом	-	+
Унапређење енергетске ефикасности и коришћење алтернативних извора енергије – биомасе, хидроенергије и енергије ветра	-	+
Развијање еколошке свести и едукација	-	+

+ позитиван тренд (унапређење ж.средине)
- негативни тренд (деградација ж.средине)
0-без значајних промена,
М - уз мере заштите могућ позитиван тренд

Варијантно решење 1: које се односи на нереализовање ПП, неповољније је са аспекта заштите животне средине, јер би дошло до настављања негативног тренда у управљању подручја – непланске градње, неодговариајућег управљања отпадом и отпадним водама.

Такође би се наставило загађење вода и земљишта, због непостојања адекватне санитације, претеране употребе хемије у пољопривредни и сл. Посебно би била угрожена природна и културна добра због непланског и нерационалног управљања уз могућност губитка валоризованих посебности и квалитета. Такође би се негативан утиацај испољио и на биодиверзитет у виду нестајања/смањења бројности појединих врста предметног подручја, као и на репрезентативност и препознатљивост предела. У већ промењеним/деградираним енклавама (ерозиона подручја, туристичко подручје са великим притиском, сметлишта, зоне аерозагађена и сл.) би се притисци на животну средину вишеструко увећали без санације и рекултивације.

Варијантно решење 2: које се односи на реализовање Плана, значајно је повољније са аспекта заштите животне средине када је реч о унапређењу управљања отпадом (формирање регионалног центра за одлагање отпада, успостављању рециклаже и сл.) већем коришћењу обновљивих извора енергије. Применом мера заштите животне средине у свим секторима развоја општине (урбаним, руралним, привредним, туристичким, инфраструктурним и сл.) обезбедиће се заштита појединачних чинилаца животне средине. Нереализовање Плана је варијантно решење са могућим значајним негативним последицама у односу на циљеве стратешке процене и губитак еколошко природних вредности подручја. Стратешком проценом утицаја и Планом, предложен је одржив развој подручја уз очување постојећих потенцијала, природних вредности и ресурса, као и решења за спречавање конфликата у простору и разрешење постојећих просторних еколошких проблема. Стога је неопходно доношење и имплементација Плана са понуђеном еколошком поставком одрживог развоја**.**

6.2 ПРИКАЗ ПРОЦЕЊЕНИХ УТИЦАЈА ПЛАНА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ СА ОПИСОМ МЕРА ЗА СПРЕЧАВАЊЕ И ОГРАНИЧАВАЊЕ НЕГАТИВНИХ, ОДНОСНО УВЕЋАВАЊЕ ПОЗИТИВНИХ УТИЦАЈА

6.2.1 Процена утицаја планских решења на животну средину

У овом поглављу је извршена квалитативна анализа и евалуација могућих утицаја, који су приказани као збирни утицаји на животну средину. Узете су у обзир следеће карактеристике утицаја:

- *Врста процењених* утицаја планских циљева је дата вредновањем укупних позитивних утицаја и укупних негативних утицаја одређеном бојом и њеним интензитетом. Зелена боја представља позитивне, а црвена негативне утицаје, док је бела боја знак да утицаја нема или су непознати. Интензитет боје указује на јачину позитивних односно негативних утицаја.
- *Вероватноћа дешавања* утицаја (сигуран (С), вероватан (В) и мало вероватан (Мв))
- *Трајање утицаја* (краткорочан (К), средњорочан (Ср), (Д) – дугорочан).
- *Учесталост утицаја* (повремен (П), сталан (Ст)).
- *Просторне размере* утицаја (локални (Л), регионални (Р), национални (Н) и међународни (М)).

Методологија је описана у поглављу 9.1. Примењена методлогија, ове процене.

Евалуација утица је извршена за дефинисане планске циљеве (решења) која су претходно наведена у овом поглављу, у односу на циљеве стратешке процене описно према наведеним критетијумима утицаја и приказана у наредној табели – ***Табела бр.6: Збирни приказ процењених утицаја Плана на животну средину.***

Циљеви стратешке процене / Плански циљеви		Заштита и очување квалитета ваздуха	Заштита, очување и унапређење квалитета вода	Заштита тла и пољо. земљишта	Заштита п.добара и предела	Заштита биодиверзитета	Заштита и очување п.ресурса	Унапређење у управљању отпадом	Коришћење о.и.енергије – унапређење ен.ефикасности	Развијање еколошке свести и едукација
Природни систем и ресурси	Рационално коришћење и заштита пољопривредног земљишта	В Д П Л	В Д П Р	В Д Ст Р	С Д Ст Р	В Д П Л	В Д Ст Р			В Д Ст Л
	Рационално коришћење, управљање и заштита шума	С Д Ст Л	В Д П Р	С Д Ст Л	В Д Ст Р/Н	В Д П Р	В Д Ст Н/Р			
	Рационално коришћење, управљање заштитом вода		С Д Ст Н	С Д Ст Р	В Д П Р	В Д П Р	В Д Ст Н/Р	В Д П Л	С Д П/Ст Р/Н	
	Рац. коришћење мин.сировина	В Д П Л	С Ср Ст Р/Н	С Д Ст Л/Р	С Д Ст Р	С Д Ст Р	В Д Ст Л/Р	В Д П Л/Р	С Д Ст Р Ст Р	
Становништво, насеља и јавне службе	Унапређење развоја јавних служби, саобраћајне и тех. инфраструктуре			С Ср П Л	В Д П/Ст Л			С Д Ст Р	В Д Ст Л	С Д П Л
	Уанпређење развоја руралног подручја	Мв Д П Р	В Д Ст Р	В Д Ст Р	В Д Ст Р	В Д Ст Р		Мв Д Ст Р		С Д П Л
		В Д П Р	В Д Ст Л	В Д Ст Л				В Д Ст Л		

Циљеви стратешке процене	Заштита и очување квалитета ваздуха	Заштита и очување квалитета површинских и подземних вода	Заштита, очување и унапређење квалитета вода	Заштита тла и пољ. земљишта	Заштита п.добара и предела	Заштита биодиверзитета	Заштита и очување п.ресурса	Унапређење у управљању отпадом	Коришћење о.и.енергије и унапређење енергетске ефикасности	Развијање еколошке свести и едукација
Плански циљеви	Заштита и очување квалитета ваздуха	Заштита и очување квалитета површинских и подземних вода	Заштита, очување и унапређење квалитета вода	Заштита тла и пољ. земљишта	Заштита п.добара и предела	Заштита биодиверзитета	Заштита и очување п.ресурса	Унапређење у управљању отпадом	Коришћење о.и.енергије и унапређење енергетске ефикасности	Развијање еколошке свести и едукација
Саобраћајна инфраструктура										
Развој саобраћајних праваца, терминала и усавршавање интермодалних саобраћајних привредних зона	В Д П	С Д Ст Л	В Д П Л/Р	В Д Ст Л/Р	В Д Ст Л/Р	В Д П/Ст Л/Р	В Д Ст Р	В Д Ст Л/Р	В Д Ст Л/Р	
Привредна делатност и туризам										
Одрживи развој пољопривреде и компатибилних делатности		Мв Д Ст Л	В Д П Р	В Д П Л	В Д П Р	В Д Ст Л	В Д Ст Л	В Д Ст Л	В Д Ст Л	В Д Ст Л/Р
Развој одрживог туризма-транзитни, повни, рекреативни , здравствени, етно	В Д Ст Л	В Д Ст Р Мв Д Ст Л	В Д Ст Л	В Д Ст Л	В Д Ст Р	В Д Ст Л/Р	В Д Ст Р	В Д Ст Р	Мв Д Ст Р	В Д П Л/Р

Планирани циљеви / Циљеви стратешке процене	Заштита и очување квалитета ваздуха	Заштита, очување и унапређење квалитета вода	Заштита тла и пољо. земљишта	Заштита п.добара и предела	Заштита биодиверзитета	Заштита и очување п.ресурса	Унапређење у управљању отпадом	Коришћење о.и.енергије – унапређење ен.ефикасности	Развијање еколошке свести и едукација
Промоција и подстицај рециклаже и поновног искоришћења отпада као секундарне сировине		В Д Ст Л/Р	В Д Ст Л			В Д П Р	С Д Ст Л/Р		В Д Ст Л

Планирани циљеви / Циљеви стратешке процене	Заштита и очување квалитета ваздуха	Заштита, очување и унапређење квалитета вода	Заштита тла и пољо. земљишта	Заштита п.добара и предела	Заштита биодиверзитета	Заштита и очување п.ресурса	Унапређење у управљању отпадом	Коришћење о.и.енергије – унапређење ен.ефикасности	Развијање еколошке свести и едукација
Укључивање у регионални систем управљања отпадом	В Д Ст Л	В Д Ст Л	С Д Ст Р	В Д Ст Л	В Д Ст Л	С Д Ст Р	С Д Ст Н		В Д Ст Р
Побољшање енргетске ефикасности и коришћење обновљивих извора енергије	С Д Ст Л/Р	С Д Ст Р	В Д Ст Л/Р В Д Ст Л/Р	С Д П/Ст Р	С Д Ст Н/М	С Д Ст Р	С Д Ст Р	С Д Ст Р/Н	В Д Ст Л/Р
Гасификација општине	С Д Ст Р	В Д Ст Р	В Д Ст Р В К П Л/Р	В Д Ст Л В Д Ст Л		В Д Ст Л		С Д Ст Н	
Унапређење санитације, изградња и унапређење система за одводњавање и ППОВ		С Д Ст Р/Н	С Д Ст Л В Д Ст Л/Р	С Д Ст Р В Д Ст Л		С Д Ст Л	С Д Ст Л		
Унапређење водоснабдевања и развој водопривредних делатности		С Д Ст Р В Д Ст Р	С Д Ст Р С Д Ст Р	С Д Ст Р В Д Ст Л/Р	С Д Ст Р В Д Ст Л/Р	С Д Ст Р	С Д Ст Р	С Д Ст Р	В Д П Л/Р

Заштита природних и културних обара	Заштита, контролисано и одрживо коришћење природних добара	В Д Ст Л	В Д Ст Р	С Д Ст Р	С Д Ст Н	С Д Ст Н	В Д П Р	С Д Ст Р	В Д П/Ст Р	С Д Ст Л/Р
	Заштита и коришћење културног наслеђа				С Д Ст Л/Р	В Д Ст Л				С Д Ст Л/Р
	Очување и заштита аутентичности предела			С Д Ст Л/Р	С Д Ст Р	С Д Ст Р				

Планско решење бр.1: Рационално коришћење и заштита пољопривредног земљишта - Ово решење има позитиван утицај на готово све циљеве Стратешке процене, посебно на унапређење, заштиту и рационално коришћење земљишта, природних добара, заштиту предела и природних ресурса. Ово решење има средње вероватан, дугорочан, повремен и стални утицај локалног и регионалног нивоа, у зависности од начина и динамике реализације.

Планско решење бр.2: Рационално коришћење, управљање и заштита шума и шумског земљишта - Ово решење има утицај на унапређење квалитета ваздуха и земљишта, као значајних фактора очувања изворишта и обезбеђења квалитета вода. Овим решењем позитивно се утиче на заштиту природних добара, предела и ресурса, а значајно се утиче и на смањење негативних утицаја из окружења. Решење има веома вероватан, дугорочан, сталан утицај локалног и регионалног нивоа на заштиту животне средине.

Планско решење бр.3: Рационално коришћење и управљање заштитом вода - Ово решење има утицај на унапређење готово свих циљева Старатешке процене, посебно у секторима заштите земљишта и вода, природних ресурса. Утицаји су сигурни – вероватни, стални на регионалном нивоу.

Решење бр.4: Рационално коришћење минералних сировина - Експлоатација минералних сировина без обзира на степен рационалности изазива негативне утицаје који се највише испољавају у односу на заштиту земљишта (као основног медијума експлоатације мин. сировина), заштиту вода, биодиверзитета и природних добара и ресурса. Утицаји су дугорочни, стални и повремени регионалног и локланог каркатера. При реализацији су неопходне мере заштите животне средине и ограничења у зонама посебне намене простора.

Планско решење бр.5: Унапређење развоја јавних служби, саобраћајне и техничке инфраструктуре - Ово планско решење свеобухватно представља бољи квалитет живота становника те негативни утицаји су малих размера и углавном се повремено јављају у сектору заштите земљишта и предела, изградњом и унапређењем објеката. Утицаји су локалног карактера, повремени углавном и средњорочни/дугорични. Позитивни утицаји се испољавју у сектору унапређења управљања отпадом и у сектору енергетске ефикасности – унапређењем јавних служби, техничком опремом и сл.

Планско решење бр.6: Унапређење развоја руралног подручја - Унапређењем села, доћи ће до утицаја у домену заштите основних елемената животне средине – воде, ваздуха и тла, јер то подразумева опремање села адекватном санитарном/комуналном инфраструктуром. Такође се позитивни утицаји очекују и у домену управљања отпадом. Негативни утицаји се могу очекивати у погледу заштите предела и биодивезитета, у смислу нове градње и смањења природних капацитета и аутентичности предела. Утицаји су углавом вероватни, дугорочни, стални и локалног или регионалног нивоа.

Планско решење бр.7: Развој привредних активности, **трансформација и усавршавање привредног сектора** - Утицаји овог решења зависи од примене мера заштите животне средине при развоју, које је потребно на одговарајући начин решити за постојеће и нове погоне, али и у погледу рационалног коришћења земљишта, заштите воде од непречишћених отпадних вода и заштите ваздуха у зимском периоду. Подразумева веће коришћење обновљивих извора енергије, смањење укупне количине и адекватан третман отпадом и отпадним водама. Ово решење има веома вероватан, дугорочан сталан утицај локалног и регионалног нивоа. При реализацији су неопходне мере заштите животне средине.

Планско решење бр.8: Одрживи развој пољопривереде и компатибилних делатности - Ово решење има утицај на заштиту вода, земљишта, коришћење обновљивих извора енергије и унапређење управљања отпадом, јер одржива органска пољопривреда подразумева коришћење воде, обновљивих енергетских извора, очување земљишта и смањење количине створеног отпада. Примена органске пољопривреде је значајно у функцији заштите природних добара и обезбеђивање одрживог развоја уз производњу препознатљиве, здраве хране. Ово решење има средње вероватан, дугорочан, сталан утицај локалног и регионалног нивоа.

Планско решење бр. 9: Развој туризма - Реализација овог решења утиче на заштиту вода и ваздуха, рационално коришћење земљишта, управљање отпадом и коришћење обновљивих извора енергије за енергетске потребе туристичког капацитета. Подразумева оне видове туризма којима се не пробијају капацитети, који не толерише претерану изграђеност, већ туризам у служби заштите и промоције здраве животне средине. При реализацији су неопходне мере заштите животне средине. Ово решење има вероватан, дугорочан, сталан утицај локалног и регионалног значаја.

Планско решење бр.10: Доградња, рехабилитација и модернизација путних и железничких саобраћајница - Ово решење доприноси равномерном регионалном и просторном развоју планског подручја, обезбеђује унапређње прикупљања отпада и ефикаснији тарнспорт. Неопходне су мере заштите при планираној изградњи нових саобраћајница и при танспорту опасних и штетних материја, ради очувања квалитета ваздуха, вода, земљишта. Негативни утицаји се очекују у сектору заштите ваздуха, вода, земљишта као и заштите природних добара и биодиверзитета. Ово решење има средње вероватан, дугорочан, сталан/повремен утицај општинског, регионалног нивоа. При реализацији су неопходне мере заштите животне средине.

Планско решење бр.11: Унапређење водоснабдевања и развој водопривредних делатности - Стратешки утицаји овог решења позитивни су у области заштите и коришћења вода, обезбеђивањем довољне и квалитетне пијаће воде становништву. Позитиван утицај се одражава и на пољу заштите од вода - заштити биодиверзитета и предела, пољопривредног земљишта, као и позитиван утицај у смислу коришћења вода у енергетске сврхе. Утицаји овог решења су дугорочног, сталног локаланог и регионалног карактера.

Планско решење бр.12: Унапређење санитације, изградња и унапређење система пречишћавање отпадних вода - Стартешки утицај овог решења огледа се позитивно у област заштите и коришћења вода, обезбеђивањем санитације и пречишћавањем отпадних вода које доспевају у реципијент. Позитивна примена овог решења огледа се у

области заштите земљишта од загађења и деградације, као и у области заштите природних ресурса. Утицаји су дугорочног, сталног, локалног и регионалног карактера.

Планско решење бр.13: Гасификација општине - Утицаји овог решења су према свим циљевима стратешке процене мање или више позитивни, јер обезбеђују чисту животну средину, смањење загађења коришћењем енергента који је најмање штетан за животну средину. Мањи негативан утицај се огледа у деструкцији земљишта приликом изградње гасовода и мреже. Позитивни утицаји су сигурни и вероватни, дуготрајни, стални, локалног, регионалног и националног нивоа.

Планско решење бр.14: Побољшање енергетске ефикасности и коришћење обновљивих извора енергије - Ово решење има позитиван утицај на унапређење квалитета ваздуха и очување природних ресурса као предуслова здравља становништва и реализовања других аспеката квалитета живота. Коришћење обновљивих извора енергије доприноси смањењу количине отпада и смањење притисака из зона које емитују загађење из конвенционалних извора производње енергије. Утицај на биодиверзитет је позитиван уколико се посматра коришћење биомасе као органског отпада. Ово решење има веома вероватан, дугорочан, сталан утицај локалног, регионалног односно нациоанлног нивоа.

Планско решење бр.15: Укључивање у регионални систем управљања отпадом - Ово решење на скоро све циљеве Стратешке процене позитивно утиче, јер се њиме решава највећи еколошки проблем подручја. Тиме се подразумева адекватно управљање отпадом у општини, које позитивно утиче на све аспекте животне средине, очување воде, ваздуха, земљишта, природних добара, биодиверзитета и сл. Овим решењем се подразумева санација постојећих сметлишта, а самим тим унапређење квалитета деградираног земљишта и загађене воде као последица отпада и отпадних вода. Утицаји су сигурни, вероватни, дуготрајни, сталног, локалног/регионалног нивоа, у зависности од начина и динамике реализације.

Планско решење бр.16: Заштита, контролисано и одрживо коришћење природних добара - Ово решење има позитиван утицај на све циљеве стратешке поцене, пре свега на унапређење квалитета природних вредности-ваздуха, воде и земљишта, као значајних фактора заштите и очувања природних добара, као и на могућност коришћења обновљивих извора енергије као фактора одрживог коришћења природних добара са једне стране и унапређења квалитета живота становништва са друге. Посебан значајан утицај ово решење остварује на заштиту и очување биодиверзитета и предела и ствара могућност унапређења управљања отпадом. Ово решење има вероватан/сигуран, дугорочан, сталан утицај, локалног, регионалног и националног значаја.

Планско решење бр.17: Заштита и коришћење културног наслеђа - Заштита и коришћење културног наслеђа има позитивне утицаје у односу на циљеве заштите природе, ресурса и биодиверзитета а посебно позитивно утичу на развој еколошке свести и едукације. Утицаји су сигурни, дуготрајни, стални и локално регионалног карактера.

Планско решење бр.18: Очување и заштита аутентичности предела - Ово планско решење има позитивне утицаје на заштиту природних добара, природних ресурса, биодиверзитета и предела. Тиме се подржава традиционални начин живота и органска производња хране, којом се обезбеђују позитивни утицаји на животну средину. Утицаји су сигурни, дуготрајни, стални локалног/регионалног нивоа.

6.3 ЗАШТИТА И МЕРЕ ЗА СМАЊЕЊЕ НЕГАТИВНИХ И УВЕЋАЊЕ ПОЗИТИВНИХ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

Решења и мере за смањење негативних утицаја, односно увођење позитивних утицаја ПП представљени су за сваку категорију према постојећем степену загађености и јачине притисака на животну средину, у форми стратешких начела и концепата којима се

унапређује стање животне средине у категоријама загађене и деградиране животне средине, односно, обезбеђује задржавање постојећег стања у категоријама квалитетне животне средине.

Предвиђена су следећа начелна решења заштите животне средине:

За конфликтне зоне – зоне угрожене животне средине, над којима је детектован највећи притисак и које неповољно утичу на човека и живи свет, обезбеђују се решења и опредељења којима се спречава даља деградација и умањују негативни ефекти. То су зоне у којима је неопходно засутавити даље загађење, санирати постојеће, ограничити штетни утицај на окружење формирањем баријера или поспешивањем технолошких процеса, односно установити најбоље решење за будуће сличне објекте-загађиваче. Најбитнија ставка је унапредити живот и здравље људи који живе у зони утицаја:

- зоне уз државне путеве I и II реда, зона железнице – зоне појачане буке и аерозагађења,
- урбано насеље Лапово,
- радне зоне у целини и појединачне локације,
- дивље депоније и сметлишта различитог типа,
- зоне интензивне пољопривреде, које укључују претерану хемизацију,
- зоне јаке ерозје и зоне клизишта.

Високо конфликтне зоне захтевају посебан третман кроз процену стања и услове који ће максимално заштитити даљу деградацију и унапредити санацију простора. Реализација радова и примена мера заштите у овим зонама, може се спроводити под следећим условима:

- Урадити анализу зоне са аспекта просторних, урбанистичких и еколошких услова, уз обавезну процену капацитета животне средине и израда катастра загађивача зоне.
- Проценити еколошки капацитет зоне на основу релевантних показатеља и предложити структуру и организацију,
- За планиране програме, пројекте, локације, промене намене и технологија, реконструкције, проширење капацитета и престанак рада објеката и технологија који могу утицати на животну средину, обавезан је поступак процене утицаја на животну средину;
- Све планиране и постојеће објекте прикључити на канализациону мрежу, а у међувремену користити прописно изграђене септичке јаме са редовним пражњењем;
- Начин коришћења пољопривредних површина у овој зони прилагодити условима терена уз обавезну примену мера заштите загађења и очувања плодности као потенцијала за производњу биолошки вредне хране;
- Утврдити стање и успоставити сталну контролу квалитета и плодности земљишта, како би се створили услови за увођење органске пољопривредне производње,
- Искључити претварање пољопривредног земљишта високог бонитета у грађевинско, осим објеката искључиво у функцији пољопривредне производње.
- У зонама дуж саобраћајница, нове објекте градити тако да организација на парцели омогући садњу високог растиња према зони угрожавања,
- У зони постојећих и планираних државних путева урадити зонирање насеља са аспекта утицаја буке и на основу процене утицаја подићи заштитне коридоре, применити техничке и биолошке мере заштите,
- Техничко биолошким, санационим и рекултивационим мерама успоставити бољи квалитет зона и локација које то захтевају.

За зоне делимично угрожене животне средине (становање, зоне пољопривреде у залеђумини пословање и привређивање, површине јавне намене и сл.), је неопходно

спречити даљи притисак и деградирање животне средине, са ограничавањем делатности и објеката који загађују животну средину, елимининисањем или смањењем могућих загађења, односно подстицати позитивне ефекте и активности на заштити животне средине, а све остале делатности спроводити уз прописане мере заштите животне средине:

- Утврдити катастар загађивача и проценити еколошки капацитет простора за даљи развој насеља који подразумева развој усклађен са природом – еко - етно туризам, пољопривреда, шумарство и сл. компатибилне делатности,
- За планиране програме, пројекте, локације, промене намене и технологија, реконструкције, проширење капацитета, који могу утицати на животну средину обавезан је поступак Процене утицаја на животну средину;
- Све планиране и постојеће објекте прикључити на канализациону мрежу, а у међувремену користити прописно изграђене септичке јаме;
- Начин коришћења пољопривредних површина у овој зони прилагодити условима терена уз обавезну примену мера заштите загађења и очувања плодности као потенцијала за производњу биолошки вредне хране;
- Утврдити стање и успоставити сталну контролу квалитета и плодности земљишта, као и пољопривредне производње.
- Искључити претварање пољопривредног земљишта високог бонитета у грађевинско, осим објеката искључиво у функцији пољопривредне производње,
- Ускалдити очување еколошке стабилности шума и развојне функције шума (шумарство, лов, туризам, гајење лековитог биља и сл);

За зоне квалитетне животне средине – зоне са посебним режимом заштите – подручја високопродуктивног пољопривредног земљишта, зоне аутохтоне шуме, извориште водоснабдевања, као и зона еколошког коридора од међународног значаја – водоток и обалски појас Велике Мораве, неопходно је ускладити постојећи квалитет природних карактеристика са будућим развојем који је у складу са начелима заштите уз примену стриктних мера заштите животне средине.

За зоне изворишта и зону водоснабдевања – Гаревина, важе посебни услови санитарне заштите, мере заштите квалитета воде изворишта, рада изворишта и дистрибутивне мреже.

Зоне високопродуктивног пољопривредног земљишта уређиваће се на начин и према условима за очување плодности и бонитетне класе, фаворизујући органску производњу без употребе пестицида и хербицида, избор врста према оптималној микрорејонизацији. За оптимално коришћење ових површина потребно је извршити оптималну рејонизацију пољопривредног земљишта и обавезно подизање пољозаштитних појасева.

Зона аутохтоне шуме уређиваће се/користити на начин којим се максимално чува и штити шумски фонд, који има приритетно заштитну функцију, на целом планском подручју. На основу Услова ЈП „Србијашуме“ Београд, бр.7685, од 25.05.2022.године, граница Плана не обухвата површине којима газдује ЈП „Србијашуме“, па у складу са тим, за све активности које се планирају морају се узети у обзир и поштовати одредбе Закона о шумама *(„Сл.гласник РС“, бр.30/10, 93/12, 89/15 и 95/18 – др.закон).*

За зону еколошког коридора, мере заштите су:

- забрањена је промена морфолошких и хидролошких особина подручја од којих зависи функционалност коридора
- забрањено је уништавање и нарушавање станишта као и уништавање и узнемиравање дивљих врста у границама еколошког коридора;
- забрањена је промена намена површина под природном и полуприродном вегетацијом (ливаде, пашњаци, тршћаци итд.);

- планирањем намене површина, као и активним мерама заштите очувати и унапредити природне и полуприродне елементе коридора у складу са предеоним и вегетацијским карактеристикама подручја;
- стимулисати традиционалне видове коришћења простора који доприносе очувању и унапређивању биодиверзитета;
- стимулисати подизање заштитног зеленила дуж граница еколошког коридора у складу са потребама врста и станишних типова подручја;

6.4 ЗАШТИТА ОСНОВНИХ ЕЛЕМЕНАТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Основни принцип заштите животне средине је одрживо коришћење простора, са очувањем еколошког капацитета основних елемената животне средине (земљиште, вода, ваздух, вегетација, флора и фауна), као и еколошке функције простора, уз штедљив однос према природним ресурсима.

6.4.1 Заштита ваздуха

Основни посотојећи и потенцијални извори загађења ваздуха у општини Лапово су:
- Сагоревање чврстих горива у насељима, уз повећану концентрацију угљендиоксида (CO_2) и чађи у зимским месецима,
- Планиране индустријске зоне и туристички објекти, са могућим кумулативним загађењем ваздуха, посебно са повећаним интензитетом у зимском периоду,
- Планирано интезивирање саобраћаја у складу са циљевима развоја општинских и државних саобраћајница, са могућим загађењем ваздуха у зонама утицаја,
- У подручијима где се експлоатишу и где се планира експлоатација минералних сировина.

Ради очувања квалитета ваздуха на планском подручју, неопходно је успоставити сталну контролу рада индивидуалних котларница и контролу ваздуха пореклом од других могућих загађивача. Нове делатности морају користити најбоље доступне технологије у погледу загађења ваздуха, уз повећање енергетске ефикасности у постојећим и планираним комуналним и привредним објектима. Зеленим баријерам сузбити утицај према становању, као и адекватним дислоцирањем будућих радних зона од зона становања. Стимулација и препорука за коришћење еколошких горива у саобраћају.

6.4.2 Заштита вода

Испуштање непречишћених комуналних и привредних отпадних вода и дивље депоније, главни су узрок загађивања површинских вода и изворишта на планском подручју. У већини насеља не постоје системи за сакупљање и одвођење, већ се испуштање отпадних вода врши индивидуално, у неадекватно изведене септичке јаме, копане бунаре или оближње водотокове. Постојећа канализациона мрежа је дотрајала. Третман, пречишћавање отпадних вода на територији општине се на врши. Оцедне воде са нелегалних, нехигијенских депонија, загађују површинске токове и подземне воде.

Постојећа насеља, као и планиране индустријске зоне и туристички комплекси захтевају одговарајуће опремање у погледу сакупљања, пречишћавања и одвођења отпадних вода. Такође, санацијом депонија и чишћењем обала, као и активностима које ће предупредити стварање бујичних наноса, знатно ће се обезбедити напредак у заштити вода. Подстицање рационалног коришћења обезбеђује се информисањем и едуковањем становништва и увођењем система управљања предузећима у привреди. Неопходно је дефинисати зоне изворишта, одредити зоне и мере санитарне заштите изворишта водоснабдевања.

6.4.3 Заштита земљишта

Узрок загађења земљишта треба тражити у претераној примени хемијских средстава у пољопривреди и неадекватној санитацији целе општине. Отпадне воде било ког типа (фекалне, индустријске и сл. које немају предтретман) при испуштању, а пре стизања до реципијента директно загађују земљиште. Посебан проблем чине дивље депоније које загађују не само површински слој тла, већ порцедним водама стижу у дубље слојеве.
Неопходно је:

- лоцирање потенцијалних загађујућих делатности и свих других намена ван пољопривредног подручја и прерађивачких капацитета,
- ограничити урбано ширење на рачун плодног пољопривредног тла,
- примена принципа органске пољопривреде - смањење употребе агрохемикалија, коришћење пољопривредних техника које оптимално користе природне ресурсе и минимизирају производњу отпадних материја,
- санација сметлишта и других угрожених површина,
- санитација насеља,
- примена антиерозионих мера (биолошких, техничко-технолошких) и радова који ће
- спречити даљу појаву ерозије и санирати настале последице ерозије и клизишта.
- **Заштита пољопривредног земљишта** - ***Ради заштите земљишта од загађења применом претеране хемизације органског и неорганског порекла, потребно је институционално и кроз едукацију становништва увести "добру пољопривредну праксу". Она би требало да обезбеди не само очување квалитета земљишта, већ и производњу квалитетне органске хране. Са друге стране, ради локализације примене хемије у пољопривреди дефинишу се следеће зоне:***

- Утврђује се заштитно одстојање између култура које се интензивно третирају и то - за зоне становања од 500 m, а за зоне водотокова од 50 m.
- За сточне фарме дефинише се заштитна зона од 200 m од зона становања, магистралних путева и водотокова.
- Примена хемије на пољопривредним површинама, као и изградња сточних фарми дозвољена је само ван шире зоне заштите изворишта водоснабдевања.

Заштита деградираног земљишта - од појаве ерозије и клизишта заснивају се на следећем:

- **Формирање службе за водопривреду на нивоу општине, која би се бавила проблемима пољопривреде, спроводила планове општине из ове области (уз синхронизацију рада свих актера) и спроводила ефикасније убирање средстава из накнаде за одводњавање,**
- **Регулисање речних токова са циљем заустављања ерозије тла и обала,**
- **Уређење водног земљишта и његова заштита пре свега са становишта очувања могућности несметане евакуације отпадних вода, одводњавања и очувања флоре и фауне, као и стабилизације корита,**
- **На бујичним водотоцима, заштиту обавити активним мерама ублажавања поплавних таласа,**
- **Одбрану од поплава и бујица усагласити и интегрисати са осталим водопривредним и пољопривредним активностима,**
- **Одржавање постојећег одбрамбеног система и објеката од спољашњих и унутрашњих вода.**

- *6.4.4 Заштита од буке*

Бука, пратилац модерног начина живота углавном се јавља у насељима, туристичким објектима и дуж фреквентних саобраћајница. Мере заштите од буке заснивају се на спровођењу мера и активности које се односе на смањење буке у животној средини - урбаној зони. Опште мере заштите од буке заснивају се на:

- Формирањеу заштитног појаса уз државне путеве и реда од 20 m, односно 10 m уз државне путеве II реда, са заштитним зеленилом, без могућности изградње било каквих објеката,
- Формирањеу заштитног појаса између магистралног железничког правца и становања од 25 m, уз обавезне акустичке мере заштите, односно уколико се мере заштите не примењују, ширина заштитног појаса је 12 m од спољне ивице колосека.

6.4.5 Заштита према припремљеним планским решењима

У овом одељку су разматрани утицаји и мере заштите за она планска решења која имају највише утицаја на животну средину.

6.4.5.1 Заштита животне средине у сектору индустрије и енергетике

Како развој општине подразумева успостављање нових видова производних делатности, неопходно је увести савремене мере и стандарде како би се заштитила животна средина. Најбитинија је изградња пратеће инфраструктуре у индустрији – систем за пречишћавање отпадних вода и гасова, предтретмани, адекватан третман отпада. За постојеће мале производне субјекте, неопходно је увести иновације у постојеће технолошке процесе – БАТ технике и сл. У све производне процесе неопходно је увођење чисте технологије и повећање енергетске ефикасности уз смањење настанка отпада. Неопходно је успоставити управљење животном средином увођењем стандард ISO 14000, система EMAS. По принципу загађивач плаћа, неопходно је системом мониторинга и самомониторнга, успоставити сталну контролу загађујућих материја које се емитуту у животну средину.
Најважнија мера у сектору енергетике је побољшање енергетске ефикасности у циљу смањења потрошње енергије, јер се тиме смањује негативни утицај на животну средину. То подразумева подстицај коришћења обновљивих извора енергије – ветра, воде, биомасе и соларне енергије. Планско подручје има потенцијал за коришћење обновљивих извора енергије, што представља позитиван утицај у сектору енергетике. Негативни утицаји у сектору енергетике се огледају у погледу заштите екосистемске и специјске разноврсности, заштите предела и пејзажа. Мере заштите се огледају у рационалном коришћењу природних ресурса и спровођењу мера, односно законских прописа о дозвољеним концентрацијама загађујућих материја у ваздуху, земљишту и води.
Гасификација насеља, има позитиван утицај у свим аспектима, као енергент који има најмање негативних последица на животну средину при употреби. С обзиром да се негативни утицаји могу јавити као акцидент, неопходно је применити све мере заштите како не би дошло до експлозије или пожара. Мере заштите у акцидентним ситуацијама се дефинишу у плановима нижег реда, као и у оквиру пројеката и планова управљања ризиком.

6.4.5.2 Заштита животне средине у сектору пољопривреде

Негативни утицаји неадекватно спроведене пољопривредне политике се највише одражавају на повећање загађења и деградацију земљишта и загажење ваздуха и вода. Основне мере заштите у овом сектору односе се на успостављање најпримеренијег начина обављања пољопривреде према условима станишта. Планско подручје је погодно за производњу органских воћарско-повртарских производа за шта је неопходно:

- лоцирање потенцијалних загађујућих делатности и свих других намена ван пољопривредног подручја и прерађивачких капацитета,
- примена принципа органске пољопривреде – смањење употребе хемикалија, коришћење пољопривредних техника које оптимално користе природне ресурсе (рециклирање биомасе и енергије) и минимизирају производњу отпадних материја,

- подизање нивоа јавне свести пољопривредних произвођеча о проблемима животне средине, уз уважавање заштите биодиверзитета,
- увођење система „добре пољопривредне праксе" и других директива и стандарда, који обавезују на здраву производњу (Нитратна директива, употреба стајњака и сл),
- примена антиерозионих мера у функцији заштите пољопривредног земљишта, уз прилагођавање биљне културе условима станишта.

Основни циљеви органске пољопривреде су производња хране високог квалитета (високе нутритивне вредности), развој одрживе пољопривреде уз очување екосистема, одржавање и повећање плодности земљишта преко узгоја махунарки, примене стајског ђубрива или биљака са дубоким кореном у вишегодишњем плодореду и додавање компостиране или некомпостиране органске материје у земљиште. Поред тога се максимално користе обновљиви извори енергије, одржава генетска разноврсност агро и екосистема и заштита животне средине, смањују сви облици загађивања који могу бити последица пољопривредне производње, како би се створили услови за задовољење основних животних потреба пољопривредних произвођача и стицање одговарајуће добити.

Органска пољопривреда је у потпуности контролисана производња. Услови производње се на основу правилника ИФОАМ-а (Светско удружење органских произвођача) морају прилагодити специфичним условима сваке земље у којој се одвија производња и законски регулисати. Органска пољопривреда не захтева крупне поседе нити примену савремене механизације, па се може примењивати на ситним поседима и индивидуалним породичним газдинствима.

6.4.5.3 Заштита животне средине у сектору саобраћаја

Утицаји из саобраћаја на загађење животне средине су временом све већи, посебно када се мисли на теретни саобраћај и акцидентна загађења. Унапређењем квалитета горива и возила, доћи ће до неминовног смањења количине загађујућих материја у ваздуху и до смањења буке. Још један од начина је фаворизовање система обилазница и осавремењавање саобраћајне инфраструктуре. То подразумева увођење звучних баријера у зонама заштите у виду техничких и биолошких решења за смањење буке у насељу. Озелењавање дуж фреквентних саобраћајница је увека добар избор заштите од буке и загађења.

Процењује се као неопходност утврђивање мониторинга за праћење стања животне средине и контролу спровођења мера за очување животне средине у домену саобраћаја, нарочиту у зонама садржаја са повећаним ризиком функционисања (бензинске и гасне станице и складишта горива). Током изградње и експлоатације саобраћајних капацитета морају се предузети мере и контрола негативних утицаја на животну средину, а ако до акцидената дође морају се предузети мере брзе санације и рекултивације како не би имали нежељених импликација. У оквиру постојеће изграђености путева, а и при изградњи нових саобраћајница, морају се установити пролази за миграторне таласе појединих група фауне.

6.4.5.4 Заштита животне средине у сектору управљања отпадом

Планско управљање комуналним отпадом на територији општине Лапово је засновано на избору концепта евакуације отпада, сагласно смерницама Националне стратегије управљања отпадом, у циљу спречавања деградације животне средине, здравља становништва и свих корисника простора, пејзажних вредности, форланда реке Велике Мораве и осталих водотокова, спречавање неповољних утицаја на микроклиматске и еколошке услове подручја. Тиме су предвиђене следеће активности:

- Успостављање регионалног система управљања отпадом – реализована савремена депонија на којој се врши сакупљање комуналног отпада са територије општина: Лапово, Баточина, Деспотовац и Рача
- Смањење количине отпада (превенција стварања отпада, поновна употреба производа за исту или другу намену);
- Рециклажа отпада, ради добијања сировина за производњу истог или другог производа;
- Безбедно одлагање отпада на депонију уз санацију постојећих сметлишта,
- Фазно увођење модерних судова за одвојено сакупљање отпада и савремене специјализоване опреме за транспорт,
- Адекватан третман свих врста опасног отпада у складу са Законом.

6.4.5.5 Заштита животне средине у сектору заштите природних добара, биодиверзитета и предела

Природна добра, биодиверзитет и предео су угрожени уколико су угрожени појединачни елементи животне средине. Загађене воде и земљиште, углавном као последица депонивања отпада и нерешеног питања одвођења и третмана отпадних вода, знатно утичу на статус и квалитет природних добара, односно заштиту биодиверзитета и квалитет предела. Развој општине у функцији промовисања природе, туристичких потенцијала и пољопривреде може такође нерационално да допринесе негативном утицају на природна добра, биодиверзитет и уопште екосистемске карактеристике подручја. То се може испољити непланским развојем туризма у зонама очуване природе са биолошки значајним врстама и значајним ширењем пољопривредних – ливадских и пашњачких површина на рачун шумских екосистема (или смањењем површина под шумама из било ког разлога). Предео је угрожен уколико изгуби своје традиционалне, препознатљиве карактеристике и уколико не доминира здрава слика живота становника предела, већ лоша санитација, отпад на сваком кораку и сл.
Заштиту биодиверзитета и биолошких ресурса у оквиру еколошких подручја Плана, остварити очувањем аутохтоних станишта и подржавањем постојећих саобраћајних коридора или формирањем нових са прелазима за животиње. Неопходно је очувати аутохтоност биљних и животинских врста и њихових ареала на подручју Плана са планом очувања у непосредној зони окружења. Очување природне геометрије површина шумских екосистема ће се постићи спречавањем фрагментације шума и шумских комплекса. Унапредити систем управљања природним добрима и контролу имплементације управљања природним добрима. Покренути поступак валоризације појединих предеоних целина или делова целина како би се спровео поступак њихове заштите и чувања. Успоставити сарадњу на регионалном и државном нивоу у поступку интегрисања подручја и предела која су идентификована као значајна за живот појединих биљних и животињских врста у еколошку мрежу (Емералд мрежа, НАТУРА 2000 и сл.)

6.4.5.6 Заштита животне средине у сектору туризма

С обзиром да подручје има велики туристичко развојни потенцијал, неопходно је успоставити систем контроле и примењивати принципе одрживог коришћења атрактивних зона и локација у служби развоја туризма. Највећи притисак који се може десити су последице загушења од саобраћаја, претерана непланска градња, отпад и отпадне воде. Планско коришћење осетљивих подручја дозвољава различите видове туризма према локацијским условима и потребама. Основна мера заштите је поштовање строгих одредби заштите природних добара (из Акта о заштити природних добара) и заштите природе, како би се успоставио компромис између коришћења и заштите.

6.4.5.7 Развој еколошке свести

Развој еколошке свести је битан парметар у свим аспектима развоја и представља информисаност о значају заштите животне средине, те се овде јавља као посебан одељак. Подразумева не само познавање законских прописа из области заштите животне средине, значај заштите животне средине и информације о њеном квалитету, већ и јавно учешће у доношењу одлука о заштити животне средине у којој човек живи.
Доминантна заштитна функција планског подручја захтева прилагођавање постојећих и планираних делатности и примену прописаних режима заштите и решења и мера заштите животне средине. У области пољопривреде ово подразумева примену органске пољопривреде, а у области туризма контролисану посету.

6.5 МЕРЕ И ИНСТРУМЕНТИ ЗА ИМПЛЕМЕНТАЦИЈУ ПЛАНСКИХ РЕШЕЊА

6.5.1 Заштита природних вредности

6.5.1.1 Заштита ваздуха

- Израда програма озелењавања уз постојеће саобраћајнице, планираних и постојећих коридора, око привредних објеката у планираним индустријским зонама,
- Примена мера заштите ваздуха од загађивања и заштите од буке и примена најбољих доступних технологија при изградњи и функционисању државних путева, експлоатацији камена на планском подручју (као и евентуалних металичних сировина),
- Заштита и унапређење стања шума и шумског земљишта,
- Израда програма за повећање енергетске ефикасности у производњи, дистрибуцији и коришћењу енергије (домаћинства, јавни објекти и привреда) у целој општини,
- Израда пројекта за коришћење обновљивих извора енергије

6.5.1.2 Заштита вода

- успостављање непосредне и уже зоне заштите локалних изворишта, у које је забрањено уношење садржаја који загађују воде и у којима се контролише употреба пестицида и ђубрива,
- евакуација отпадних вода у свим насељима,
- смањење ризика од контаминације земљишта уз саобраћајнице загађеним водама са саобраћајнице од изливања опасних материја које се транспортују,
- смањење ризика од непрописног складиштења или употребе нафтних деривата или агрохемијских средстава,
- изградња система за пречишћавање комуналних и индустријских отпадних вода уз проширење канализационе мреже - отпадне воде произведене у насељима се сакупљају и воде у постројења за пречишћавање, а постојеће септичке јаме прикључују на канализациони систем,
- изградња предтретмана за технолошке процесе који то захтевају,
- израда и реализација сакупљања (непропусне септичке јаме итд) и третмана индивидуалних отпадних вода (сеоска домаћинства, туристички објекти) у сеоским подручјима - санитација сеоских насеља која не могу да буду обухваћена групним системима, посебно у планинским подручјима, обавља се по принципима руралне санитације - са одвођењем отпадних вода у прописане вододрживе септичке јаме, уз организацију даљег поступка са отпадним водама (пражњење и одношење у ППОВ),

- примена мера заштите вода од загађивања и примена најбољих доступних технологија при изградњи и функционисању државних путева

Промовисање рационалног коришћења воде врши се:

- преко средстава јавног информисања,
- припремом и реализацијом програма едукације становништва на планском подручју,
- увођењем система управљања и системима квалитета у привредним субјектима.

6.5.1.3 Заштита земљишта

- примена техничких, електрохемијских и биолошких мера за заустављање клизишта фазно, према приоритетима
- припрема пројеката примене антиерозионих мера и санације подручја деградираних ерозијом
- лоцирање нових стамбених, привредних и инфраструктурних објеката и система на већ изграђеном земљишту
- спровођењу мера заштите шума и шумског земљишта и одржавање степена шумовитости,
- примена мера заштите земљишта од загађивања и примена најбољих доступних технологија при изградњи државних путева њиховом функционисању и експлоатацији руда на планском подручју
- припрема и спровођење образовних програма и програма информисања пољопривредног становништва о примени принципа органске пољопривреде и утицајима пољопривреде на животну средину (едукација становништва).

6.5.2. Управљање отпадом

- организовано постављање контејнера,
- постављање корпи на фреквентним локацијама,
- повећање броја возила за одношење отпада,
- успостављање одношења отпада са руралних подручја са оптималним бројем рута,
- чишћење и уређење подручја нелегалних депонија,
- обезбеђење контејнера за сепарацију отпада (папир, стакло, пластика итд),
- учешће у изградњи регионалних инсинератора,
- учешће у изградњи регионалних центара за компостирање,
- решење проблема кланичног отпада уступањем отпада регионалној кући која врши третман ове врсте отпада уз евентулано учешће у формирању откупно сабирног центра у овом делу Републике,
- израда локалних и регионалних планова управљања отпадом којима ће се јасно дефинисати начин третмана отпада, локације трансфер станица, рециклажних центара и других објеката за управљање отпадом, као и права, обавезе и надлежности појединачних субјеката у систему стандардизованог управљања отпадом на територији општине,
- организовање активности на промовисању потребе и начина за смањење количине отпада на извору, поновног коришћења и рециклаже отпада, за локално становништво и привреду.

7 СМЕРНИЦЕ ЗА ИЗРАДУ ПРОЦЕНА УТИЦАЈА НА НИЖИМ ХИЈЕРАРХИЈСКИМ НИВОИМА

Стратешка процена ПП општине Лапово представља основ за вредновање простора и предлог мера за заштиту животне средине, а у служби примене планских циљева ревитализације, просперитета и даљег одрживог коришћења простора.

Еколошке смернице за ниже хијерархијске нивое су:

- Даљу реализацију планираних активности и програма – спровести на основу одредби ПП општине Лапово, као највишег планског акта и Стратешке процене утицаја ПП општине Лапово, кроз урбанистичку документацију,
- За све планове нижег реда, орган надлежан за припрему плана може донети Одлуку о изради Стратешке процене утицаја на животну средину, према критеријумима, прописаним Законом о стратешкој процени *(„Сл. гласник РС“, бр.135/04, 88/10*), ако утврди да постоји могућност значајних утицаја на животну средину,
- За реализацију планираних Пројеката обавезно је поштовање урбанистичких, санитарних и свих неопходних услова надлежних органа, организација и предузећа у циљу остваривања еколошке заштите простора,
- Обавезно је спровођење процедуре Процене утицаја на животну средину за све Пројекте - објекте, изворе потенцијалног угрожавања животне средине,
- Обавезне су мере управљања простором и ресурсима и спречавање штетних утицаја при уређивању простора, реализацији, редовном раду и у случају акцидента појединачних Пројеката у захвату Плана,
- Успостављање мониторинга животне средине за Законом предвиђене параметре и према Процени утицаја на животну средину

8 ПРОГРАМ ПРАЋЕЊА СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Циљеви програма праћења стања животне средине су према Закону о заштити животне средине *(„Сл.гласник РС“, бр. 135/04, 36/09*):

- обезбеђење мониторинга,
- дефинисање садржине и начина вршења мониторинга,
- одређивање овлашћених организација за обављање мониторинга,
- дефинисање мониторинга загађивача,
- успостављање информационог система и дефинисање начина достављања података у циљу вођења интегралног катастра загађивача,
- увођење обавезе извештавања о стању животне средине према прописаном садржају извештаја о стању животне средине.

8.1 ОПИС ЦИЉЕВА ПРОГРАМА ПРАЋЕЊА СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Мониторинг - Програм праћења стања животне средине може бити саставни део постојећег Програма мониторинга животне средине, у случају да је успостављен, а који обезбеђује Орган надлежан за заштиту животне средине. За предметно подручје основни циљ је**:**

- формирање аутоматизованог мониторинг-система који ће бити део интегралног мониторинга РС,
- обезбеђивање правовременог реаговања и упозорења на могуће негативне последице и акцидентне ситуације,
- увид у стање природних вредности - чиниоца животне средине и врсте могућих загађења,
- формирање катастра загађивача и јединствене базе података са ГИС логистичком подршком.

Према Закону о заштити животне средине, *(„Сл. гласник РС”, бр.135/04, 36/09),* локална управа у оквиру своје надлежности, обезбеђује континуирану контролу и праћење стања животне средине у складу са свим посебним Законима.

Квалитет ваздуха се контролише и прати мерењем емисије и имисије. Мерење емисије обезбеђују загађивачи ваздуха чија је обавеза, у складу са законским одредбама, да:

- податке о стационарном извору загађивања ваздуха и свакој његовој промени (реконструкцији) доставе надлежном министарству, односно Агенцији за заштиту животне средине и општини,
- обављају мониторинг емисије,
- обављају континуална мерења емисије када је то прописано за одређене загађујуће материје и/или изворе загађивања самостално, путем аутоматских уређаја за континуално мерење,
- обезбеде контролна мерења емисије преко референтне лабораторије, ако мерења емисије обављају самостално,
- обезбеде прописана повремена мерења емисије, преко овлашћеног правног лица, а најмање једанпут годишње,
- обезбеде мерења имисије по налогу надлежног инспекцијског органа преко овлашћеног правног лица,
- воде евиденцију о обављеним мерењима са подацима о мерним местима, резултатима и учесталости мерења,
- воде евиденцију о раду уређаја за спречавање или смањивање емисије загађујућих материја и мерних уређаја за мерење емисије.

Систематско мерење имисије обезбеђује Република. Мерење имисије врши се у складу са Програмом контроле квалитета ваздуха на територији Републике Србије, чија је законска основа садржана у Закону о заштити животне средине *(„Сл. гласник РС“, бр. 135/04 и 36/09)*. Влада Републике Србије доноси Уредбу о утврђивању Програма контроле

квалитета ваздуха, којом се утврђује контрола квалитета ваздуха, која обухвата: систематско мерење имисије, праћење утицаја загађеног ваздуха на здравље људи, животну средину и климу, и извештавање о резултатима мерења.
Систематска мерења имисије врше се у оквиру мреже мерних места, постављене у више нивоа:
1. Основна мрежа метеоролошких станица и основна мрежа урбаних метеоролошких станица,
2. Локална мрежа урбаних станица за мерење имисије основних загађујућих материја и локална мрежа, урбаних станица за мерење имисије специфичних загађујућих материја
3. Основна мрежа станица за праћење утицаја загађеног ваздуха на здравље људи.
Систематска контрола квалитета површинских и подземних вода спроводи се у складу са Уредбом о систематском испитивању квалитета вода, коју доноси Влада Републике Србије. Испитивања квалитета површинских вода врше се ради оцене стања квалитета воде водотока, праћења тренда загађења и очувања квалитета водних ресурса. Испитивања квалитета воде на изворштима врше се ради оцене исправности воде за потребе водоснабдевања, а у циљу заштите водоизворишта и здравља становништва.
Републички хидрометеоролошки завод врши систематско праћење квантитативних и квалитативних карактеристика површинских и подземних вода на мрежи хидролошких станица са дефинисаним програмом рада, док Институт за јавно здравље „Др Милан Јовановић Батут“ спроводи систематска испитивања квалитета воде за пиће из водоводних система у Републици Србији.
Испитивања квалитета земљишта на нивоу РС финансира Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде, које је у протеклом периоду издвајало средства за испитивање квалитета земљишта у оквиру макропројекта “Контрола плодности и утврђивања садржаја опасних и штетних материја у земљиштима РС” као и путем систематске контроле плодности обрадивог пољопривредног зрмљишта за физичка лица.

- *8.2 ИЗБОР ИНДИКАРОТОРА ЗА ПРАЋЕЊЕ СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ*

На основу постојећих искустава праћења стања животне средине у другим општинама, као и на основу евидентираних могућих утицаја на појединачне медијуме на предметном подручју, изабрани су оквирни индикатори животне средине које је неопходно уврстити у програм мониторинга животне средине:

- мерење емисије и имисије (CO_2, NO_2, суспендованих материја и чађи у ваздуху) у циљу праћења квалитета и степена загађености ваздуха, утицаја на здравље становништва и животну средину,
- контролу и праћење квалитета воде – бактериолошка и физичкохемијска контрола воде из водовода, јавних чесми, природних површинских и подземних вода,
- контролу спровођења санитарне заштите у зонама санитарне заштите изворишта водоснабдевања,
- праћење квалитета и плодности земљишта – испитивање количине пестицида у земљишту, проценат деградираних земљишта ерозијом,
- успостављање контроле количине и кретања отпада – количина комуналног отпада према броју становника (по глави), количина која се одлаже на депонију, количина која се рециклира, број становника обухваћених сакупљањем отпада,
- успостављање контроле генерисања и кретања опасних и штетних материја,
- учесталост удеса у производњи и транспорту, као и постојање планова заштите од удеса.

8.3 ПРАВА И ОБАВЕЗЕ НАДЛЕЖНИХ ОРГАНА

Програм мониторинга стања животне средине доноси локални орган власти у складу са програмом мониторинга који доноси Влада РС *(„Сл.гласник РС“, бр. 135/04).* Јединица локалне самоуправе доноси програм мониторинга на својој територији која мора бити у сагласности са програмом Владе. Јединица локалне самоуправе или Влада, обезбеђују финансијска средства за обављање мониторинга. Мониторинг обавља овлашћена организација која испуњава услове за мерење датих параметара и Стандарда у области узорковања, мерења, анализа и поузданости података у складу са Законом. Влада утврђује врсте емисије и других појава које су предмет мониторинга загађивача, методологију мерења, узимање узорака, начин евидентирања, рокове достављања и чување података.

Државни орган, организација или јединица локалне управе, односно корисник постројења које емитује загађујуће материје, дужан је да у складу са Законом, преко надлежног органа, организације или овлашћене организације, обавља мониторинг емисије, учествује у трошковима мерења имисије у зони утицаја, и по потреби прати друге утицаје своје активности.

Органи управе, загађивачи или овлашћене организације које врше мерења, дужни су да доставе податке мониторинга Агенцији за заштиту животне средине на Законом прописан начин. Министар прописује методологију за израду интегралног катастра загађивача, као и врсту, начине, класификацију и рокове достављања података. Влада једанпут годишње подноси Народној скупштини извештај о стању животне средине у Републици. Надлежни орган у локалној самоуправи једанпут у две године подноси скупштини извештај о стању животне средине на својој територији. Извештај о стању животне средине објављују се у службеним гласилима Републике и јединице локалне самоуправе.

Јавност мора бити обавештена о стању животне средине, благовремено, потпуно и објективо, што обезбеђује локална самоуправа, државни орган, овлашћене организације.

9 МЕТОДОЛОГИЈА ИЗРАДЕ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ И ТЕШКОЋЕ У ИЗРАДИ

Основни методолошки приступ и садржај Извештаја Стратешке процене утицаја на животну средину, дефинисани су Законом о Стратешкој процени утицаја на животну средину *(„Сл. гласник РС“, бр. 135/04, 88/10)*. Процена стања животне средине за подручје плана, представљена је проценом постојећег стања и сагледавањем планских решења на основу кога су дате еколошке смернице за реализацију плана.

Примењена методологија истраживања проблематике заштите животне средине, представља, по својој хијерархијској уређености и садржају, верификован начин долажења до документованих података и стварања основа за избор оптималног решења са крајњим циљем остварења принципа одрживог развоја. Оваква процена је специфична и због тог што се разматра значајно велики простор, како би се сублимирали утицаји из околине и дефинисале смернице за будући развојни период.

Општи методолошки концепт је:

- прикупљање информација и података о простору, потенцијалним и евидентираним изворима загађивања, стању природних вредности - стању и квалитету вода, земљишта, ваздуха, биљног и животињског света, станишта и биодиверзитета, заштићених природних и културних добара, као и становништва, инфраструктурних система и осталих створених вредности,
- успостављање основних анализа, приказ „нултог стања“ као услова и полазне основе за анализу евидентираних и процену могућих значајних промена,
- дефинисање основиних и појединачних циљева стратешке процене,

- вредновање постојећег стања као и процене значајних утицаја планираних намена, у односу на циљеве стратешке процене, успостављањем савремене методологије процене утицаја,
- процена и поређење варијантних решења,
- дефинисање мера заштите са смерницама и инструментима,
- смернице процене утицаја за ниже хијерархиске нивое,
- мониторинг животне средине, као неопходна мера контроле.

С обзиром да је кроз анализу установљено да постоје одређени ризици у смислу утицаја на животну средину, један део истраживања везан је за конкретне индикаторе и избор индикатора. Из основне матрице могућих утицаја детаљно се анализирају они за које је доказано да у конкретним просторним условима одређују међусобни однос предметног плана и животне средине.

На основу верификованих показатеља, урађена је процена могућих утицаја планских решења, истраживане су могућности заштите и унапређења животне средине и предложене одговарајуће мере за које постоји оправданост у смислу рационалног смањења негативних утицаја на животну средину.

Утврђивање критеријума могућих значајних утицаја, појединачних и повезаних, вршени су на основу доступних информација, увидом у постојећу документацију (просторно – планску, урбанистичку и студијску). Дефинисане су еколошке смернице за спровођење Плана и реализацију.

9.1 ПРИМЕЊЕНА МЕТОДОЛОГИЈА

Примењена методологија заснована је на квалитативном вредновању животне средине на планском подручју, непосредном и ширем окружењу, као основе за валоризацију простора за даљи одрживи развој. Методологија се усавршава из године у годину и углавном је у сагласности са новијим приступима и упутствима за израду стратешке процен у ЕУ[1].

У односу на дефинисане циљеве (опште и посебне) и изабране индикаторе одрживог развоја, врши се процена утицаја одабраних планских решења на животну средину. Процена утицаја врши се у односу на циљеве стратешке процене утицаја у варијанти да се план примени и да се план не примени.

За просторне планове дужег временског хоризонта и са већом неизвесношћу реализације, метод израде сценарија модела развоја, омогућује процену позитивних и негативних ефеката варијантних решења плана. Процена утицаја варијантних решења је квалитативна према следећим критеријумима:

- \+ позитиван утицај (унапређење ж.средине)
- \- негативни утицај (деградација ж.средине)
- 0-без значајних промена,
- М - уз мере заштите могућ позитиван утицај.

У односу на процену утицаја варијантних решења, доноси се одлука да ли је у односу на животну средину повољнија варијанта да се план примени, или да се план не примени. Уколико је повољнија варијанта да се план примени, врши се евалуација карактеристика и значаја утицаја планских решења.

Значај утицаја процењује се у односу на величину (интензитет) утицаја и просторне размере на којима се може остварити утицај. Утицаји, односно ефекти планских решења,

---

[1] *Стојановић Б., Управљање животном средином у просторном и урбанистичком планирању – стање перспективе, у монографији "Новији проступи и искуства у планирању", ИАУС, 2002, Стојановић Б., Критички осврт на примену закона о стратешкој процени утицаја на животну средину у просторном и урбанистичком планирању, ИЗГРАДЊА БР.1, 2006,*

према величини промена, могу бити позитивни, негативни или неутрални. Да би табела била јаснија ова карактеристика утицаја је приказана бојом:

- Позитиван утицај – зелена,
- Негативан – црвена,
- Неутралан/нема га – бела.

Интензитет утицаја је приказан интензитетом боје. Што је тамнија боја, то је већи утицај. Критеријуми за оцену утицаја су дати у Табели бр.7 - *Критеријуми за оцењивање утицаја.*

Табела бр.7:Критеријуми за оцењивање утицаја

Врста утицаја	позитиван негативан неутралан	
Вероватноћа утицаја	сигуран вероватан мало вероватан	С В Мв
Време трајања утицаја	краткотрајан средњорочни дуготрајан	К Ср Д
Учесталост утицаја	Повремени Сталан	П Ст
Просторне размере утицаја	међународни национални регионални локални	М Н Р Л

На основу критеријума процене величине и просторних размера утицаја планских решења на циљеве стратешке процене врши се евалуација значаја идентификованих утицаја за остваривање циљева стратешке процене. У обзир се узимају само они утицаји који имају значајне позитивне или негативне ефекте на квалитет животне средине.

10 ЗАКЉУЧАК

Процена утицаја ПП општине Лапово на животну средину, урађена је као Стратешка процена утицаја Просторног плана општине Лапово на животну средину, у свему према Закону о Стратешкој процени утицаја *(„Сл. гласник РС“, 135/04, 88/10).* Стратешка процена утицаја представља сложен процес, који захтева мултидисциплинарни приступ, а обухвата анализу, вредновање, поређење података, разне врсте консултација, проучавање планске и непланске документације, теренски рад и многе друге активности, на основу чега настаје елаборат – Извештај о стратешкој процени утицаја.

Целокупна проблематика анализирана је у оквиру неколико посебних целина кроз које су обухваћене основе за истраживање (карактеристике плана, полазне основе Стратешке процене са физичким карактеристикама простора и циљевима предвиђеним Просторним планом), постојеће стање животне средине, варијантна решења, процена могућих утицаја на животну средину и мере предвиђене за смањење негативних утицаја, смернице, као и програм праћења стања животне средине.

Кроз основе за истраживање дефинисани су сви релевантни фактори који су имали утицаја на предметно студијско истраживање, а који су се првенствено односили на просторне карактеристике подручја плана и сагледаваље проблематике заштите животне средине у релевантним планским документима (превасходно ППРС), програмима и стратегијама која су значајна за плански обухват. На основу карактеристика подручја дефинисане су кључне одреднице које омогућују даљи развој, при чему је приказана основна концепција плана. Кроз истраживање и вредновање постојећег стања, извршена је анализа постојећих потенцијала (квалитет ваздуха, вода, земљишта), на основу чега је урађена оцена стања.

Подучје општине Лапово, карактерише присуство значајних инфраструктурних коридора, који знатно утичу на стање квалитета животне средине. Дефинисани су основни и посебни циљеви Стратешке процене који се односе на заштиту природних елемената животне средине, управљању отпадом, коришћење обновљивих извора енергије и заштиту природних ресурса. Разматрани су и основни проблеми животне средине који се односе на управљање отпадом, отпадним водама, коришћење природних ресурса – минералних сировина и притисак на осетљиве екосистеме. Припремљена су варијантна решења (да се план реализује и да се план нереализује) и њихово поређење у односу на циљеве стратешке процене.

Очувана животна средина је послужила као база за вредновање планираних циљева у односу на стратешке циљеве заштите животне средине ове процене, а према примењеној методологији ЕУ која је из године у годину усавршавана и прилагођена појединачним проценама утицаја. Вршена је процена само стратешки значајних циљева. Утврђен је значај утицаја према карактеристикама – врста, вероватноћа, учесталост, временска и просторна димензија утицаја. Ова анализа је показала да се предметна просторна целина одликује значајним потенцијалом, али да су планиране активности у готово свим секторима усмерене на заштиту животне средине, здравља људи и одрживо коришћење природних ресурса.

На основу процене утицаја предложене су мере заштите животне средине у облику стратешких одредби и смерница за заштиту животне средине. Дате су и смернице за

израду даље планске документације и Стратешких процена на нижем нивоу планирања као и Процена утицаја Пројеката на животну средину.
Програмом праћења стања животне средине, предлаже се увођење мониторинг система на основу изабраних индикатора - ваздух, вода, отпадне воде, отпад, земљиште. Методологија коришћена у изради Стратешеке процене је заснована на прилагођавању процене нивоу планирања и карактеристикама подручја, кроз сагледавање суштинских и стратешких утицаја.

ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ ЗА ИЗРАДУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА
УВОД

Просторни план општине Лапово (у даљем тексту: Просторни план) представља основни плански документ за управљање и усмеравање дугорочног одрживог развоја локалне заједнице, уређења, коришћења, заштите и очувања простора општине и њених природних и створених ресурса. Овим планом се разрађују основна развојна опредељења и смернице утврђене планским документима вишег реда

За подручје оопштине Лапово 2011. године донет је Просторни план општине Лапово (Сл.гл.Општине Лапово бр.8/11) чији је саставни део Извештај о стратешкој процени утицаја на животну средину.
У међувремену, за овај простор утврђен је Регионални просторни план Шумадијског, Поморавског, Рашког и Расинског управног округа, као и више просторних планова подручја посебне намене, јер кроз подручје Општине пролазе значајни инфраструктурни коридори.
У претходном периоду урађени су урбанистички планови: План генералне регулације за грађевинско подручје општине Лапово и низ планова детаљне регулације за радне зоне, комуналне зоне, техничку и комуналну инфраструктуру
Изради Просторног плана приступило се на основу Одлуке о изради Просторног плана општине Лапово, бр. 020-62/21-I од 29.03.2021., коју је донела Скупштина општине Лапово (Сл.гл. Општине Лапово бр.6/21 од 30.03.2021.). Саставни део ове Одлуке је Решење бр.350-3/21-02 од 18.03.2021.г о изради Стратешке процене утицаја Просторног плана Општине Лапово на животну средину, коју је донео орган надлежан за припрему Просторног плана, по претходно прибављеном мишљењу органа надлежног за послове заштите животне средине.

Садржина Просторног плана општине је одређена Законом о планирању и изградњи ("Службени гласник РС", бр.72/09, 81/09-испр.,64/10-одлука УС,24/11, 121/12, 42/13, одлука УС, 50/13-одлука УС, 98/13-одлука УС, 132/14, 145/14, 31/19, 37/19, 9/20 и 52/21) и Правилником о садржини, начину и поступку израде докумената просторног и урбанистичког планирања ("Сл.гласник Републике Србије", број 32/19).
Носилац израде Просторног плана је Општинска управа Лапово.
Временски хоризонт Просторног плана општине Лапово је 2035. година, са првом фазом (хоризонт реалне извесности) која разматра могућности остварења стратешких приоритета и пројеката до 2025. године.
Елаборат за рани јавни увид припремљен је у почетној фази израде Просторног плана, у складу са чл.38 Правилника о садржини, начину и поступку израде докумената просторног и урбанистичког планирања. Рани јавни увид је обављен од 23.03. до 06.04.2022. године.

Нацрт Просторног плана општине, припремљен је на основу Планског задатка Наручиоца уважавајући примедбе и сугестије са Раног јавног увида.
Просторни план је заснован на планској, стартешкој, пројектној, студијској и другој документацији, резултатима досадашњих истраживања и важећим документима у Републици Србији.
Извештај о стратешкој процени утицаја ППО Лапово на животну средину саставни је део документационе основе предметног плана и садржи све неопходне елементе дефинисане Законом о стратешкој процени утицаја („Сл.гласник РС“, бр.135/05 и 88/10 – Извштај о стратешкој процени, члан 12-17).

Предмет плана је:
утврђивање стратегије, политике, мера, правила просторне организације, коришћења заштите и уређења простора општине, дефинисање услова за изградњу, усмеравање, унапређивање и заштиту простора.
дефинисање урбаних и руралних насеља, њихове међусобне повезаности, инфраструктуре и осталих јавних објеката који су интегрисани у живот локалне заједнице.
дефинисање демографских тенденција и адекватан урбанистички одговор на проблеме или могуће тенденције у развоју.
дефинисање стања и развоја економије и обезбеђење хармоничног просторног оквира за њен развој.
дефинисање вредности и конфликата у заједничкој животној средини и предвиђање мера за санацију проблема и правила коришћења или евентуалног санкционисања проузроковане штете.
дефинисање и укључење природних вредности и културно историјског наслеђа, као компаративне предности у економији локалне заједнице.

дефинисање, валоризовање и предвиђање акционог плана за међусобну хармонизацију свих субјеката коришћења простора као и стварање механизама договором, имплементације или мониторинга над заједнички донесеним планом.

ПРАВНИ И ПЛАНСКИ ОСНОВ ЗА ИЗРАДУ ПЛАНА

ПРАВНИ ОСНОВ за израду овог Плана је:

- Закон о планирању и изградњи ("Службени гласник РС", бр.72/09, 81/09-испр.,64/10-одлука УС,24/11, 121/12, 42/13, одлука УС, 50/13-одлука УС, 98/13-одлука УС, 132/14, 145/14, 83/18, 31/19, 37/19, 9/20 и 52/21- Чл. 19.-20а) и
- Правилник о садржини, начину и поступку израде докумената просторног и урбанистичког планирања ("Сл.гласник Републике Србије", број 32/19 – Чл. 6.-11.).

ПЛАНСКИ ОСНОВ за израду овог Плана:

Непосредни плански основ за израду Просторног плана општине Лапово је Регионални просторни план Шумадијског, Поморавског, Рашког и Расинског управног округа ("Сл.гласник РС", бр.39/14).

Планска решења су усклађена и са осталим плановима вишег реда и другим развојним документима који обухватају овај простор:

Просторни план Републике Србије од 2010 до 2020 ("Службени гласник РС", број 88/10);

Регионални просторни план Шумадиског Поморавског, Рашког и Расинског Управног округа (Сл.гл.РС бр. 39/14)

Просторни план подручја инфраструктурног коридора аутопута Е-75 („Службени гласник РС“, број 69/14);

Просторниплан подручја посебне намене система продуктовода кроз Републику Србију ("Службени гласник РС", број 19/11);

Просторни план подручја посебне намене инфраструктурног коридора железничке пруге Београд-Ниш (Сл.гл.РС бр. 117/20 – 3)

ИЗВОД ИЗ ПЛАНСКИХ ДОКУМЕНАТА ВИШЕГ РЕДА И ДРУГИХ ДОКУМЕНАТА

ПРОСТОРНИ ПЛАН РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ ОД 2010 ДО 2020

("Службени гласник РС", број 88/10);

Просторни план Републике Србије у оквиру основних опредељења развоја препознаје појас Коридора X дуж Мораве као значајан фактор умрежавања Републике Србије у европско окружење као и фактор интеграције локалних и регионалних целина. Индустрија, туризам и савремене услуге концентрисани у овом појасу биће и даље развијани на принципима одрживог развоја и чиниће кохезиону кичму Републике.

У оквиру Природних ресурса, приказана је концепција уређења, заштите и коришћења пољопривредног и шумског земљишта, минералних сировина, водног земљишта и обновљивих извора енергије. Општина Лапово има значајан проценат пољопривредног земљишта, али је проценат заузетости шумама знатно испод планираног оптимума на нивоу Републике (40%) и износи свега 6,8%. Хидрографска мрежа, коју чине сливови река: Велике Мораве, Лепенице и Раче, има карактеристике развијене мреже. Ово подручје карактеришу стене од високе до изразито ниске водопроводности. Од минералних сировина, на подручју општине Лапово најзначајније су неметалне минералне сировине, пре свега квалитетни шљункови из алувијалних наслага Велике Мораве који се користе као грађевински материјал. Перспективне сировине које би требало истражити су лежишта кречњака, раније коришћеног за грађевински материјал и лежишта архитектонског (украсног) камена. На територији општине Лапово постоје извесне количине подземних термоминералних вода.

У Мрежи урбаних насеља, Лапово представља мањи урбани центар у оквиру функционалног урбаног подручја (ФУП-а) националног значаја (заједно са насељима: Баточина, Кнић, Топола и Рача) са центром у Крагујевцу. Према моделу НСТЈ2, Лапово припада региону Шумадија и западна Србија а према моделу НСТЈ3 (модел економско-функционалних региона), припада Шумадијској области. Налази се на развојној осовини I ранга.

Лапово представља демографски крајње угрожено подручје. Циљ је успостављање равномернијег територијалног размештаја становништва у региону и усклађенијих просторно - демографских односа. То подразумева подстицање развоја мањих и средњих градова, програмску, планску и другу подршку развоју депопулационих подручја.

Привреда – Основни циљ је јачање позиције и привредне конкурентности Србије и њених регионалних целина на принципима одрживог развоја и веће територијалне кохезије. У наредном периоду привредни развој ће се заснивати на оптималном коришћењу компаративних предности појединих подручја у земљи и на одговарајућој дисперзији привредне структуре у простору, уз неопходну изградњу инфраструктуре. Лапово припада малим индустријским центрима (1 000 – 5 000 запослених). Према ППРС на територији општине Лапово планирана је индустријска зона као стратешка зона у оквиру развојног Коридора X.

Пољопривреда – Основни циљ управљања просторном дистрибуцијом и организацијом пољопривреде јесте остваривање одговарајућег обима и асортимана сигурне понуде квалитетне хране и сировина за развој конкурентне прерађивачке индустрије, у складу са територијално хетерогеним природним и социоекономским погодностима и ограничењима.

Подручје Лапова, као део Шумадије, припада насељима Региона II која карактеришу: близина градских тржишта, развијена инфраструктура и природне погодности. Приоритетни правци просторне оријентације пољопривредне производње за територију Лапова јесте мешовито сточарство, ратарство и воћарство као водећа грана тржишне производње и виноградарство као посебно усмерење ужих локалитета

Туризам – Лапово припада туристичком кластеру Средишње и западне Србије као дестинација са мањим учешћем целогодишње понуде. Издваја се као место на путном touring туристичком правцу аутопута и перспективно пловном touring туристичком правцу тока Велике Мораве.

Јавне службе – У оквиру општинског центра Лапово, као јединог насеља општине, треба да се организује и обезбеди простор за делатности основних услуга и услуга вишег ранга у складу са карактером насеља у мрежи урбаних центара.

Саобраћај – Развој путног саобраћаја и путне инфраструктуре треба да омогући одрживу мобилност становништва, пружа подршку убрзаном развоју подручја и његовој конкурентности у региону и шире. Кроз Лапово пролазе значајни коридори државних путева: Коридор X - аутопут Е-75, коридор државног пута IБ реда бр. 24 (М.1.11) Лапово - Крагујевац чија реализација је планирана за период до 2014, и државни пут I реда (М-4) (путни правац Марковац – Свилајнац – Деспотовац – Бор) чија је рехабилитација и доградња предвиђена за период после 2014. године.

Коридор X представља окосницу железничке мреже Републике Србије природну и најрационалнију везу централне и западне Европе са Грчком и Блиским истоком. Планира се реконструкција изградња и модернизација постојећих пруга Коридора X у двоколосечне пруге високе перформансе за мешовити (путнички и теретни) саобраћај, комбиновани транспорт и пројектоване брзине од 160km/h, а, где год је то могуће, 220km/h. У захвату Просторног плана планира се ревитализација, модернизација и изградња другог колосека железничк пруге Лапово - Крагујевац – Краљево као дела магистралне пруге Е85 (Лапово - Крагујевац - Краљево - Косово Поље - Ђенерал Јанковић - државна граница).

Енергетика - Основни циљ развоја енергетске инфраструктуре је активно учешће Србије у планирању и изградњи стратешке-регионалне и паневропске енергетске инфраструктуре за пренос електричне енергије и транспорт нафте и гаса из нових извора снабдевања, укључујући и ургентну градњу подземног складишта гаса у Србији, све у циљу поузданог и сигурног снабдевања потрошача у Србији.

Пројекат изградње система продуктовода кроз Републику Србију (Панчево - Смедерево - Јагодина - Ниш; Панчево-Нови Сад; Панчево-Београд; Нови Сад-Сомбор) пролази кроз општину Лапово и конципиран је у циљу подизања економске ефикасности и еколошке

безбедности снабдевања са моторним горивима главних центара тржишне потрошње на територији Републике Србије, али и гравитирајућег окружења.
Снабдевање гасом подручја просторног плана општине Лапово, вршиће се путем магистралног гасовода МГ-05, МГ-07, МГ-08 и МГ-09 од Београда (главни разводни чвор - ГРЧ "Батајница") до Ниша (ГРЧ "Ниш")
Обновљиви извори енергије представљају потенцијал који би, уз рационално коришћење, моггли да смање увозну зависност земље и штетне последице на животну средину. Због тога је, у циљу одрживог економског развоја, уз стабилну енергетску политику, неопходно ангажовање и коришћење обновљивих извора енергије (енергије биомасе, сунца и ветра).
Водопривреда: Основни циљ је оптимизација система водопривредне инфраструктуре и усклађивање развоја водопривредних система са циљевима очувања животне средине и других корисника простора. ППРС предвиђа трајно решење водоснабдевања општине Лапово прикључењем на Ибарско-шумадијски регионални водоводни систем. Део тог будућег водоводног система је и крагујевачки моравски водоводни систем, на који ће се Лапово временом повезати.
У зони постојећег изворишта вршиће се детаљна хидрогеолошка истраживања у циљу утврђивања коначног капацитета и одређивања зона санитарне заштите изворишта.
Телекомуникације: Основни циљ даљег развоја ове области је изградња и организација савремене телекомуникационе мреже и њена регионална доступност. Кроз подручје општине Лапово пролази траса оптичких каблова (потез Смедерево).

Комунални системи: Основни циљ комуналног опремања и уређења је унапређење постојећих и изградња неопходних комуналних система који омогућавају квалитетнији живот и рад и отварају перспективу развоја.

Управљање отпадом Концепција управљања отпадом. заснована је на удруживању општина ради заједничког управљања отпадом чиме се успоставља систем регионалних центара за управљање отпадом и на санацији постојећих званичних одлагалишта отпада које представљају ризик по животну средину. На територији општине Лапово планирана је регионална депонија „Врбак“. Лапово се налази и у зони планираног националног постројења за третман опасног отпада.

Заштита и унапређење квалитета животне средине Општина Лапово представља подручје интензивне пољопривредне производње. За ово подручје треба обезбедити решења којима се елиминишу или умањују постојећи извори негативних утицаја, односно увећавају позитивни као компаративна предност у планирању развоја.

Биодиверзитет, заштита и одрживо коришћење природног, културног наслеђа, и предела - Културно наслеђе штити се, уређује и третира као развојни ресурс који доприноси успостављању локалног и регионалног идентитета. Просторни план препознаје простор Коридора X, односно простор општине Лапово, у оквиру културних интернационалних мрежа међународних културних стаза. Заштита, уређење и развој предела подразумева развијен идентитет заснован на поштовању и афирмацији природних и културних вредности. Подручје плана припада српско-балканском макрорегиону хетерогеног предеоног обрасца.
Одбрана земље и цивилна заштита - Одбрана од поплава остваривање се у оквиру интегралних речних система (комбинацијом активних мера заштите изградњом акумулација и ретензија изградњом линијских заштитних система као и пасивном заштитом онемогућавањем градње скупих објеката у зонама угроженим од поплава).
Степен заштите од поплава је примерен значајности и вредности добара које се бране у приобаљу дуж Велике Мораве и износи (Q1%) односно предвиђа се заштита од стогодишњих великих вода.
Природне непогоде и технолошки удеси Циљ усаглашавања просторног развоја са потребама одбране и интегрално управљање природним непогодама и технолошким удесима.

На основу ППРС, Карта ризика од природних непогода и технолошких удеса, у обухвату плана евидентирана су подручја угрожена процесом клижења тла и трусно подручје сеизмичког интензитета преко 80 МЦС за повратни период од 100 година.
Грађевинско земљиште Општи циљ је рационално коришћење грађевинског земљишта и успостављање економски ефикасног и социјално праведног система управљања грађевинским земљиштем.
Извод из ППРС – 1) Функционална урбана подручја, 2) Заштита

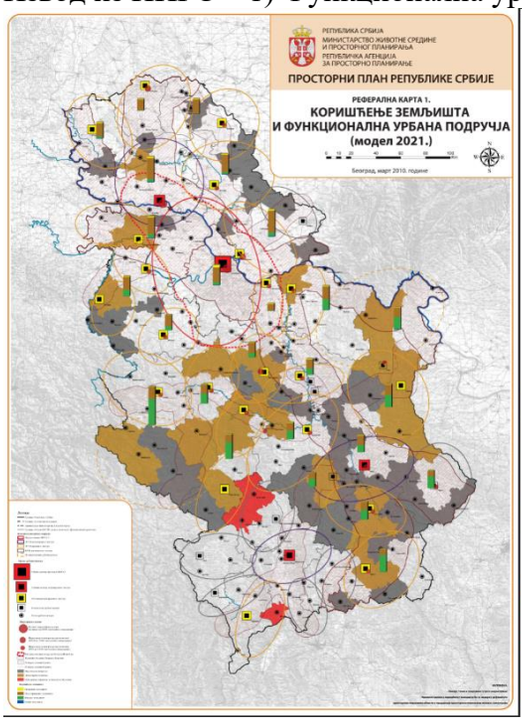

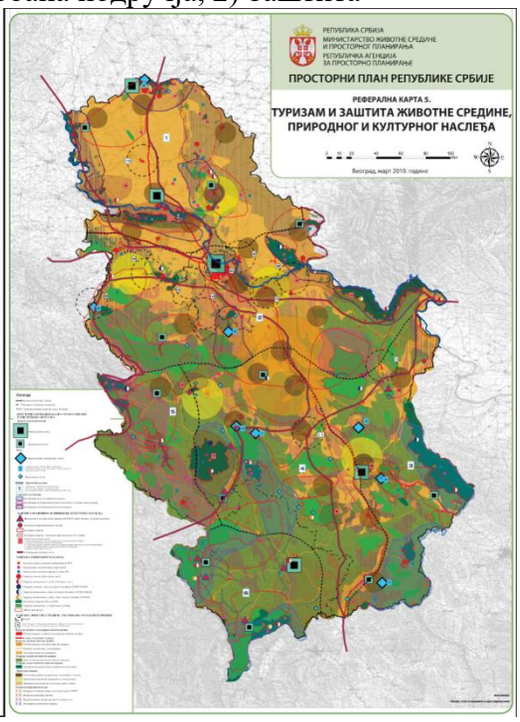

РЕГИОНАЛНИ ПРОСТОРНИ ПЛАН ШУМАДИСКОГ ПОМОРАВСКОГ, РАШКОГ И РАСИНСКОГ УПРАВНОГ ОКРУГА - (Сл.гл.РС бр. 39/14)
Мрежа насеља - Лапово је део функционалног урбаног подручја (ФУП) Крагујевца које је, овим документом, препознато као ФУП међународног значаја.
Лапово је једно од 8 градских насеља Региона које припада категорији насеља између 5.000 и 10.000 становника.
Општина Лапово садржи једну катастарску општину, једну месну заједницу и два насеља: градско насеље Лапово (варошица) и насељено место Лапово (село) у оквиру јединственог грађевинског подручја, а функционишу као једно насеље које је уједно и општински центар.
У погледу степена урбанизације, Лапово је, са 90,2%, далеко изнад просека у Региону који је 2002. године износио 49,3%.

Опремљеност јавним службама одговара нивоу општинских центара. Основна ограничења за развој и организацију јавних служби су: неравномеран размештај корисника лоше стање грађевинског фонда и опремљености већине објеката јавних служби.
Систем образовања У основи, мрежа образовних установа на нивоу основних и средњих школа је релативно добро развијена у читавом подручју Просторног плана, иако не постоји довољан број објеката предшколског образовања и васпитања. Постојећа мрежа објеката образовања је релативно развијена, али је потребно постојећи грађевински фонд унапредити.
Систем здравствене заштите Клинички центар у Крагујевцу, као једини на територији Централне Србије (уз КЦ Ниш), треба да пружи здравствену заштиту другог и трећег нивоа на широком гравитационом подручју које обухвата и насеље Лапово.
Систем социјалне заштите - Заштита је организована кроз стандардне и специфичне делатности у овој области - збрињавање деце без родитељског старања, избеглица и расељених лица, социјално угрожених категорија становништва, особа са инвалидидтетом, Рома, старе популације, итд., и то у оквиру Центара за социјални рад.

Култура На територији Просторног плана евидентирана је релативно развијена мрежа објеката у области културе. У Лапову функционише Дом културе.
Спорт и рекреација мрежа заокружује потребан, али не и довољан услов за даљи развој спортске културе, пре свега, младих, али и остваривање потреба за рекреацијом осталог дела становништва. Спортски клубови и удружења у различтим спортским дисциплинама су у дијапазону од професионалних до потпуно рекреативних, и у прилично незавидном положају у смислу недостатка простора, стручно оспособљеног кадра, материјалних и финансијских средстава за већу активност, омасовљавање и едукацију у овој сфери. Школски спорт као специфичан и иницирајући за јачање спортских активности и уопште, свести деце и омладине је на врло незадовољавајућем нивоу, условљен програмском наставом у школама основног и средњег образовања и недостајућим капацитетима (школским салама и теренима), који су (истовремено, и незадовољавајућих димензија, без адекватне опреме и пратећих садржаја), генерално, у лошем стању.
Привреда и индустрија
Привредни профил округа и водећих индустријских центара и њихова препознатљивост у ширим оквирима утемељена је на развоју неколико основних грана које су се испољиле као фактор агломерирања осталих активности: индустрија (металски комплекс базиран на аутомобилској и комплементарним индустријама, производња прехрамбених производа и пића, прерада дрвета и производња намештаја), пољопривреда, трговина, саобраћај, туризам. Последњих година учињени су значајни кораци ка измени традиционално организованих привредних, индустријских, радних зона кроз успешну приватизацију предузећа и ревитализацију brownfield локација.

Пољопривреда
Разноврсност едафских, орохидрографских, климатских и других услова детерминисао је оријентацију пољопривредне производње ка појединим гранама у различитим деловима Планског подручја, као и на територији управних округа и општина које улазе у његов састав.
На основу пољопривредних типова појединих општина планског подручја уочава се издиференцираност простора на типове, према врсти производње. Лапово припада подручју у коме доминира биљна производња са значајним уделом воћарства.
Саобраћајна и комунална инфраструктура
Друмски саобраћај Основну мрежу друмских путева на планском подручју чине државни путеви I и II реда, који су основни носиоци унутрашњег саобраћаја и међурегионалне повезаности
Железнички саобраћај Железничка мрежа је стара, пруга је дотрајала, опрема, је технолошки превазиђена што се негативно одражава на ниво квалитета превозне услуге у погледу времена путовања, поузданости и редовности саобраћаја. Такође, експлоатационе брзине на железничким пругама су на изузетно ниском нивоу. Стање железничког саобраћаја је на врло ниском нивоу тако да је неопходно спровести реорганизацију железнице и обезбедити средства за изградњу и реконструкцију железничке инфраструктуре.
За развој железничког саобраћаја у планском периоду неопходна је:
ревитализација и модернизација и изградња другог колосека пруге Лапово-Крагујевац-Краљево-Ђенерал Јанковић;
реконструкција и модернизација станичних објеката, сигурносне опреме и остале железничке инфраструктуре;
Енергетска инфраструктура Подручје у обухвату плана опремљено је значајним електроенергетским капацитетима, како преносним тако и дистрибутивним. Од преносне мреже постоје далеководи 400kV, 220 kV, 110 kV и трансформаторске станице 400/110 kV, 220/110 kV, 110/x kV, а од дистрибутивне мреже далеководи и кабловски водови 35 kV и

нижих напонских нивоа, трансформаторске станице 35/10 kV и остале за добијање нижих дистрибутивних напона.

Водопривредна инфраструктура

Према подацима из ВОС-а процењена специфична потрошња на крају планског периода износи 600 л/стан/дан у градским подручјима и 400 л/стан/дан у сеоским подручјима. Ове количине нису препоруке за пројектовање конкретних водоводних система, већ служе да се резервишу водни ресурси за будуће коришћење вода. За сва изворишта водоснабдевања потребно је оформити зоне и спровести мере санитарне заштите.

Комуналне делатности

Неадекватно поступање са отпадом је један од највећих и најсложенијих проблема који су везани за заштиту животне средине. Годишње се на подручју Плана генерише око 280.000 тона комуналног отпада. Градско становништво генерише просечно 1kg комуналног отпада по становнику на дан, док сеоско становништво 0,7kg отпада/становнику/дан. У просеку, око 60% овог отпада се организовано сакупља и одлаже на регистрована одлагалишта. Сакупљање је организовано углавном у урбаним областима, док су руралне области знатно мање покривене услугом сакупљања отпада. Често недостају контејнери и возила за сакупљање, која су обично стара 10 и више година. Управљање комуналним отпадом годинама се у свакој општини своди на сакупљање и транспорт отпада до локације где се врши одлагање. Саме локације углавном не задовољавају ни минимум техничких услова за санитарне депоније. Такође, постоји велики број дивљих депонија, које поново настају и након чишћења.

Имплементацијом Стратегије управљања отпадом и уз помоћ средстава стратешких партнера отворене се две регионалне депоније на овом подручју. У Лапову је стратешки партнер за обављање послова управљања отпадом изабран 2007. године, а 2009. године отворена је нова регионална санитарна депонија. Депонијом управља компанија A.S.A. Еко доо, а осим општине Лапово депонију ће користити и Баточина, Деспотовац, Рача и Велика Плана. Комплекс депоније обухвата више од 21ha.

Заштита животне средине Основно полазиште просторног развоја заснива се на концепту уравнотеженог, одрживог развоја подручја, при чему се максимална пажња поклања и очувању природних богатстава.

Функционално урбано подручје Крагујевац припада подручју загађене и деградиране животне средине, са негативним утицајима на човека, биљни и животињски свет и квалитет живота (локалитети са прекорачењем граничних вредности загађивања, урбана подручја, регионалне депоније, коридори аутопутева, водотоци "ван класе"). ,

Извод из РПП Шумадијског, Поморавског, Рашког и Расинског управног округа

Намена 2) Коридори, мрежа насеља

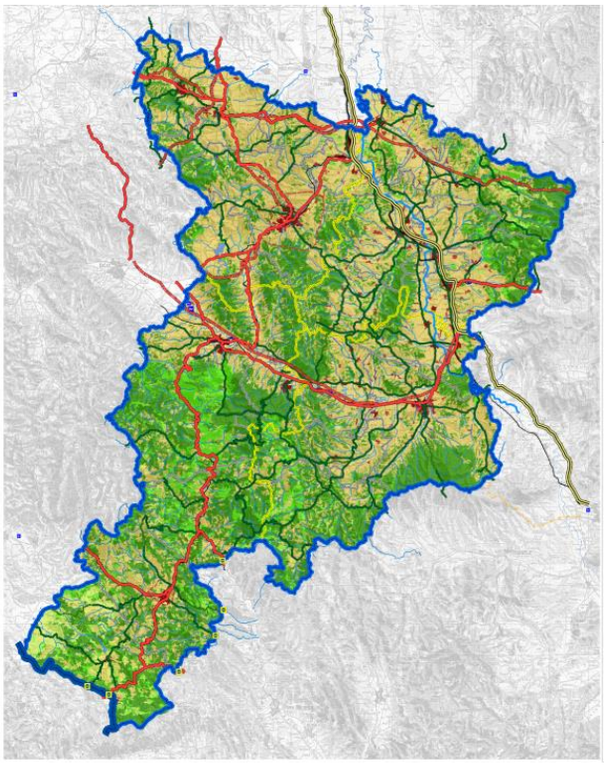

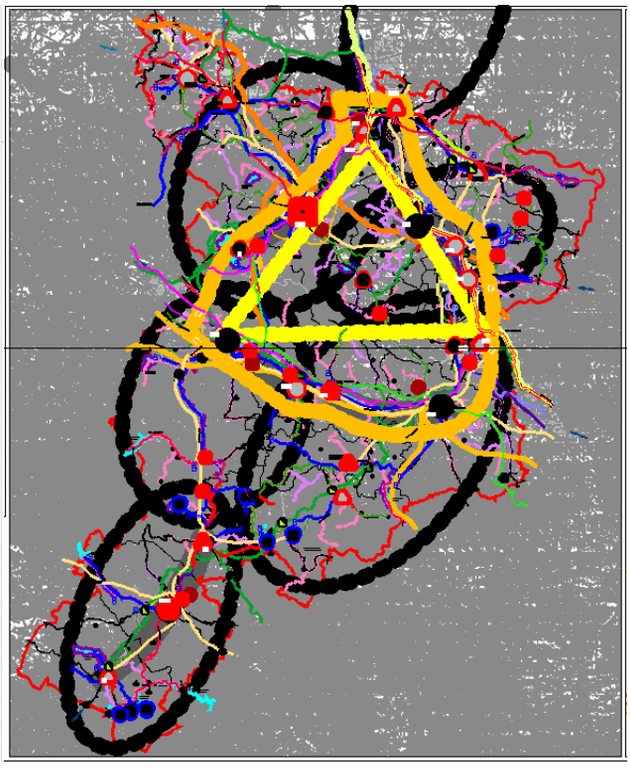

ПРОСТОРНИ ПЛАН ПОДРУЧЈА ИНФРАСТРУКТУРНОГ КОРИДОРА АУТОПУТА Е-75 - („Сл. гл. РС“, број 69/14)

Просторни план подручја инфраструктурног коридора аутопута Е-75 деоница Београд-Ниш предтавља дугорочни развојни документ са временским хоризонтом до 2020.године. Обухвбата подручје око магистралног инфраструктурног коридора, а тиме и територију целе Катастарске општине Лапово.

У инфраструктурном коридору Просторним планом Републике Србије утврђени су следећи магистрални инфраструктурни системи на правцу Београд-Ниш:

1) аутопут Е-75 (М-1);
2) железничка пруга за велике брзине Е-85 и модернизација постојеће пруге;
3) магистрални оптички каблови, којима се замењује постојећи коаксијални кабл;
4) магистрални гасоводи;
5) постојећи далеководи 220 и 400 kV и планирани далековод 400 kV;
6) објекти заштите од вода - одбрамбени насипи; и
7) за хидроенергетски и пловидбени систем "Велика Морава" утврђена је потреба даљег истраживања, како би се утврдиле реалне могућности и услови његове реализације.

Развој и размештај индустрије: Лапово представља мали индустријски центар са 250-500 запослених у индустрији.

Путна мрежа: Везе аутопута Е-75 с окружењем остваривање се путем петљи. Утврђен је следећи број и положај петљи, за деонице коридора аутопута Е-75, на подручју општине Лапово и непосредном окружењу:

- петља "Лапово" (km 688+492) - у функцији повезивања подручја општине Лапово и општинског центра Лапово са аутопутем;
- петља "Баточина" (km 692+318) - у функцији повезивања подручја општине Лапово, дела подручја општине Баточина, општинског центра Баточина и града Крагујевца са аутопутем, као и везе магистралног пута М-11.1 (Баточина - Крагујевац) са аутопутем;
- северно од подручја општине Лапово планирана је петља "Марковац" (оквирна стационажа km 683+865) - у функцији везе планираног пута М-4 (Марковац - Бор) са аутопутем и повезивања јужних делова подручја општине Велика Плана, западних делова подручја општине Свилајнац и општинског центра Свилајнац;

Денивелисаним укрштањима се обезбеђује квалитетно повезивање и проходност локалне саобраћајне мреже, путем подвожњака и надвожњака на позицијама укрштања са

аутопутем Е-75. У коридору аутопута Е-75, деоница Београд - Ниш планира се изградња денивелисаног укрштања на стационажи km 690+603 (између петљи Лапово и Баточина).
Просторним планом инфраструктурног коридора предвиђено је појачано одржавање, изградња и реконструкција појединих деоница државног пута IБ реда бр.24 (М-1.11) Лапово-Баточина–Крагујевац (у оквиру везног инфраструктурног коридора Коридор 10 – Крагујевац - западноморавски правац).
Железничка мрежа: У области железничког саобраћаја приоритет представља израда и усвајање планске и пројектне документације везане за реконструкцију, модернизацију и повећање брзине на магистралној железничкој прузи Београд-Младеновац-Лапово-Ниш, која представља део коридора X и најважнији железнички коридор у земљи. Такође, приоритет представља и реконструкција и изградња другог колосека на прузи Лапово-Крагујевац-Краљево.
Између железничких станица "Лапово" и "Крагујевац", задржава се и реконструише постојећа једноколосечна пруга и планира изградња другог колосека пруге за саобраћај возова брзинама до 120 km/h, којом ће саобраћати и међународни брзи путнички и теретни возови за правац Косово Поље - Скопље.
Пловни пут Дунав - Егејско море. Услове за проверу, разраду и реализацију идеје о изградњи пловног пута и његовом повезивању и уклапању у мрежу европских магистралних канала преко канала "Рајна - Мајна - Дунав", определиће кретање робног промета између Западне, Средње и Источне Европе, обим учешћа (бруто тона) и конкурентност речног у односу на остале видове саобраћаја у мултимодалном саобраћајном Коридору 10.
Дугорочно пловни пут Мораве могуће је реализовати каскадним системом успорних објеката, који омогућавају хидроенергетско и пловидбено коришћење тока Велике Мораве до Сталаћа, односно Ниша и Краљева, са обједињеним објектима на доњем току Јужне и Западне Мораве, чиме би највећи индустријски центри Србије били повезани са најважнијим европским пловидбеним системом Дунав-Мајна-Рајна.
Овим просторним планом, на основу резултата досадашњег истраживања није могуће утврдити планско решење, већ се резервише простор потенцијалног коридора пловног пута. Опредељење је да се обезбеде минимални просторни услови за пловност Мораве после хоризонта плана, односно после 2020. године.
Траса магистралног гасовода постављена је у простору на најрационалнији начин, у складу са принципима размештаја инфраструктурних система утврђених овим просторним планом, и с циљем да се индустријским центрима и градовима омогући безбедно и ефикасно снабдевање природним гасом као најквалитетнијим примарним енергентом. Енергетски потенцијал гасоводног система омогућава развој хемијске, прехрамбене, машинске, фармацеутске, текстилне и других индустријских грана у његовом непосредном окружењу и радијалним правцима на удаљености преко 100 km.
Реализација европског гасовода за трансевропске и трансазијске потребе из правца Мале Азије ка Западној Европи (Босфор - Софија - Димитровград - Пирот - Сврљиг - Алексинац - Појате - Параћин - Велика Плана - Смедерево - Ковин - Сомбор - Будимпешта - Минхен), могућа је у постпланском периоду, после 2020. године.
Продуктовод за транспорт деривата нафте Панчево Дугорочно, на подручју Инфраструктурног коридора могуће је изградити продуктовод за транспорт деривата нафте Панчево - Смедерево - Јагодина - Ниш - Граница РС Македоније, у складу са Просторним планом Републике Србије, и европски гасовод за трансевропске и трансазијске потребе за који, на основу досадашњих истраживања, није могуће утврдити планско решење.
Везе електроенергетског инфраструктурног система с окружењем остваривање се повезивањем трансформаторских станица ТС (110/35 kV, 220/110 kV, 400/220/110 kV, 400/110 kV) са преносном мрежом далековода (110 kV, 220 kV, 400 kV), и то, на посматраном подручју, ТЕ "Морава" (Свилајнац) - ТС 110/35 kV "Лапово", далековод број 144;

Везе магистралних оптичких каблова од Београда до Ниша с окружењем остваривање се приводима оптичких каблова, чиме се обезбеђује повезивање између националних телекомуникационих чворова:
- Београда и Ниша у коридору аутопута; и
- Крагујевца са Нишом и Београдом - km 694+673, од аутопута у коридору пута М 1.11. привод Лапово - подручје телекомуникационог чвора Крагујевац;
Режим коришћења и мере заштите вода и заштите од вода: У Инфраструктурном коридору је предвиђено коришћење магистралних цевовода за регионалне системе снабдевања водом становништва, и то:
- Ибарско-шумадијски регионалним систем, који ће, поред локалних изворишта и фабрике воде "Гружа", користити и воде Лопатнице и Студенице у оквиру јединственог система за снабдевање становништва Шумадије водом. У будућности ће се снабдевати водом насеља на територији општина Баточина и Лапово, поред ослањања на подземне воде изворишта "Брзан";
У каналисању отпадних вода и реализацији постројења за пречишћавање отпадних вода, приоритет ће имати следећа насеља:
- у заштитним зонама изворишта водоснабдевања; и
- градови и општине: Ниш, Алексинац, Ћуприја, Јагодина, Лапово, Смедеревска Паланка, Ћићевац, Баточина и Свилајнац;
Уставољава се следећи режим коришћења простора у заштитним појасима магистралних инфраструктурних система у Инфраструктурном коридору, и то у:
1) непосредном појасу заштите - успоставља се режим строго контролисаног коришћења простора, којим се:
- у начелу не дозвољава изградња нових и реконструкција постојећих објеката, изузев оних које су у функцији аутопута, пруге и гасовода (трасе, објекти и др.), а простор ван насеља се може користити као шумско и пољопривредно земљиште;
- у начелу не дозвољава изградња нових и реконструкција постојећих објеката и подизање трајних засада у непосредном појасу заштите магистралног оптичког кабла;
2) ширем појасу заштите - успоставља се режим контролисаног коришћења простора, којим се дозвољава развој постојећих и нових активности које нису у колизији са функционалним и техничким захтевима постојећих и планираних магистралних инфраструктурних система.

Извод из ПППИК Аутопута Е-75
Карта постојећих и планираних садржаја аутопута са спровођењем Плана

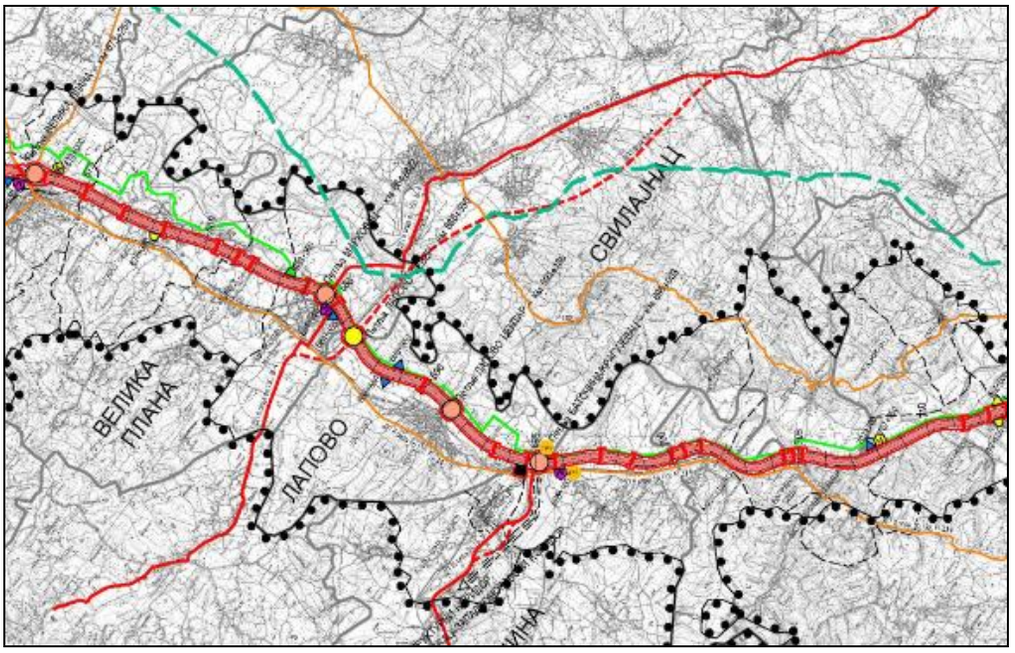

ПРОСТОРНИ ПЛАН ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ СИСТЕМА ПРОДУКТОВОДА КРОЗ РЕПУБЛИКУ СРБИЈУ - ("Сл.гл. РС", бр. 19/2011)

Просторни план подручја посебне намене система продуктовода кроз Србију (Сомбор - Нови Сад – Панчево – Београд – Смедерево – Јагодина – Ниш) обухвата територију целе катастарске општине Лапово.

Основни задатак Просторног плана је да се, изградњом система продуктовода, обезбеди стабилно снабдевање потрошача нафтним дериватима, као и да Просторни план буде оквир за израду нових и ревизију постојећих просторних и урбанистичких планова, као и за израду и доношење других планова, програма и техничке документације.

Реализација трасе продуктовода вршиће се у 3 фазе. Деоница кроз општину Лапово представља II фазу (деоница продуктовода Смедерево - Јагодина и Јагодина – Ниш).

Изградња деонице продуктовода Смедерево - Јагодина конципира се као једноцевни систем за транспорт моторних горива. Траса продуктовода деонице Смедерево-Јагодина полази од терминала „Смедерево“.

Продуктовод највећим делом пролази уз трасе постојећег разводног гасовода РГ08-01: деоница Смедерево-В.Орашје и магистралног гасовода МГ08: деоница В.Орашје-Јагодина, а све у коридору Ауто-пута Е75: Београд-Ниш. Продуктовод се на појединим местима удаљава од постојећих гасовода због изграђених објеката у заштитној зони гасовода и поштовања минималног удаљења продуктовода од објеката, која износи 30m са обе стране цеви.

Траса продуктовода се, на подручју општине Лапово, укршта са:

- прикључним гасоводом од МГ08 до ГМРС “Лапово“, притиска p=50 bar и пречника 114,3 mm
- разводним гасоводом РГ08-02 од МГ08 до ГМРС“Крагујевац“, притиска p=50 bar и пречника 273 mm.
- реком Лепеницом

Мере заштите животне средине: Најосетљивији делови трасе продуктовода су простране алувијалне равни река. На посматраном подручју, то је алувијална раван Велике Мораве која има посебан значај због постојања услова високе водопропусности и постојања изворишта за водоснабдевање. У зонама непосредне заштите изворишта водоснабдевања биће потребно посебним пројектима обезбедити рад вишим нивоом мониторинга и применом превентивних мера заштите. Објекат цевовода за транспорт нафтних продуката карактерише низак ризик од загађења у условима редовног рада, али висок у условима хаварија (акцидентних излива).

Заштита и унапређење квалитета животне средине остваривање се спровођењем следећих мера: организационе мере, мере током извођења радова на изградњи продуктовода, редовне техничке мере опремања терминала и продуктовода, мере санације (ремедаијације) загађеног земљишта, мониторинг и одржавање.
Зоне заштите: У коридору/траси продуктовода издвајају се 3 основне зоне са различитим условима:
Прва зона – непосредне заштите износи 5 m обострано од осе продуктовода у којој је по правилу забрањено дубоко орање (преко 0,5 m), као и садња биљака са дубоким корењем (преко 1 m дубине).
Друга зона обухвата обострани појас од 30 m у коме се по правилу забрањује градња објеката за становање, с тим да су могући изузеци у случају ограничења (физичка или већ изграђени постојећи објекти) на појединим локацијама. Тако се зграде за становање или боравак људи могу градити у појасу ужем од 30m , ако је градња била већ предвиђена урбанистичким планом пре пројектовања продуктовода и ако се примене посебне мере заштите, с тим да најмање растојање насељене зграде од гасовода мора бити:
- за пречник продуктовода до ø125 mm – 10m;
- за пречник продуктовода од ø 125 mm до ø 300 mm – 15m;
- за пречник продуктовода од ø 300 mm до ø 500 mm – 20m;
- за пречник продуктовода већи од ø 500 mm – 30m.
3. Трећа зона обухвата појас од 200 m обострано од осе продуктовода у којем се по правилу налазе зоне подељене у 4 категорије у зависности од густине насељености.
Извод из ПППППН Продуктовод
Карта постојећих и планираних садржаја аутопута са спровођењем Плана

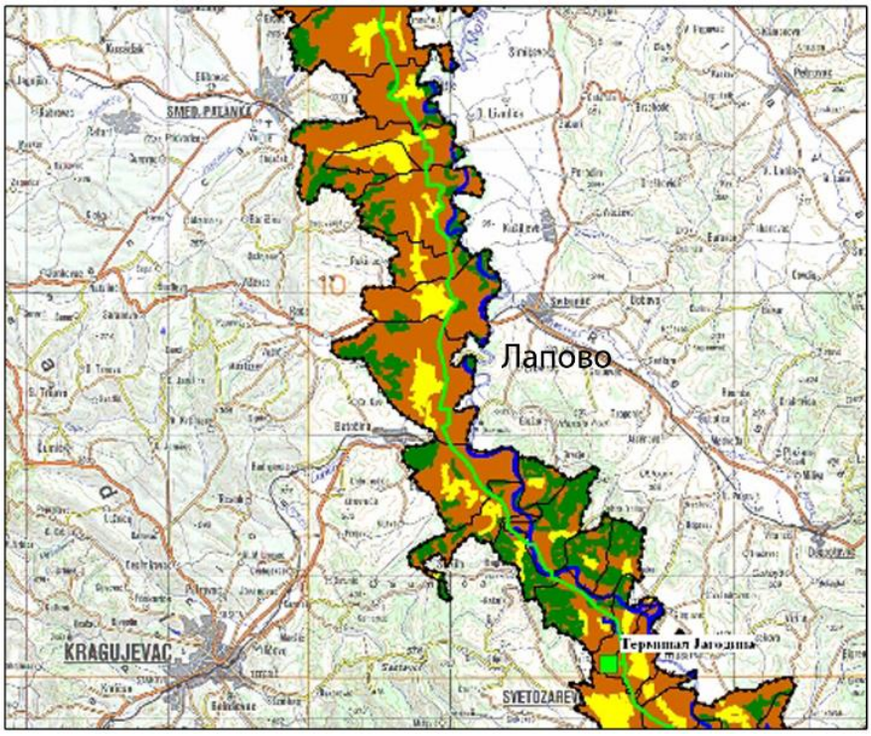

ПРОСТОРН ПЛАН ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ ИНФРАСТРУКТУРНОГ КОРИДОРА ЖЕЛЕЗНИЧКЕ ПРУГЕ БЕОГРАД-НИШ
(Сл.гл.РС бр. 117/2020 – 3)
Просторни план подручја посебне намене инфраструктурног коридора железничке пруге Београд-Ниш обухвата део територије општине Лапово површине 263,75ha. Овај план је донет 2020. године, али је покренута иницијатива за његову измену на делу трасе од Велике Плане до Гиља у коме се налази и деоница кроз општину Лапово.

Концепција техничког решења трасе железничке пруге и станица у овом планском документу је следећа:

1) Деоница Велика Плана – Гиље, дужине око 50 km Деоница почиње пре улазне скретнице станице Велика Пла на km 89 + 856,14 а завршава се испред стајалишта Гиље km 139 + 766,76. Траса је испред стајалишта Гиље уклопљена у реконструисану деоницу Гиље–Параћин.
Траса се на највећој дужини налази у оквиру трасе постојеће пруге на неопходном растојању које омогућава одвијање саобраћаја у току изградње, изградњу квалитетног доњег строја и реконструкцију станица, уз минимум неопходног заузимања новог земљишта.
Пројектна брзина на прузи је 160 km/h осим у станици Велика Плана и чвору Лапово, где је пројектна брзина 120 km/h. Хоризонтална кривина испред станице Лапово пројектована је за брзину од 100 km/h јер није било могуће уклопити кривину са параметрима за већу брзину а да се притом не поремети излазно грло ранжирне станице.
Траса пруге напушта постојећу трасу и води се у новом коридору на три деонице – девијације. На деоници Велика Плана – Гиље предвиђене су и мање корекције трасе железничке пруге на местима где постојеће хоризонталне кривине нису испуњавале вредности радијуса за брзину 160 km/h. На деоници пруге Велика Плана – Гиље се задржавају, реконструишу и модернизују постојеће четири станице: Велика Плана, Марковац, Лапово и Јагодина. Предвиђено је да се станице реконструишу и модернизују у складу са потребама одвијања путничког и теретног саобраћаја на двоколосечној прузи и локалним потребама насеља у којима се налазе.
Путнички саобраћај - Међународни возови за превоз путника стајаће у станицама Велика Плана, Лапово, Јагодина и Алексинац. Возови из унутрашњег регионалног путничког саобраћаја стајаће у станицама Велика Плана, Марковац, Лапово, Јагодина, Параћин и Алексинац (опционо).
Теретни саобраћај - У теретном саобраћају саобраћаће транзитни и међународни возови који започињу или завршавају вожњу на посматраној деоници.
Покретање возова ће се вршити у станици Лапово ранжирна и Ниш ранжирна (која је ван обухвата Просторног плана), како у међународном тако и у унутрашњем саобраћају. Покретање осталих возова у другим службеним местима биће дефинисано уговорима о превозу у зависности од количине робе коју је потребно превести.
Путна инфраструктура - Мрежу државних путева у непосредном и ширем окружењу подручја Просторног плана неопходно је употпунити мрежом општинских путева, за коју је предвиђена реконструкција, рехабилитација и доградња појединих везних деоница Укрштања железничке пруге и путне мреже у Просторном плану по правилу су денивелисана. Дефинишу се у складу са чл. 2. и 9. Правилника о начину укрштања железничке пруге и пута, пешачке или бициклистичке стазе, месту на којем се може извести укрштање и мерама за осигурање безбедног саобраћаја („Службе ни гласник РС”, број 89/16). Сви путни прелази у нивоу који се задржавају представљају прелазно решење и предвиђено је да се замене денивелисаним укрштајима у складу са AGC споразумом, када се обезбеде неопходна средства и услови за реализацију денивелисаних укрштаја.
Водна инфраструктура - У техничкој документацији, сходно хидролошко-хидрауличким параметрима, неопходно је одредити начин укрштања и врсту радова на сваком водотоку. Сви планирани мостови и пропусти морају имати задовољавајући хидраулички профил за пропуштање великих вода. Сви будући мостови и железничка пруга, морају бити заштићени од штетног дејства воде изградњом заштитних објеката (камене обалоутврде, потпорни зидови, стабилизациони прагови и друго). На местима укрштања железничке пруге и одбрамбеног насипа потребно је омогућити несметан пролаз грађевинске механизације у циљу одржавања насипа и корита водотока (багер, камион, косачица) и евентуалних интервенција код спровођења одбране од поплава, тако што ће доња ивице конструкције моста бити минимум 3,0 m изнад круне насипа. На свим деоницама где се изводе регулациони радови на водотоку, предвидети стабилизационе прагове, као и заштитне радове на осигурању и стабилизацији корита.

На местима укрштања постојеће водоводне мреже са планираном пругом, извршиће се заштита постојеће водоводне цеви при проласку кроз пружни појас. На местима укрштања са постојећом канализационом мрежом предвиђеће се постављање канализације у заштитну цев у пружном појасу. Планирана решења заштите и измештања хидротехничких инсталација морају да обезбеде континуално функционисање постојећих инсталација за време извођења радова на железничкој прузи.
Електроенергетска инфраструктура - У циљу сигурнијег и поузданијег снабдевања потрошача у планском периоду наставиће се даљи развој изградњом нових и реконструкцијом постојећих преносних (свих снага) и дистрибутивних инфраструктурних објеката и водова (почев од 110 kV до крајњих потрошача).
Термоенергетска инфраструктура - Наставиће се плански развој инфраструктурних система у непосредном окружењу железничке пруге ради обезбеђења услова за развој система гасификације и снабдевање потрошача природним гасом.
Електронска инфраструктура - Телекомуникациони објекти и инфраструктура представљају основу за њихову надградњу, како је то и предвиђено условима заинтересованих оп ератера. „Телеком Србија" а.д. Београд, и „Vip mobile" д.о.о. и др.
Извод из ПППИН Железничка пруга Београд-Ниш

ДОКУМЕНТАЦИЈА ОД ЗНАЧАЈА ЗА ИЗРАДУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

ПРОСТОНИ ПЛАН РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ ОД 2021. ДО 2035. – НАЦРТ
Просторни план Републике Србије од 2021.-2035. који је у процедури доношења, такође препознаје појасеве примарног и секундарног развоја, као главне покретаче развоја и умрежавања градова и општина Републике Србије. Лапово се налази на примарној осовини развоја дуж великоморавског Коридора X.
Лапово се налази у оквиру „урбаног подручја центра интеграције преко 100.000 становника", града Крагујевца.
Остала планска решења Просторног плана општине Лапово, усаглашена су са решењима Нацрта Просторног плана РС од 2021. до 2035.
Извод из ППРС (2021.-2025.)- Нацрт
Намена површина Систем урбаних центара

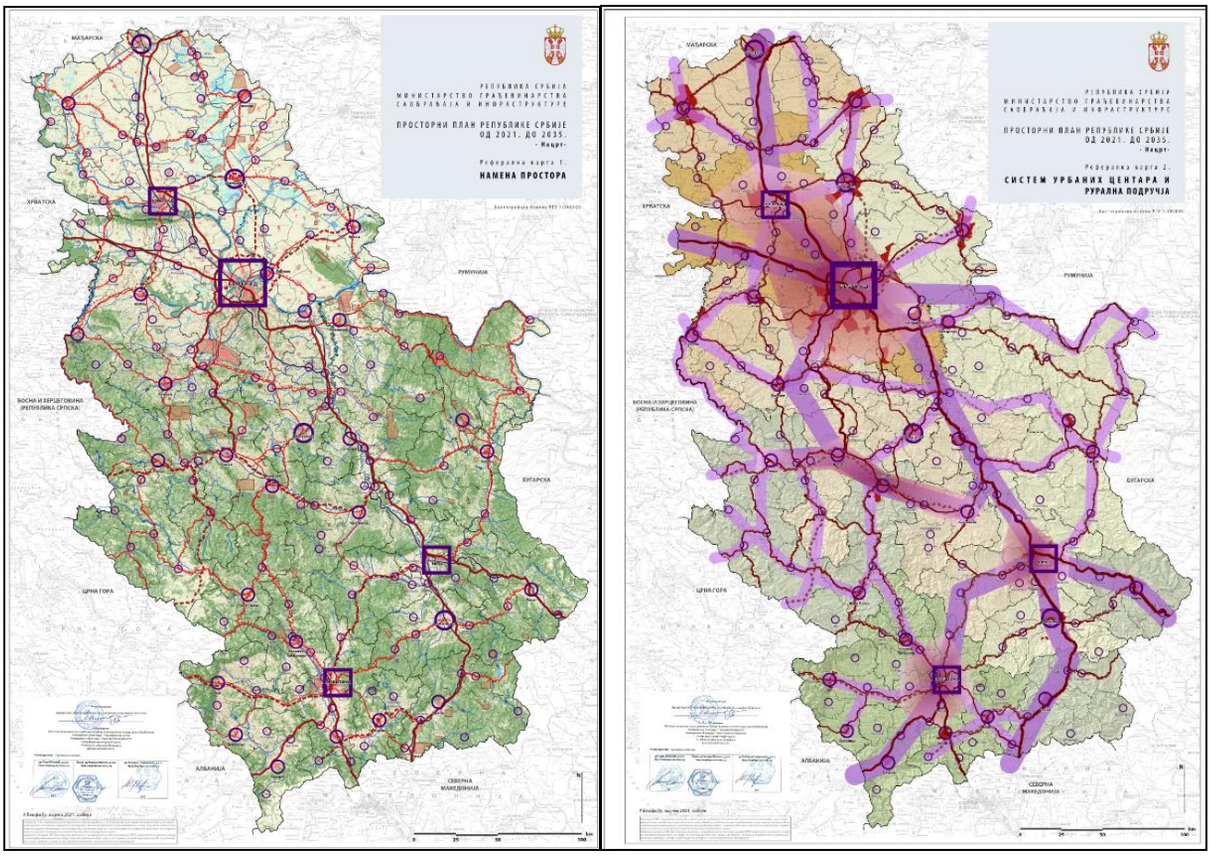

НАПОМЕНА: Започета је израда следећих планова који обухватају територију општине Лапово:
- измене ПППППН инфраструктурног коридора железничке пруге Београд-Ниш, за деоницу Велика Плана - Гиље;
- ПППППН аутопута Вожд Карађорђе

1.3. ОБУХВАТ И ОПИС ГРАНИЦЕ ПЛАНА

Обухват Просторног плана општине Лапово чине два насеља, у оквиру једне катастарске општине и једне месне заједнице, укупне површине 55,22 km2. Градско насеље Лапово (варошица) и Лапово (село) имају јединствено грађевинско подручје и функционишу као једно насеље које је уједно и општински центар. Према попису становништва из 2011. године, општина Лапово је имала 7.838 становника.
Граница подручја Просторног плана општине Лапово поклапа се са границом јединице локалне самоуправе, која је према Закону о територијалној организацији Републике Србије („Сл.гл. РС“ бр.129/07, 18/16, 47/18 и 9/20), утврђена границом целе одговарајуће катастарске општине: КО Лапово.
Подручје општине Лапово налази се у средишњој Србији, у североисточном делу Шумадијског округа кога чини 7 општина, са центром у Крагујевцу. Системом државних путева повезан је са суседним општинама истог округа: Баточина и Рача, са општинама Поморавског округа: Свилајнац и Јагодина и са Великом Планом - општином Подунавског округа.

Општина Лапово се граничи:
- са југозапада границом општине Баточина;
- са северозапада границом општине Рача;
- са севера границом општине Велика Плана;
- са истока границом општине Свилајнац;

1.4. СИНТЕЗНИ ПРИКАЗ ПОТЕНЦИЈАЛА И ОГРАНИЧЕЊА ЗА

РАЗВОЈ ПЛАНСКОГ ПОДРУЧЈА (SWOT ANALIZA)

1.4.1. РЕЗИМЕ ОЦЕНЕ СТАЊА, ПОТЕНЦИЈАЛА И ОГРАНИЧЕЊА

На основу анализе и оцене стања постојећих природних карактеристика уочени су следећи потенцијали:

- добар географски положај у средишњем делу Србије на инфраструктурном коридору аутопута Е-75, изузетно добра саобраћајна повезаност са околином омогућава активирање потенцијала општине;
- опште природне карактеристике дају повољне услове за живот у оквиру планског подручја;
- Алувијални наноси заузимају око 30% површине подручја. Формирали су се у појасу дуж Велике Мораве и Лепенице. Дубина физиолошки корисног слоја износи преко 150cm. Алувијум има повољне особине и зато има велику производну вредност.
- повољна клима (умерено-континентална) омогућава дуг вегетативни период;
- у погледу основне природне предиспозиције, ова територија поседује значајан пољопривредни потенцијал са површином од 40,2% планског обухвата;
- значајно је учешће плодног земљишта повољне бонитетске класе за развој пољопривреде;
- просторни положај, експозиција и нагиби чине условно повољан терен за изградњу;
- налазишта минералних сировина омогућавају развој експлоатационих радова;
- утврђени потенцијали коришћења термоминералних вода и хидротеотермалне енергије;

Ограничења:

- развијена хидрографска мрежа ствара могућност плављења земљишта;
- могућа појава ерозије, подручја слабе носивости земљишта, због геолошке подлоге и педолошког супстрата као примарних природних фактора;
- недовољна пошумљеност (7%) у односу на просек РС од 40%;
- непланski однос према шумским састојинама (неадекватна нега, слабо и неапланско пошумљавање, сеча, испаша стоке);
- на привременој сеизмолошкој карти СФРЈ (1982.год) која приказује максимално догођене интензитете земљотреса за период до1982.год трусност подручја, интезитет сеизмичког хазарда на подручју Просторног плана за повратни период од 50 година има вредност од 70 MCS;
- уситњеност шумских поседа;
- прекомерна примена вештачког ђубрива;
- преклапање велике површине пољопривредног земљишта високе бонитетне класе са заштитном зоном изворишта водоснабдевања;
- непознавање тачне количине минералних ресурса како би сепредвидела исплативост и планирале евентуалне експлоатационе активности;

непознавање присуства загађујућих материја у земљишту;

- недовољна искоришћеност плодног земљишта;
- непланска градња;
- одсуство категоризације бонитета земљишта за производњу еколошки безбедне хране;

застарела механизација и начин обраде земље;

- релативно низак принос производа;

ДЕМОГРАФИЈА И ДРУШТВЕНО-ЕКОНОМСКИ РАЗВОЈ

Потенцијали:

- могућност социо-економског преображаја смањењем учешћа пољопривредног у укупном и активном становништву;
- развој секундарног и терцијарног сектора
- могућност повећања искоришћености контигента активног становништва;
- пораст свести о демографским проблемима;

Ограничења:
- смањење броја становника (пад на општинском нивоу);
- неповољна старосна структура;
- низак образовни ниво становништва.
- висока стопа незапослености становништва;
- веће учешће руралног становништва у односу на урбано;

МРЕЖА НАСЕЉА И ЦЕНТАРА

Потенцијали

основни потенцијал овог подручје јесте транзитни положај општине у односу на велике урбане центре - Београда са једне и Крагујевца са друге стране, чиме се омогућава концентрација услуга и других привредних функција дуж аутопута Е-75 и државног пута II реда Р-214;

иницирани процеси функционалне трансформације насеља, посебно у рубном делу општинског центра, дуж важних саобраћајница;

Ограничења

изражена депопулација и у самом општинском центру;

лоша саобраћајна повезаност;

недовољна опремљеност комуналном инфраструктуром;

ЈАВНЕ СЛУЖБЕ

Потенцијали

Образовање

- развијена мрежа основних школа (матичних и подручних) које равномерно покривају гравитационо подручје;
- постојеће површине земљишта намењеног основном образовању које су, збирно, у нивоу прописаних норматива;
- усклађеност образовних профила средњих и виших школа, са структуром и потребама привреде на локалном и регионалном нивоу, нови начини финансирања уз повезивање са привредом;

Здравство

- повољан положај, довољан капацитет и добра опремљеност постојећег објекта Дома здравља;

Дечја заштита

веће површине земљишта намењеног јавним функцијама (подручне основне школе) које могу да буду на располагању за потребе дечје заштите и предшколског образовања;

Култура

развијена делатност културе у оквиру културног центра у објекту наменски грађеном;

Спорт и рекреација

површине постојећих спортских терена и објеката, задовољавају потребе становништва;

Комуналне зоне

постоје просторно - положајне повољности за проширење постојећих и изградњу нових комуналних зона и локација, као и за њихово уређивање и одрживо коришћење;

Ограничења

Образовање

- изражено смањење броја деце школског узраста последњих година, као последица пада наталитета;
- недовољна површина комплекса матичне основне школе која је, са свих страна, окружена становањем и нема услова за проширење;

Дечја и социјална заштита

- недовољна површина и опремљеност објектима дечје и социјалне заштите;

Здравство.

неразвијена мрежа објеката основне здравствене заштите на ширем подручју Лапова, за потребе гравитационог становништва која би, донекле, растеретила Дом здравља у центру;

Култура

неразвијена мрежа објеката културе на ширем простору Лапова (ван централне зоне);

Спорт и рекреација

- недовољну опремљеност градског подручја спортским центрима за различитог нивоа;
- недовољну опремљеност спортским садржајима на сеоском подручју;

Зеленило

- стање зеленила на територији општине Лапово доста је разнолико и зависи од степена уређења. Недостатак адекваног уређења везује се за чињеницу да не постоји биолошка основа, план и програм управљања зеленим површинама;
- зеленило дуж саобраћајница такође нема адекватну негу и довољну заступљеност;

Комуналне зоне

- недовоља уређеност комуналних зона и неадекватно функционисање комуналних служби;
- мноштво деградираних површина које имају функцију комуналних зона – дивљих депонија које захтевају чишћење и санацију;
- разнолик степен уређења зеленила, углавном на ниском нивоу;
- нерешени имовинско правни односи и недостатак планске и пројектне документације за нове комуналне зоне у сеоским насељима;

ПРИВРЕДА И ТУРИЗАМ

Потенцијали

развој малих и срењих предузећа као носилаца привредног развоја;
повољни услови за развој пољопривреде и агроиндустрије (традиција, знање и афинитет локалног становништва да се бави и унапреди пољ.производњу);
изграђена индустријска зона;

страна улагања

геостратешки положај општине, непосредна близина Коридора X;
развијен железнички саобраћај;
развијена индустрија грађевинског материјала;
расположиво природно богатство водом (подземне, геотермалне и речни токови);
очувана животна средина;

Ограничења

недостатак финансијских средстава за модернизацију и одржавање инфраструктуре;
недостатак стручних кадрова;
недостатак планске и пројектне документације;
нерегулисани правно-имовински односи;

ПОЉОПРИВРЕДА

У структури пољопривредног земљишта најдоминантније су оранице и баште које покривају 89,3% укупне пољопривредне површине. Посебно треба издвојити површине под житарицама које заузимају 67% укупне пољопривредне површине. Под воћњацима и виноградима је 9,2% укупне пољопривреден површине.

Потенцијали

повољни климатски услови;
традиција пољопривредних производа;
плодно обрадиво земљиште;
еколошки чисто окружење;
могућност за развој воћарства;

Ограничења

недостатак прерађивачких капацитета;
недостатак капитала;

низак ниво организованости пољопривредника;
слабо уређени пољски путеви;
ниске цене пољопривредних производа;
неконтролисан увоз пољопривредних производа;
миграциона кретања становништва из села у град;
непостојање стручног пласмана пољопривредних производа;
застарелост пољопривредне механизације;
уситњеност пољопривредних поседа, које ономогућава употребу механизације;
лоша инфраструктурна опремљеност у сеоским насељима;
застарелост технологије;
нестручно и прекомерна употреба пестицида и минералних ђубрива;
слаба подршка агро института у погледу трансфера знања и искуства;
уситњен посед;
неорганизован тржишни наступ;
ТУРИЗАМ ЛОВ И РИБОЛОВ
Потенцијали
повољан саобраћајно-географски положај;
развој еколошко-руралног туризма и излетничког туризма;
река Велика Морава;
развој туристичких манифестација и догађаја;
орографски, хидрографски, педолошки и климатски услови су повољни за гајење и развој гајених дивљачи;
задовољавајући прехрамбени потенцијал у току вегетационог периода уз неопходну допунску прехрану зими;
ловиште има изузетно повољне услове за обуку паса птичара и гонича, као и за обуку и лов соколовима;
ловиште "Лапово" даје идеалне услове за ловни туризам;
- богатство рибљег фонда и атрактивност локалитета за спортски риболов који може бити део туристичке понуде;
Ограничења
недовољно туристичких садржаја у понуди;
недовољан број категорисаних смештајних капацитета;
недостатак туристичке сигнализације;
неопходни развој инфраструктуре и насеља;
недовољно средстава за прехрану дивљих животиња ван периода вегетације;
заштита водотокова;
САОБРАЋАЈНА ИНФРАСТРУКТУРА
Потенцијали
изузетан саобраћајно-географски положај;
најважнији аутопутски коридор у нашој земљи (коридор X) - државни пут I А реда А1: државна граница са Мађарском (гранични прелаз Хоргош)-Нови Сад-Београд-Ниш-Врање-државна граница са Северном Македонијом (гранични прелаз Прешево)пролази територијом општине по правцу север-југ при чему Лапово има изузетну везу на аутопутски коридор преко две постојеће и једне планиране петље;
северним делом планског подручја пролази коридор планиране брзе саобраћајнице "Карађорђе" на правцу Лазаревац-Аранђеловац-Топола-Рача-Свилајнац-Деспотовац-Бор;
планским подручјем пролази основни магистрални железнички коридор, којим се омогућавају међудржавне везе као и повезивање са осталим деловима Србије;
могућност успостављања пловног пута током Велике Мораве и повезивања са међународним пловним путевима.
Ограничења

пружање државног пута II Б реда 158 кроз несељену зону што за последицу има повећање буке и аерозагађења и смањење безбедности саобраћаја услед мешања транзитних и локалних собраћајних токова;
недовољно развијена улична мрежа и мрежа општинских путева у смислу недовољне дужине и неодговарајућих техничко-експлоатационих карактеристика;
неодговарајуће одржавање локалне путне мреже, које се најчешће своди на санирање већих оштећења (“ударних рупа”);
недовољна изграђеност саобраћајних површина за немоторна кретања (пешачка и бициклистичка) што доводи до смањења безбедности најугроженијих категорија учесника у саобраћају;
постојање укрштања у нивоу друмског (колског и пешачког) и железничког саобраћаја што се негативно одражава на безбедност и капацитет и друмског и железничког саобраћаја;
неодговарајуће стање железничке инфраструктуре и недовољна искоришћеност постојећих капацитета.

ИНФРАСТРУКТУРНИ СИСТЕМИ

ВОДОПРИВРЕДНА ИНФРАСТРУКТУРА

Потенцијали и ограничења

Водоснабдевање - Изворишта водоснабдевања располажу довољном количином воде за задовољење потреба у садашњем времену. Поред тога, уз саму границу општине пролази магистрални цевовод моравског водоводног система, на кога ће се Лапово временом повезати. Због лошег квалитета захваћене воде потребно је изградити постројење за припрему воде за пиће. Неопходно је извршити санитарну заштиту изворишта водоснабдевања. Постојећи дистрибутивни систем представља ограничење за даљи развој насеља, па је потребно приступити његовој реконструкцији, изградити нове магистралне цевоводе и резервоарски простор.
Одвођење отпадних вода - Постојећа мрежа фекалне канализације може да задовољи потребе одвођења отпадних вода са површина које сада обухвата, али не омогућава проширење мреже. За одвођење санитарних отпадних вода са целе територије насеља потребно је урадити нове колекторе. Такође је потребно изградити постројење за пречишћавање отпадних вода. Систем за одвођење атмосферских отпадних вода је недовољно изграђен и потребно га је проширити.
Регулација водотокова – Ограничење за развој индустријске зоне између река Раче, Велике Мораве, Лепенице и аутопута је недовољан степен заштите од поплава. Потребно је наставити регулацију Липарског, Казанског и Грабовачког потока. Потенцијал за развој представља изградња две вишенаменске мини акумулације на Липарском и Казанском потоку.

ТЕРМОЕНЕРГЕТСКА ИНФРАСТРУКТУРА

Потенцијали

- постојање магистрални гасовод високог притиска са ГМРС и система дистрибуције енергије високог стандарда;
- потенцијал коришћења нових и обновљивих извора енергије;

Ограничења

- нерационално коришћење енергије (нарочито електричне енергије) и велика специфична потрошња енергије по јединици производа;
- високо учешће традиционалних чврстих горива у производњи топлотне енергије код индивидуалних потрошача;
- недовољна искоришћеност обновљивих извора енергије;

ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТСКА ИНФРАСТРУКТУРА

Потенцијали

трафостаница највишег напонског нивоа "КГ0018" има двострано напајање чиме је обезбеђена сигурност у напајању потрошача. Потпуна реконструкција ове трафостанице је управо завршена при којој је уграђен још један трансформатор снаге 31,5 MVA;

трафостаница "КГ08" по потреби се може проширити до максималног капацитета од 2x12MVA;
кроз планиране радне зоне пролазе далеководи 35kV, а кроз мањи део и 110kV, тако да уколико будући инвеститори искажу потребу за испоруком веће количине енергије, трафостанице одговарајућег напонског нивоа и капацитета могу се градити по потреби;
Ограничења
за случај појаве јако великих потрошача постојећи електроенергетски капацитети би били недовољни;
за преносне капацитете (далеководе) који прелазе преко територија различитих општина би морала да се ради и нова одговарајућа планска и техничка документација;
ТЕЛЕКОМУНИКАЦИЈЕ
Потенцијали
постојање оптичких каблова на овом подручју представља значајан потенцијал за изградњу телекомуникационих капацитета и развој нових услуга. Инсталација савремених комутационих чворова такође представља потенцијал за даљи развој система и омогућавање нових сервиса корисницима.
Ограничења
Капацитети постојећих телефонских централа не задовољавају потребе конзума за плански период.
Велики удео бакарних каблова у мрежи.

ЖИВОТНА СРЕДИНА, ПРЕДЕЛИ, ПРИРОДНА И КУЛТУРНА ДОБРА

Пејзажно, подручје плана се одликује равним тереном према реци, док је део локације према локалном путу Лапово - Свилајнац са благим таласастим узвишењима и мањим нагибима.

Карактеристика пејзажа је плодно земљиште са обрадивим површинама (најзаступљеније пољопривредне културе су кукуруз и пшеница).
Потенцијали:
квантитативно и квалитативно богатство природних ресурса: вода и плодног тла;
доминација аутохтоних врста и заједница;
разноликост ексистема који имају јединствен екопотенцијал;

Ограничења:
непостојање података о валоризованим пределима на основу којих би се поуздано увидео статус односно стање природних предела;
непланski третман и ненаменска употреба природних екосистема;
стварање вештачких екосистема – агроекосистема, претерана хемизација;
непостојање систематског праћења стања животне средине (нема мониторинга);
непостојање података о броју дивљачи,
могућност деградације предела услед урбанизације и индустријализације, изградње инфраструктурних система и сл;
- присуство великих индустријских гиганата (загађивача) који би могли да угрозе укупни еколошки потенцијал општине;

ЗАШТИТА, УРЕЂЕЊЕ И УНАПРЕЂЕЊЕ ПРИРОДНИХ ДОБАРА
Потенцијали
биодиверзитет подручја, као основни потенцијал развоја;
слаба урбанизованост и добра очуваност постојећих природних станишта и популација екосистема већег дела подручја Општине;
Ограничења
- непостојање извештаја о стању природе, природних добара, стратегија програма и акционих планова која покрива планско подручје;
- могућност деградације предела услед урбанизације и индустријализације, изградње инфраструктурних система и сл;
- недостатак иницијативе о покретању утврђивања природног добра;

зАШТИТА, уређење, и унапређење КУЛТУРНИХ ДОБАРА
Потенцијали
богатство и разноврсност култруних добара, највише заступљених у виду споменика културе и просторно културно историјских целина;
могућност интегрисања заштите и туристичке презентације културног наслеђа са природним окружењем;
Ограничења
слаба доступност непокретних културних добара;
недовољно спровођење заштите, конзервације или обнове културних добара у протеклом периоду;
недовољно недовољна истраженост непокретних културних добара (неопходна израда студије заштите непокретних културних добара);
недовољна интеграција заштите културног и природног окружења; недовољна туристичка и медијска презентација потребна за развој туризма;
низак ниво свести локалног становништва у погледу вредности и значаја културне баштине;
Оцена свих постојећих потенцијала и ограничења на подручју Просторног плана исказана је и кроз SWOT анализу, као користан преглед постојећег стања и проблема, развојних потенцијала и ограничења, које треба имати у виду при осмишљавању одговарајућих планских акција. Метод SWOT анализе значајно доприноси да се сагледа развој овог подручја на основу изнетих јаких страна и предности. У исто време, анализа указује на слабости и опасности које представљају ограничења и које треба умањити, односно уклонити у наредном планском периоду

јаке стране (снаге)	слабости
добар географски положај у средишњем делу Србије на инфраструктурном коридору аутопута Е-75 и железничком правцу опште природне карактеристике дају повољне услове за живот у оквиру планског подручја; квантитативно и квалитативно богатство природних ресурса: вода и плодног тла; доминација аутохтоних врста и заједница; разноликост ексистема који имају јединствен екопотенцијал; карактеристика пејзажа је плодно земљиште са обрадивим површинама (најзаступљеније пољопривредне културе су кукуруз и пшеница). алувијални наноси заузимају око 30% површине подручја. Формирали су се у појасу дуж Велике Мораве и Лепенице. Алувијум има повољне особине и зато има велику производну вредност; повољна клима (умерено-континентална) омогућава дуг вегетативни период; планско подручје поседује значајан пољопривредни потенцијал са површином од 52,9%; значајно је учешће плодног земљишта повољне бонитетске класе за развој	могућа појава ерозије, подручја слабе носивости земљишта, због геолошке подлоге и педолошког супстрата као примарних природних фактора; развијена хидрографска мрежа ствара могућност плављења земљишта; непланski однос према шумским састојинама (неадекватна нега, слабо и неапланско пошумљавање, сеча, испаша стоке); уситњеност шумских поседа; прекомерна примена вештачког ђубрива; непознавање присуства загађујућих материја у земљишту; недовољна искоришћеност плодног земљишта; непланска градња; смањење броја становника (пад на општинском нивоу); неповољна старосна структура; низак образовни ниво становништва; изражено смањење броја деце школског узраста последњих година, као последица пада наталитета; недовољна површина и опремљеност објектима дечје и социјалне заштите; неразвијена мрежа објеката основне здравствене заштите на ширем подручју

пољопривреде; развој секундарног и терцијарног сектора; развијена мрежа основних школа (матичних и подручних) које равномерно покривају гравитационо подручје; усклађеност образовних профила средњих и виших школа, са структуром и потребама привреде на локалном и регионалном нивоу, повољан положај, довољан капацитет и добра опремљеност постојећег објекта Дома здравља; површине постојећих спортских терена и објеката, задовољавају потребе становништва; развој малих и средњих предузећа као носилаца привредног развоја; изграђена индустријска зона и страна улагања развијена индустрија грађевинског материјала; ловиште "Лапово" даје идеалне услове за ловни туризам; непосредна близина магистралног цевовода моравског водоводног система; постојање магистрални гасовод високог притиска са ГМРС и система дистрибуције енергије високог стандарда; потенцијал коришћења нових и обновљивих извора енергије; добра очуваност постојећих природних станишта и популација екосистема већег дела подручја Општине;	Лапова, за потребе гравитационог становништва која би, донекле, растеретила Дом здравља у центру; неразвијена мрежа објеката културе на ширем простору Лапова (ван централне зоне); недовољну опремљеност градског подручја спортским центрима за различитог нивоа; недовољну опремљеност спортским садржајима на сеоском подручју; недовоља уређеност комуналних зона и неадекватно функционисање комуналних служби; мноштво деградираних површина које имају функцију комуналних зона – дивљих депонија које захтевају чишћење и санацију; недостатак финансијских средстава за модернизацију и одржавање инфраструктуре; у структури пољопривредног земљишта недостатак прерађивачких капацитета; недостатак капитала; миграциона кретања становништва из села у град; недовољно туристичких садржаја у понуди; недовољан број категорисаних смештајних капацитета; постојање укрштања у нивоу друмског (колског и пешачког) и железничког саобраћаја што се негативно одражава на безбедност и капацитет и друмског и железничког саобраћаја; систем за одвођење атмосферских отпадних вода је недовољно изграђен и потребно га је проширити; недовољна искоришћеност обновљивих извора енергије; непланski третман и ненаменска употреба природних екосистема; непостојање систематског праћења стања животне средине (нема мониторинга); непостојање података о броју дивљачи,
могућности	опасности (претње)
изузетно добра саобраћајна повезаност са околином омогућава активирање потенцијала општине; основни потенцијал овог подручје јесте транзитни положај општине у односу на велике урбане центре - Београда са једне и Крагујевца са друге стране, чиме се омогућава концентрација услуга и других привредних функција	даља девастација простора проузрокована непланском и неодрживом градњом и развојем, као и екстензивним и непланским коришћењем природних ресурса; изражена депопулација и у самом општинском центру; присуство великих индустријских гиганата (загађивача) који би могли да угрозе укупни еколошки потенцијал општине;

потенцијали развоја саобраћаја на посматраном подручју могу се издвојити: најважнији аутопутски коридор у нашој земљи (коридор X) - државни пут I А реда А1: државна граница са Мађарском (гранични прелаз Хоргош)-Нови Сад-Београд-Ниш-Врање-државна граница са Северном Македонијом (гранични прелаз Прешево) пролази територијом општине по правцу север-југ при чему Лапово има изузетну везу на аутопутски коридор преко две постојеће и једне планиране петље; северним делом планског подручја пролази коридор планиране брзе саобраћајнице "Карађорђе" на правцу Лазаревац-Аранђеловац-Топола-Рача-Свилајнац-Деспотовац-Бор; повољни услови за развој пољопривреде и агроиндустрије (традиција, знање и афинитет локалног становништва да се бави и унапреди пољ.производњу); просторни положај, експозиција и нагиби чине условно повољан терен за изградњу; могућност интегрисања заштите и туристичке презентације културног наслеђа са природним окружењем; могућност развоја развој сеоског, ловног туризма и зимских спортова; богатство рибљег фонда и атрактивност локалитета за спортски риболов који може бити део туристичке понуде; постоје просторно - положајне повољности за проширење постојећих и изградњу нових комуналних зона и локација, као и за њихово уређивање и одрживо коришћење; изградња нових привредних објеката у складу са одговарајућим еколошким стандардима и прописаним нормама; спремност локалних самоуправа и становништва за решавање постојећих комуналних, еколошких и стамбених проблема у насељима; развој енергетике се огледају у: могућности за рационализацију потрошње, повећање енергетске ефикасности и смањење губитака у преносу и дистрибуцији, као и у коришћењу обновљивих извора енергије; постојање оптичких каблова на овом подручју представља значајан потенцијал за изградњу телекомуникационих	немогућност успостављања система мониторинга квалитета елемената животне средине; ограничење за развој индустријске зоне између река Раче, Велике Мораве, Лепенице и аутопута је недовољан степен заштите од поплава; високо учешће традиционалних чврстих горива у производњи топлотне енергије код индивидуалних потрошача; недовољно развијена улична мрежа и мрежа општинских путева у смислу недовољне дужине и неодговарајућих техничко-експлоатационих карактеристика; пружање државног пута II реда бр. 214 кроз несељену зону што за последицу има повећање буке и аерозагађења и смањење безбедности саобраћаја услед мешања транзитних и локалних собраћајних токова; недовољна изграђеност саобраћајних површина за немоторна кретања (пешачка и бициклистичка) што доводи до смањења безбедности најугроженијих категорија учесника у саобраћају; нерешени имовинско правни односи и недостатак планске и пројектне документације за нове комуналне зоне у сеоским насељима; недовољна интеграција заштите културног и природног окружења; недовољна туристичка и медијска презентација потребна за развој туризма; могућност деградације предела услед урбанизације и индустријализације, изградње инфраструктурних система и сл;

капацитета и развој нових услуга. у структури пољопривредног земљишта, повољни климатски услови; традиција пољопривредних производа; плодно обрадиво земљиште; еколошки чисто окружење; могућност за развој воћарства;	

РЕГИОНАЛНИ АСПЕКТ РАЗВОЈА ОПШТИНЕ

У погледу међурегионалне сарадње и успостављања веза са регионалним окружењем, доминантна је повезаност Лапова са центром функционалног урбаног подручја (град Крагујевац).

Развојем индустријских зона дуж Коридора X интензивиране су регионалне и међурегионалне везе дуж ове осовине и у националним и међународним оквирима.

У националним оквирима, могућности даљег развоја и унапређења ових веза односе се пре свега, на привредну сарадњу са индустријским центрима у великоморавском и лепеничком коридору, а преко њих и са осталим општински центрима.

1.5. ПРИНЦИПИ ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА

Принципи просторног развоја општине Лапово

- рационалније, ефикасније и еколошки прихватљиво коришћење грађевинског земљишта;
- заштита јавног интереса, јавних добара и јавног простора
- полицентрични територијални развој (јачање везе центара заједница насеља и општинског центра);
- унапређење саобраћајне приступачности (као доминантан фактор искоришћења територијалних потенцијала и уравнотеженог развоја);
- развој културног идентитета и територијалне препознатљивости;
- јачање конкурентности
- перманентна едукација грађана и администрације, и учешће јавности у одлучивању;
- унапређење и заштита природног и културног наслеђа;
- унапређење повезаности и интеграција са регионом;

1.6. ВИЗИЈА И ЦИЉЕВИ ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА

ВИЗИЈА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА ОПШТИНЕ ЛАПОВО је да, до краја планског хоризонта, постане општина која се складно развија према принципима одрживог развоја; са динамичном привредом заснованом на знању и са модерном инфраструктуром; посебно препознатљива у области индустрије, пољопривреде и туризма на подручју Србије и шире, без излагања опасности будућих генерација исцрпљивањем постојећих ресурса; са високо развијеним капацитетима за производњу и привлачење инвестиција, са грађанским друштвом активно укљученим у процес одлучивања (уз комуникацију са општинском управом) и са континуираним растом доходка грађана.

ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА

Општи циљ просторног развоја, општине је објективан, рационалан, економски оправдан, социјално прихватљив и еколошки одржив развој тј.стварање услова за реализацију усвојених циљева и опредељења просторног развоја планова вишег реда у области рационалног и наменског коришћења простора, уз адекватно коришћење, заштиту и унапређење природних и створених ресурса.

Остали општи циљеви Просторног плана општине Лапово у предвиђеном планском периоду су:

- даља разрада и имплементација планских решења дефинисаних: планским документима вишег реда (поглавље 1.1.).

- усаглашавање са европским нормативима и стандардима у области планирања, уређења и коришћења простора;
- дефинисање стратешког оквира за валоризацију положаја и улоге општине Лапово у просторном развоју ширег региона, интеграција подручја у окружење.
- израда јединственог планског документа који ће представљати плански и правни основ за реализацију локалних интереса свих физичких и правних лица са подручја Општине;
- израда планског документа који је могуће директно примењивати, првенствено по питању организације и уређења простора, као и изградње објеката у оним деловима Општине чији даљи просторни развој неће да се дефинише и усмерава кроз израду урбанистичких планова;
- избор и дефинисање приоритета, како стратегијских, тако и краткорочних;
- стварање планског основа за уравнотежени, организовани и одржив просторни развој, заштиту и уређење подручја општине Лапово и повећања конкурентности;
- рационално коришћење простора ради повећања функционалне и развојне ефикасности;
- задржавање становништва унапређењем квалитета живљења и приступачности јавним сервисима и обезбеђивањем услова за запошљавање;
- израда развојног документа који уз уважавање основних европских принципа и начела просторног развоја, представља основ за привлачење и реализацију инвестиција из локалних, националних и европских фондова;
- привлачење малих и средњих предузетника разним стимулативним мерама, кроз благовремену израду припремити локације на погодним инфраструктурним правцима, помоћи у ефикасности добијања неопходне документације и сагласности у реализацији инвестиције чиме би се омогућило привлачење капитала а самим тим отварање нових радних места, повећања запослености и животног стндарда становништва;
- остварење одрживог развоја пољопривреде и њено усклађивање са осталим делатностима;
- очување, унапређење и заштита природе, посебних природних вредности
- заштита и одрживо коришћење културног наслеђа као фактора развоја;
- туристичка валоризација простора општине Лапово;
- интеграција заштите животне средине у све појединачне, секторске политике и стратегије развоја;
- заштита од природних непогода и технолошких удеса;

Посебни циљеви Просторног плана општине Лапово у предвиђеном планском перидоу су:

- природни системи и ресурси - штедња, рационално коришћење и заштита природних система и ресурса (пољопривредно земљиште, шуме и шумско земљиште, воде, геолошки ресурси), што подразумева успостављање планских основа за одговорно управљање развојем, уређењем и заштитом простора, у складу са реалним потенцијалима и ограничењима простора, и дугорочним потребама економског и социјалног развоја општине. Ово се пре свега односи на ефикасну контролу нерационалног ширења грађевинских подручја уз утврђивање норми за изградњу и комунално опремање и утврђивање режима коришћења и заштите простора заштићених подручја и коридора, уређених предела, природног и културног наслеђа, пољопривредног, шумског и водног земљишта.
- становништво, насеља и јавне службе - ублажавање негативних демографских процеса и њихово преусмеравање посебним мерама социјалног и економског развоја (пре свега заустављање емиграције младог стручног становништва). Циљ је спречавање даљег пада броја становника стварањем услова у простору и функцијама општине које ће обезбедити побољшање опште демографске структуре, а тиме и даљи развој општине. Притом, потребно је подићи општи ниво јавних служби, саобраћајне и техничке инфраструктуре. Развој просторно-функционалне организације подручја по локалним

центрима насеља остваривање се, између осталог, и децентрализацијом јавних служби, ради рационализације управљања и организације јавних служби.

- привредне делатности и туризам - развој привредних активности у складу са карактеристикама и реалним капацитетима општине, уз убрзану трансформацију и реструктурирање постојећих предузећа (кроз приватизацију, форсирање малих и средњих предузећа, освајање производње нових пропулзивних привредних грана и производа са широким домаћим и инотржиштем, усавршавање модерног управљања предузећима, повећање иновационих делатности, подизање нивоа техничко-технолошке опремљености и просторно-еколошке прихватљивости, и др.), стварање погодне климе за привредни просперитет и повећано запошљавање, обезбеђење довољног броја квалитетних локација за развој привреде, стварање погодног амбијента за преквалификацију и доквалификацију радника, фаворизовање знања кроз едукацију и стручно усавршавање младих људи, побољшавање конкурентности локалне привреде и интензивирање сарадње између општина и региона, развијање еколошке свести и оријентацију на еко-привреду. Могућа је контролисана експлоатација природних ресурса: минералних сировина (уз стављање у развојну функцију претходно интензивирање истраживања, потврду и перспективу резерви, билансирање и проверу економске исплативости експлоатације као и еколошке оправданости и одрживости), коришћење биомасе, шумских производа и сл. Терцијарни сектор привреде (посебно савремени системи трговине и транспорта, туризам, угоститељство и друге услуге) неопходно је знатно интензивирати. Финансијске и друге специјализоване услуге ће се концентрисати у насељском центру. Предности подручја општине за развој туризма, заснивају се на очуваној животној средини, пределима очуваних природних вредности, богатом културном наслеђу, саобраћајној доступности, традицији сеоског и ловног туризма. У оваквој туристичкој понуди доминираће туризам сагласан режимима заштите природних и културних добара и ресурса.

- пољопривреда, традиционалном везаношћу становништва за ову привредну грану, квалитетом земљишта и расположивошћу пољопривредним фондом, представља један од најзначајнијих ресурса за развој општине. Интензивирање развоја пољопривреде, посебно ратарства, сточарства и воћарства, омогућиће бржи развој разноврсних прерађивачких капацитета. Упоришта развоја пољопривреде заснивање се на побољшању аграрне структуре у склопу спровођења програма интегралног руралног развоја, према моделу

- саобраћај и инфраструктурни системи - повећана саобраћајна приступачност и опремљеност простора инфраструктуром. Путна инфраструктура, као битан фактор већег отварања и интегрисаности подручја општине, треба да обезбеди везе саобраћајних коридора државног и локалног нивоа.

Са становишта територијалне кохезије и унутрашње интеграције општине, нарочито је важно побољшање мреже општинских путева и повезивање те мреже са мрежом државних путева.

Са становишта просторно-функционалне интегрисаности подручја општине са развојним осовинама Републике, подручје Општине је, преко постојећих и планираних саобраћајних коридора, изузетно добро повезано, што представља битан фактор за активирање привредних потенцијала општине. Системи техничке инфраструктуре (водопривредна, енергетска, телекомуникациона и комунална инфраструктура), односно развој, рационално коришћење, одржавање, проширење, и усаглашавање ових система са структуром насеља, представљаће подлогу за даљи социо-економски развој Општине. Са становишта система техничке инфраструктуре, планирана је модернизација и развој електро-мреже и објеката (модернизација локалних мрежа и смањење дистрибутивних губитака услед ниске волтаже), наставак гасификација (у функцији заштите животне средине и рационализације потрошње енергије), побољшање енергетске ефикасности и коришћење обновљивих извора енергије (потенцијал биомасе), посебно развој система управљања отпадом (уз реализацију регионалне санитарне депоније санацију постојећих сметлишта и дивљих депонија и смањење количине насталог отпада). Посебно је значајно решавање питања пречишћавања отпадних комуналних вода насеља (нарочито у еколошки осетљивим

зонама), регулисања бујичних речних токова, заштите од поплава, побољшања водоснабдевања.

- животна средина, предели, природна и културна добра - заштита, контролисано и одрживо коришћење природе, природних ресурса, природног и културног наслеђа, уз систематску санацију, рекултивацију и рехабилитацију подручја са угроженом животном средином. Основни принцип заштите животне средине је одрживо коришћење простора, са очувањем еколошког капацитета основних елемената животне средине (земљиште, вода, ваздух, вегетација, флора и фауна), као и еколошке функције простора, уз штедљив однос према природним ресурсима. У том смислу, потребно је плански дефинисати одговарајућу намену простора општинске територије са адекватним разграничењем карактеристичних зона (пољопривредног, шумског, водног и грађевинског земљишта; зона заштите и зона са могућим неповољним утицајем на животну средину и сл.), као и мере за заштиту, уређење и унапређење животне средине и предела. Такође, потребно је планирати, организовати и заштитити еколошке зоне и потезе (уз могуће вишенаменско коришћење), формирати систем еколошке одрживости кроз улагање у програм и подизање еколошког капацитета простора (зоне посебних природних вредности, зоне за производњу биолошки вредне хране, зоне за туристичку изградњу и сл.), формирати систем мониторинга елемената животне средине и информациони систем о животној средини.

Важно упориште развоја Општине представља и заштита, уређење и унапређење утврђених, евидентираних и потенцијалних природних и културних добара, што подразумева адекватну валоризацију, промоцију и презентацију природне баштине и културно-историјског наслеђа општине. Циљ је интегрална заштита и програмско повезивање природних и културних добара, утврђивање мера заштите и коришћења за сваку групу добара, као и смерница за планско спровођење тих мера.

1.7. КОНЦЕПЦИЈА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА

1.7.1. ЗАКОНСКИ И ПЛАНСКИ ОКВИР

Основне концепцијске поставке и опредељења заштите, уређења и одрживог развоја подручја Просторног плана засноване су на принципима уређења, коришћења и заштите простора утврђеним Законом о планирању и изградњи и другом законском регулативом. Плански оквир дефинисан је донетим уредбама за овај простор - Регионални просторни план Шумадијског, Поморавског, Рашког и Расинског Управног округа - РППШПРРУО (Сл.гл.РС бр. 39/14), као и просторним плановима подручја посебне намене (ППППН) који су донети за инфраструктурне коридоре аутопута Е-75, железничке пруге и продуктовода (поглавље 1.1.). Међутим кровни документ Просторни план Републике Србије од 2010. до 2020. (Сл.гл.РС бр.88/10), још увек је на снази до доношења новог ППРС од 2021. до 2035. па су могуће іизвесне неусаглашености у планској хијерархији, између РПП и ППППН техничке инфраструктуре и важећег ППРС.

Изради новог Просторног плана приступило се ради усаглашавања Просторног плана општине Лапово из 2011. године са планским документима вишег реда који су донети у последњих 10 година (РПП, ППППН), .који утврђују нова правила и режиме заштите и коришћења простора са аспекта: заштите природе, непокретних кутурних добара, заштитних појасева и зона око инфраструктурних објеката и водоизворишта.

За грађевинско подручје општине Лапово, урађен је План генералне регулације (Сл.гл.РС бр.6/17), а у оквиру грађевинског подручја рађени су планови детаљне регулације за радну зону, ТИР базу, депонију „Врбак“, бензинске станице. Планска решења ових планова су анализирана и, на одређени начин, уграђена у нови Просторни план општине.

Израда новог ППО је потребна и ради усаглашавања са новом законском регулативом и то са члановима 20. и 20а - Закона о планирању и изградњи („Службени гласник РС”, бр. 72/09, 81/09 - исправка, 64/10 - УС, 24/11, 121/12, 42/13 - УС, 50/13 - УС, 98/13 - УС, 132/14, 145/1414, 83/18, 31/19, 39/19-др.закон, 9/20
и 52/21) и члановима 6.-11. - Правилника о садржини, начину и поступку израде докумената просторног и урбанистичког планирања, "Службени гласник РС", бр. 32/19. С обзиром да општину Лапово чини јединствено грађевинско подручје са једним

насељем које је уједно и општински центар, промене у Закону које се односе на израду урећајних основа за село, уместо до сада важећих шематских приказа уређења насеља, не утичу на садржај овог ППО.

Спровођење овог ППО вршиће се Планом генералне регулације (ПГР) које обухвата компактно грађевинско подручје насеља Лапово, односно, по потреби ће се радити измена и допуна важећег ПГР-а. За остало подручје Општине предвиђена је обавезна израда ПДР-а за туристичке комплексе (поглавље 3.3.1. Спровођење просторног плана и смернице за израду планске документације).

1.7.2. МОГУЋИ СТРАТЕШКИ ПРАВЦИ РАЗВОЈА

Стратегија развоја општине Лапово дефинисана је на основу свеобухватне анализе стања, потенцијала и ограничења на простору Општине. Она реално позиционира елементе за дефинисање просторног развоја Општине, дајући предност онима који ће допринети квалитетном помаку у животу локалног становништва, а то су:

- постизање већег степена функционалне интегрисаности подручја Просторног плана тј обезбеђење услова за већу саобраћајну, инфраструктурну, економску и социјалну интеграцију општине са простором Региона. Интеграцији планског подручја посебно погодују саобраћајно-географски положај и планирани развој инфраструктурних система. Основни правци интеграције просторно су детерминисани саобраћајним коридорима, традиционалним привредним и културним везама, док су нови облици интегрисања потенцирани новим комуникационим технологијама и процесима умрежавања активности и управљања, подручја и насеља. Стратешко опредељење јесте интезивирање сарадње са суседним општинама у оквиру региона у циљу оснаживања региона и његових општина, очувања природних ресурса и одрживог развоја, изградње заједничких инфраструктурних система, јачања партнерства на нивоу локалних власти, као и заједничког наступа код ЕУ и других релевантних међународних асоцијација за реализацију развојних програма, привредне и друге сарадње.

Унутрашња интеграција подразумева смањење разлика у развоју појединих делова општине. Општина Лапово која представља јединствено насеље, постигла је максималну интеграцију свог подручја, али је неопходно даље квалитативно унапређење: просторне, саобраћајне, економске и социјалне структуре, јачање привредних и урбаних функција насеља, уз заштиту и одрживо коришћење природних добара, природних ресурса, туристички атрактивних простора и очуване животне средине. Неопходна подршка остваривању овог концепта јесте обезбеђење: саобраћајног и инфраструктурног опремања подручја општине, планског уређења и контролисане изградње простора и финансијске помоћи шире друштвене заједнице за просторни развој подручја општине.

- Повећање социјалне кохерентности: демографски капитал општине представља један од критичних ограничавајућих фактора за њен будући просторни развој. У том смислу, приоритет је успоравање ових трендова и преусмеравање активирањем и бољим коришћењем ресурса локалне средине. Социјална кохерентност подразумева јачање демографског и социјалног капитала (институција, кадрова, стратешких планова, културе, образовања и сл.).
- Еколошка уређеност и одрживост - Заштита природних вредности оствариваће се очувањем заштићених и строго заштићених врста дивље флоре и фауне, феномена геонаслеђа и кључних обележја предела, уз обезбеђење институционално-организационе подршке и умрежавања свих релевантних актера заштите природе. Ефикасност заштите обезбедиће се укључивањем локалног становништва у активности и послове на заштити, уређењу и презентацији природних ресурса (вода, шума и др.) и компензацијама или компензационим програмима (првенствено у туризму, и екопривреди) за штете/губитке узроковане ограничењима режима заштите и коришћења природних ресурса (зоне заштите постојећих изворишта вода). У уређењу урбаних и руралних предела, посебна пажња биће посвећена контроли ширења грађевинских подручја, превенцији бесправне градње. У том

смислу, кључна мера је спречавање нерационалног претварања квалитетног пољопривредног земљишта у грађевинско. Подједнаког значаја је спречавање процеса ерозије и санација површина захваћених ерозијом. Заштита пољопривредног земљишта и очување његовог биодиверзитета за производњу хране, као и санација шума и њихово увећавање. Минералне сировине ће бити коришћене на строго контролисан и одржив начин, уз експлоатисање у складу са савременим економско-еколошким стандардима и реалним стратешким потребама. Основно концепцијско опредељење са еколошког аспекта јесте очување постојећег квалитета животне средине, уз ограничавање и елиминисање могућих негативних утицаја, при чему приоритет имају активности на заштити квалитета вода, земљишта и ваздуха, управљању отпадом, примени обновљивих извора енергије, очувању биодиверзитета и предела.

Економски развој - Општина Лапово у планском периоду треба да достигне ниво економски развијености, који би јој омогућио: конкурентност, социјалну и еколошку одрживост. Ово подразумева активирање територијалног капитала и потенцијала општине на одржив начин, у складу са локалним специфичностима и реалним капацитетима. Основне карактеристике општине су: добар саобраћајно географски положај и богатство природних ресурса, али недовољно искоришћених за развој туризма, специфичних видова пољопривреде, ловства, шумарства, привреде ослоњене на природне ресурсе и модерне технологије што треба да потенцира конкурентност општине у ширим оквирима и што јесте план привредног развоја.

Коришћење територијалног капитала општине: подразумева боље коришћење просторног положаја општине у подручју важних саобраћајних коридора од републичког значаја (Коридор X, везни аутопутски коридор Лапово-Крагујевац, државни путеви I и II реда) као и обнова постојеће и изградња нове инфраструктуре. Уз то, приоритетно је искористити могућности обнављања грађевинског фонда и релативну очуваност физичке средине, као фактор потенцијалног инвестирања и привлачења радно способног становништва. У погледу организације и уређења простора општине, стратешка опредељења обухватају смањивање неравномерности по питању демографских промена, општег степена развијености, запослености, инвестиција, развијености јавних служби и изграђености техничке инфраструктуре, уз елиминисање неконтролисане изградње и непланског запоседања простора и др.

Развој руралних подручја у општини Лапово, односи се на ободне зоне грађевинског подручја насеља у коме су задржане зоне руралног становања и становања ниских густина, а подразумева неговање и промовисање њихових вредности уз јачање економске снаге пољопривредних домаћинстава. Сви циљеви који воде развоју руралних зона, усмераваће се на решаваће питања побољшавања услова живљења и промовисања мултифункционалне породичне пољопривреде. У стратегијском смислу, то захтева квалитативне и квантитативне промене, засноване на следећим основним поставкама:

1) унапређивање локалних ресурса за производњу квалитетних пољопривредно-прехрамбених производа, уз успостављање партнерства локалних актера из јавног и цивилног сектора,
2) подизање саобраћајне доступности и нивоа комуналне опремљености и опремљености;
3) укрупњавање земљишних парцела (поседа) и/или засада;
4) стратешко опредељење представља заштита пољопривредног земљишта, ограничавање претварања земљишта I - IV бонитетне класе у непољопривредне намене, као и очување квалитета и природне плодности земљишта. Подједнако важан значај придаје се обнављању и побољшању квалитета шума, пошумљавању, као и развоју предузетништва, посебно у области еколошки безбедне прераде локалних пољопривредних, шумских и минералних сировина.

Институционална одговорност: успешан просторни развој општине зависи и од начина управљања просторним развојем. У том смислу, инструменти управљања просторним

развојем морају бити доведени до оног степена који обезбеђује већу транспарентност, ефикасност и учешће свих актера код доношења одлука.
За остваривање Просторног плана, неопходно је предузимање
активности и акција (на и ван планског подручја), приоритетно у правцу:

- унапређења информатичке основе, односно формирања и одржавања базе података о простору, као предуслова за праћење, контролу и оцењивање спровођења планских решења;
- координације и успостављања одговарајуће сарадње између националног, регионалног, и локалног нивоа у спровођењу планских одлука; и
- активности везаних за подршку у циљу повећања институцијалне ефикасности у управљању просторним и укупним развојем подручја, као и подршку кадровском јачању, организационој структури и финансирању општинских служби.

1.7.3. ПРИКАЗ КОНЦЕПЦИЈЕ РАЗВОЈА И ПЛАНИРАНИХ НАМЕНА

Основна концеција просторног развоја из ППО донетог 2011.године се задржава, а измене ће бити углавом локално и везане су за усклађивање са касније донетом планским документима вишег реда, као и за корекције потребне у графичком и текстуалном смислу, везане за правила изградње и уређења, као и актуелне режиме заштите и коришћења простора.
Подручје општине Лапово треба развијати у складу са принципима одрживог развоја што подразумева организовану планску употребу – коришћење, уређење и заштиту у складу са природним и створеним потенцијалима и ограничењима овог простора. На основу тога, одређене су основне зоне – рејони на територији Општине:
источни низијски део простире се долином Велике Мораве и Лепенице, висине до 105mnv, намењен је претежно за: туризам, водопривреду и пољопривреду (пловни пут, плажа, пешачке стазе и риболов, затим изворište водоснабдевања са зонама санитарне заштите и пратећим водопривредним објектима, као и пољопривредна производња квалитетних, органских производа на осталом пољопривредном земљишту)..
- средишни део Општине је компактно грађевинско подручје – постојеће и планирано, надморске висине до 200mnv. У оквиру које се посебна правила уређења и грађења дефинишу планом генералне регулације на основу општих правила овог Просторног плана
- западни део општине је такозвана „еколошка зона“ са претежно шумским и пољопривредним земљиштем, испресецаним потоцима – притокама река Раче и Лепенице, висине до 245mnv. Овај простор је намењен зонама еко туризма са спортским теренима, смештајним капацитетима и другим одговарајућим пратећим садржајима, а саобраћајно се везују на коридоре аутопута (Коридор 10 и „Вожд Карађорђе“)

2.0 ПланскА РЕШЕЊА

2.1. ОПИС И ОДРЕЂЕЊЕ НАМЕНА ПРОСТОРА

Основну намену простора чини пољопривредно, шумско, водно и грађевинско земљиште (Табела 4). Плански циљ је да се одржи ниво пољопривредног земљишта, повећају површине под шумама, уз контролисано ширење грађевинског подручја.
Планско решење предвиђа незнатне промене досадашњег режима коришћења земљишта. Евентуално смањење површина пољопривредог земљишта би се првенствено остваривало на рачун земљишта слабијег квалитета (VII и VIII бонитетна класа).
Површине под шумама се повећавају на теренима захваћеним ерозијом, голетима, и површинама под великим нагибом али у планираној структури коришћења земљишта не долази до битне промене услед резервисања површина за путне коридоре.
Биланси површина утврђени су на основу затеченог стања (које по питању изграђених површина битно одступа од података катастра, што претпоставља велике површине које се воде као пољопривредно земљиште, а представљају изграђене површине, као и чињеницу постојања великих окућница.

БИЛАНС ПОСТОЈЕЋЕ И ПЛАНИРАНЕ НАМЕНЕ ПОВРШИНА
Табела 4.

Основна намена	Постојећа површина ha	Учешће у обухвату плана %	Планирана површина ha	Учешће у обухвату плана %
Шумско земљ.	382,00	6,9%	570,00	10,3%
Пољопривредно земљ.	4.220,00	76,4%	2.822,00	51,1%
Водно земљиште	70,00	1,3%	70,00	1,3%
Грађевинско земљиште	850,00	15,4%	2.060,00	37,3%
укупно	5.522,00	100%	5.522,00	100%

Површина грађевинског подручја и потрошња грађевинског земљишта по становнику у Лапову, знатно је већа од просечне у Републици. Разлози за то су:

- територијална специфичност општине Лапово у систему и мрежи насеља,
- међународни коридори крупне инфраструктуре који пролазе кроз насеље подужно, заузимајући, својим заштитним појасевима, значајну површину,
- повољан положај у осовинама I и II ранга дуж Коридора 10, лепеничког коридора и планираног Државног пута „Вожд Карађорђе“, пружа могућност за привлачење инвеститора и активирање нових радних зона.
- релативно ниске густине становања, и др.

Просторним планом општине из 2011. године, укупна површина грађевинског подручја износила је 2860,00ha. За 11 година примене тог Просторног плана, није остварено ни 5% планираног проширења Због тога се, овим планом настоји да се спречи даље нерационално ширење грађевинског подручја на рачун квалитетног пољопривредног и шумског земљишта. Укупно планирано грађевинско подручје умањено је за око 800,00 ha у односу на Просторни план из 2011. и износи 2060,00ha. Планирана проширења су у зонама која се налазе дуж крупних инфраструктурних коридора и на претежно опремљеном земљишту.

У зонама санитарне заштите изворишта водоснабдевања, статус изграђеног земљишта, активности и мере заштите дефинисани су Елаборатом о зонама санитарне заштите изворишта „Гаревина“ за водоснабдевање Лапова, у складу са Правилником о начину одређивања и одржавања зона санитарне заштите изворишта водоснабдевања.

Простори са посебним режимима заштите, установљени су одредбама закона (заштитни појасеви траса и објеката инфраструктурних система), одлукама донетим на основу закона (заштићен простор установљених природних и културних добара), односно планским актима републичког нивоа управљања (заштита изворишта и система водоснабдевања), у складу са Просторним планом и Водопривредном основом).

2.2 заштита, уређење, коришћење и развој
природних система и ресурса

Анализа комплекса природних чинилаца територије општине Лапово, показала је да су основни природни потенцијали овог подручја:

Пољопривредно земљиште
Шуме и шумско земљиште
Воде
Налазишта минералних сировина
Подручја погодна за развој туризма (релативно очувана природна средина, пејзажне и амбијенталне вредности итд.) .

2.2.1. Одрживо коришћење и заштита
пољопривредног земљишта

На територији просторног плана Лапово заступљени су следећи типови земљишта: алувијални наноси, смоница алувијална, гајњача, гајњача у оподзољавању.
Алувијални наноси су се формирали у појасу дуж Велике Мораве и Лепенице. Дубина физиолошки корисног слоја износи преко 150cm. Алувијум има повољне особине и зато има велику производну вредност. Припада умерено влажним и за производњу лакшим земљиштима. Добро упија воду али она не одлази сувише брзо у дубље слојеве. Подземне воде се налазе на дубини од око 2,0m и током летњих месеци, капиларно се подижу у ризосферу.

Алувијални наноси Велике Мораве, непосредно дуж тока су песковити, а у најнижим деловима и глиновити. Ближе речном кориту изражена је слојевитост. На алувијалној равни Велике Мораве издвајају се две широке алувијалне терасе и полој. Алувијални наноси притока су врло слични по механичким особинама. И овај алувијум се карактерише слојевитошћу, смо са мањим бројем слојева. Дубина овог земљишта је преко два метра. Боја алувијалног наноса најчешће је смеђа. Ова земљишта имају доста добре физичке особине: добро упијају воду која се само местимично задржава на површини. Генерално, спадају у слабо карбонатна земљишта, показују неутралну реакцију и висок степен засићености адсортивног комплекса базама.

Алувијални наноси Лепенице су местимично претворени у ливадско земљиште. И овај се алувијум карактерише слојевитошћу само са мањим бројем слојева него дуж Велике Мораве. Алувијм спада у дубока земљишта, повољних физичких и хемијских особина. Због тога ова земљишта дозвољавају свестрану примену свих агромелиоративних мера.

Смоница алувијална спада у средње дубока земљишта. Развијеност активног слоја достиже до 130cm дубине. Развијеност хумусног хоризонта креће се од 40-50cm. По саставу спада у глиновасту иловачу, у којој се у сушно доба јављају дубоке вертикалне пукотине. Спада у средње тешка и тешка земљишта, па је и тешка за обраду. Ово земљиште је потпуно бескарбонатно у активним хоризонтима. Реакција је слабо кисела до неутралне. Садржај хумуса јако варира. Ово је дубоко земљиште иловастог и глиновитог састава. Има високу пољопривредну вредност за гајење рзноврсних култура. Уз примену агротехничких мера, добру и правилну обраду и стално продубљивање оранице, могу се постићи високи приноси. Ако се при том примени и допунско снабдевање водом, које је у сушном периоду неопходно, приноси се могу повећати за два до три пута.
Гајњача се образовала испод шумског покривача на брежуљкастом терену. Врло је развијено земљиште, дубине 75-180cm до матичног супстрата, а најчешће варира од 100-140cm. Развијеност хумусног хоризонта широко варира од 25-60cm, а њчешћа дубина је око 35-55cm. Боја хумусног слоја је најчешће смеђа. Код гајњаче је дошло до потпуног испирања калцијум-карбоната из читавог земљишног слоја, па се карбонати налазе у геолошком субстрату. Има неутралну или слабо киселу реакцију. Још увек је обезбеђено базама, али се препоручује минимална калцификација сваке године. Садржај хумуса се креће од 3-4%, па гајњача спада у средње хумусна земљишта. Недостатак органских материја може се надокнадити увођењем трава и легуминоза у плодоред. Са пољопривредног гледишта гајњача је универзално земљиште, погодно за ратарску и воћарско-виноградарску производњу.
Гајњача у оподзољавању је настала као последица закишељавања гајњаче, тј. испирања база из адсортивног комплекса. Спада у дубока земљишта и варира од 30-50cm. У односу на гајњачу има погоршане физичке особине. Хемијски, показује повећану киселост, а њвећу киселост показује на дубини од 20-40cm. Сума адсортивних база је знатно смањена, јер врши испирање и њихово премештање у дубље хоризонте. Калцификација је неопходна мере за опорављање производних својстава овог земљишта. Садржај хумуса је врло неуједначен, па је неопходно уношење стајњака.
Коришћење и заштита пољопривредног земљишта заснива се на одрживом управљању које обезбеђује добру еколошко природну структуру тла, добар водни режим, наменску

употребу према условима природе и терена, као и санацију лоших деградираних површина у функцији пољопривреде (борба против ерозије и клизишта). То подразумева и:
заштиту пољопривредног земљишта од нерационалног/непланског заузимања у грађевинске и друге непољопривредне сврхе (поготову пољопривредног земљишта I и II катастарске класе);
очување плодности земљишта, усвајањем савремених пољопривредних принципа, како би се развила органска пољопривреда;
подршку пошумљавању еродобилних и других пољопривредних земљишта најслабијег производног потенцијала и предузимању других мера заштите од ерозије, према редоследу приоритета;
на површинама које су нападнуте екцесивном и јаком ерозијом потребно је спровођење биолошких радова и мера на мелиорацији пашњака, подизању воћњака и винограда и гајењу других пољопривредних култура као и оснивању заједничких ливада (у зависности од нагиба терена успоставити погодну диференцијацију култура као начин борбе против оштећења тла);
заштиту пољопривредног земљишта од површинских и подземних вода;
подршку малим неразвијеним газдинствима у остваривању циљева у производњи органски здравих производа, кроз стимулативне мере и обезбеђивање тржишта за пласман брендова здраве хране;
стимулисање укрупњавања земљишних поседа;
разраду и спровођењу еколошки безбедних програма мелиорације ливада и пашњака, упоредо с обезбеђивањем подршке редовном кошењу и/или напасању стоке, како би се спречила сукцесија коровских биљака, суженог биодиверзитета и мале економске вредности;
подршку пољопривреди у зонама посебног коришћења земљишта на подручијима заштићеног изворишта;
спречавању негативних утицаја пољопривредне производње на стање животне средине и живог света, успостављањем контроле коришћења минералних ђубрива и средстава за заштиту биља, уз истовремено промовисање метода њихове интегралне примене у процесима техничко-технолошког унапређивања пољопривредне производње, приоритетно на теренима заштите изворишта воде, као и локалитета са изузетним природним вредностима и реткостима, који су обухваћени или ће бити обухваћени одговарајућим режимима заштите;
елиминисању утицаја аерозагађења и других штетних агенса из окружења на плодност пољопривредног земљишта и здравствени квалитет хране, спровођењем одговарајућих мера заштите животне средине;
побољшање информатичке основе о пољопривредном земљишту и другим елементима руралног простора, ажурирањем катастра по начину коришћења земљишта и власницима сваке парцеле, упоредо са спровођењем детаљних педолошких истраживања и израдом бонитетне карте земљишта за општинску територију;

2.2.2. Одрживо коришћење и заштита шума и
шумског земљишта

У прошлости, шуме су биле главни биљни покривач овог подручја. Оне су крчене у највећој мери где год је земљиште могло да се искористи за обраду. Место шума на искрченом земљишту се јављају биљне културе тако да је првобитни аутохтони шумски покривач у потпуности измењен увођењем нових производних грана. Данас обрадиве површине захватају алувијалну раван Велике Мораве, Лепенице и Раче, па чак и оне терене који не би требало да се обрађују.
У долини Велике Мораве и њених притока, расла је најбујнија и највреднија шума Србије, у којој су лужњаци достизали висину преко 30 метара и дебљину од неколико метара. Обиље влаге крај Велике Мораве и њених притока, врло плодна и дубока земљишта омогућила су бујан живот дрвећа, шибља и приземне вегетације. Поред Мораве и њених

притока на стално влажним местима расле су шуме црне јове (јовици), а на нешто сувљим шуме врба и топола (врбаци и тополаци). На шуме данас подсећају омањи забрани, појединачно дрвеће и номенклатуре.
На подводним теренима поред Велике Мораве, Лепенице, Раче и већих потока заступљени су и неки лишћари – бела врба, црвена врба, жута врба, бела и црна топола, а на речним терасама наилази се на пољски јасен, граб, клен и у ретким случајевима бели јасен.
Заштита и коришћење шума и шумских земљишта заснивање се на унапређењу стања и повећању површина под шумом. Унапређење стања и повећање површина под шумама обезбедиће се:
превођењем ниских (изданичних) у високе шуме;
спречавањем даље деградације шума и пошумљавањем нестабилних терена ради спречавања ерозије, као и регулација бујичних водотокова;
обновом храстових шума и засадом на честинама и голетима;
постепеним повећањем шумских површина у оквиру заштитног коридора аутопута Е-75;
одрживи развој еколошки прихватљивих делатности и активности у односу на полифункционални значај шума – лов, туризам, продуктивно шумарство;
трајном коришћењу шума на принципима одрживог развоја – заштита биодиверзитета, флоре и фауне;
успостављањем јединственог и једнаког статуса свих шума, без обзира на власништво;
спровођење шумско – привредне основе газдовања шумама;
строго контролисање свих врста сеча;
усклађивању основних корисних функција шума са коришћењем осталих шумских производа (лековито биље, плодови и сл.),
интензивним мерама неге (проредима) и спровођењем других мера превентивне и репресивне заштите шума у газдинској јединици;
Унапређење стања осталих шума и повећање површина под шумама утврђиваће се програмима газдовања и програмима пошумљавања парцела у приватном власништву.

2.2.3. Одрживо коришћење и заштита вода
Геолошки састав и морфологија терена подручја Лапова, условљавају специфичне хидрогеолошке особине стена и терена. Генерално посматрано, на овом подручју могу се издвојити два реона: равничарски и брежуљкасти.

У равничарском делу урезана су корита река: Велике Мораве, Лепенице и Раче. У удубљењима у којима је вршена експлоатација песка и шљунка формирала су се језера. За равничарски део терена карактеристична су "дивља" усецајућа нова и напуштена стара корита речних токова и потока, због чега се јављају плављења нижих делова насеља и обрадивих површина.

У брежуљкастом делу побрђа кога, у геолошком смислу, чине: конгломерати, пескови, пешчари, глине лапорци и местимично мекани и шупљикави сарматски церитски кречњаци, издан је дубока 10-15m. У највишем побрђу појављују се бројни извори.

Дужина Велике Мораве на територији општине Лапово износила је 12km. Иако постоје подаци да се на овој реци некада одвијала пловидба, данас је то тешко изводљива визија.Утицај човека на промене физичко-географског процеса у долини и сливу Велике Мораве довео је до екстремног режима који се огледа у максималном протицају од 2600m3/s и минималном од 26m3/s. У новије време, ова река је исправљена пресецањем меандара тако да сада њена дужина износи 7km. Дуж новоформираног, нерегулисаног тока подигнут је насип који штити од поплава.

Лепеница својим доњим регулисаним током протиче кроз југоисточни део општине дужином од око 5km. Лепеница се убраја у реке сиромашне водом (годишњи просечни протицај код водомерне станице Рогот износио је 1,99m3/s).

Рача је река која тече северним делом општине Лапово дужином од око 7km и чини природну границу Општине. Ова река има екстремни режим и може се рећи да припада повременим водотоцима јер за време сушних година пресушује.

Поред наведених водотокова, од значаја за хидролошке карактеристике лаповског краја су и мањи водотоци: Куси, Липарски, Казански, Грабовачки, Слатински, Сипићки и Жуњевачки поток.

Заштита водних ресурса заснива се на:

1) заштити квалитета вода

изворишта вода за снабдевање становништва водом – трајним обезбеђењем квалитета свих површинских и подземних вода на подручју општине у II а класи квалитета, а нарочито заштитом свих изворишта вода;

успостављањем и спровођењем режима зона санитарне заштите, посебно постојећег водоизворишта, применом организационо-економских мера за спречавање и смањење загађења вода (прописа о транспорту опасних материја у зони изворишта, забраном кавезног узгоја риба у водоакумулацијама које служе за снабдевање водом, порибљавањем водоакумулација искључиво на бази ихтиолошких студија и пројеката, забраном изградње рибњака на локацијама којима се угрожавају изворишта вода или планирани водопривредни системи, смањењем специфичне потрошње воде увођењем реалних накнада за коришћење вода и испуштање употребљених вода, увођењем мониторинга квалитета вода и др.);

површинских и подземних вода од загађивања и непланског коришћења – потпуном санитацијом свих насеља, приоритетно обухватом највећег броја насеља канализацијом и реализацијом система за пречишћавање отпадних вода;

водених и приобалних екосистема испуштањем гарантованог еколошког протока из водоакумулација;

2) заштити од вода регулацијом водотока и водног земљишта:

усклађивањем техничких и биолошких радова на регулацији водотокова и заштите од великих вода, бујица и ерозије приобаља са планским решењима регионалних водопривредних система;

амбијентално усклађеним уређењем приобаља и корита реке Мораве и притока на грађевинском подручју Лапова по принципима урбане регулације, како би се створили услови за складно повезивање урбаних зона са акваторијама водотока;

чишћењем корита од наноса, отпада и сл;

2.2.4. Коришћење и заштита минералних сировина

На територији општине Лапово, евидентиране су веће резерве неметаличних минералних сировина: песка, шљунка и церитских кречњака. Алувијални наноси Велике Мораве садрже огромне резерве шљунка и песка који се, за грађевинске потребе, експлоатишу из њеног приобалног појаса. На територији Лапова има неколико већих шљункара. У западном делу територије општине, у потесу Гвоздењак, налази се, некада експлоатисан, тзв. општински мајдан камена.

Најзначајније појаве неметаличних минералних сировина на теренима општине Лапово су лежишта грађевинског материјала: квалитетни шљункови експлоатисани из алувијалних наслага Велике Мораве. Алувијални седименти Велике Мораве су потенцијални носиоци расипних лежишта корисних минерала који могу да имају примену у разним гранама индустрије и занатства (индустријска сировина, јувелирни камен и др).

Лежишта шљунка се експлоатишу из долине и корита Велике Мораве источно од Лапова, из спрудова седимената корита око великих меандара реке (меанадар "Лаповски кључ"). Узводно, у суседном меандру на локалитету Врбак, налази се друго лежишта шљунка, у граничном подручју општина Лапово и Свилајнац.

Перспективне сировине које би требало истражити су лежишта кречњака, раније коришћеног за грађевински материјал и лежишта архитектонског (украсног) камена.

Постојање појединих руда метала и неметала на територији општине Лапово указује на могућност њихове експлоатације али она није могућа без детаљних истражних радова којим ће се сагледати резерве и врсте минералних сировина. Потребно је преиспитати нов приступ третману шљунковито-песковитог материјала и уместо досадашњег третмана само као грађевинског материјала потребно је проверити и могућност добијања нус производа одређених металичних, неметаличних и јувелирских сировина.
На основу процена резерви, као и на основу процена утицаја експлоатације геолошких ресурса на природну средину неопходно је утврдити исплативост експлоатације минералних сировина у односу на висину ресурсне ренте и принципе заштите природе и природних ресурса.
Експлоатација минералних сировина заснива се на:
адекватној процени количине и оправданости екплоатације природних ресурса (спровођење истражних радова који ће дати смернице);
дефинисању ресурсне ренте као накнаде за коришћење природних ресурса;
ограничавању или забрани експлоатације природних ресурса у заштићеним подручјима (природна и културна добра, изворишта водосабдевања и др);
утврђивању и контроли граница истражних и експлоатационих поља у складу са налазима стратешке процене утицаја експлоатације минералних сировина на животну средину);
доследној примени техничко-технолошких мера и континуиране контроле и мониторинга у циљу спречавања и минимизирања штетних утицаја и последица на животну средину, здравље људи, предео и наслеђе;
На простору који је обухваћен предметним планом, Министарства рударства и енергетике, Сектор за геологију и рударство (Услови бр. 310-02-862/2022-06 од 31.08.2022.), одобрило је извођење геолошких истраживања минералних ресурса, и то следећа истражна поља, апликанте за истраживање,експлоатациона поља и оверене резерве:
Привредном друштву „Нафтна индустрија Србије“ а.д.- Нови Сад одобрено је извођење геолошких истраживања нафте и гаса, јужно од Саве и Дунава, на истражном простору који се, у регистру истражних простора, води под бројем 1915 (Решење бр: 310-02-0059/2010-06, од 1.04.2020.) Одобрени истражни простор обухвата територију Републике Србије јужно од Саве и Дунава и исти је омеђен координатама:
42015'22“ и 45003'06“ северне географске ширине и
19000'54“ и 23000'43“ источне географске дужине
На простору који је обухваћен предметним планом, Министарство рударства и енергетике Сектор за геологију и рударство је оверило резерве подземних вода и то:

Оверене резерве					
Назив објекта	Назив предузећа	Локалитет	Изворите	Y коорд.	X коорд.
B-1	OMV SRBIJA DOO BEOGRAD	AUTO PUT E-75 KOD LAPOVA	OMV 01 I 02 LAPOVO	7509011	4895802
LO-1/98	OMV SRBIJA DOO BEOGRAD	AUTO PUT E-75 KOD LAPOVA	OMV 01 I 02 LAPOVO	7509091	4895928
B-4	JKSP MORAVA	LAPOVO	GAREVINA	7509300	4891260
B-3	JKSP MORAVA	LAPOVO	GAREVINA	7509300	4891255
B-2'	JKSP MORAVA	LAPOVO	GAREVINA	7509300	4891250
B-9	JKSP MORAVA	LAPOVO	GAREVINA	7509305	4891260
B-5'	JKSP MORAVA	LAPOVO	GAREVINA	7509305	4891255
B-5	JKSP MORAVA	LAPOVO	GAREVINA	7509305	4891250
B-11	JKSP MORAVA	LAPOVO	GAREVINA	7509310	4891255
B-10	JKSP MORAVA	LAPOVO	GAREVINA	7509310	4891250
B-1	A.S.A. EKO DOO LAPOVO	LAPOVO	A.S.A. EKO	7510744	4896796

Потенцијал развоја општине Лапово представљају веће акумулације младих седимената. У површинским слојевима постоје резерве шљунка и пескова поготову у зони уз Велику Мораву са просечном дебљином око 15м и представљају једно од значајнијих лежишта у

овом делу Србије. Експлоатација ових сировина економски је оправдана и представља значајан потенцијал развоја општине. Копање шљунка се тренутно неконтролисано одвија од стране приватних предузетника у зони уз Велику Мораву што доводи до смањења нивоа подземних вода а сами тим утиче и неповољно на развој биљних култура. У том смислу неопходно је организовано приступити експлоатацији у циљу јасног планског искоришћавања ове сировине.
На основу геотермалних истраживања на подручју општине Лапово забележено је присуство геотермалне енергије која је формирана током различитих геолошких раздобља. Геотермалне воде би у будућности могле да имају велики значјај уколико би се рационално користиле и експлоатисале. Истраживањима је утврђено да на територији општине Лапово постоје довољне количине подземних термоминералних вода за потребе бањског туризма, спортско-рекреативног центра, као и хидро-геотермалне енергије за евентуално загревање привредних и стамбених субјеката. Поред тога потврђена је и могућност експлоатисања термоминералне воде ради флаширања исте.

2.3 ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ, ДИСТРИБУЦИЈА СТАНОВНИШТВА, МРЕЖА НАСЕЉА И ЈАВНИХ СЛУЖБИ

2.3.1. ДЕМОГРАФСКИ ОКВИР И ПЕРСПЕКТИВЕ

Последњих деценија број и структура становништва Србије убрзано се мењају под утицајем дугорочног обарања фертилитета, продужења очекиваног трајања живота и високе мобилности становништва, кроз унутаррегионална пресељења или појачану емиграцију.

Последњи Попис становништва у Републици Србији 2011. год. забележио је на територији општине Лапово укупно 7.837 становника, указујући на смањење популације у односу на претходни период. Просечна релативна густина насељености планског подручја 2011. год. износила је 14 становника на km². На подручју насеља Лапово - варошица густина насељености 2011.год. износила је 78,9 становника на km², док је на подручју насеља Лапово - село густина насељености износила 1,5 становника на km².

БРОЈ СТАНОВНИКА И ГУСТИНА НАСЕЉЕНОСТИ
НА ПЛАНСКОМ ПОДРУЧЈУ ПРЕМА ПОПИСУ 2002/2011.ГОД.

Табела бр.5

бр	Просторни план општине Лапово		Број становника		Стопа пораста пада 2002/2011	Површина km²	Густина насељености ст/km²	
	Насеља	КО	2002.	2011.			2002.г.	2011.г.
	Општина Лапово		8.228	7.837	95			
1.	Лапово - Варошица	КО Лапово	7422	7142	96	99,3	74.7	78,9
2.	Лапово - село	КО Лапово	806	694	86	451,9	1.7	1,5
∑	Укупно Општина Лапово		8.228	7.837	95	551,2	14,9	14,2

У склопу сагледавања будућих демографских промена треба нарочиту пажњу обратити на повезаност пораста становништва и промене у структурама становништва. Сам пораст или пад становништва нам не пружа довољно информација ако истовремено не сагледамо и промене које се дешавају у различитим структурама становништва, као што су старосна, образована и економска структура.

Према подацима пописа из 2002. године, на подручју Општине Лапово живело је 8.228 становника, да би се овај број 2011. год. смањио за 391 становника на 7.837 т.ј. за 4,8%. Стопа природног прираштаја 2020. године је била је негативна и износила је - 8.

РЕЗИМЕ БАЗНОГ ПЕРИОДА

Табела бр.6

1. Демографски показатељи	
Укупан број становника по попису 2011. год. на подручју општине Лапово	7.837
Укупан број становника по попису 2002.год. на подручју општине Лапово	8.228
Процењен број становника 2020.год.	7.009
Укупна стопа пораста/пада 2011/2002	-391
Стопа природног прираштаја – 2020 год.	-8,0
2. Индикатори демографске старости	
Просечна старост становништва Попис 2011.	43,4
Млади до 20 година	19,4%
Млађи од 40 година	44,1%
Старији од 60 година и више	26,2%
Индекс старења(60+год/0-19год.)	1,35
3. Образовна структура становништва	
Без школске спреме	1,9%
Непотпуна основна школа	15,7%
Основна школа	21,4%
Средња школа	52,4%
Виша школа	4,0%
Висока школа	3,9%
4. Економска структура становништва	
Економски активни који обављају занимање	2040 или 26%
Неактивно становништво	4978 или 63,5%
Пензионери	1942 или 24.7%
Незапослени	819 или 10%
Радни контигент становништва (15-64) 2020	4567 или 65%
5. Домаћинства	
Укупан број домаћинстава попис 2011.г. на подручју општине Лапово	2455
Просечна величина домаћинства	3,2

Извор података: Републички завод за статистику, Витална статистика и Попис становништва 2011.

Основни демографски процеси резултирали су трансформацијом структурних одлика становништва на подручју општине Лапово, што прати тренд демографских процеса на подручју Републике Србије. Просечна старост је 43,4 године, а на основу вредности изабраних показатеља старења, становништво општине се налази у стадијуму дубоке демографске старости. Према Попису из 2011. године. старосна структура показује да највеће учешће у укупном становништву имају млађи од 40 година са 44%. Постепено стварање „друштва старих" утиче на све функционалне и просторне системе и представља озбиљан изазов за даљи демографски и социо-економски развитак. Радни контигент са старошћу од 15 - 64 година чини 65% укупне популације подручја.

Према Попису из 2011.год., 21,4% становништва имало је основну школу, или непотпуна основна школа 15,7%. Половина 54,2% становништва стекло је средњошколско образовање. Проценат високообразованих у 2011 год. износио је 3,9%.

ПРИКАЗ СТАЊА ЕКОНОМСКОГ РАЗВОЈА

Са економског аспекта, нарочито је важан утицај старосне на економску структуру становништва и структуру радне снаге. Величина радног контингента континуирано опада (економски активно становништво које обавља занимање је 26%), што утиче да коефицијент економске зависности становништва (неактивно становништво 63,5%) и оптерећеност старењем непрекидно расту (пензионера 24,7%). Опадање релативних и апсолутних показатеља економске активности одвијало се истовремено са старењем радног контингента и променама специфичних стопа активности према старости.

Укупан број запослених у општини Лапово (према општини пребивалишта) 2020.године је 2.116 што представља 74% радно активног становништва 2.859 или (207 на 1000 становника), према општини рад укупан број регистрованих запослених износи 1.918. Од укупног броја запослених 71% запослено је у правним лицима (привредним друштвима, установама и организацијама), док је 18% запослено код предузетника (лица која самостално обављају делатност и запослени код њих). Број незапослених 2021. године износио је 792 (115 на 1000 становника). Од укупног броја незапослених, око 45% први пут тражи посао, највећи број незапослених је у старосној групи између 30-54 година 52%.

Посматрано по секторима, највећи број запослених ради у терцијарном сектору 37% (у оквиру овог сектора највише запослених је у саобраћају и складиштење око 21% и трговина 11,3%). У секундарном сектору запослено је око 35.9%, највише је у прерађивачкој индустрији 30%. И сектор квартарних делатности имао је благи пораст запослених (највише здравство и образовање). Просечна нето зарада по запосленом у 2020.год. износила је 47.627 РСД што је око 21% мање у односу на републички просек.

Укупни приход и примања буџета локалне самоуправе општине Лапово 2020.године износи 277.893 (у хиљадама РСД), што је 39.648(РСД) по становнику. Расходи и издаци буџета локалне самоуправе износи 262.114 (у хиљадама РСД). Остварене инвестиције у нова основна средства укупно износе 129.351 од тога највише је у прерађивачкој индустрији 75%. Према подацима Агенције за привредне регистре на подручју општине Лапово 2020.године регистровано је 57 активних привредних друштва и 222 активних предузетника.

Према степену развијености јединица локалних самоуправа, а на основу Уредбе о утврђивању јединствене листе развијености региона и јединица локалне самоуправе за 2014. годину ("Службени гласник РС", број 104/14), општина Лапово спада у другу групу (чији је степен развијености у распону од 80% до 100% републичког просека).

ПРОСТОРНИ РАЗМЕШТАЈ СТАНОВНИШТВА И УТИЦАЈИ МИГРАЦИЈА

Емиграциони процеси у општини Лапово карактеришу исељавање у крајеве у непосредној зони утицаја регионалних центара, главних развојних коридора, као и просторе погодне за развој насељености. Лица која учествују у пресељавањима су доминантно млада (20-34 године), у оптималном фертилном и радном периоду, најчешће са одређеним квалификацијама и високообразована, што представља значајан губитак за просторе исељавања са једне, односно додатну вредност у просторима досељавања, са друге стране. Интензивна емиграција у иностранство одвијала се истовремено са унутрашњим пресељавањем.

Општина Лапово је, у последњих пар година, отворила велики број нових радних места захваљујући ефикасној политици привлачења нових инвестиција и то, највећим делом, страних. Тај позитиван тренд који ће се наставти и у будућности, имаће за последицу привлачење великог броја радних и дневних миграната из окружења. Приликом планирања мора се узети у обзир и формирање физичких потреба намене земљишта, капацитета објеката и других потреба насеља за део повремених становника, било да су то дневни, недељни или стални мигранти и посетиоци општине Лапово. Градска опрема представља, највећим делом, веома скупа и трајна потрошна добра тако да се, преко техничких норматива, обезбеђују капацитети и структура опреме будуће модерне урбане средине.

ПРОЈЕКЦИЈЕ СТАНОВНИШТВА

Процене кретања становништва кроз студијску и планску документацију

Најважнији циљ пројекција становништва (посебно средњорочних и дугорочних) јесте сагледавање демографских, али и ширих друштвено-економских последица које се утврђују на основу датих пројекција.
Поступак израде демографских пројекција је „осетљив“ у смислу правилног постављања хипотеза о природном и механичком кретању становништва у будућности, посебно на нижем територијалном нивоу. општине/градова.
Процене кретања броја становника општине Лапово до сада су урађене: на бази досадашњег тренда, на бази процењеног броја становника према Просторном плану општине Лапово (Сл.гл. општине Лапово 8/2011 год.) и према Регионалном просторном плану Шумадијског, Поморавског, Рашког и Расинског управног округу (Сл.гл. РС 39/2014 год.).
Према претходном Просторном плану нереално су се показале процене и трендови кретања становништва и домаћинстава, почетком 21.века су мање или више оптимистично предвиђали да ће укупан број становника 2025.године бити око 10.000. Процењен број становника према Регионалном просторном плану за подручје Шумадијског, Поморавског, Рашког и Расинског управног округа („Службени гласник РС“, бр. 39/2014) је реалистичан и износио је 7.327 становника.
Наведене процене су се нереално показале поготово када се има у виду да званична статистика у публикацији Општине и региони у Републици Србији 2021 процењује број становника од 7.009 у 2020.години, што је, у односу на поменуту планску документацију, реалнија прогноза и заснива се на новијим трендовима од оних који су владали почетком 21.века од пописа 2002. и 2011. до данас. У складу са изнетим уколико би се такви трендови наставили, очекује се да би наредни попис крајем 2022.године забележио пад становника у целој Општини.
Као почетак пројекционог периода узети су резултати пописа становништва 2002. године, као подаци Пописа 2011.године. Узимајући у обзир континуитет депопулације на планском подручју, приликом израде пројекције будућег развоја становништва планског подручја нереално је очекивати да се неповољни правци демографских промена могу потпуно зауставити у предвиђеном планском периоду. Испољене тенденције у досадашњем демографском развоју (са наглашеним слабљењем демографског потенцијала и одмаклом фазом биолошке депопулације у којој се налази већина насеља, сем општинских и градских центара) донекле се могу ублажити ефектима побољшања општих друштвених токова и применом планских пропозиција до 2035. године. Према оваквом сценарију број становника би се у будућности кретао на следећи начин:

ПРОЈЕКЦИЈА СТАНОВНИШТВА

Табела бр.7

Подручје	2002.год		2011.год		2035.год (пројекција)	
	Број становника	%	Број становника	%	Број становника	%
Општина Лапово	8.228	100,0	7.838	100,0	6.960	100,0
Лапово - варошица	7.422	90,2	7.143	91,2	6.410	92,1
Лапово Село	806	9.8	694	8,8	550	7,9

Поред укупног становништва у на подручју општине Лапово, у оквиру урађених пројекција посебно су приказани специфични функционални контигенти становништва: контигент младог становништва до 15 година, контигент становништва у радно способном узрасту (15-64 год.) и контигент старог становништва (становништво старо 65 и више година).

ПРОЈЕКЦИЈА БРОЈА СТАНОВНИКА ЗА 2035. ГОДИНУ
ПО ФУНКЦИОНАЛНИМ ДОБНИМ ГРУПАМА
Табела бр.8

Функционално добна група	2002. год.		2011.год.		2035.год (пројекција)	
		%		%		%
0-3	192	2,3	190	2,4	161	2,3
4-6	213	2,6	198	2,5	160	2,3
7-15	964	11,7	757	9,7	703	10,1
16-19	399	4,8	372	4,7	292	4,2
20-24	559	6,8	495	6,3	438	6,3
25-59	3.816	46,4	3768	48,1	3278	47,1
60-64	469	5,7	568	7,2	536	7,7
65 и више	1.616	19,6	1489	19,0	1392	20
Укупно	8.228	100,0	7.838	100,0	6.960	100,0

Концепција просторног развоја становништва мора бити стратешки усмерена, целовита, дугорочна и имплементирана у све сфере друштвеног, економског и регионалног развоја. Најбољи ефекти, посматрајући краткорочно, су у смањеној емиграцији и евентуално повећаној имиграцији, док конкретне резултате политике према повећању фертилитета треба очекивати тек након дужег времена.
Унапређење основних демографских структура на подручју плана биће детерминисано у првом реду друштвено-економским развојем земље и синергијским ефектом спровођења, пре свега, политика регионалног развоја, запошљавања и социјалне политике, као и развојних политика предузетништва и развоја инфраструктуре.
Основна планска претпоставка је обнова привредних капацитета и интензивирање инвестиционе активности имајући у виду потенцијале подручја Плана, што ће омогућити отварање нових радних места као кључног фактора за стимулисање задржавања и прилива становништва на основу миграција.
Наредни Попис становништва који треба да се одржи крајем 2022. године, треба да да прецизније податке о броју и кретању становништва, који ће послужити за све прорачуне броја корисника комуналних услуга при планирању нових капацитета, инфраструктуре и супраструктуре.

2.3.2. МРЕЖА НАСЕЉА

Развој и организација система центара
Имајући у виду специфичност мреже насеља општине Лапово, која се састоји у просторној и функционалној повезаности два насеља у јединствену целину, основне промене у функционалној организацији, односиће се на развој и јачање локалних центара унутар тог грађевинског подручја који ће, линијским центрима, бити повезани са главним насељским центром. На тај начин, принцип концентрације и децентрализације јавних и осталих садржаја, оствариће се унутар јединственог насеља.
Систем центара чини само Општински центар са следећим нивоима центара унутар самог грађевинског подручја :

I Главни насељски центар
II Локални центри
III Линијски центри

Концепција развоја система центара заснива се на дисперзији јавних и осталих функција и формирању нових центара различитог нивоа, почев од главног градског центра до локалних и линијских центара који ће, равномерно да опслужују територију насеља Лапово. Таква хијерархија захтева развој комерцијалних делатности на свим нивоима

центара, као и развој одређених јавних функција. Развој нових локалних центара и дисперзија функција, омогућиће размештај и изградњу нових капацитета у складу са потребама насеља, што ће да допринесе и повећању броја запослених.
Општински центар
I Главни насељаски центар
У главном насељском центру изражена је концентрација становништва, грађевинског фонда, друштвене опреме, услуга, инфраструктуре и комуналне опреме. Главни насељски центар ће и у наредном периоду да делује, свим својим функцијама, на трансформацију целог насеља и убрзан процес деаграризације. Имајући у виду повољност саобраћајног положаја, успоставиће се чвршће интегративне везе са суседним општинама и центрима у непосредном окружењу и реализовати заједнички пројекти. Поред даљег развоја привреде, стимулисаће се развој услужних делатности у циљу задовољења основних потреба становника општине.
II Локални центри
Локални центри треба да омогуће концентрацију основних услуга (јавних и осталих) изван главног насељског центра које ће да опслужују околно гравитационо становништво, а линијским центрима повезани са главним центром. Планирана су два локална центра: један у јужном делу насеља, поред Цариградског друма и други северозападно од главног градског центра, тако да се обезбеди равномеран размештај основних јавних и осталих функција.
III Линијски центри
Линијски центри су планирани са претежно комерцијалном наменом, дуж праваца повезивања са главним градским центром

Предности овакве организације мреже центара огледају се у стварању услова за уравнотежен развој целог насеља (општине) кроз развој јавних и осталих функција и дисперзију нових садржаја по новоформираним центрима, у складу са потребама територије.
Један од битних предуслова за правилно функционисање насеља, јесте добра повезаност центара међусобно и различитих делова насеља са одговарајућим центрима, мрежом саобраћајне и комуналне инфраструктуре.
Приоритети развоја
изградња и реконструкција мреже локалних путева и комуналне инфраструктуре у циљу бољег функционисања насеља.
опремање јавним и осталим функцијама локалних центара

2.3.3. ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ И РАЗМЕШТАЈ: СТАНОВАЊА, УСЛУЖНИХ ДЕЛАТНОСТИ И ЈАВНИХ СЛУЖБИ

СТАНОВАЊЕ
Просторна и функционална повезаност два насеља у јединствену целину, условила је и размештај становања, као доминантне намене у постојећој структури грађевинског земљишта (око 33%). Зоне становања су, у оквиру јединственог грађевинског подручја, концентрисане дуж државних путева са могућим ширењем правцем север-југ.
Развој и уређење насеља један је од примарних задатака коме треба приступити због побољшања општих услова живота и рада у њима, а потом и спречавања даљег исељавања становништва. Због тога је потребно приступити интегралном уређивању и развоју, како самог насеља, тако и целог атара. Основа за планирање, уређење и изградњу, треба да буду јасно конципирани средњорочни програми уређења простора, а потом и услови за уређење појединачних просторних целина (локација и грађевинских парцела). Средњорочним програмима уређења простора треба јасно дефинисати развој у следећим областима:
изградње објеката супраструктуре и комуналне инфраструктуре,
уређења земљишта (пољопривредног, шумског, водног и грађевинског)

реконструкције и санације постојећег грађевинског фонда и
заштите природних и створених вредности.
У складу са наведеним дефинисане су основне планске смернице за будуће интервенције, које се односе на будућу организацију насеља у односу на концентрацију становништва, центара, јавних служби и комерцијалних садржаја, које је могуће остварити:
повећањем урбанистичких коефицијената,
дефинисањем услова за атрактивнију изградњу,
дефинисањем услова за уређење јавних површина (изградња приступних саобраћајница, организовање неопходних јавних насељских садржаја, уређено јавно зеленило, неопходна комунална инфраструктура)
обезбеђивање услова за легализацију бесправне градње и
постепено активирање приземља објеката терцијарним садржајима комплементарним становању (услуге, трговине, индивидуално привређивање).
С обзиом да у општини Лапово преовладава индивидуална изградња, приликом планирања развоја и уређења насеља, кроз нову изградњу (стамбену и нестамбену) неопходно је ускладити следеће услове и аспекте:
физичке карактеристике земљишта:
величина и облик парцеле (минимална површина грађевинске парцеле), врста земљишта, носивост и друге геомеханичке особине терена (стабилни нагиб до 20°), терени врло слабе до средње јаке ерозије,
економске карактеристике земљишта:
цена земљишта, услови прибављања земљишта, услови коришћења, услови одступања,
локација и инфраструктурна опремљеност:
однос према околини, услови приступачности, опремљеност комуналном и саобраћајном инфраструктуром,
социјално – демографски услови:
привлачност околине, близина радног места или потрошње, демографска и социјална структура.
Предвиђено је да се функција становања, у планском подручју, одвија у оквиру различитих нивоа густина становања – високе, средње и ниске густине:
становања високих густина, у зони градског центра, са густином становања 30 – 50 станова/ha или 100-150 становника/ha, спратности до П+4, уз усклађивање на одређеним потезима са вредним објектима градитељског наслеђа;
становања средњих густина, у контактној зони градског центра, са густином становања 15 – 30 станова/ha или 50-100 становника/ha, спратности до П+2;
становања ниских густина, у рубним зонама, са густином становања до 15 станова/ha или до 50 становника/ha спратности до П+1+Пк (у појединим грађевинским блоковима и руралног карактера, сходно постојећем стању на терену).
Анализе демографских трендова у Лапову показују да се до краја планског периода неће знатно повећати стамбене потребе. Ради њиховог задовољења треба користити постојећи непотпуно искоришћен стамбени фонд, а неквалитетне стамбене објекте треба санирати, реконструисати и стандардно опремити инсталацијама водовода, канализације, електричне енергије, ТК и грејања.
Даљи развој полуурбаног типа становања у мањим породичним кућама ниже спратности (до П+1+Пк), , у комбинацији са занатима и угоститељством и потпуно чистом кућном економијом, по правилу организованом у дубини парцеле иза стамбеног дворишта са обавезном предбаштом, посебно за парцеле уз државне путеве. Насеља делимично опремљена комуналном инфраструктуром, треба опремити у потпуности неопходним инсталацијама (водовод, електрика, телефон, етажно грејање, канализација).
У руралном делу насеља постоји изражена потреба за заменом и обновом неодговарајућег и неквалитетног грађевинског фонда. Процес обнове, замене или реконструкције постојећих кућа у ће се спонтано дешавати, брже или спорије. Посебан импулс овом

процесу може дати добро организовани развој сеоског, ловног туризма и зимских спортова, посебно у зони Кукавице и Јовачких језера.
Становање у овим деловима, које је класично рурално са припадајућом кућном економијом, организовати тако да се обезбеде задовољавајући хигијенско – технички услови у погледу водоснабдевања и каналисања отпадних вода.
Сви параметри и остала правила грађења дефинисана су у Плану генералне регулације за грађевинско подручје општине Лапово.
ЈАВНЕ СЛУЖБЕ
Јавне службе – постојеће и планиране, концентрисане су у оквиру грађевинског подручја општине Лапово и правила уређења и грађења за ове зоне, дефинисана су важећим Планом генералне регулације за грађевинско подручје општине Лапово (Поглавље 3.3.1.).
Ван грађевинског подручја, могу се развијати јавни садржаји у оквиру других намена: становања, туристичких садржаја, пољопривредног и шумског земљишта (Поглавље 3.2.)
ОБРАЗОВАЊЕ И ВАСПИТАЊЕ
Предшколско образовање и васпитање
Изградња објеката дечје заштите планира се према следећим критеријумима :
величина установа (6,5-10 m2 /кориснику);
површина земљишта (25-30 m2/кориснику);
У складу са очекиваним бројем деце - корисника дечјих установа (70% укупног броја деце предшколског узраста и 100% узраста од 5 - 6,5 година), односно око 300 у планском периоду, потребна површина објеката износи око 2.000m2, а земљишта око 0,75ha.
Проширење мреже објеката усмераваће се на локалне и линијске центре према потреби насеља, у складу са Правилником о ближим условима за оснивање, почетак рада и обављање делатности предшколске установе (Сл.гл.РС бр.1/19). Могуће је градити нове дечје установе и у оквиру површина намењених становању, с тим да се обезбеде потребни услови прописани наведеним Правилником
У циљу обезбеђења већег обухвата деце и доступности услуга предшколског васпитања и образовања за децу узраста до 6,5 година, неопходно је повећање понуде посебних програма и услуга дечјих вртића, уз партиципацију родитеља у раду предшколских установа, избору и реализацији програма. Могуће је и пожељно укључивање приватног сектора у пружање ових услуга. Подршку невладиног сектора и донација би требало усмерити на развој посебних програма за децу са посебним потребама.
Основно образовање и васпитање
Неопходно је повећање доступности и обезбеђење подједнаких могућности за квалитетно основно образовање и васпитање. То подразумева побољшање услова рада кроз доградњу, реконструкцију, адаптацију проширење и опремање школских комплекса, у складу са процењеним бројем ученика узраста од 6-15 година, према следећим критеријумима:
- површина школског комплекса ...20-25m2/ученику;
- површина школског простора 6,0-8,0 m2/ученику;
- површина учионичког простора.... 2,0 m2/ученику;
оптимални капацитет – 24 одељења (око 720 деце);
радијус опслуживања: 1000-1500 m;
За очекиваних 720 ученика са подручја Општине и гравитационог подручја, потребне површине су следеће:
- површина школског комплекса ..... 1,40 ha;
- површина школских објеката 5.680 m2;
- површина учионичког простора.... 1.420 m2;
Уколико су школе организоване за рад у 2 смене, потребни капацитети се умањују 50%.
Организација мреже објеката основног образовања ће и у наредном периоду, бити заснована на матичним осморазредним школама (школи) у насељском центру и подручним школама у северном и јужном делу грађевинског подручја.

Развијање васпитне (социјалне) функције школе омогућиће се ефикаснијим организовањем продуженог боравка ученика или целодневне наставе за ученике првог циклуса, увођењем посебних образовних програма за децу са посебним потребама и специфичних (факултативних) програма за мултикултурно образовање.
Организовање специјализованог превоза неопходно је за ученике који живе на удаљености већој од 1,5km (I-IV разреда) односно 2,5km (V-VIII разреда) од школе, као и за све ученике са посебним потребама уз неопходну подршку средстава републичких и предприступних фондова и донација.

Средње образовање
На подручју општине Лапово, средње образовање је органовано у Средњој школи Лапово. Средња школа ради у новом школском здању, површине око 1.500 m², чију изградња је финансирана средствима Министарства просвете, науке и технологије, једнице за имплементацију пројекта "Побољшање стања школа", средствима Европске инвестиционе банке.
Рад средње школе је организован у једној смени.
Демографском анализом процењено је да ће, до краја планског периода, бити око 300 деце узраста 15-19 година на територији општине Лапово.
У односу на пропсане нормативе
- површина школског комплекса 20m2/ученику;
- површина школског простора 8,0 m2/ученику;
- површина учионичког простора.... 2,0 m2/ученику;

за 300 ученика колико се очекује у планском периоду, потрбни капацитети су следећи::
- површина школског комплекса .....0,60 ha;
- површина школских објеката 2.400 m2;
- површина учионичког простора..... 600 m2;

Јачање постојеће средње школе и, евентуално, отварање нових, подразумева редефинисање и усклађивање образовних профила са структуром и потребама привреде на локалном и регионалном нивоу, као и тражење нових начина финансирања и повезивања са привредом. Регионализација и рационализација мреже средњег образовања подразумева умрежавање стручних школа сличних образовних профила са подручја региона њихову диверзификацију и већу флексибилност за прилагођавање потребама привреде и тржишта рада. Подстиче се отворен и флексибилан систем образовања младих и одраслих који омогућава континуално учење и унапређење људских потенцијала и ресурса. Један од могућих модела система финансирања средњег, и (евентуално) високог образовања јесте тзв. динамички модел, т.ј. комбиновани модел постојећег система финансирања и развоја проширених делатности. Проширене делатности обухватају комерцијалне програме и пројекте сарадње са привредом (програми стицања нових знања и вештина неопходних за укључивање у процес рада...).
Развој стручног образовања подразумева модернизовање опреме и наставних средстава и опремање школа потребним садржајима.
Високо образовање
У области високог образовања треба подстицати отварање приватних школа специфичног профила у складу са потребама и структуром привреде на локалном и регионалном нивоу.
ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА
У документима Министарства здравља Републике Србије (Здравствена политика; Визија система здравствене заштите у Србији; Стратегија и акциони план реформе система здравствене заштите у Србији) и у Закону о здравственој заштити, наглашена је важност обезбеђења једнаког приступа, свеобухватности и континуираности здравствене заштите. Постојећи објекти здравства у Лапову – Дом Здравља, диспанзер, стоматолошка амбуланта и апотека, омогућавају релативну доступност услуга примарне здравствене

заштите на подручју Лапова. У наредном планском периоду неопходно је извршити рехабилитацију постојећих установа, кроз:
- подизање квалитета услуга (опремањем неопходном медицинском опремом и санитетским материјалом, обезбеђењем потребног броја лекара и другог медицинског особља),
- подизање квалитета објеката (санацијом и обновом већине постојећих и, евентуално, заменом и изградњом нових); и
- повећање доступности (обезбеђењем теренских и санитетских возила). Један од начина за повећање доступности примарне здравствене заштите корисницима, јесте организовање мобилних здравствених тимова, интегрисаног пружања услуга здравствене и социјалне заштите и пружање квалитетне прехоспиталне хитне медицинске помоћи. Подизање квалитета и доступности услуга подржаће се и увођењем приватне праксе и укључивањем невладиног сектора у систем здравствене заштите;

СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА

У циљу спровођења социјалне заштите грађана у складу са усвојеним стратегијама Републике Србије из ове области (Стратегија реформе система социјалне заштите, Стратегија за смањење сиромаштва), неопходно је, пре свега, осамостаљивање Центра за социјални рад, затим подизање квалитета услуга и капацитета за нове садржаје и програме рада. Акценат је на развоју мреже услуга које обезбеђују интегралну социјалну заштиту корисника. Оријентација је на развој разноврсних социјалних услуга усаглашених са потребама корисника које се приоритетно задовољавају у локалној заједници и породици:
- услуга и служби за подршку породици (саветодавне, едукативне, патронажне услуге, услуге клубова и дневних центара са разноврсним садржајима);
- услуга различитих облика хранитељаског смештаја;
- установа малих смештајних капацитета за недостајуће услуге за збрињавање корисника (мали домови, мале стамбене заједнице, „Кућа на пола пута", „Становање уз подршку" и сл.);
- стварање услова за коришћење постојећих услуга у локалној заједници које ће бити инклузивне за децу, инвалидне особе, старе и осетљиве групе и др. Приоритет је да се на овај начин омогући останак већег броја деце, одраслих и старијих у биолошкој, сродничкој или другој породици, односно смањење потреба за смештајем деце, одраслих и старијих грађана у установе социјалне заштите на подручју региона;
- неопходно је обезбедити развој услуга неодложних интервенција у Центру за социјалну заштиту, које ће грађанима бити доступне 24 сата. Основни услови за обезбеђење услуга у кризним ситуацијама обухватају 24-сатно дежурство стручњака обучених за неодложне интервенције, дежурне службе за ургентни смештај (установе и хранитељске породице за ургентни смештај) и услуге СОС телефона;
- укључивање невладиног сектора у пружање услуга социјалне заштите и развој услуга мобилних служби проширене социјалне заштите (пројекат помоћи у кући уз психо-социјалну подршку старима, немоћнима и инвалидима);
- укључивање различитих социјалних актера, у првом реду приватног и невладиног сектора у пружање комерцијализованих и непрофитних услуга социјалне заштите, као и обезбеђење партиципације корисника у доношењу одлука о начину задовољавања њихових потреба;

Социјално категорисани тип становања (станови за трајно расељене, за лица са посебним потребама, сигурне куће, и др.) подразумева побољшање квалитета животних услова посебних категорија становника, који живе на територији општине. Станови за овакве потребе се могу реализовати на основу посебних програма локалне заједнице и републике у свим зонама становања. У складу са принципима одрживог развоја, програм развоја социјалног становања треба организовати и као инструмент за подстицање економског развоја подручја, уз поштовање права сваког грађанина на квалитетно становање.

КУЛТУРА

Очување културног идентитета подручја општине Лапово оствариваће се преко локалних и регионалних програма развоја културе и интегрисаних културно-образовних и других интерсекторских програма. За припрему и остваривање ових програма, неопходна је рехабилитација постојећих установа културе, као и укључивање приватног и непрофитног сектора. Модернизовање и јачање установа оствариваће се укључивањем грађана у формулисање и реализацију програма и пројеката намењених свим добним групама, идентификовању и промоцији традиционалних вредности, заштити културног наслеђа и др.

Општина Лапово је општинском одлуком (број: 020-284/05-I-04) проглашена за „Град музеј железнице“. Простор намењен за лоцирање музеја налази се у градском језгру. Овим се трајно означава допринос железнице развоју Лапова, а такође се стварају предуслови за запошљавање младих људи у делатностима везаним за функционисање овакве институције. Локомотива са вагоном, постављена на почетку Улице краља Петра I, претворена је у изложбени салон испуњен музејским експонатима

Развој установа културе у Лапову биће усмерена на:

- подизање квалитета и опремљености постојећих објеката намењених култури и адаптацију алтернативних и мултифункционалних простора;
- развој нових програма, уз повећање њихове доступности корисницима, посебно младима, затим организовање манифестација и др. Неопходно је и субвенционисање јавног и приватног сектора из републичких фондова и донација, као и укључивање непрофитног сектора у организовање мобилне културне понуде (мобилне библиотеке, представе, креативне радионице, еколошке и хуманитарне активности и сл.);

Од посебног значаја је развој постојећих и нових манифестација, кроз презентацију и афирмацију културног наслеђа и активно укључивање градитељског наслеђа, традиције, народног стваралаштва и културе у циљу очувања идентитета и посебно развоја туризма као интегралне понуде са осталим облицима туризма.

УПРАВА И АДМИНИСТРАЦИЈА

Од државних органа, у Лапову функционишу:

Служба за катастар непокретности, смештена у згради Општинске управе;

Републички фонд за здравствено осигурање, Испостава Лапово и Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање, Испостава Лапово (који се налази у објекту Дома здравља);

Пореска управа, Експозитура Лапово;

Полицијска станица у Лапову;

Царинарница Крагујевац, Царински реферат Лапово.

Од органа локалне управе, заступљени су:

Општинска управа;

ЈП “Нови век”;

ЈКСП “Морава”.

Објекти државних органа и локалне управе задржавају своје постојеће локације. За потребе адекватног функционисања, могуће је у оквиру постојећих комплекса, у складу са потребама, вршити адаптације, реконструкцију и доградњу, у складу са просторним могућностима локације.

Планом су одређене нове локације за перспективни развој објеката јавних намена, у оквиру којих се могу решити и потребе за проширење капацитета државних и локалних органа.

СПОРТ И РЕКРЕАЦИЈА

На подручју Лапова треба и даље развијати мрежу спортско-рекреативних објеката, уз повећање квалитета опремљености. Стратешко опредељење је стварање услова за бављење мосовном рекреацијом, кроз:

- уређење спортског центра са условима за бављење врхунским спортом и рекреацијом;
- формирање терена за мале спортове и дечја игралишта у оквиру стамбених блокова и локалних центара, за околно становништво;

КОМУНАЛНИ СЕРВИСИ

Концепција развоја и организације комуналне инфраструктуре заснива се на изградњи, допуни и трансформацији постојеће мреже и објеката заједничке комуналне потрошње, са посебним фокусом на процес управљања отпадом.

Гробља

Просторним планом се предвиђа задржавање постојећег „Доњекрајско“ и „Горњокрајско“ гробље.

Планирано је уређење и проширење постојећих, према следећим критеријумима:

- логично формирање гравитационих подручја;
- могућност етапне реализације;
- повољни теренски услови: добра експонираност и растреситост, терен треба да буде оцедан са нивоом подземних вода већим од 2,5m од нивоа терена;
- минимално удаљење од изворишта водоснабдевања и водотокова је 500m;
- добра саобраћајна повезаност са гравитационим подручјем;
- могућност прикључивања на мрежу комуналне инфраструктуре;
- могућност обезбеђивања појаса зеленила, уколико је удаљење од насеља, мање од 500m;
- минимална површина за једно гробно место износи 8,0m 2/становнику;
- код уређивања површина за сахрањивање, просечно се рачуна двогробно место;
- просечан коефицијент неравномерног искоришћења локације је 1,25;

Сахрањивање животиња, третман анималног отпада

У складу са савременим европским теоријама да је сахрањивање угинулих животиња и њихових остатака небезбедно, локација за безбедно укљањање анималног отпада се не предвиђа. Као меру безбедног уклањања анималног отпада неопходно је планирати изградњу прихватне станице, где ће се вршити прихват отпада и одакле ће се, специјалним возилима, превозити до регионалног центра за прераду и спаљивање који се налази у Ћуприји.

Одређивање трајне локације за ову намену, део је стратегије националног и регионалног планирања и уређења простора, уз основну смерницу да се локације дефинишу ван насељених места.

Пијаце

Формирање нових зелених пијаца планирано је у оквиру локалних центара.

Сточна и кванташка пијаца планиране су у оквиру вишенаменске комуналне зоне поред аутопута.

Ветеринарске станице

Ветеринарска станица је планирана у комплексу сточне пијаце.

Извориште водоснабдевања

Постојеће извориште водоснабдевања „Гаревина“ лоцирано је на око 2 km од центра насеља, на алувијалној равни, на левој обали реке Велике Мораве, на потезу северно од реке Лепенице. Приоритетна активност је спровођење санитарне заштите, у складу са Елаборатом о зонама санитарне заштите изворишта „Гаревина“ за водоснабдевање Лапова (Институт за водопривреду „Јарослав Черни“ Београд – 2009.), чиме ће се минимизирати рањивост овог изворишта, у смислу продора загађења, од стране потенцијалних загађивача. На изворишту је предвиђена:

изградња постројења за припрему воде (ППВ), капацитета 2x35l/s, с тим што, уколико се оствари могућност повезивања лаповског водоводног система на крагујевачки моравски систем, довођењем додатних количина сирове воде са изворишта “Брзан”, ППВ треба проширити за још око 35l/s;

изградња црпних станица и нових бунара.

Постројење за пречишћавање отпадних вода (ППОВ) планирано је низводно од насеља.

Депоновање смећа

Регионална депонија у Лапову изграђена је финансијским средствима приватног партнера, компаније A.S.A Eko. Остале локалне самоуправе које, осим Лапова, чине регионални центар за управљање отпадом су: Велика Плана, Смедеревска Паланка, Рача, Деспотовац, Баточина и Свилајнац, са око 179.013 становника (2002. године) и око 37.700 t/год. (количина отпада). На локацији депоније врши се одлагање комуналног (неопасног) отпада.
Локација регионалне депоније је плански обрађена кроз донети План детаљне регулације комунално санитарне депоније "Врбак" у Лапову („Службени гласник општине Лапово", број 6/07), који остаје на снази.
Остали комунални објекти припадају објектима водопривредне (црпне станице, резервоари) и енергетске инфраструктуре (комплекс ТС 110/35kV, ТС 35/10kV, трафостанице 10/0,4kV, ГМРС/МРС и слично).
Структурна и комунална опремљеност територије насеља треба да буде квалитетна да би на целом подручју, без обзира на концентрацију насељавања и рада у појединим деловима територије, пружила потребне саобраћајне везе, комуналну опремљеност, минималну опремљеност објектима јавних служби и сл.

2.4 ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ И ДИСТРИБУЦИЈА ПРИВРЕДНИХ ДЕЛАТНОСТИ

Структуру привреде у Лапову чине пољопривреда, индустрија, трговина, туризам и услужне делатности.
Проблеми који су пратили пословање привреде у последњих двадесетак година и споре и неодлучне транзиционе промене успорили су развој привреде општине, што се манифестовало падом друштвеног производа, растом незапослености, високом задуженошћу привреде, технолошким заостајањем, губитком тржишта и др.
Општина Лапово располаже значајним и квалитетним развојним потенцијалима, и њиховим активирањем и ефикасним коришћењем могуће је остварити бржи и квалитетнији економски и социјални развој.
Основни праваци развоја:
Унапређење функционалности ефективности и ефикасности рада локалне управе у циљу стварања локалне управе оријентисане ка привреди:
дефинисање јасних процедура за обављање посла;
умрежавање функција економског развоја у националне и интернационалне мреже економског развоја;
Развој инфраструктурних система у функцији развоја привреде:
подршка инвестицијама у инфраструктурне системе и системе за заштиту животне средине;
унапређење система и процеса правне регулативе у области развоја инфраструктуре;
плански приступ инфраструктурном развоју;
Развој инфраструктурних система у функцији развоја привреде:
подршка инвестицијама у инфраструктурне системе и системе за заштиту животне средине;
унапређење система и процеса правне регулативе у области развоја инфраструктуре;
плански приступ инфраструктурном развоју;
Привлачење директних инвестиција:
обимом и структуром инвестиција решавају се основна питања привредног развоја као што су структура производње, правци ширења и динамика развоја појединих сектора привреде, технички и органски састав основних производних фондова, терцијарни размештај производних снага и њихов раст (повећати обим инвестиција, ефикасност и осмислити адекватну структуру која даје најбоље резултате);
привлачење директних, како гринфилд, тако и браунфилд;
Усмеравање развоја људских ресурса према потребама тржишта рада и циљних извозних сегмената привреде:

подршка развоју нових знања и вештина;
дефинисање развојних планова запошљавања и активних мера;
партнерски приступ у циљу повећања могућности за запошљавање (програми);
Привредни развој општине Лапово заснива се на:

- јачању извозне оријентације привреде, посебно индустријских грана;
- подизању квалитета сектора услуга (транспорт, туризам и комплементарне услуге и др.);
- даљем интензивном развоју сектора малих и средњих предузећа (МСП), уз јачање њиховог међусобног повезивања, као основног генератора раста конкурентности и запошљавања;
- повећању транспарентности пословања и побољшању инвестиционе климе
- улагање у систем образовања који ће одговорити потребама привреде.

2.4.1 РАЗВОЈ ПОЉОПРИВРЕДЕ

Општи дугорочни циљ развоја пољопривреде је успостсвљање конкуретног и тржишно орјентисаног пољопривредног сектора заснованог на интензивној пољопривредној производњи, природним ресурсима подручја, новим технологијама и усклађености са тражњом тржишта али и високим еколошким стандардима. Тиме би се афирмисало сеоско подручје и постепено побољшао стандард живота на селу, што треба да подржи одговарајућа аграрна политика, финансијска средства и правни оквир.
Остваривање производног и економског напретка у овом сектору зависи данас, у првом реду, од развоја инфраструктуре у руралном подручју, набавке савремене пољопривредне механизације, искоришћавања локално хетерогених погодности за производњу квалитетних прехрамбених производа. Даљи развој локалних погона за прераду, дораду и складиштење пољопривредних сировина заснива се на побољшању квалитета, истраживању тржишта и значајном повећању конкурентности, улагању у промоцију и пласман производа, уз истовремено унапређивање организације сировинске основе укрупњавањем, односно груписањем примарних произвођача.
У складу са Стратегијом развоја пољопривреде Србије, на подручју општине Лапово је потребно синхронизовано предузимање активности на:
управљању земљиштем ради побољшања стања животне средине и природних предела, применом одговарајућих агроеколошких мера, које су компатибилне мерама заштите и унапређења шума;
повећању тржишне конкурентности пољопривредне производње, мерама усмереним на укрупњавање и модернизацију пољопривредних газдинстава, унапређење људског потенцијала и других ресурсних, структурних, социоекономских и техничко-технолошких услова развоја аграрног сектора, укључујући искоришћавање локалних погодности за производњу хране посебних одлика квалитета;
Техничко-технолошко унапређивање пољопривредне производње заснива се на строгом вођењу рачуна о еколошком прагу способности земљишта и других елемената биосфере за неутралисање штетног утицаја појединих инпута на стање животне средине и живог света, при чему је потребна подршка:
повећању нивоа техничке опремљености земљишта и људског рада: заменом амортизованог тракторског парка; увођењем подстицаја за набавку прикључних машина и специјализоване опреме;
изради пројектне документације за развој сточарске производње, у првом реду у пашњачком систему, напоредо са обезбеђивањем квалитетне ветеринарске заштите, побољшањем услова стајског смештаја и исхране стоке током целе године, укључујући и опремање газдинстава машинама и уређајима који олакшавају рад у сточарској производњи и дозвољавају њено унапређивање, у складу са савременим хигијенским и еколошким стандардина; и
потпунијем искоришћавању локалних погодности за развој органског и/или интегралног система ратарско.повртарске, воћарске, виноградарске и сточарске производње,

сакупљања и плантажног гајења лековитог и ароматичног биља, шумских плодова и сл., напоредо с предузимањем активности за сертификацију ових производа и њихових прерађевина;
Побољшање квалитета пољопривредно-прехрамбених производа и постизање хигијенско-здравствених безбедоносних стандарда условљено је у пресудној мери резултатима оствареним у доменима организационог и техничко-технолошког унапређивања аграрног сектора.
При томе се морају уважити и следећи захтеви:
дефинисање технолошких и других стандарда за добијање и очување препознатљиве робне марке, односно заштићеног имена порекла из еколошки и историјски посебно вредних делова општинског подручја;
успостављање строге контроле примене и складиштења минералних ђубрива, средстава за заштиту биља, стајњака и осоке, као и еколошки безбедног одстрањивања/уништавања амбалаже од агрохемикалија и других отпадних материјала из пољопривредних газдинстава, односно предузећа која се баве производњом и прерадом пољопривредно-прехрамбених производа;
пољопривредне произвођаче и друге субјекте аграрног сектора општине треба оспособити за брзо укључивање у општи систем контроле квалитета у свим фазама производње, прераде и промета пољопривредно-прехрамбених производа, који се успоставља у Републици Србији, у складу са нормативима и критеријумима ЕУ.
Приоритете остварити кроз следеће пројекте:
обука пољопривредника у области ратарства, сточарства, воћарства, о значају удруживања, агроекономије, прераде и производње и едукација становништва о органској производњи у повртарству;
повећање броја регистрованих пољопривредних газдинстава;
подршка набавци савремене опреме за наводњавање;
заштита производа са географским пореклом и формирање брендова
формирање задруга и струковних удружења пољопривредних произвођача (Активирање удружења воћара, формирање удружења одгајивача крава)
доношење планских докумената из области пољопривреде у складу са обавезујућом законском регулативом (доношење програма заштите, уређења и коришћења пољопривредног земљишта, израда студије изводљивости комасације земљишта
унапређење примарне производње (хемијско педолошка анализа земљишта у области воћарства;
формирање складишта и прерадно-производних капацитета (формирање откупних станица, хладњача, капацитета за прераду воћа – дестилерија);
Према ограничењима и потенцијалима за развој пољопривреде долинско брежуљкасти предели предиспонирани су за интензивну пољопривреду, посебно повртарство и ратарство а цело подручје за воћарство и сточарство.
Развоју пољопривреде се даје важнија улога и кроз пратећу прехрамбену индустрију и то као:
а) прехрамбена индустрија с вишим степеном финализације (нпр. производња смрзнуте хране и сл.);
б) прерада производа кроз мала породична газдинства (производња и прерада меса, млека, воћа, поврћа, брашна);
У складу с тим, посебна подршка се даје иницијативама за изградњу пољопривредних објеката за прераду, сушење, замрзавање, складиштење итд.
Нарочиту подршку заслужује преусмеравање на органску производњу ради задовољавања потреба урбаног становништва и локалне туристичке тражње.
Земљиште које задовољава стандарде за гајење органских производа не сме да буде оптерећено тешким металима, пестицидима, ни осталим минералним ђубривима, нити да буде закишељено.

2.4.2. РАЗВОЈ ШУМАРСТВА И ЛОВНЕ ПРИВРЕДЕ

У одрживом газдовању шумама приоритет ће имати пошумљавање земљиште, умерено и правилно уређивање шумских комплекса и коришћење шумских производа на подручју општине (прикупљање шумских плодова, купина и сл.).
Развој шумраства базирати на:
- искоришћавању стварног потенцијала шумског фонда;
- успостављању повољне ресурсне ренте;
- развоју енергетске ефикасности општине, кроз комерцијално коришћење дрвне биомасе за производњу енергије;

Унапређење развоја шумарства заснивање се на:
- побољшању стања шума у приватним поседима уз повећање запреминског прираста приватних шума, у циљу бољег искоришћавања потенцијала шумског фонда;
- повећањем приступачности шума и шумских комплекса (изградњом некатегорисаних и шумских путева;
- обезбеђивању средстава за развој шумарства из страних и домаћих фондова и директних инвестиција (развој шумарства је један од приоритета ЕУ);

У Лапову постоји једно ловачко удружење „Лапово“. Ово друштво газдује ловиштем „Врбак“ и покрива територију целе општине Лапово, укупно 5.522ha. Ловна подручја су концентрисана минимум 200 метара од насељеног дела и не обухватају насеља, гробља, јавне путеве. Лов ће задржати основну функцију узгоја, заштите и коришћења гајених врста крупне и ситне дивљачи, а основни план развоја ловства и риболова је следећи:
опремање ловишта потребним ловним, ловно- техничким и ловно-производним објектима;
изградња ловних објеката за смештај потенцијалних гостију;
коришћење дивљачи кроз ловни туризам и рекреативну активност- допуниту постојећу туристичку понуду приказивањем ловних потенцијала подручја;
сарадња са корисницима суседних ловишта;
праћење и усмеравање динамике развоја популације дивљачи;
обезбеђивање мира у ловишту (усклађивањем ловне и осталих делатности у ловишту);
очувањем диверзитета дивљачи у целини;

Развој риболова је у спортско рекреативне сврхе, и укључивање у туристичку понуду. Подручја за риболов су реке: Морава, Лепеница и Рача. Највише су застпљене: бела риба, шаран, сом и смуђ.

2.4.3 РАЗВОЈ ИНДУСТРИЈЕ И МСП

Основни циљ развоја индустрије је унапређење гранске и територијалне структуре уз потпуније коришћење потенцијала и равномернији размештај у складу са концепцијом одрживог развоја, усмерено ка јачању конкурентске способности.
Решавање дугорочних проблема индустрије кроз процес њеног реструктурирања и јачања њене тржишне конкуретности изискује дефинисање нове стратегије развоја на одрживим и исплативим основама, засноване на повећању запослености, прогресу, расту извоза и супституцији увоза.
ревитализација и модернизација постојећих и изградња нових производних капацитета;
преструктурирање производње према тржишним условима ;
рационализација потрошње енергије уз смањивање трошкова по јединици производа;
развој малих и средњих предузећа, са одрживим програмима, конкуретним и орјентисаним на извоз, флексибилних у прилагођавању тржишним захтевима;
примена мера и инструмената за привлачење конкуретних и исплативих индустријских активности и страног капитала који би се улагао у конкретне индустријске програме;
усаглашен и усклађен индустријски развој са политиком животне средине, социјалним и другим политикама, уз повећање запослености и животног стандарда;

Усмеравање размештаја индустрије и МСП на подручју општине заснивање се на следећем:

рационалније, ефикасније и еколошки прихватљиво коришћење грађевинског земљишта у постојећим индустријским зонама и локалитетима (повећање степена искоришћености активираних зона, комплекса и/или локалитета уз подизање квалитета инфраструктурне опремљености и спровођење мера заштите животне средине) ;
децентрализација привредног развоја формирањем нових зона, комплекса и локалитета задовољавајуће опремљености техничком инфраструктуром за смештај МСП у складу са локационо-развојним потенцијалом простора, и интересима локалне заједнице (подстицање развоја иницираних и/или формирања нових комплекса/локалитета, у зонама и у насељима која имају интерес и услове за развој предузетништва, посебно у центрима на сеоском подручју- носиоцима децентрализованог развоја општине);
лоцирање микро-бизниса и породичних фирми у сеоским насељима одређивањем типа и обима производње и пружања услуга;
израда студије испитивања простора територије општине за развој гринфилд и браунфилд инвестиција;
израда студије изводљивости и исплативости реализације конкретних браунфилд и гринфилд локација;
израда техничко инвестиционе документације комуналног опремања и уређења конкретних гринфилд и браунфилд локација;
извођење радова комуналног опремања и уређења конкретних гринфилд и браунфилд локација;
Окосницу просторне структуре привреде чине постојеће радне зоне као и локације и поједини центри насеља који имају потенцијалне услове (инфраструктура, земљиште, објекте, сировине и тржиште) уз усаглашавање са условима заштите свих ресурса подручја.

ПРОСТОРНА ДИСТРИБУЦИЈА РАДНИХ ЗОНА

НАМЕНА	ЛОКАЦИЈА	НАЗИВ	Површина
Индус. зона – радна зона I	Лева страна аутопута Ниш-Београд до Насељског центра	„Kronospan“	155ha
Индус.зона – радна зона II	Лева страна аутопута Ниш-Београд од центра ка северу		120ha
Индус. зона – радна зона III	Десна страна аутопута Ниш-Београд (око петље Лапово и пута за Свилајнац	Радне и комуналне зоне	297ha
МСП	Зона становања и центара		-
УКУПНО			572 ha

Основна правила за издвајање локалитета за смештај индустрије и малих и средњих предузећа јесу:
мала и средња предузећа и остале привредне делатности првенствено се лоцирају у већ активираним или иницираним привредно - индустријским зонама /комплексима/локалитетима и користе постојећи грађевински фонд, уз могућност његове адаптације и реконструкције;
размештај, организација и уређење привредних зона, комплекса и локалитета усклађује се с планираним развојем саобраћајних и других инфраструктурних објеката и коридора;
нове зоне/комплекси/локалитети за смештај МСП се формирају на просторима мање повољним за пољопривреду, изван површина шумског земљишта и потенцијалних туристичких простора и локалитета, водећи рачуна о ограничењима режима заштите простора, (зонама заштите изворишта водоснабдевања, заштићених природних и културних добара); са: повољним просторно-развојним условима за смештај МСП (у погледу услова за изградњу, расположиве радне снаге, спровођења мера заштите окружења); и основним активностима базираним на локалним развојним потенцијалима (нарочито кроз више фазе прераде пољопривредних производа);

зоне/комплекси/локалитети с привредним активностима одвајају се заштитим зеленилом у контактном појасу са стамбеним и другим целинама, ради ублажавања њиховог утицаја на окружење и животну средину;
обезбеђује се једновремено функционално и технолошко усавршавање производње и унапређивање инфраструктурне опремљености зоне / комплекса / локалитета (посебно третмана и евакуације отпадних технолошких вода и чврстог отпада из производног процеса);
примењују се мере заштите на животну средину – потребна процена о потреби израде процена утицаја на животну средину;
могуће је фазно привођење намени иницираних и нових зона и комплекса, уз обезбеђење одговарајућег нивоа инфраструктурне опремљености сваке фазе у складу с правилима изградње и уређења простора.

2.5 ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ ТУРИЗМА, ОРГАНИЗАЦИЈА И УРЕЂЕЊЕ ТУРИСТИЧКИХ И РЕКРЕАТИВНИХ ПРОСТОРА

Предности подручја општине Лапово за развој туризма, заснивају се на саобраћајној доступности, очуваној животној средини, природним и пејзажним вредности предела и културном наслеђу. Коришћење ових потенцијала захтева развој квалитетних и одрживих туристичких производа, усаглашених са заштитом природних и културних вредности и ресурса, организацију и контролу квалитета пружања туристичких услуга и повезивање са понудом окружења.

На територији Лапова постоји један Информативни центар са водичком службом, одговоран за израду туристичког пропагандног материјала: проспеката, разгледница и монографија;
План унапређење и развоја туризма подразумева:
структурно и квалитативно трансформисање и прилагођавање туристичке понуде променљивим захтевима тражње (развој туризма високог квалитета, повећањем стандарда и повећањем капацитета основног туристичког смештаја);
укључивање у савремене токове домаћег и међународног туристичког тржишта;
сарадња са туристичким агенцијама суседних општина и са Регионалном туристичком организацијом;
постизање нивоа укупне организованости и ефикасности управљања развојем у туризму;
израда Стратегије развоја туризма општине Лапово;
подизање нивоа квалитета услуга Туристичких организације Лапова уз материјално и кадровско јачање и увођење стандарда квалитета (сертификат),
оснивање и изградња туристичко-информативног центра;
активирање природних ресурса попут речних токова, као и геотермалног потенцијала, верификованог кроз истраживања у зони захвата плана која су спроведена у претходном периоду;
развој спортско-рекреативног туризма (спортске манифестације, спортски риболов, бициклизам излетничке и пешачке стазе);
развој излетничко-школског туризма (међународни кампус уметности и спорта) са стазама излетничким пунктовима, наставом у природи...;
развој културно-верског туризма (објекти културног наслеђа, традиције, манифестације, фестивали. изложбе, фолклор и др.);
развој ловног и риболовног туризма - инфраструктурно опремање ловишта, опремање ловнотехничким објектима, реконструкција ловачких домова и изградња која подразумева и специјалне понуде (кућице за псе, изнајмљивање опреме);
план мреже стаза за рекреацију систем повезаних стаза, пешачких, бициклистичких, излетничких;
обавезно оживљавање пејзажа уз реку, адекватним озелењавањем са додатном заштитном функцијом, уз могућност увођења елемената активне и пасивне рекреације уз реку Велику

Мораву; коришћење свих предности и погодности овог простора за туристичке садржаје у границама дозвољених активности према Закону о водама и условима надлежне водопривредне институције;
остварити везе са туристичким пунктовима и комплексима, уређење простора на пропланцима – одморишта, видиковци, излетнички пунктови, туристички комплекси;
квалитативна реконструкција, изградња, опремање и проширење смештајних капацитета, уз повећање категоризације према следећим смерницама:
квалитативна и квантитативна реконструкција постојећег мотела «Кошута»;
изградња додатних капацитета у западном делу територије општине: (туристички комплекс у оквиру еколошке зоне, заснован на коришћењу природних потенцијала општине са смештајним капацитетима);
изградња одмаралишта, извиђачко-ферijалног-планинарског дома и сл;
Садржаји туристичке понуде у простору обухватиће туристичка места, комплексе и пунктове, као и објекте у склопу посебне туристичке инфраструктуре (излетничке и шумске стазе, спортски терени и др.).

Транзитни туризам - подручјем плана пролазе значајни путни правци као и национални друмски правац коридор X који је део мреже транзитних туристичких праваца и у овој зони се предвиђа реконструкција и доградња постојећих објеката.
Најзначајнији простори места и комплекси са потенцијалима за развој туризма су:
простор градског центра Лапово (Улица краља Петра I) – Дом културе (културне и друге манифестације)- културолошки туризам ;
западни део планског обухвата такозвана еколошка зона, планирана је за туристичке пунктове: излетишта, шумске стазе и туристички комплекс са смештајним капацитетима (бунгалови), спортским садржајима, зеленим површинама и другима пратећим туристичким садржајима, површине око 38,00 ha – еко и етно туризам
контактна зона Коридора 10, Државног пута Лапово-Баточина-Крагујевац и планираног аутопута „Вожд Карађорђе“ и пловни туристички правац током Велике Мораве - транзитни туризам ;
уређено приобаље Велике Мораве, са плажом, пешачким, бициклистичким и трим стазама, зеленилом и другим одговарајућим пратећим садржајима према водопривредним условима – спортски туризам; изградња објеката високоградње могућа је изван брањеног појаса, на прописаном одстојању од насипа уз израду одговарајућег урбанистичког плана.
Туристичке манифестације
Међународна изложба уметника железничара Србије – манифестација први пут одржана 2007. године под називом Дуж пруге. Одржава се током септембра и октобра месеца. Потребно је да се обезбеде средства да поменута манифестација прерасте у традиционалну изложбу уметника и железничара.
Дан Моравских шареница – манифестација која представља изложбу експоната и етно-производа ручне израде. Организацијом ове манифестације, већ 11 година, бави се удружење жена Моравске шаренице. Манифестација је регионалног карактера, осмишљена тако да поред наведених изложби, обухвати и размену искуства са гостујућим удружењима сличне оријентације. Поменуту манифестацију просечно посети 800-1000 гостију.
израдити програм очувања традиције народних обичаја, народне кухиње и народног стваралаштва кроз унапређење постојећих манифестација;
Смештајни капацитети

Општина Лапово оскудева у објектима намењеним смештају туриста. Најзначајнији објекат намењени смештају је Капија Шумадије. Стари Мотел Кошута није у функцији.

Ресторан са преноћиштем Капија Шумадије налази се између Државног пута IБ реда бр. 24 и реке Лепенице у непосредној близини петље „Баточина“. У току је израда планске и техничке документације за реконструкцију ове петље, па су могуће измене и локације овог ресторана.
На простору еколошке зоне у западном делу територије, планирано је формирање јединственог туристичког комплекса са разноврсним садржајима јавне и остале намене,

као што су: спортско рекреативне површине и објекти (базени, аква парк, спортски терени, дечја игралишта, мини-голф терена, шетне стазе, парковске површине и скверови, клизалишта и санкалишта за коришћење у зимском периоду), објекти и површине за културне манифестације (етно музеј, амфитеатар), затим смештајни капацитети, угоститељске и друге услуге (апартмани, хотели, ресторани, кафе-барови), постојећа и нова сеоска домаћинства и викенд куће у којима је могуће развијати различите програме туристичке понуде: смештај, производња здраве хране, угоститељство, активна и пасивна рекреација. На ширем простору еколошке зоне предвиђено је уређење парк – шуме са спортско-рекреативним садржајима, која се уређује и опрема у циљу побољшања микроклиматских услова и рекреације корисника. Препоручује се да стазе за спортску рекреацију и дечја игралишта буду од природних материјала, а игралишта за различите спортове на подлози од траве. Источно и јужно од овог простора, надовезују се комплекси парк-шуме, у оквиру које се могу градити и објекти обновљивих извора енергије (соларне електране, електране које користе биомасу и слично).

2.6 ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ САОБРАЋАЈА И ИНФРАСТРУКТУРНИХ СИСТЕМА И ПОВЕЗИВАЊЕ СА РЕГИОНАЛНИМ ИНФРАСТРУКТУРНИМ МРЕЖАМА

2.6.1 САОБРАЋАЈНА ИНФРАСТРУКТУРА

Просторни развој саобраћајне инфраструктуре на подручју општине Лапово базиран је на унапређењу нивоа услуга и безбедности на постојећој мрежи друмског, железничког и осталих видова саобраћаја (водног, комбинованог транспорта...). У том смислу планира се реконструкција, модернизација и доградња приоритетних деоница која ће допринети бољој приступачности и повезивању простора општине као и стварању предуслова за развој привреде и подизање стандарда становништва као и резервација простора за потенцијалне коридоре путних, водних и железничких саобраћајних система.

Друмска инфраструктура

Развој инфраструктуре друмског саобраћаја заснива се на унапређењу државних путева I и II реда као и на модернизацији, реконструкцији и доградњи општинских путева и изградњи нових саобраћајница.

Мрежа државних путева задржава постојећи положај и функцију као основни носилац транзитног и изворног циљног саобраћаја.

У границама плана државни пут IA реда A1 државна граница са Мађарском (гранични прелаз Хоргош)-Нови Сад-Београд-Ниш-Врање-државна граница са Северном Македонијом (гранични прелаз Прешево) пружа се од стационаже 306km+411m до стационаже 315km+128m, између чворова „Марковац“ бр.138 и „Јагодина“ бр. 141.

У наредном периоду планирана је реконструкција петљи „Лапово“ и „Баточина“ као и реконструкција и доградња државних путева у зони петље „Баточина“.

У северном делу планског подручја планирана је брза саобраћајница "Карађорђе" на правцу Лазаревац-Аранђеловац-Топола-Рача-Свилајнац-Деспотовац-Бор као и петља на позицији укрштања са државним путем IA реда A1. Изградња брзе саобраћајнице на овој позицији омогућила би недостајуће квалитетно међуопштинско и међурегионално повезивање по правцу запад-исток.

Траса државног пута IIA реда 158 на подручју Лапова поклапа се са трасом ул. Карађорђеве и простире се дуж насеља по правцу север-југ у дужини од око 8,7 km, представљајући на локалном нивоу најважнију насељску саобраћајницу.

Општински путеви на подручју Лапова поклапају се у највећој мери са улазно-излазним правцима, при чему се овим путевима углавном остварују везе са суседним општинама и везе планираних радних зона са уличном мрежом и државним путевима.

Најважнији радијални улични правци задржавају постојећи положај и функцију основних улазно-излазних праваца.

По правцу ул. Вука Караџића на позицији укрштања са железничком пругом планирано је денивелисано укрштање – надвожњак.
На деоници државног пута IA реда између петљи „Лапово“ и „Баточина“ обострано, паралелно уз аутопут планиране су саобраћајнице, првенствено са циљем повезивања радних зона.
Западно од државног пута IIA реда 158, на деоници између стационажа 45km+528m и 50km+034m, планирана је обилазна саобраћајница као јача сабирница у овом делу насеља.
Унутар постојеће петље „Баточина“ постоји база за одржавање аутопута “Лапово” у функцији одржавања дела аутопута од петље „Велика Плана“ до петље "Ћуприја". База има основну улогу сервисирања свих потребних радова зимског и летњег одржавања пута.
Планирано је измештање постојеће базе на супротну страну аутопута (у току је израда Плана детаљне регулације за реконструкцију и изградњу уклапања брзе саобраћајнице I Б реда бр. 24 Баточина-Крагујевац на аутопут Е-75 и петље „Баточина“ на територији општина Лапово и Баточина).
На позицији јужно од петље „Баточина“ планирана је изградња два ТИР центра, обострано, на стационажама 314km+871m (са леве стране у смеру пораста стационаже) и на стационажи 315km+070m (са десне стране). Основна функција ТИР центра је смештај и сервисирање теретних возила.
Укрштања главних насељских саобраћајница и железничких пруга планирана су као денивелисана.
Аутобуска станица у Лапову задржава постојећу локацију као повољну, јер се налази у непосредној близини централне зоне и основних улазно-излазних праваца. Основна функција станице остаје непромењена (путнички терминал за приградски и међуградски саобраћај).
На државним путевима I реда приоритет представља појачано одржавање, рехабилитација и реконструкција путева и раскрсница као и петљи на државном путу I А реда.
За државни пут II реда у границама просторног плана неопходно је проширење коловоза, изградња недостајућих саобраћајних површина за пешачки саобраћај, комплетирање објеката за прихватање и каналисање атмосферских вода, побољшање елемената хоризонталних и вертикалних кривина и др.
На општинским путевима, који се поклапају са уличним правцима, елементи попречног профила у значајној мери одступају од захтева савременог саобраћаја, што и поред малог саобраћајног оптерећења има негативне последице за безбедност и проточност саобраћаја.
Генерално посматрано на комплетној путној мрежи у планском периоду неопходно је изградити недостајуће површине у попречним профилима путева и прилагодити елементе пута захтевима савременог саобраћаја обзиром да су примењени технички елементи на значајном делу мреже неодговарајући. Због недостатка финансијских средстава и опреме одржавање јавних путева у протеклом периоду било је у смањеном обиму, што је такође утицало на квалитет путне мреже.
Железничка инфраструктура
На подручју плана налази се деоница магистралне двоколосечне електрифициране железничке пруге: Београд Центар – Распутница „Г“ – Раковица - Младеновац – Лапово - Ниш – Прешево – државна граница - (Табановце) у дужини од око 9 km и деоница магистралне једноколосечне неелектрифициране железничке пруге: Лапово – Крагујевац - Краљево – Лешак – Косово Поље - Ђенерал Јанковић – државна граница – (Волково), у дужини од око 1 km.
У области железничког саобраћаја планирана је реконструкција , изградња и модернизација пруге Београд – Младеновац – Лапово – Ниш – Прешево – граница Македоније, у двоколосечну пругу високих перформанси за мешовити (путнички и теретни) саобраћај и комбиновани транспорт са циљем повећања нивоа услуге и брзине железничког саобраћаја.

На постојећој магистралној прузи предвиђена је изградња путничке пасареле на стационажи км 106+320 у станици "Лапово – варош", односно у централној зони Лапова у продужетку улице Његошеве.
Такође, планирана је реконструкција и модернизација једноколосечне пруге Лапово – Краљево – Ђенерал Јанковић – граница Македоније уз изградњу другог колосека на деоници Лапово-Крагујевац-Краљево.
На значајнијим попречним везама између источног и западног дела Лапова планирана су денивелисана укрштања друмских саобраћајница са железничком пругом Београд-Ниш као и на позицији укрштања државног пута II Б реда 158 са планираном двоколосечном пругом Лапово-Крагујевац-Краљево.
До израде и усвајања одговарајуће планске и пројектне документације железничка инфраструктура задржава се у постојећим коридорима.
Инфраструктура за водни саобраћај
Када је у питању саобраћајна инфраструктура водног саобраћаја Општина Лапово ускладиће своје програме са развојним програмима Републике Србије.
Инфраструктура за ваздушни саобраћај

У погледу ваздушног саобраћаја на планском подручју не планира се изградња аеродрома тако да ће се захтеви за овим видом саобраћаја реализовати преко регионалног аеродрома Лађевци и мреже мањих аеродрома у непосредном окружењу према просторном плану Републике Србије.

2.6.2 ВОДОПРИВРЕДНА ИНФРАСТРУКТУРА

Водоснабдевање
Стратегијом управљама водама општина Лапово припада Ибарско - шумадијском регионалном систему. По питању висококвалитетних вода. у ближој будућности оријентисана је на подземне воде и воде из акумулације "Гружа" (општина Кнић), док је у даљој будућности планирано коришћење и вода из система Лопатница - Сгуденица. .
Општипа Лапово греба да обезбеди и по квантитету и по квалитету потребне количине воде из сопствених локалних изворишта за задовољење потреба конзумног подручја уз рационално и контролисано коришћење вода постојећег изворишга "Гаревина" до момента стварања услова за прикључење на Ибарско - шумадијски регионални систем (у ближој перспективи: извориште "Брзан" и воде са акумулаиије "Гружа", а у даљој перспективи и воде Лонатнице и Студенице).
Постојећа изворишта водоснабдевања, уз прикључење на моравски водоводни систем, могу да обезбеде потребну количину воде.
Због незадовољавајућег квалитета воде за пиће неопходно је изградити постројење за припрему воде за пиће.
У оквиру дистрибутивног система планира се изградња нових магистралних цевовода у дужини око 46km, као и проширење капацитета постојећих резервоара. Резервоар Р3 повећаће капацитет за 500m3, резервоар Р4 повећаће капацитет за 2.000 м3. Због проширења насеља, увешће се још једна висинска зона, са котама потрошача изнад 135mnm, у којој ће се изградити резервоар Р5 запремине 500m3.
У оквиру индустријских комплекса потребе за технолошком водом могу се решавати самостално, захватањем воде из Велике Мораве или копањем бунара у комплексу.

За сва изворишта водоснабдевања, као и објекте дистрибутивног система спровести мере санитарне заштите дефинисане Правилником о начину одређивања и одржавања зона санитарне заштите изворишта водоснабдевања (Сл. Гласник РС бр. 92/2008) и Елаборатом о зонама санитарне заштите изворишта „Гаревина" за водоснабдевање Лапова, (Институт за водопривреду „Јарослав Черни" Београд, јун 2009.год.).
Одвођење отпадних вода

Канализација насеља је конципирана по сепаратном систему и тако ће се и даље развијати. Да би се прикупиле санитарне отпадне воде потребно је изградити око 41 km фекалних колектора и девет црпних станица. Све отпадне воде ће се колекторима одвести до планираног постројења за пречишћавање отпадних вода, капацитета 2x15.000 ЕС, које ће се лоцирати на левој обали Велике Мораве .

Технолошке отпадне воде треба претходно обрадити у комплексу предузећа пре упуштања у фекалну канализацију.

За одвођење атмосферских отпадних вода планирана је даља изградња система атмосферске канализације у дужини око 10 km.

Регулација водотокова

Најзначајнији водоток је река Велика Морава. Реке Велика Морава, Лепеница и Рача су воде I реда ("Сл. гласник РС" бр.83/10). Остали водогоци: Казански, Липарски и Грабовачки погок у обухвату Просторног плана, су водогоци II реда.

У наредном периоду предвиђа се наставак уређења водотокова на подручју обухваћеном планом са усвојеним критеријумом заштите.

Пошто се у низијском делу планира изградња индустријских комплекса, постројења за пречишћавање отпадних вода, постројења за припрему воде за пиће и депоније неопходно је повећати степен заштите од поплава надвишењем насипа поред река Велике Мораве, Раче и Лепенице. Потребно је регулисати Липарски поток у дужини око 2,8km, Казански поток у дужини око 6,5km и Грабовачки поток у дужини око 0,5km.

У прегходном периоду, била је предвиђена изградња акумулација на Липарском и Казанском потоку. са основном наменом - за трансформацију поплавпог таласа. На основу података из "Истраживаља н анализе за заштиту ггриобаља старе Лепенице", чији је обрађивач Инсгигут "Јарослав Черни". одустало се од изградње мини акумулација, а у равничарском делу терена предвиђена је изгралња регулације наведених потока.

На целој територији општине треба применити интегрално уређење бујичних сливова са антиерозионим радовима.

Прва фаза решења уређења потока и заштите Лапова од поплава обухвата чишћење и уређење корита Казанског и Липарског потока, реконструкцију или елиминацију пропуста са екстремно малим пропусним капацитетом и локалну заштиту од поплава, изградњом вертикалних зидова у непосредној близини постојећих обала минор корита. Грабовачки погок протиче кроз пољопривредно земљиште и не угрожава град Лапово, тако да није предвиђена приоритетна регулација овог потока, већ су радови предвиђени након регулације Казанског и Липарског потока који протичу кроз Лапово.

У коначној фази, на Липарском и Казанском потоку, у циљу одбране од поплава, планирана је изградња две вишенаменске микроакумулације. Графички је приказано земљиште у оквиру кога ће се, хидролошким истраживањем утврдити обухват ретензија.

2.6.3 ТЕРМОЕНЕРГЕТСКА ИНФРАСТРУКТУРА

Просторним планом општине Лапово планира се дугорочна концепција развоја даљинскетермоенергетске инфраструктуре (гасификација). Са аспекта коришћења енергетских извора и енергетске инфраструктуре, утврђују се следећи плански циљеви:
изградња разводне и дистрибутивне гасоводне мреже,
функционално коришћење и штедња необновљивих ресурса и штедња произведене енергије; стимулисање примене нових технологија производње енергије, нарочито оних које доприносе рационалном коришћењу, штедњи енергије и заштити животне средине, као и коришћење обновљивих извора енергије.

Постојеће стање представља систем индивидуалног и јавног коришћења течних и чврстих енергената попут: угља, течног горива и електричне енергије. Топлотна енергија за грејање објеката у захвату плана, као и за технолошке потребе, обезбеђиваће се из система дистрибуције природног гаса. У захвату плана дуж аутопута постоји Магистрални гасовод МГ 08, пречника Ø 457 мм и радног притиска до 50 бара, као и ГМРС (Главно мерно

регулациона станица) Лапово I, са МРС (Мерном регулацоном станицом), обе за потребе дистрибуције природног гаса. У насељу Лапово је делимично изграђена дистрибутивна гасоводна мрежа од полиетиленских цеви за потребе снабдевања гасом широке потрошње у Лапову. Концепција плана се своди на утврђивању програма и смерница развоја гасоводне инфраструктуре и синхронизовања развоја са свим активностима на овом подручју чиме се обезбеђују најповољнији услови за заштиту животне средине, очување природних вредности, живот и рад људи.
За део новопланираних Радних зона (са леве стране аутопута Е 75, гледано од југа ка северу), снабдевање природним гасом планирати из ГМРС (Главно мерно регулационе станице) ЛАПОВО II, са МРС (Мерно регулацоном станицом), на локацији поред ГМРС ЛАПОВО I, у непосредној близини овог дела Ране зоне. За комплекс Радних зона (са десне стране аутопута Е 75, гледано од југа ка северу), планирати ГМРС (Главно мерно регулациону станицу) ЛАПОВО III, са МРС (Мерно регулацоном станицом).
Новопланирани и постојећи објекти у захвату овог плана снабдевали би се са новопланиране мреже гасовода унутар сваког комплекса посебно, према потребама технолошког процеса, по трасама гасовода у свему по техничким условима дистрибутера гаса. Све новопланиране системе гасовода (ГМРС и МРС) планирати као целовит систем повезан међусобно прстенасто, пре свега због квалитетног и сигурног снабдевања. Поред планираних објеката ГМРС и МРС у захвату плана, у планском периоду изградити дистрибутивни систем гасовода, од полиетиленских цеви притиска до 4 бара, за комплетну Општину Лапово. Начин грађења сваког од објекта ове инфраструктуре се увек дефинише техничким, енергетским, и другим условима надлежног предузећа за ту комуналну инфраструктуру.
Обновљиви извори енергије
Обновљиве изворе енергије могуће је користити за грејање и хлађење простора (топлотне пумпе уз коришћење геотермалне енергије) и грејање санитарне воде (соларни колектори и топлотне пумпе). Котларнице као енергент могу користити биомасу. Уколико постоји потреба за изградњу котларница тачну локацију, приступ и развод топловода треба обрадити планом детаљне регулације. Соларна енергија се уз соларне колекторе може користити и за производњу електричне енергије, коришћењем фото-напонских панела, који се најчешће постављају на кровове објеката.
Соларни колектори који се не прикључују на електродистрибутивну мрежу дефинисани су као објекти за које није потребно прибављати акт надлежног органа за градњу, док су електране које користе обновљиве изворе енергије инсталиране снаге до 50 kW дефинисане као објекти који се граде на основу решења којим се одобрава извођење радова, које издаје орган надлежан за издавање грађевинске дозволе. Системе који користе обновљиве изворе енергије градити у складу са прописима који се односе на ову врсту објеката и инсталација, и препорукама произвођача опреме.
Мере енергетске ефикасности изградње
За нове објекте
1. Смањење инсталисаних капацитета система грејања, вентилације и климатизације и повећање енергетске ефикасности система грејања:
а) За спољашње пројектне температуре ваздуха и максималну температуру ваздуха грејаног простора користити Правилник о енергетској ефикасности зграда - „Сл. гласник РС“, бр. 61/2011;
б) Захтеване вредности коефицијента пролажења топлоте и топлотне отпорности простора дефинисане су у Правилнику о енергетској ефикасности зграда - „Сл. гласник РС“, бр. 61/2011;
в) Минимални захтеви енергетске ефикасности (енергетског учинка) за стамбене зграде, по методи поређења са најбољим праксама (Правилник о енергетској ефикасности зграда - „Сл. гласник РС“, бр. 61/2011);
г) Сертификати о енергетским својствима зграда.

Елаборат енергетске ефикасности је елаборат који обухвата прорачуне, текст и цртеже, израђен у складу са Правилником о енергетској ефикасности зграда („Сл. гласник РС“, бр. 61/2011), и саставни је део техничке документације која се прилаже уз захтев за издавање грађевинске дозволе. Енергетски пасош је документ који приказује енергетска својства зграде и морају га имати све нове зграде, осим зграда које су Правилником о условима, садржини и начину издавања сертификата о енергетским својствима зграда („Сл. гласник РС“, бр. 69/2012) изузете од обавезе енергетске сертификације. Енергетски пасош чини саставни део техничке документације која се прилаже уз захтев за издавање употребне дозволе.

д) Редовна инспекција и одржавање котлова, система грејања и климатизације.

2. Смањење потрошње топлотне енергије обезбеђивањем појединачног мерења потрошње топлотне енергије уз могућу регулацију потрошње топлотне енергије.

3. Смањење потрошње електричне енергије за грејање коришћењем:

- опреме за грејање веће енергетске ефикасности (топлотне пумпе),
- енергетски ефикасне опреме за сагоревање биомасе,
- соларних колектора,
- ефикасних термотехничких система са напредним системима регулације.

4. Изградња пасивних и нискоенергетских објеката

За постојеће објекте:

Смањење инсталисаних капацитета система грејања, тј. потрошње енергије за грејање и хлађење заптивањем прозора, уградњом засенчења, заменом прозора и спољних врата и топлотним изоловањем стамбених зграда.

Смањење потрошње електричне енергије промовисањем и подржавањем замене класичних сијалица са влакном енергетски ефикасним сијалицама.

Смањење потрошње електричне енергије заменом старих неефикасних уређаја ефикаснијим уређајима.

Енергетски пасош морају имати постојеће зграде које се реконструишу, адаптирају, санирају или енергетски санирају, осим зграда које су правилником изузете од обавезе енергетске сертификације. (Правилник о условима, садржини и начину издавања сертификата о енергетским својствима зграда - „Сл. гласник РС“, бр. 69/2012).

Коришћење нових и обновљивих извора енергије (ОИЕ) предвидети првенствено за задовољење нискотемпературних топлотних потреба (грејање, припрема потрошне топле воде, сушење, климатизација). Примена нових и обновљивих извора енергије би имала највећи значај у сектору личне и опште потрошње и пољопривреде, а знатно мањи у домену индустрије.

Биомаса –Пољопривредно и шумско земљиште у захвату ППО Лапово представља значајан потенцијал за коришћење биомасе, и то дрвне биомасе (сеча дрвета и отпаци дрвне масе при њеној примарној и/или индустријској преради) и пољопривредне биомасе (остаци пољопривредних и ратарских култура).

Соларна енергија – Према подацима метеролошке станице Ћуприја, у региону општине Лапово може се очекивати годишња сума сунчевог сјаја у износу од 2455 часова у току године. На основу броја сунчаних дана (који је знатно већи у односу на многе европске градове), може се планирати коришћење соларне енергије као обновљивог извора енергије.

Биогас – на новоизграђеној депонији постоји систем за одвођење метана који се ствара као нуспроизвод при процесима у депонији. Планирати коришћење метана као извора обновљиве енергије за добијање топлотне енергије или струје, која би могла да се користи за потребе депоније, а вишак би могао да се испоручује у мрежу електродистрибуције.

Геотермална енергија – У захвату Зоне рекреативног туризма постоје изворишта хидрогеотермалне енергије – топлотне енергије акумулиране у подземним водама. Подаци добијени истраживањима би јасније указали на потенцијал ове врсте енергије, која би се сем у бањске и терапеутске сврхе могла користи и за грејање објеката у захвату зоне.

Треба напоменути да у Републици Србији постоје многе баријере за коришћење обновљивих извора енергије (регулаторни недостаци, компликоване администартивне

процедуре, ниска цена електричне енергије, недостатак финансијских и других подстицаја/олакшица за производњу из обновљивих извора енергије, чињеница да су почетна инвестициона улагања углавном већа у поређењу са набавком опреме за коришћење течних горива или гаса).
Мере за превазилажење наведених проблема су:
• креирање подстицајног регулаторног оквира за веће коришћење ОИЕ
• доношење и спровођење финансијских и нефинансијских мера и активности ради подстицања коришћења ОИЕ.
Продуктовод
Кроз планско подручје пролази траса планираног продуктовода, чија је функција транспорт моторних горива (бензин и дизел горива), утврђена на основу Просторног плана подручја посебне намене система продуктовода кроз Републику Србију ("Службени гласник РС", број 19/11).
Система продуктовода (деоница Смедерево - Јагодина - Ниш,II фаза изградње) пролази преко територије предметног подручја ППО Лапово, тако што паралелно прати трасу постојећег магистралног гасовода МГ-08 (Велико Орашје-Јагодина), дуж леве стране ауто-пута Е-75. Продуктовод се на појединим местима удаљава од постојећих гасовода због изграђених објеката у заштитној зони гасовода и поштовања минималног удаљења продуктовода од објеката, која износи 30m са обе стране цеви.
Као напомену наводимо да је изградња предметног продуктовода још увек временски недефинисана (II фаза), јер је условљена реализацијом предходних инвестиционих акгивности овог пројекга (I фаза).

2.6.4 ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТСКА ИНФРАСТРУКТУРА

Реконструкција трансформаторске станице 110/35/10 kV КГ018, Лапово, недавно је завршена. Уграђен је још један трансформатор 110/35/10 kV снаге 31.5 MVA, тако да укупна снага ове трансформаторске станице данас износи 2x31.5 MVA.
Трансформаторска станица 35/10 kV КГ08 тренутно је капацитета 4+8MVA, а по потреби се може проширити до максималног капацитета од 2x12MVA.
Да би се обезбедило напајање будуће стамбене зоне планира се изградња једне трансформаторске станице 35/10 kV чији ће се капацитет повећавати сразмерно са изградњом и ширењем зоне. Тачна локација трансформаторске станице и траса прикључног кабла одредиће се кроз планове нижег реда.

Кроз планиране радне зоне пролазе далеководи 35kV, и мањим делом далеководи 110kV, тако да уколико будући инвеститори искажу потребу за испоруком веће количине енергије, трансформаторске станице одговарајућег напонског нивоа и капацитета могу се градити по потреби и условима оператора дистрибутивног и преносног система.

Локације будућих трансформаторских станица као и припадајућих далековода одредиће се кроз планове нижег реда. За повезивање у систем већих соларних електрана планира се полагање каблова 35kV и изградња нових разводних постројења.
Постојећи водови средњенапонске и нисконапонске мреже могу се реконструисати истом трасом, односно заменити уз повећање капацитета, по потреби измештати или каблирати.

Наставити са реконструкцијом и доградњом инсталације јавног осветљења употребом светиљки са усмереном светлосном расподелом, са савременим и економичним изворима светлости.

2.6.5 ТЕЛЕКОМУНИКАЦИОНА ИНФРАСТРУКТУРА

У претходном периоду рађена је реконструкција постојеће и изградња нове телекомуникационе мреже чиме би требало да се реше проблеми прикључења свих претплатника планског подручја. Потребно је радити на даљим проширењима мреже као и на увођењу нових широкопојасних услуга и технологија.

У средњерочном периоду очекује се да у мрежи коегзистирају традиционална и мултисервисна пакетска мрежа са постепеном потпуном миграцијом корисника на пакетску мрежу. У овом периоду потребно је да сви комутациони чворови, буду замењени модерним мултисервисним чворовима.
У првој фази користиће се хибридне бакарно-оптичке приступне мреже у конфигурацији FTTN (fibre to the Node) за резиденцијалне и FTTB (fibre to the Building) за бизнис кориснике, а затим ће се прећи на потпуно оптичке мреже FTTH (fibre to the Home/Office). Иако су очекивања да ће FTTH бити доминантна врста приступа широкопојасним услугама потпуно реална, не треба одустати од имплементације других, нарочито бежичних варијанти.
Мрежу мобилне телефоније потребно је ширити изградњом нових базних станица и преласком на новије технологије. На графичком прилогу оријентационо су приказане потенцијалне локације за изградњу базних станица, а могуће их је градити и на другим локацијама.
Поштанска мрежа успешно опслужује кориснике у захвату плана. Исту је потребно модернизовати и ширити у складу са развојем општине.

2.6.6 КОМУНАЛНИ СИСТЕМИ И УПРАВЉАЊЕ ОТПАДОМ

КОМУНАЛНИ СИСТЕМИ

Концепција развоја и организације комуналне инфраструктуре заснива се на изградњи, допуни и трансформацији постојеће мреже и објеката заједничке комуналне потрошње, са посебним фокусом на процес управљања отпадом.

Гробља

У општини Лапово постоје два гробља „Доњокрајско“ гробље и „Горњокрајско гробље“ Уређење и проширење постојећих локација, гробаља вршиће се, у складу са потребама насеља, према одлукама локалне самоуправе. Локације проширења гробаља на руралном подручју утврђиваће се уважавајући санитарне, природне, геолошке и друге услове за сахрањивање.
Гробља морају бити одржавана према савременим принципима уз поштовање безбедоносних и санитарних стандарда. Свако гробље мора бити опремљено инфраструктуром, обезбедити одржавања приступног пута, стаза, зеленила, ограде, одморишта са чесмама и др.

Сахрањивање животиња, третман анималног отпада

Као меру безбедног уклањања анималног отпада неопходно је планирати изградњу прихватне станице, коју ће користити више сеоских насеља из окружења, где ће се вршити прихват отпада и одакле ће се специјалним возилима превозити до регионалног центра за прераду и спаљивање (Фабим – Напредак из Ћуприје).
Одређивање трајне локације за ову намену, део је стратегије националног и регионалног планирања и уређења простора, уз основну смерницу да се локације дефинишу ван насељених места.

Пијаце

Формирање нових пијаца у грађевинском подручју насеља одвијаће се према потребама насеља и тржишта. Пијаце морају бити опремљене одговарајућом инфраструктуром, прилазима, аутобуским стајалиштима, паркинзима, зеленилом, а посебно морају бити задовољени санитарно хигијенски услови (нише или просторије за отпад, судови и сепаратни простор).

Сточне пијаце

Развој сточне пијаце заснива се на уређењу и опремању заједно са кванташком пијацом у оквиру вишенаменске комуналне зоне.
Ветеринарске станице

Ветеринарске станице/амбуланте се планирају уз сточне пијаце, а постојећа је лоцирана у Главном насељском центру.

УПРАВЉАЊЕ ОТПАДОМ
Управљање отпадом на подручју Плана мора бити део интегралног управљања отпадом на локалном и регионалном нивоу и спроводити се у складу са: Законом о управљању отпадом („Сл.гласник РС“, бр. 36/09, 8810, 14/16, 95/18-др.закон), Законом о амбалажи и амбалажном отпаду („Сл.гласник РС“, бр. 36/09 и 95-18-др.закон) и важећим подзаконским актима.
Стратегија управљања отпадом за период 2010-2019. године, („Сл. гласник РС“, бр. 29/10) представља основни документ који обезбеђује услове за рационално и одрживо управљање отпадом на нивоу Републике Србије:
одређује основну оријентацију управљања отпадом за наредни период, у сагласности са политиком ЕУ у овој области и стратешким опредељењима Републике Србије;
усмерава активности хармонизације законодавства у процесу приближавања законодавству ЕУ;
идентификује одговорности за отпад и значај и улогу власничког усмеравања капитала;
поставља циљеве управљања отпадом за краткорочни и дугорочни период;
утврђује мере и активности за достизање постављених циљева.
На старој депонији „Којанићко језеро“, престало је депоновање отпада 2009.године, када се прешло на одлагање отпада на депонију „Врбак“, која је локацијски и плански третирана као регионална депонија, обрађена кроз посебну планску и урбанистичку документацију и налази се у рубном делу захвата ПГРа, уз комуникације ка Свилајнцу. Локација „Врбак“ је изабрана на основу споразума општина Лапово, Баточина, Рача, Велика Плана и Деспотовац, које према Стратегији управљања отпадом, чине регион, чији је центар у Лапову. Депонија „Врбак“ је модерна санитарна депонија изграђена по највишим еколошким и ЕУ стандардима. Комплекс депоније заузима површину од 21ха 93а. Данас, компанија ФЦЦ Врбак д.о.о.Лапово врши делатност сакупљања комуналног отпада са територија општина Лапово, Баточина, Деспотовац и Рача.
Управљање опасним отпадом - до реализације националног постројења за физичко-хемијски третман опасног отпада и регионалног складишта опасног отпада, управљање опасним отпадом вршиће се у складу са важећим Законом и подзаконским актима.

2.7 ПРАВИЛА И МЕРЕ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ, ПРЕДЕЛА, ПРИРОДНИХ ВРЕДНОСТИ И КУЛТУНИХ ДОБАРА

2.7.1. ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Подручје Лапова представља сложену структуру природних (морфолошких, хидрогеолошких, педолошких, климатских, флористичких и других) одлика и антропогених утицаја у изграђеним урбаним, руралним и инфраструктурним зонама, али и на пољопривредном, шумском и водном земљишту, зонама ерозионих процеса различитог степена и интензитета.
На подручју општине Лапово, није успостављен мониторинг животне средине. Главни узроци и извори загађења животне средине, на основу доступне базе података и процене стања на терену, су: деоница аутопута Београд – Ниш (Е-75), железнички коридори који пролазе кроз подручје Плана, недовољна инфраструктирна опремљеност и неадекватан третман комуналних и технолошких отпадних вода, инфилтрационе воде са пољопривредних површина, неконтролисаних депонија и сметлишта, индивидуална ложишта и котларнице, утицаји из осталих зона експлоатације ресурса, као и утицаји из ширег окружења.

Идентификовани проблеми и еколошки конфликти су:
загађивање ваздуха;
загађивање река Велике Мораве, Лепенице и Раче и њихових притока комуналним, технолошким и осталим отпадним водама;
недовољна развијеност канализационе мреже;
неразвијена и неизграђена атмосферска канализација;
недостатак уређаја и постројења за предтретман технолошких и третман комуналних вода;
недостатак централног постројења за пречишћавање отпадних вода;
појаве директног и индиректног упуштања отпадних вода у водотокове и приобаља као и на земљишта унутар и изван појединачних радних и осталих изграђених комплекса;
непрописно изграђене септичке јаме (расути тачкасти извори загађивања);
неконтролисана одлагалишта и депонија отпада и осталих материјала.
Према диференцијацији животне средине која је предложена у ППРС („Службени гласник РС“, бр.88/10), простор плана општине Лапово, припада подручју угрожене животне средине. Постоје локалитети са повременим прекорачењем граничних вредности, субурбане зоне насеља најугроженијих подручја из I категорије, сеоска и викенд насеља, туристичке зоне са прекомерним оптерећењем простора, подручја експлоатације минералних сировина, државни путеви I и II реда, железничке пруге, велике фарме, зоне интензивне пољопривреде, аеродроми, речна пристаништа, водотоци III класе, са мањим утицајима на човека, живи свет и квалитет живота. Према карти Заштите и унапређења животне средине територија општине Лапово се налази у зони интензивне пољопривреде.
Заштита животне средине подразумева:
израду, усвајање и имплементацију стратешких планских докумената и прописа у сфери заштите животне средине на локалном нивоу,
примену принципа превенције и предострожности у циљу спречавања загађења на потенцијалним локацијама високог ризика опасног по животну средину и јавно здравље,
примену принципа смањења негативног утицаја на животну средину као основног модела који интегрално разматра утицај планских решења (саобраћај, индустрија, пољопривреда, инфраструктура) који могу имати негативне последице на природне и створене вредности,
утврђивање, развој и имплементацију система за финансирање заштите животне средине,
подстицање одрживог коришћења природних ресурса, смањењем потрошње електричне енергије и сировина, улагањем у обновљиве изворе енергије и учешћем у регионалним програмима за рециклажу отпада (стакло, папир, картон, метал и пластика),
подизање јавне свести о значају заштите животне средине - едукација локалног становништва у циљу подизања нивоа еколошке свести људи,
учешће у регионалном програму управљања отпадома у сладу са Директивом ЕУ 2018/850 о изменама директиве о депонијама 99/31/ЕС, (ова Директива је донета 2018.године кроз пакет директива из циркуларне економије), Националном стратегијом, стандардима ЕУ и другим стандардима за управљање заштитом животне средине,
израда интегралног катастра загађивача, који би чинио основу за успостављање мониторинг система, пре свега за праћење квалитета основних елемената животне средине (формирање мреже мерних станица за праћење квалитета површинских вода, земљишта и нивоа комуналне буке). Правовремене и поуздане информације о евентуалним прекорачењима максимално дозвољених концентрација загађујућих материја у животној средини омогућава ефикасно реаговање у случају акцидентних ситуација;
унапређење система управљања заштитом животне средине у свим постојећим и планираним привредним објектима, успостављањем и одржавањем еколошких стандарда из серије ИСО 14000 ("Environmental Managment System").
проширење и јачање капацитета у општинским службама и предузећима на пољу заштите животне средине, а у циљу пружања подршке спровођењу националних прописа на локалном нивоу.
Основна планска поставка је да се Просторним планом општине Лапово обезбеђује спровођење концепције и решења за заштиту простора и животне средине утврђених

Просторним планом Републике Србије 2020, интегрисањем аспекта заштите животне средине у планска решења. Такође се предвиђена решења верификују кроз Стратешку процену утицаја просторног плана општине Лапово на животну средину која дефинише мере заштите животне средине које се морају имплементирати у план.
Предлог даљег развоја планског подручја, дат је као функционални зонинг на основу капацитета простора за прихватање нових функција, уз услов одрживог коришћења, који је прилагођен диференцијацији животне средине на републичком нивоу. Анализирано подручје је зонирано на следећи начин:

Зоне са посебним режимом заштите
Зоне и локације са мерама и условима према којима ће се простор уређивати и користити
1. Зоне са посебним режимом заштите – зоне квалитетне животне средине, пре свега се односе на изворište водоснабдевања, зоне висококвалитетног пољопривредног земљишта и зоне аутохтоне шуме.
За ова подручја, треба обезбедити решења којима се елиминишу или умањују постојећи извори негативних утицаја, односно увећавају позитивни, као компаративна предност у планирању развоја.
За зоне изворишта и зону водоснабдевања – Гаревина, важе посебни услови санитарне заштите, мере заштите квалитета воде изворишта, рада изворишта и дистрибутивне мреже.
Зоне високопродуктивног пољопривредног земљишта уређиваће се на начин и према условима за очување плодности и бонитетне класе, фаворизујући органску производњу без употребе пестицида и хербицида, избор врста према оптималној микрорејонизацији. За оптимално коришћење ових површина потребно је извршити оптималну рејонизацију пољопривредног земљишта и обавезно подизање пољозаштитних појасева.
Зона аутохтоне шуме уређиваће се/користити на начин којим се максимално чува и штити шумски фонд, који има приритетно заштитну функцију, на целом планском подручју. На основу Услова ЈП „Србијашуме“ Београд, бр.7685, од 25.05.2022.године, граница Плана не обухвата површине којима газдује ЈП „Србијашуме“, па у складу са тим, за све активности које се планирају морају се узети у обзир и поштовати одредбе Закона о шумама („Сл.гласник РС“, бр.30/10, 93/12, 89/15 и 95/18 – др.закон)
2. Зоне и локације са мерама и условима према којима ће се простор уређивати и користити – зоне угрожене и делимично угрожене животне средине дефинисане су према степену антропогеног утицаја. То су зоне у којима се повремено јављају већа или мања прекорачења МДК, ГВИ у ваздуху, земљишту, води, проблеми са отпадом, отпадним водама и сл.
За ова подручја треба спречити даљу деградацију и обезбедити побољшање постојећег стања, како би се умањила деградираност животне средине као ограничавајућег фактора развоја. Потребно је одредити најадекватнији начин коришћења природних ресурса и простора са циљем очувања природних вредности и унапређења животне средине.
Подручје делимично угрожене животне средине –- становање са пратећим делатностима у склопу домаћинства, пољопривредне површине, мини пословање и привређивање у оквиру домаћинства, површине јавне намене, спорт и рекреација, и сл. које трпе одређена оптерећења, развијаће се према прописаним условима и мерама заштите:
за планиране програме, пројекте, локације, промене намене и технологије, реконструкције, проширење капацитета и престанак рада објеката и технологија, који могу утицати на животну средину обавезан је поступак Процене утицаја на животну средину;
коришћење пољопривредног земљишта за примарну пољопривредну производњу усагласити са условима терена, уз обавезну примену мера заштите загађења и очувања плодности као потенцијала за производњу биолошки вредне хране;
утврдити стање и успоставити сталну контролу квалитета и плодности земљишта, као и пољопривредне производње,
све планиране и постојеће објекте прикључити на канализациону мрежу, а у међувремену користити прописно изграђене септичке јаме,

нове објекте градити тако да организација на парцели омогући садњу високог растиња према зони угрожавања.
Подручје угрожене животне средине – саобраћајни правци, радне зоне, сметлишта, ерозиона подручја. Поред мера одрживог коришћења ових зона за неке су неопходне мере санације и рекултивације.

ЗАШТИТА ПОЈЕДИНАЧНИХ МЕДИЈУМА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Мере заштите ваздуха
Заштита ваздуха од загађивања заснива се на предузимању свих мера и принципа како би се заштитио квалитет ваздуха. То подразумева:
израду катастра загађивача ваздуха - пописати изворе и вредности емисије загађујућих материја у ваздуху, и на основу резултата мерења донети одлуку о неопходности мерења имисије на територији општине.
у оквиру праћења стања загађености ваздуха обавеза је успоставити сталну контролу емисије загађујућих материја у каменоломима, а према одредбама Правилника о граничним вредностима емисије, начину и роковима мерења и евидентирања података („Сл. гласник РС“, бр. 30/97),
примену савремених БАТ техника у индустрији, којом ће се контролисати – смањити удео загађујућих материја у ваздуху,
формирати заштитно зеленило уз саобраћајнице, водотокове, око радних зона, у оквиру пољопривредног земљишта – пољозаштитне појасеве, око фарми, комуналних и других објеката,
ограничена примена хемијских препарата у пољопривреди,
очување и унапређење шумског фонда,
одржавање комуналне хигијене на нивоу општине,
унапређење система грејања и ширење гасификације.
Управљање квалитетом ваздуха на подручју општине Лапово вршиће се у складу са:
утврђеном зоном (агломерацијом);
успостављеним јединственим системом праћења и контроле нивоа загађености и одржавањем базе података о квалитету ваздуха;
утврђеним надлежностима;
успостављањем локалне мрежа и услова под којима се може вршити мониторинг;
утврђеној обавези надлежног органа да релевантне податке о квалитету ваздуха доставља Агенцији за заштиту животне средине и стави на увид јавности.
Мере заштите вода
Заштита и унапређење квалитета површинских и подземних вода заснована је на мерама и активности којима се њихов квалитет штити и унапређује преко мера забране, превенције, обавезујућих мера заштите, контроле и мониторинга, у циљу очувања квалитета живота, живота живог света, постизања стандарда квалитета животне средине, смањења загађења, спречавања даљег погоршања стања вода и обезбеђење нешкодљивог и несметаног коришћења вода за различите намене, све у складу са: Законом о водама („Сл.гласник РС“, бр. 30/10, 93/12, 101/16, 95/18, 95/18-др.закон).
На основу Уредбе о категоризацији водотока река, („Сл. гласник СРС“, бр.5/68), дата је категорија реке.
Максималне количине опасних материја у водама су дате Правилником о опасним материјама у водама („Сл.гласник СРС“, бр.31/82).
Пречишћене отпадне воде које се испуштају у реципијент морају испунити услове граничних вредности емисије за одређене групе загађујућих супстанци, према Уредби о граничним вредностима емисије загађујућих материја у воде и роковима за њихово достизање („Сл. гласник РС“, бр.67/11) и Измени Уредбе („Сл. гласник РС“, бр.48/12).

Мерење количина и испитивање отпадних вода урадити сходно Правилнику о начину и условима за мерење количине и испитивање отпадних вода и садржини извештаја о извршеним мерењима („Сл.гласник РС“, бр.33/16).
Најзначајнији водоток је река Велика Морава. Заједно са Лепеницом и Рачом, ове реке су према Одлуци о утврђивању Пописа вода I реда, воде I реда („Сл.гласник РС“, бр.83/10).
Остали водотоци: Казањски, Липарски и Грабовачки поток у сливу Велике Мораве у обухвату просторног плана су водотоци II реда.
Значајни потенцијал се налази у довољним количинама подземних вода, које се могу рационално користити и експлоатисати. У области заштите вода и водних ресурса треба обезбедити очување и достизање доброг квантитативног статуса подземних вода, ради обезбеђења довољних количина воде задовољавајућег квалитета за постојеће и будуће потребе свих легитимних корисника, водећи рачуна о расположивим ресурсима подземних вода, као и постизање и одржавање доброг статуса и доброг еколошког потенцијала водних тела површинских вода и подземних вода, ради заштите здравља људи, очувања водних и приобалних екосистема и задовољавања потреба корисника вода.
У циљу заштите површинских и подземних вода, неопходно је спроводити строге мере заштите приликом планирања и реализације планираних пројеката и садржаја. Стратешка процена утицаја на животну средину даје основне мере заштите вода које је неопходно даље спровести, на хијерархијски нижем нивоу (разрадити и конкретизовати кроз поступак процене утицаја на животну средину и Студију о процени утицаја на животну средину).
Проблем отпадних вода треба решавати усвајањем потпуних сепарационих канализационих система, што подразумева потуно одвојене међусобно независне канализационе системе за употребљене отпадне воде и кишне воде и адекватним избором техничко-технолошког решења за ППОВ. Системе јавне канализације, који укључују и ППОВ треба развијати у складу са националном регулативом, заснованом на одредбама Директиве о пречишћавању комуналних отпадних вода.
Заштита вода, подразумева све активности које се заснивају на одрживом коришћењу, заштити и побољшању квалитета вода планског обухвата. Конкретни задаци у циљу заштите вода заснивају се пре свега на:
Опште мере управљања квалитетом вода - водних ресурса, обухватају обавезу да се на подручју општине Лапово, у складу са законском регулативом:
успостави интегрално управљање водама, водним објектима и водним земљиштем;
обезбеди добар еколошки статус површинских вода, квалитет структуре и функционисања акватичних екосистема површинских вода;
спречи директно и индиректно загађивање (уношење супстанци или топлоте у ваздух, воду или земљу које могу бити штетне по људско здравље, квалитет акватичних екосистема, приобалних екосистема);
обезбеди минимални одрживи проток низводно од водозахвата за опстанак и развој низводних биоценоза и задовољавање потреба низводних корисника;
обезбеди заштита, унапређење и обнављање свих површинских вода у циљу остваривања доброг статуса површинских и подземних вода.
Заштита и унапређење квалитета површинских и подземних вода заснована је на мерама и активностима којима се квалитет површинских и подземних вода штити и унапређује, преко мера забране, превенције, мера заштите, контроле и мониторинга.
Опште смернице заштите вода:
водоснабдевање квалитетном водом за пиће за све становнике на територији општине Лапово;
обавезно је дефинисање, успостављање и одржавање зона санитарне заштите за сва изворишта водоснабдевања на територији општине;
спречавање даљег загађења реке Велике Мораве, Лепенице, Раче и њихових притока и подизање квалитета воде на захтевани ниво;
изградња канализационе мреже, стално проширење и повезивање сеоских насеља на канализациону мрежу;

канализациони систем градити као сепарациони са посебним колектором за одвођење атмосферских вода;
обавезна је изградња централног постројења за третман отпадних вода;
обавезна изградња уређаја и постројења за третман свих технолошких отпадних вода;
за целине и зоне за које ће се радити урбанистички планови, као обавезну меру превенције, планирати канализациону мрежу са постројењима (уређајима) за пречишћавање отпадних вода меродавног капацитета - као независан систем са постројењем за пречишћавање отпадних вода или заједнички за више насеља;
дозвољене су искључиво водонепропусне септичке јаме у насељима и деловима насеља, као прелазно решење до изградње канализационе мреже;
за зоне и локације за које се не планира израда планске документације, при при спровођењу плана, обавезна мера је каналисање отпадних вода, изградња водонепропусне септичке јаме капацитета и димензија према потрошњи воде и меродавном возилу за евакуацију отпадних вода (или уређаја за третман отпадних вода);
заштиту од поплава извести активним мерама ублажавања поплавних таласа;
Опште мере заштите површинских и подземних вода - мере забране у циљу очувања и заштите квалитета вода:
забрањено је упуштање (уношење) свих врста отпадних вода које садрже хазардне и загађујуће супстанце изнад прописаних граничних вредности емисије, а које могу довести до погоршања тренутног стања свих површинских и подземних вода;
забрањено је испуштање (упуштање) свих отпадних вода у стајаће воде, ако је та вода у контакту са подземном водом, која може проузроковати угрожавање доброг еколошког или хемијског статуса стајаће воде;
забрањено је испуштање (упуштање) са обале или приобаља било каквих загађујућих супстанци које директно или индиректно могу доспети у воду свих водотокова;
забрањено је испуштање прекомерно термички загађене воде из уређаја, постројења, технологија и објеката;
забрањено је коришћење ђубрива или средстава за заштиту биља у обалном појасу ширине до 5m свих водотокова;
забрањено је испуштање у јавну (насељску) канализацију свих отпадних вода које садрже хазардне супстанце изнад прописаних вредности, које могу штетно деловати на могућност пречишћавања вода из канализације, које могу оштетити канализациони систем и постројење за пречишћавање вода, које могу негативно утицати на здравље лица која одржавају канализациони систем;
забрањено је коришћење напуштених бунара као септичких јама;
Мере заштите изворишта водоснабдевања
Земљиште и водене површине у подручју заштите изворишта водоснабдевања, у складу са важећом законском регулативом, штите се од намерног или случајног загађивања и других утицаја који могу неповољно утицати на издашност изворишта и здравствену исправност воде. Обавезно је уређивање и одржавање зона санитарне заштите и спровођење мера забране, превенције, санације, спречавања, контроле и надзора, заштите и мониторинга.
Сва изворишта – (простор око водозахватног објекта - бунара за јавно водоснабдевање), односно подручја на којима се налази изворište водоснабдевања, морају бити заштићена од случајног и намерног загађивања и других утицаја који могу неповољно утицати на издашност изворишта, природни састав и квалитет воде. За заштиту изворишта водоснабдевања урађен је Елаборат о зонама санитарне заштите изворишта „Гаревина“ за водоснабдевање Лапова, (Институт за водопривреду „Јарослав Черни“ Београд, јун 2009.год.), којим се утврђује површина и просторно пружање зона санитарне заштита.
У циљу заштите воде у изворишту водоснабдевања, на основу Правилника о начину одређивања и одржавања зона санитарне заштите изворишта водоснабдевања („Сл. гласник РС“, бр.92/08), успостављају се:
зона непосредне санитарне заштите (зона I);
ужа зона санитарне заштите (зона II) и

шира зона санитарне заштите (зона III).
Границе зона санитарне заштите одређене су имајући у виду: постојеће хидрогеолошке и хидролошке услове, конфигурацију изворишта (обухвата све бунаре који су у функцији, предрезервоар и црпну станицу) и количину воде која се захвата, природни састав воде на изворишту, окружење (одакле подземна вода гравитира изворишту), друге чиниоце који могу утицати на издашност изворишта, као и важећу законску регулативу.
ЗОНА I ИЗВОРИШТА ПОДЗЕМНЕ ВОДЕ, формира се непосредно око водозахватног објекта, око појединачних експлоатационих бунара који се користе за захватање подземне воде: Б-2', Б-5, Б-5', Б-9, Б-10 и Б-11. Границу простора зоне I мора да чини ограда, на удаљењу од најмање 3 m од бунара.
Црпна станица, предрезервоар и бунари Б-3 и Б-4, су груписани на једној локацији. Ови објекти већ се налазе у ограђеном простору који чини зону I. У објекту црпне станице борави стално запослена особа која надзире рад пумпних агрегата и система за дезинфекцију.
Дозвољено је уређење озелењавањем декоративним врстама које немају дубоки корен. Зона се користи искључиво за сенокос. Простор у овој зони се ограђује заштитном оградом на удаљености од 3-10 m од водозахватног објекта, у циљу спречавања неконтролисаног уласка људи и животиња. У овој се зони не могу градити и употребљавати објекти, постројења, делатности и користити земљиште, ако то угрожава здравствену исправност воде за пиће.
Услови и мере за ову зону:
забрањена је изградња и употреба објеката и постројења која нису у функцији изворишта водоснабдевања;
забрањено је кретање возила у функцији изворишта водоснабдевања ван утврђених траса, прилаз возилима на моторни погон која нису у функцији водоснабдевања, коришћење пловила на моторни погон, одржавање спортова на води, купање људи и животиња;
забрањено је напајање стоке;
забрањен је комерцијални узгој рибе;
приступ овој зони дозвољен је само лицу запосленом у водоводу;
забрањена је изградња или употреба објеката и постројења, коришћење земљишта или вршење других делатности забрањених у зонама II и III.
ЗОНА II ИЗВОРИШТА ПОДЗЕМНЕ ВОДЕ - обухвата све објекте изворишта: водозахватне бунаре који су у функцији, црпну станицу и предрезервоар. Постављена је на удаљењу од око 200 m до 500 m од најближег објекта. Критеријум по коме се ова граница одредила је да време путовања воде кроз порозну средину од границе зоне II до најближег водозахватног бунара изворишта буде најмање 6 месеци. У наведеној зони морају важити строги критеријуми за све кориснике простора, када је у питању заштита подземних вода које гравитирају бунарима изворишта.
Услови и мере за ову зону:
забрањена је стамбена изградња;
забрањена је употреба хемијског ђубрива, течног и чврстог стајњака;
забрањена је употреба пестицида, хербицида и инсектицида;
забрањено је узгајање, кретање и испаша стоке;
забрањено је камповање, вашари и друга окупљања људи;
забрањена је изградња и коришћење спортских објеката;
изградња и коришћење угоститељских и других објеката за смештај гостију;
продубљивање корита и вађење шљунка и песка;
формирање нових гробаља и проширење капацитета постојећих;
забрањена је изградња или употреба објеката и постројења, коришћење земљишта или вршење других делатности забрањених у зони III.
Источну и јужну границу ЗОНЕ III чине водотоци Велика Морава и Лепеница. Северна граница ЗОНЕ III ИЗВОРИШТА ПОДЗЕМНЕ ВОДЕ постављена је на удаљењу око 500 m од границе зоне II, приближно у нивоу петље „Лапово“. Подземна вода са подручја

северно од ове границе не гравитира изворишту. Западна граница зоне III обухвата комплетно залеђе изворишта, у коме је предвиђен урбанистички развој насеља (од Лепенице до поменуте петље).
У овој зони не могу се градити или употребљавати објекти и постројења, користити земљиште или вршити друге делатности, ако то угрожава здравствену исправност воде на изворишту, и то:
трајно подземно и надземно складиштење опасних материја и материја које се не смеју директно или индиректно уносити у воде;
производња, превоз и манипулисање опасним материјама и материјама које се не смеју директно или индиректно уносити у воде;
комерцијално складиштење нафте и нафтних деривата;
испуштање отпадне воде и воде која је служила за расхлађивање индустријских постројења;
изградња саобраћајница без канала за одвод атмосферских вода;
експлоатација нафте, гаса, радиоактивних материја, угља и минералних сировина;
неконтролисано депоновање комуналног отпада, хаварисаних возила, старих гума и других материја и материјала из којих се могу ослободити загађујуће материје испирањем или цурењем;
неконтролисано крчење шума;
изградња и коришћење ваздушне луке;
површински и подповршински радови, минирање тла, продор у слој који застире подземну воду и одстрањивање слоја који застире водоносни слој, осим ако ти радови нису у функцији водоснабдевања;
одржавање ауто и мото трка.
Мере заштите земљишта
Заштита земљишта подразумева све активности које се заснивају на одрживом коришћењу, заштити и побољшању квалитета земљишта планског обухвата.
У циљу заштите животне средине, обавеза локалне самоуправе је да успостави систем управљања земљиштем и заштиту на принципима:
заштите функција земљишта;
заустављање деградације земљишта;
обнављање деградираних земљишта;
интеграције у друге секторске политике.
Систем праћења квалитета земљишта - систем заштите земљишног простора и његово одрживо коришћење остварује се мерама системског праћења квалитета земљишта, који обухвата:
праћење индикатора за оцену ризика од деградације земљишта,
спровођење ремедијационих програма за отклањање последица контаминације и деградације земљишног простора, било да се они дешавају природно или да су узроковани људским активностима.
Конкретни задаци заштите земљишта заснивају се пре свега на следећим мерама:
ограниченом непланском ширењу урбаног подручја и коришћења пољопривредног земљишта у непољопривредне сврхе,
затварање и санацију напуштених копова минералних сировина,
санацији свих дивљих депонија,
санитацији насеља,
организовању система селективног прикупљања отпада, његовог разврставања и увођења у систем рециклаже,
увођењу контролисане примене хемијских средстава заштите и агромера у области пољопривреде,
стриктне примене мера и услова за обављање пољопривредне производње у зонама заштите изворишта водоснабдевања,

увођењу "добре пољопривредне праксе" која подразумева пре свега адекватно складиштење и управљање стајњаком који може бити од велике користи и у исто време велики ризик, према Правилнику ЕУ (Regulation No 1774/2002) који регулише споредне производе животињског порекла,
изградњи предтретмана у производним погонима према технолошким процесима, каналисању површинских вода које се спирају са саобраћајница,
предузимање мера за смањење ризика од загађивања земљишта при складиштењу, превозу и претакању нафтних деривата и опасних хемикалија;
спровођењем техничких и биолошких радова и мера заштите на евидентираним ерозионим теренима,
давање предности традиционалним пољопривредним гранама које имају повољне услове за развој и доприносе очувању структуре предела; поклањањем пажње избору одговарајућих култура и начину обраде земљишта према педолошким условима, нагибу и експозицији терена; калцификацији киселих земљишта; успостављањем антиерозивног плодореда; и побољшањем сортног састава травних екосистема ради повећања њихове продуктивности и заштите земљишта.
Посебне мере заштите земљишта од ерозије
Заштита од ерозије и појаве клизишта подразумева биолошке, техничко технолошке мере санације и превенције на нестабилним теренима (потенцијално угроженим) и теренима који су већ деградирани од посладица ерозије и клизишта.
Заштита земљишта од појаве ерозије и клизишта састоји се из:
Регулисања речних токова са циљем заустављања ерозије тла и обала,
Уређења водног земљишта и његова заштита пре свега са становишта очувања могућности несметане евакуације отпадних вода, одводњавања и очувања флоре и фауне, као и стабилизацију корита,
Предузимања антиерозивних мера у деловима насеља на падинама које су угрожене од ерозија и поплава - техничких радова који се спроводе у циљу спречавања наглог отицања воде, заустављања њеног ерозионог дејства и припреме терена за подизање шумских и/или пољопривредних култура; биолошких радова који имају улогу сузбијања ерозије земљишта и повећања способности земљишта за пошумљавање, мелиорацију шума и шикара, мелиорацију пашњака, подизање воћњака и винограда, малињака и гајење других пољопривредних култура,
На бујичним водотоцима у горњим деловима слива, заштиту обавити активним мерама ублажавања поплавних таласа,
Одбрану од поплава и бујица усагласити и интегрисати са осталим водопривредним и пољопривредним активностима
Одржавање постојећег одбрамбеног система и објеката од спољашњих и унутрашњих вода.
Мере заштите од буке
Заштита од буке заснива се на спровођењу мера и активности које се односе на смањење буке у животној средини – урбаној зони.
Смернице за заштиту од буке односе се на:
формирање заштитног појаса дуж државних путева I реда, ширине 20 m, са заштитним зеленилом, без могућности изградње било каквих објеката;
формирање заштитног појаса дуж државних путева II реда и општинских путева, ширине 5 m, са заштитним зеленилом, без могућности изградње било каквих објеката;
формирањем заштитног појаса између магистралног железничког правца и становања од 25 m, уз обавезне акустичне мере заштите односно уколико се мере заштите не примењују ширина заштитног појаса је 12 m од спољне ивице колосека;
Заштита животне средине од буке за подручје општине Лапово подразумева:
планирање мера и услова заштите од буке у животној средини;
мерење буке у животној средини;
израду стратешке карте буке;

слободан приступ информацијама о стању буке у животној средини.
Мере заштите од зрачења

Заштита од зрачења спроводиће се уз примену законских и подзаконских мера заштите којима се спречава угрожавање животне средине и здравље људи од дејства зрачења која потичу од јонизујућих и нејонизујућих извора.
Заштита од јонизујућих зрачења
Мере заштите живота и здравља људи и заштите животне средине од штетног дејства јонизујућих зрачења и мере нуклеарне сигурности обавезне су при свим поступцима у вези са нуклеарним активностима и активностима којима се уређују услови за обављање делатности са изворима јонизујућих зрачења и нуклеарним материјалима, као и управљање радиоактивним отпадом. Пооштравање режима нуклеарне и радијационе сигурности у Републици Србији и постизање нивоа који може да одговори повећаним захтевима сигурности резултат су последица значајних промена у свету током последње деценије. Спровођење и стално унапређивање мера којима се обезбеђују нуклеарна и радијациона сигурност и безбедност постале су приоритети међународне заједнице, а основна брига више нису само контрола нуклеарног наоружања и спречавање његовог даљег ширења, већ пре свега обезбеђивање услова за ефикасно сузбијање злоупотреба радиоактивних и нуклеарних материјала. Закон о заштити од јонизујућих зрачења и о нуклеарној сигурности прописује:
увођење нових, виших стандарда у спровођењу мера заштите од јонизујућих зрачења, нуклеарне и радијационе сигурности,
успостављање комплексније регулативе али и омогућавање ефикасније примене закона,
успостављање стриктног и целовитог надзора над изворима јонизујућих зрачења и нуклеарним објектима, радијационим делатностима и нуклеарним активностима, као и над управљањем радиоактивним отпадом;
У одредбама Закона о заштити од јонизујућих зрачења и о нуклеарној сигурности су уграђени највиши стандарди које прописују водеће светске организације у овој области, као што су: Међународна агенција за атомску енергију (IAEA), Агенција за нуклеарну енергију организације за економску сарадњу и развој (ANE-OECD).
Стандарди и принципи Међународне агенције за атомску енергију формализовани су у облику директива и препорука којима се обезбеђује радијациона и нуклеарна сигурност и безбедност. Република Србија, као држава чланица Међународне агенције за атомску енергију (IAEA) испуњава захтеве који произилазе из ратификованих међународних уговора. Регулаторно тело - организација која врши јавна овлашћења у складу са Законом је Агенције за заштиту од јонизујућих зрачења и нуклеарну сигурност Србије.
Заштита од нејонизујућих зрачења
Услови и мере заштите здравља људи и заштите животне средине од штетног дејства нејонизујућих зрачења у коришћењу извора нејонизујућих зрачења, представљају обавезне мере и услове при планирању, коришћењу и уређењу простора.
Извор нејонизујућих зрачења је уређај, инсталација или објекат који емитује или може да емитује нејонизујуће зрачење. Нејонизујућа зрачења су електромагнетска зрачења која имају енергију фотона мању од 12,4 eV. Она обухватају:
ултраљубичасто или ултравиолетно зрачење (таласне дужине 100-400 nm),
видљиво зрачење (таласне дужине 400-780 nm),
инфрацрвено зрачење (таласне дужине 780 nm - 1 mm),
радио-фреквенцијско зрачење (фреквенције 10 kHz – 300 GHz),
елетромагнетска поља ниских фреквенција (фреквенције 0-10 kHz),
ласерско зрачење,
ултразвук или звук чија је фреквенција већа од 20 kHz (и ако се не ради о ЕМ зрачењу);
У циљу заштите од нејонизујућих зрачења обавезне мере су:
прописивање граница излагања нејонизујућим зрачењима;
откривање присуства и одређивање нивоа излагања нејонизујућим зрачењима;
одређивање услова за коришћење извора нејонизујућих зрачења од посебног интереса;

обезбеђивање организационих, техничких, финансијских и других услова за спровођење заштите од нејонизујућих зрачења;
вођење евиденције о изворима нејонизујућихзрачења од посебног интереса;
означавање извора нејонизујућих зрачења од посебног интереса и зоне опасног зрачења на прописани начин;
спровођење контроле и обезбеђивање квалитета извора нејонизујућих зрачења од посебног интереса на прописани начин;
примена средстава и опреме за заштиту од нејонизујућих зрачења;
контрола степена излагања нејонизујућем зрачењу у животној средини и контрола спроведених мера заштите од нејонизујућих зрачења;
обезбеђивање материјалних, техничких и других услова за систематско испитивање и праћење нивоа нејонизујућих зрачења у животној средини;
образовање и стручно усавршавање кадрова у области заштите од нејонизујућих зрачења у животној средини;
информисање становништва о здравственим ефектима излагања нејонизујућим зрачењима;
информисање становништва о мерама заштите и обавештавање о степену изложености нејонизујућим зрачењима у животној средини.
Извори нејонизујућих зрачења од посебног интереса су стационарни и мобилни извори електромагнетног зрачења који могу да буду опасни по здравље људи, чије електромагнетно поље у зони повећане осетљивости, достиже барем 10% износа референтне, граничне вредности прописане за ту фреквенцију.
Зоне повећане осетљивости су зоне становања, зоне и локације у којима се особе могу задржавати и 24 сата дневно (школе, домови, предшколске установе, породилишта, болнице, туристички објекти, дечја игралишта, површине неизграђених парцела планиране за наведене намене (у складу са препорукама Светске здравствене организације).
Општина Лапово је у обавези да врши инспекцијски надзор над изворима нејонизујућих зрачења за које одобрење за изградњу и почетак рада издаје надлежни орган јединице локалне самоуправе.
Мере управљања отпадом
Смернице и мере управљања отпадом:
санирати све локације на којима је неконтролисано депонован отпад на планском подручју, а посебно у зонама санитарне заштите изворишта водоснабдевања и зонама непосредног утицаја;
санирати стару депонију према Главном пројекту рекултивације „Старе депоније“ у Лапову, Агенција за еколошко инжењерство „Green pro“ Смедерево, 2014.год.
забрањено је одлагање, депоновање свих врста отпада ван простора опредељених за ту намену, на планском подручју, непосредном и ширем окружењу;
поступање и управљање неопасним отпадом вршиће се преко оператера који поседује дозволу за управљање неопасним отпадом, у складу са законском регулативом;
поступање и управљање опасним отпадом и отпадом посебних токова, вршиће се преко оператера који поседује дозволу за управљање опасним отпадом, у складу са законском регулативом.
Опште мере управљања отпадом
Надлежни орган општине Лапово:
доноси Локални план управљања отпадом, обезбеђује услове и стара се о његовом спровођењу;
уређује, обезбеђује, организује и спроводи управљање комуналним, односно инертним и неопасним отпадом на својој територији;
уређује поступак наплате услуга у области управљања комуналним, односно инертним и неопасним отпадом;
издаје дозволе и друге акте у складу са Законом,
води евиденцију и податке доставља ресорном Министарству;
врши надзор и контролу примене мера поступања са отпадом у складу са Законом.

За обављање делатности управљања отпадом прибављају се дозвле, и то: дозвола за сакупљање отпада, за транспорт отпада, за складиштење и третман отпада и за одлагање отпада. За обављање више делатности једног оператера може се издати једна интегрална дозвола. Дозволе за складиштење, третман и одлагање отпада издају се на период од 10 година.

Управљање амбалажним отпадом

Опште мере за управљање амбалажним отпадом - управљање амбалажом и амбалажним отпадом се спроводи у складу са:

условима заштите животне средине које амбалажа мора да испуњава за стављање у промет,

условима за управљање амбалажом и амбалажним отпадом,

обавезом извештавања о амбалажи и амбалажном отпаду.

2.7.2 ЗАШТИТА, УРЕЂЕЊЕ И УНАПРЕЂЕЊЕ ПРЕДЕЛА, ПРИРОДНИХ ВРЕДНОСТИ И БИОДИВЕРЗИТЕТА

Не постоје подаци о броју дивљачи, броју угрожених врста и ловне фауне. Међутим, постоје подаци на основу увида на терену и старих извора, (Хидролошке карактеристике Крагујевачке котлине, са посебним освртом на снабдевање крагујевца водом, 1974, Ж. Степановић, Крагујевац) да на територији општине Лапово живи хетерогена дивљач: ласица, зец, јазавац, твор, јеж, веверица, кртица, змије, гуштери, жабе, глодари, разне врсте инсекта. Птице су разноврсне: сеница, врабац, шева, препелица, штиглиц, славуј, сова, кукавица, кос, ћук, чавка, сврака, креја, детлић, грлица, голуб, јаребица, чворак, орао, фазан.

Пејзажно, подручје плана се одликује равним тереном према реци, док је део локације према локалном путу Лапово - Свилајнац са благим таласастим узвишењима и мањим нагибима.

За остваривање планираних циљева заштите природних вредности, биодиверзитета и предела потребно је спровести:

Заштиту структуре постојећих предела и пејзажа кроз смањење било каквих штетних утицаја;

Очување плодности, поправљање бонитета ради унапређивања пољопривредних површина;

Очување и унапређење постојећих природних и вештачких вегетацијских покривача (пољозаштитних и шумских појасева, забрана, шумских фрагмената) у залеђу али и у грађевинској урбаној зони;

Деградиране и девастиране пределе неопходно је «прекрити» одговарајућим вегетацијским покривачем; пољопривредне површине које се за то више не користе претворити у засаде шума или ветрозаштитне појасеве;

Пошумљавањем и другим антиерозионим мерама, спречити даљу ерозију, спровести активне мере заштите од клизишта – техничке и биолошке;

Планско пошумљавање мора бити засновано на принципима ценотичког биодиверзитета;

Заштита специјске и екосистемске компоненте биодиверзитета, односно дивљих животиња и биљака и њихових заједница у природном и географском окружењу, односно спровести мере заштите на IBA подручју у оквиру међународне и националне еклошке мреже заштите природе;

Планско организовање лова и риболова с тим у вези туризма у појединим деловима општине, морају бити у функцији одрживог коришћења билошких ресурса;

При планирању грађевинског подручја, насеља, саобраћајница, енергетских инсталација и сл., мора се узети у обзир минимална «потрошња « предела у те сврхе;

Очување и заштита угрожених и ретких врста флоре и фауне, са тенденцијом валоризовања њихових станишта као заштићених подручја;

Очување и заштита значајних станишта и појединачних предела и целина, природних објеката од значаја са тенденцијом валоризације и проглашења заштићених подручја.
На основу Решења Завода за заштиту природе Србије од 27.05.2022.године, под 03 бр.021-1391/2, у обухвату ППО Лапово нема заштићених подручја за које је спроведен или покренут поступак заштите. У плански обухват улази еколошки коридор од међународног значаја – водоток и обалски појас Велике Мораве (Уредба о еколошкој мрежи („Сл.гласник РС“, бр.102/10).
Еколошки коридор – река Велика Морава, повезује еколошки значајна подручја на простору Републике Србије као коридор од националног значаја и еколошки коридор који омогућују повезивање са еколошким мрежама суседних земаља, у складу са међународним прописима као еколошки коридори од међународног значаја;
Заштитна зона – обалски појас - штити еколошки коридор – реку Велику Мораву од могућих штетних спољних утицаја.
Заштита еколошке мреже обезбеђује се спровођењем прописаних мера заштите у циљу:
очувања биолошке и предеоне разноврсности,
одрживог коришћења и обнављања природних ресурса и добара,
унапређења заштићених подручја, типова станишта и дивљих врста.
Посебни услови:

Мере заштите еколошке мреже:
забрањена је промена морфолошких и хидролошких особина подручја од којих зависи функционалност коридора
забрањено је уништавање и нарушавање станишта као и уништавање и узнемиравање дивљих врста у границама еколошког коридора;
забрањена је промена намена површина под природном и полуприродном вегетацијом (ливаде, пашњаци, тршћаци итд.);
планирањем намене површина, као и активним мерама заштите очувати и унапредити природне и полуприродне елементе коридора у складу са предеоним и вегетацијским карактеристикама подручја;
стимулисати традиционалне видове коришћења простора који доприносе очувању и унапређивању биодиверзитета;
стимулисати подизање заштитног зеленила дуж граница еколошког коридора у складу са потребама врста и станишних типова подручја;
Очувати ток и приобаље главних водотокова на територији општине – уређењем и ревитализацијом континуираног појаса приобалног заштитног зеленила обезбедити појас аутохтоне вегетације дуж водотока. Утврђивање обале (бетонирање) може се планирати уколико се ради о неопходним мерама заштите од поплава;
Забрањено је угрожавање биодиверзитета и геодиверзитета опасним и штетним материјама и средствима, отпадом и грађевинским материјалом;
Стабла на тргу код споменика краљу Александру и зграде општине Лапово очувати и не уклањати;
Стубове и друге објекте у границама Плана на којима се налазе гнезда беле роде очувати. За све активности на тим објектима предвидети прибављање услова заштите природе од Завода за заштиту природе Србије у складу са чл.9. Закона о заштити природе;
Предвидети очување гнезда градских ласта на зградама и објектима у границама Плана, а посебно у периоду гнежђења ове врсте од 01.маја до 10.јула;
Предвидети санацију, односно ремедијацију деградиране животне средине.

Опште мере заштите природних вредности на подручју Плана обухватају:
заштиту структуре постојећих природних предела, у складу са условима станишта за трајно одржавање његових функција и спречавање и смањење штетних утицаја;
очување и унапређење природног и вештачког вегетацијског покривача у урбаном центру и осталим насељима;

заштиту вегетације посебно у рубном делу урбаног центра, у циљу ублажавања екстремних утицаја и побољшања микроклиматских услова;
промовисање, очување и заштита мочварних екосистема на подручју Плана као услова биолошке разноврсности;
подизање нових шумских састојина на принципима ценотичког диверзитета;
подизање зелених површина унутар општинског језгра општинског центра и осталих насеља (паркови, скверови, баште, дрвореди) у циљу смањења концентрације штетних гасова у ваздуху;
заштиту специјске и екосистемске компоненте биодиверзитета;
планско организовање лова и риболова, ловног и риболовног туризма;
реализацију грађевинских подручја насеља, грађевинског земљишта ван грађевинског подручја, инфраструктурних коридора, прилагодити природним структурама тако да утицај на предеоне карактеристике буде што мањи;
природне пределе заштити у њиховој разноврсности, јединствености, лепоти и значају за доживљај и рекреацију становништва;

2.7.3 ЗАШТИТА, УРЕЂЕЊЕ И УНАПРЕЂЕЊЕ КУЛТУРНИХ ДОБАРА

Према Решењу Завода за заштиту споменика културе у Крагујевцу (бр.3028-02 од 1.11.2022.), на подручју Општине Лапово налазе се:

АРХЕОЛОШКИ ЛОКАЛИТЕТИ
Железничка станица (антички период) – Лапово
Железничка станица (праисторијско насеље) – Лапово
Шавац (антички период) – Лапово
Шавац (праисторијско насеље старијег гвозденог доба) – Лапово
Грабовачки поток (средњи век) – северозападно од Лапова;
Црквина (средњи век) – Кленовац
Старо гробље (хронолошки недефинисано) - Лапово
Ћиновско гробље (средњи век) – Лапово;
Арнаутски бунар (средњи век) – Лапово;
Бензинска станица (антички период) – Лапово
Основне мере заштите археолошких локалитета:

На археолошким локалитетима, приликом реализације инфраструктурне мреже (саобраћај, гасовод, водовод, канализација, електрификација, телекомуникација у др.), изградња индустријских објеката, као и пре обављања било каквих земљаних радова којим би се изменила конфигурација терена или нарушио изглед локалитета, извођач радова (инвеститор) је дужан да прибави Услове о мерама техничке заштитеархеолошког локалитета и његове околине.

На осталом простору обавезно је поштовање члана 109 Закона о културним добрима (Сл.гл.РС бр.71/49) који гласи:
„Ако у току извођења радова наиђе на археолошка налазишта или археолошке предмете, извођач радова је дужан да одмах, без одлагања, прекине радове и обавести надлежан Завод за заштиту споменика културе и да предузме мере да се налаз не уништи и не оштети и да се сачува на месту и у положају у ком је откривен“.

УРБАНИСТИЧКЕ МЕРЕ ЗАШТИТЕ
Објекти градитељског наслеђа – профана архитектура
Зграда у ул. Његошевој бр.23;
Зграда у ул. Краља Петра Првог бр. 11;
Зграда у ул. Краља Петра Првог бр. 14;
Зграда у ул. Краља Петра Првог бр. 20
Зграда у ул. Косовских јунака бр.10 - О.Ш. Светозар Марковић;

Зграда у ул. Ратника солунског фронта бр.1;
Зграда у ул. Станоја Главаша бр. 48;
Објекти градитељског наслеђа –сакрална архитектура
Црква св.Параскеве;
Објекти градитељског наслеђа – рурална архитектура (народно градитељство)
Кућа у ул. Деспота Стефана Лазаревића бр. 20
Кућа у ул. Краља Петра Првог бр. 98
Кућа у ул. Косовских јунака бр. 3
Кућа у ул. Карађорђевој бр. 225
Кућа у ул. Краља Петра Првог 116
Окућница, кућа и кош, у ул. Војводе Радомира Путника бр. 1
Помоћни објекат, качара са подрумом, у ул. Николе Пашића бр. 1
Помоћни објекат, кош и магаза у ул. Карађорђевој бр. 219
Помоћни објекат, подрум и магаза, у ул. Први мај бр. 41
Објекти градитељског наслеђа –индустријска архитектура
Железничка станица
Главна железничка станица
Друга станична зграда, Лапово – варош
Ранжирна станица
Зграда у ул. Карађорђевој
Зграда у ул. Алексе Шантића
Две зграде у ул. Гаврила Принципа
Стари млин
Стара свилара
Спомен бисте и спомен обележја
Споменик палим ратницима у Првом светском рату
Споменик палим борцима НОБ-а
Споменик црвеноармејцима
Спомен плоча НОБ-а, на згради поште
Спомен плоча на згради железничке станице
Јавни споменици и спомен обележја новијег датума
Три спомен плоче на звонику цркве Св. Параскеве
Споменик краљу Александру Карађорђевићу
Споменик Дражи Михајловићу
Спомен чесма посвећена Првом српском устанку
Спомен плоче на стадиону „ Локоса-а“
Урбанистичке мере заштите обухватају објекте и просторе који су уживали претходну заштиту, али у законском року нису утврђени, па су то својство изгубили. Ове мере заштите обавезују урбанисте да приликом даље планске разраде, уваже амбијентална и друга својства тих објеката и простора (уколико их има) и презентирају их кроз своја планска решења.

2.7.4 ЗАШТИТА ОД ЕЛЕМЕНТАРНИХ НЕПОГОДА

Заштита од елементарних непогода и других несрећа
Заштита од елементарних непогода је организован систем заштите, спасавања људи, материјалних добара и животне средине, као и отклањања последица елементарних непогода. Имајући у виду природне карактеристике планског подручја, као и на основу спроведене анализе и услова надлежних институција подручје подложно је, у одређеној мери, опасностима од следећих елементарних непогода:
земљотрес
атмосферске непогоде,
поплаве.

У складу са интегралним управљањем елементарним непогодама, циљеви су:
очување и унапређење заштите од елементарних непогода,
спровођење мера превенције, приправности и одговора на елементарне непогоде, на свим нивоима (од предузећа до Републике Србије),
институционално, организационо и кадровско јачање система заштите од елементарних непогода и формирање регионалног система заштите.
Концепција заштите и управљања полази од чињенице да је на свим нивоима и у свим фазама планирања потребно дефинисати прихватљив ниво ризика од елементарних непогода. Системом превентивних, организационих и других мера и инструмената, интервенише се у циљу спречавања настанка ризика од елементарних непогода, односно смањивања последица на прихватљив ниво.
Потребно је у наредном периоду развијати систем интегралне заштите од елементарних непогода. На основу Закона о смањењу ризика од катастрофа и управљање ванредним ситуацијама („Сл. гласник РС“, бр. 87/17) и на основу Процене угрожености доноси се План заштите и спасавања у ванредним ситуацијама, а у складу са Националном стратегијом заштите и спасавања у ванредним ситуацијама Републике Србије.
Заштита од земљотреса
У циљу заштите од земљотреса обавезна је примена важећих сеизмичких прописа при санацији постојећих и изградњи нових објеката.
Подручје општине Лапово се налази у зони од 8 º MCS скале. Ради заштите од земљотреса, планирани објекти мора да буду реализовани и категорисани према Правилнику о техничким нормативима за изградњу објеката високоградње у сеизмичким подручјима („Службени лист СФРЈ“, број 31/81, 49/82, 29/83, 21/88 и 52/90).
Такође, одговарајуће службе морају имати разрађене планове о евакуацији и збрињавању становништва у случају појаве земљотреса свих интензитета.

Заштита од поплава и ерозија
Подручје плана је обухваћено републичким Оперативним планом одбране од поплава («Сл. Гласник РС « број 123/2021) и то у оквиру водне јединице «Лепеница-Крагујевац»" за водотоке I реда са притокама у обухвату плана: Велика Морава, Рача, Лепепица Сектор М.З, деоница М.З.2., објекти М.3.2.1 - М.3.2.4. Хидромелиорациони систем ХМС ВМ.5 - Баточина- Лапово.
Заштита од појава инжењерскогеолошких процеса
Геолошке подлоге и катастар клизишта за планско подручје нису рађени. На основу ППРС, Карта ризика од природних непогода и технолошких удеса, у обухвату плана могу се уочити подручја најугроженија процесом клижења тла
Неопходна је израда катастра клизишта и санирање оних клизишта на којима ће материјална улагања бити оправдана, као и она која која угрожавају значајне грађевинске и инфраструктурне објекте.
Санирање клизишта и спречавање појаве нових извршиће се применом техничких и биолошких мера.
Код већих инвестиционих радова неопходно је извршити детаљнија истраживања са аспекта микросеизмике и инжењерске геологије.
Заштита од временских непогода
Шуме представљају природну препреку и делимичну заштиту насеља и објеката од ветрова. Мере заштите од удара јачих ветрова треба да буду пре свега превентивне. Дендролошке мере састоје се у засађивању високог зеленила које представља баријеру ветру.
Одбрана од града остваривање се мрежом противградних објеката као делом противградне одбране шире територије.
Како у Србији не постоји систем одбране од штетних последица мраза и поледице, неопходно је овај систем развијати у регионалним и локалним условима. Ово се пре свега

односи на повећање поузданости рада инфраструктурних система, одржавања саобраћајница, као и рад јавних служби.
Заштита од временских непогода (завејавање, лед, снегоизвале, ветроизвале, олуја, бујице праћене одронима и сл.) биће остварена изградњом и уређењем планираних садржаја инфра и супраструктуре, пошумљавањем и затрављивањем голети, предвиђеним водорегулацијама, планским уређењем насеља, саобраћајница и других просторних елемената.
Заштита од пожара и експлозија
Законом је прописано да јединице локалне самоуправе доносе План заштите од пожара.
Ризик од појаве пожара и експлозија умањиће се следећим просторно планским мерама заштите:
- предвиђена саобраћајна приступачност шумским подручјима биће реализована изградњом мреже јавних, службених и шумских путева, рачунајући ове објекте истовремено и као противпожарне баријере које деле шуму на мање сегменте;
- при пошумљавању нових површина предвидети планске противпожарне баријере;
- постојећа акумулација представља значајне резервоаре за обезбеђивање довољних количина воде;
- у циљу заштите од пожара на више места на водотоковима обезбедити прилазе за снабдевање ватрогасних возила или пумпи и цистерни за гашење пожара.
- служба осматрања и јављања биће организована првенствено по захтевима противпожарне заштите;
- заштита од пожара спроводиће се уз садејство средстава и служби противпожарне заштите центара у систему насеља;
У процесу гасификације подручја, неопходно је урадити план заштите од пожара;
У циљу противпожарне заштите треба регулисати пролаз и заустављање возила која превозе опасне материје. Кретање ових возила кроз треба да буде искључиво дефинисаним трасама, са одређеним и уређеним местима за њихово заустављање;
Са аспекта заштите од пожара, посебан акценат је дат на стриктном поштовању важећих техничких прописа који регулишу материју заштите од пожара и експлозија у индустрији, енергетици, грађевинарству, шумарству, саобраћају и др, а у циљу сигурности људи и објеката, постројења, уређаја, опреме и других средстава рада;
Заштита од техничко-технолошких несрећа (удеса)
На основу процене угрожености, извештаја о безбедности и планова заштите од удеса привредних друштава и других правних лица са територије плана надлежни органи и јединице локалне самоуправе, уз неопходну координацију и сарадњу са суседним јединицама, сачињавају План заштите од удеса који је саставни део Плана заштите и спасавања у ванредним ситуацијама.

2.7.5 ЗАШТИТА ОД ИНТЕРЕСА ЗА ОДБРАНУ ЗЕМЉЕ

Уређење подручја Просторног плана за потребе одбране земље заснива се на условима и захтевима Министарства одбране (бр.8575-4 од 20.05.2022. године), а у складу са Одлуком о врстама инвестиционих објеката и просторних и урбанистичких планова значајних за одбрану (Сл. Гл.РС бр.85/15), према којима нема посебних услова и захтева за прилагођавање потребама одбране земље.
У складу са Уредбом о организовању и функционисању цивилне заштите и Одлуком о утврђивању степена угрожености насељених места заштитне објекте у насељима планирати у складу са степеном угрожености.
Саобраћај и везе као кључни фактори развоја подручја, истовремено су и основни услови за организовање одбране и заштите од ратних разарања. Диференцирана мрежа јавних државних и општинских путева представља важан елемент одбране и заштите од ратних разарања.

3.0 пропозиције просторног развоја

3.1. правила УРЕЂЕЊА

Просторни план општине Лапово, представља плански документ за подручје општине у административним границама, и то за плански период до 2035. године. Овај план представља плански основ за израду урбанистичких планова и урбанистичких пројеката на територији општине Лапово, као и за директну примену правила уређења и правила грађења овог Просторног плана, на подручју за које није предвиђена израда урбанистичког плана. Сви плански документи у даљем поступку планирања морају да буду усаглашени са Просторним планом општине и то у погледу: планских решења, правила уређења, грађења и заштите простора.
За део територије Просторног плана општине Лапово урађен је „План генералне регулације за грађевинско подручје општине Лапово“ (у даљем тексту ПГР), као и планови детаљне регулације за радне зоне, комуналне зоне, комерцијалне садржаје и јавне намене, у оквиру грађевинског подручја. Овим Просторним планом измењен је обухват грађевинског подручја, а самим тим и намена површина, што захтева измену и допуну овог ПГР-а
Правила уређења и Правила грађења овог Просторног плана користе се:
1) за директну примену Просторног плана (у зонама ван грађевинског подручја насеља и
2) за израду урбанистичких планова, и то:
- плана генералне регулације - у оквиру компактног грађевинског подручја насеља;
- планова детаљне регулације ван грађевинског подручја насеља, у зонама за које Закон прописује обавезну израду урбанистичких планова;

3.1.1. ОПИС И ОДРЕЂЕЊЕ ЦелинА И ЗОНА У ОДНОСУ НА ДАЉУ ПЛАНСКУ РАЗРАДУ

Просторним планом општине Лапово, одређене су целине у оквиру којих су дефинисана општа и посебна Правила уређења и грађења:
целина 1 – источни део простире се долином Велике Мораве и намењен је претежно за: туризам, водопривреду и пољопривреду (пловни пут, плажа, пешачке стазе и риболов, и пољопривредно земљиште у оквиру кога је могуће организовање пољопривредне производње квалитетних, органских производа. У овој Целини спровођење је директно на основу општих и посебних правила грађења. Израда ПДР-а могућа је по потреби.
целина 2 - средишни део Општине је компактно грађевинско подручје – постојеће и планирано у оквиру које се посебна правила уређења и грађења дефинишу ПЛАНОМ ГЕНЕРАЛНЕ РЕГУЛАЦИЈЕ на основу општих правила овог Просторног плана
целина 3 - западни део општине је такозвана „еколошка зона“. Преовлађује шумско земљиште, па је овај простор делом намењен развоју еко туризма са спортским теренима, смештајним капацитетима и другим одговарајућим пратећим садржајима, а саобраћајно се везује на коридоре аутопута (Коридор 10 и „Вожд Карађорђе“). Није планирана даља планска разрада, али је израда ПДР- а могућа по потреби.

3.1.2. УСЛОВИ ЗА УРЕЂЕЊЕ И ИЗГРАДЊУ ОБЈЕКАТА ЈАВНЕ НАМЕНЕ И МРЕЖЕ САОБРАЋАЈНЕ И ДРУГЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ

За уређење, изградњу, реконструкцију и доградњу објеката и мрежа саобраћајне и комуналне инфраструктуре на површинама јавне намене у грађевинском подручју насеља Лапово, примењује се План генералне регулације (ПГР). Ван обухвата ПГР, објекти и површине јавних намена реализоваће се плановима детаљне регулације (ПДР) или урбанистичким пројектима (УП) на основу Правила уређења и грађења овог Просторног плана. Изградња мреже саобраћајне и комуналне инфраструктуре ван обухвата ПГР

вршиће се директно применом Правила уређења и грађења овог Просторног плана уколико су дефинисани регулациони елементи. У супротном, обавезна је детаљна разрада Просторног плана (ПДР или УП - у складу са чл. 60. Закона о планирању и изградњи ("Службени гласник РС", бр.72/09, 81/09-испр.,64/10-одлука УС,24/11, 121/12, 42/13, одлука УС, 50/13-одлука УС, 98/13-одлука УС, 132/14, 145/14, 83/18, 31/19, 37/19, 9/20 и 52/21).

За изградњу и уређење површина и објеката јавне намене прописана су Општа и Посебна правила уређења и грађења која представљају смернице за даљу планску разраду (ПГР и ПДР) или за директну примену кроз израду УП-а у зонама које се реализују дирекно на основу Просторног плана.

Елементи урбанистичке регулације који нису обухваћени овим Правилима грађења, примењиваће се из важећег Правилника о општим правилима за парцелацију, регулацију и изградњу.

1. Општа правила за изградњу површина и објеката јавне намене:

Основна намена - површине и објекти јавне намене (образовање и васпитање, здравство, социјална заштита, култура, спорт и рекреација, управа и администрација, комуналне зоне, зеленило).

Уређење и изградња површина и објеката јавне намене вршиће према потребама насеља. Изградња ће се вршити на површинама јавне намене, али и на погодним локацијама у зонама становања и пословања, према нормативима за јавне објекте и под условом да ни по једном аспекту не угрожавају основну намену у оквиру које се развијају.

Могуће пратеће намене свих јавних функција могу да буду друге јавне намене и објекти, услужне компатибилне делатности, па и зоне, у оквиру појединих намена као пратећа јавља се и намена становање (Пратећа намена по карактеру и капацитету не сме да угрози основну намену. Могућа је изградња вишенаменских објеката јавних и пратећих комплементарних намена.

Намене објеката чија градња је забрањена у овој зони: све намене чија би делатност угрозила животну средину и основну намену.

Величина објеката и парцеле је условљена врстом и наменом, односно прописима за изградњу одговарајуће врсте објеката.

Могућности изградње другог објекта: може се градити више објеката основне намене, као и помоћни и пратећи објекти у функцији основне намене, поштујући све услове градње дефинисане правилима и уз анализу организације парцеле и утицаја на суседне парцеле и објекте. Постоји могућност фазне реализације.

Спратност и тип објеката зависи од његове намене, а мора бити прилагођен условима локације и функцији при чему је максимална спратност објеката П+2.

Објекти могу имати подрумске или сутеренске етаже, уколико не постоје сметње геотехничке и хидротехничке природе.

Хоризонтална регулација

Растојање грађевинске линије основног објекта од регулационе линије уз државне путеве, одређује се према условима ЈП "Путеви Србије ".

Растојање грађевинске линије основног објекта од регулационе линије осталих путева, износи мин 5,00 m.

Помоћни објекти се постављају иза основног објекта на парцели.

Минимална међусобна удаљеност објеката је 1/2 висине вишег објекта.

Минимална удаљеност објеката, односно његових делова од границе суседне парцеле је мин 3.5 m.

Изградња објеката и уређење комплекса врши се на основу прописа и техничких услова и норматива за одговарајућу намену.

Уређење комплекса (парцеле) мора бити у складу са наменом објекта и окружењем. Основно уређење обухвата: нивелацију, партер, зелену површину парцеле и одводњавање. Максимално сачувати постојећи зелени фонд на локацији. Површине намењене зеленилу у комплексу износе минимално 20%. Где постоје просторни услови, неизграђене површине

испред објекта партерно уредити као просторе окупљања и манифестација. Решити јавну расвету, завршну обраду партера радити комбинацијом природних и префабрикованих материјала, поставити одговарајући мобилијар и опрему, уредити зелене површине.

Обезбедити одговарајући број паркинг места на јавним паркиралиштима, или у оквиру комплекса, затим одговарајући саобраћајни и противпожарни приступ као и услове за одлагање комуналног отпада и др. Уколико је паркинг површина испред основног објекта, изводи се као отворено паркиралиште.

При пројектовању и извођењу свих јавних површина и намена обавезна је примена важећег Правилника о условима за планирање и пројектовање објеката у вези са несметаним кретањем деце, старих, хендикепираних и инвалидних лица.

Парцела не мора бити ограђена уколико се утврди да није неопходно.

Обликовање -примерено намени, условима локације и окружењу, уз савремен третман архитектонске традиције.

Јавне функције смештене у објектима градитељског наслеђа, морају да задовоље услове надлежних институција заштите споменика културе.

Прикључење објеката на инфраструктуру врши се на основу правила плана и услова овлашћених комуналних предузећа и организација. Изградња ових објеката је условљена одговарајућим нивоом комуналне опремљености (минимални ниво подразумева прикључење на јавни пут, електроенергетску мрежу, систем водовода и канализације /или водонепропусна септичка јама/).

ПАРКИРАЊЕ: Према нормативима за сваку појединачну намену, у складу са Правилником о општим правилима за парцелацију, регулацију и изградњу.

Основни услови заштите животне средине остварују се применом мера заштите, реконструкцијом и изградњом објеката у складу са техничким и санитарним прописима, прикључењем на насељску инфраструктуру и уређењем локације и парцеле; односно уређењем јавних површина, а посебно саобраћајних и зелених површина.

Основни безбедносни услови везани су за примену сеизмичких и противпожарних прописа. Код већих радова потребно је извршити испитивања стабилности терена.

2. Посебна правила за уређење и изградњу
површина и објеката јавне намене:

Образовање:

Основна намена: образовање свих нивоа (основно, средње и високо).

Могуће пратеће намене: култура, зеленило, спорт и рекреација, друге јавне намене услужне комплементарне делатности и одговарајући пратећи објекти саобраћајне и комуналне инфраструктуре (паркинзи, трафо станице и др.), становање за запослене. У оквиру комплекса дозвољена је изградња и помоћних објеката у циљу одлагања средстава за функционисање и одржавање комплекса. Дозвољена је изградња нових спортских терена за потребе вишенаменског образовног физичког васпитања деце и омладине, отвореног или затвореног типа. Отворене спортске терене је могуће пренаменити у затворене у циљу што функционалнијег и ефикаснијег коришћења.

Објекте градити као слободностојеће;

Површину грађевинске парцеле дефинисати у складу са наменом, функцијом објеката, окружењем, а према следећим критеријумима:

учионички простор 2 m 2/ученику;

- школски простор 6 - 8 m 2/ученику;
- школски комплекс 20-30 m 2/ученику;
- максимална спратност објеката је П+2;
- степен заузетости 40 - 60%
- паркирање: 1ПМ на 15 ученика

Здравствена заштита:

Основна намена: здравствена заштита.

Изградња и формирање комплекса подразумева изградњу објеката основне намене, опремање савременим средствима (према прописаним условима) и увођење пратећих програма.
Могуће пратеће намене: зеленило, услужне комплементарне делатности, социјална заштита и одговарајући пратећи објекти саобраћајне и комуналне инфраструктуре (паркинзи, трафо станице и др.) становање за запослене.
Објекте градити као слободностојеће. Могуће је градити два или више објекта (у функцији основне и/или пратеће намене).

Површину грађевинске парцеле дефинисати према програму, намени и концепту у складу са даљим дугорочним развојем насеља.

Обезбедити паркинг простор: 1ПМ на 7 запослених

Остали услови - према општим правилима;

Социјална заштита
Основна намена: социјална заштита (према прописаним условима и програму развоја насеља).
Могуће пратеће намене: зеленило, спорт и рекреација, здравство, друге јавне намене, становање, услужне делатности и одговарајући пратећи објекти саобраћајне и комуналне инфраструктуре.

Обезбедити паркинг простор: 1ПМ на 7 запослених

Остали услови - према општим правилима.

Култура
Основна намена: култура (према прописаним условима и програму развоја насеља).
Објекте реконструисати или градити као вишенаменске.
Могуће пратеће намене: јавно информисање, образовање, наука, зеленило, друге јавне намене, услужне делатности и одговарајући пратећи објекти саобраћајне и комуналне инфраструктуре.

Обезбедити паркинг простор: 1ПМ на 45m2 простора

Остали услови - према општим правилима.

УПРАВА И АДМИНИСТРАЦИЈА
Основна намена: управа, администрација (према прописаним условима и програму развоја насеља).
Могуће пратеће намене: јавно информисање, образовање, култура, зеленило и друге јавне намене, услужне делатности и одговарајући пратећи објекти саобраћајне и комуналне инфраструктуре.

Обезбедити паркинг простор: 1ПМ на 60m2 простора

Остали услови и правила - према општим правилима.

спорт И РЕКРЕАЦИЈА
Основна намена: спорт и рекреација, чији развој подразумева мрежу терена и објеката који просторним размештајем, капацитетом, уређењем и опремљеношћу, испуњавају прописане критеријуме и стандарде за бављењем спортом, активном и пасивном рекреацијом.
Могуће пратеће намене: зеленило, образовање, специјализоване школе или клубови или спортски кампуси, друге јавне намене, комплементарне услуге, одговарајући пратећи објекти инфраструктуре.
Услови се односе на формиорање нових и уређење и проширење постојећих комплекса.
Уређење и опремање комплекса свим потребним садржајима треба да омогући развој различитих видова спортских и рекреативних активности. Комплекси могу поред отворених спортских терена да садрже и:

- пратећи објекат;
- затворени спортски објекат;

Услови уређења спортских површина су:
у постојећим комплексима садржаје подићи на виши степен уређења, нови садржаји за спортско-рекреативне активности морају бити комплементарни постојећим;
терене са завршном обрадом од бетона свести на најмању могућу меру;

травнате терене подићи од комбинације трава отпорних на гажење;
сви терени морају бити адекватно ограђени;
озелењавање простора урадити на основу плана пејзажног уређења усклађеног са околним простором;
пешачким комуникацијама комплекс повезати са окружењем;
обезбедити одговарајући број паркинг места (1РМ на 40 места за гледаоце);
Правила грађења за пратеће спортске објекте:
намена - пратеће намене у директној функцији отворених терена (просторије за одржавање састанака, техничке, санитарне и помоћне просторије, свлачионице, клубске просторије и сл.);
услужне комплементарне намене (продаја, изнајмљивање, одржавање опреме, угоститељски садржаји и сл.);
висина објекта -мах П+1;
Правила грађења за затворене спортске објекте:
намена: хала за мале спортове, према потребама насеља, са пратећим наменама;
висина објекта условљена је специфичним захтевима врсте спорта;
Хоризонталну регулацију дефинисати према функционалној структури и намени, у складу са окружењем.
Јавне зелене површине:
Изградња и уређење јавних зелених површина реализује се на основу пројеката уређења. Партерна решења ускладити са наменом и функцијом зелене површине, тако да се не угрозе постојеће вредности зелене површине, а нивелациона решења ускладити са конфигурацијом терена. Хортикултурна решења ускладити са трасама подземних инсталација, тј. испоштовати потребна минимална одстојања у складу са важећим техничким прописима.
Избор врста за озелењавање усагласити са наменом и функцијом зелене површине, као и са условима средине. Избор врста за дрвореде усагласити са ширином улице и утврдити адекватна растојања између садница, у зависности од врсте и прилаза објектима. Однос површина - поплочања, травњака и високог растиња, ускладити са наменом зелене површине.
У оквиру јавних зелених површина могу се постављати елементи урбаног мобилијара, односно изградити пратећи објекти спорта и рекреације.
КОМУНАЛНи објекти
Гробља
Уређење и проширење постојећих и отварање нових гробаља, вршиће се према важећим правилницима из ове области.
Могуће пратеће намене: зеленило, услужне делатности комплементарне намене, управа-администрација и пратећи објекти комуналне инфраструктуре.
Спратност објеката је максимално П+Пт.
Основна правила за формирање нових гробаља(и проширење постојећих), су:
- локација проширења постојећих гробаља мора бити ван II зоне санитарне заштите изворишта водоснабдевања;
- површина гробља - 4,0m 2/становнику;
- логично формирање у односу на гравитационо подручје;
- добра саобраћајна повезаност са гравитационим подручјем;
- могућност етапне реализације;
- повољни теренски услови: добра експонираност и растреситост, терен треба да буде оцедан са нивоом подземних вода већим од 2,50m од нивоа терена;
- могућност прикључивања на мрежу комуналне инфраструктуре;
- могућност обезбеђивања појаса зеленила, уколико је удаљење од насеља мање од 500m;
- паркирање димензинисати према броју гробних места (1ПМ на 10 гробних места)
Уређење простора и изградња дефинише се Урбанистичким пројектом.

Пијаце
- зелена пијаца;
- кванташка пијаца;
- шарена пијаца;
Формирање нових пијаца у грађевинским подручјима насеља, према потребама заједнице насеља и тржишта, и уређење постојећих пијаца мора бити прилагођено санитарно-хигијенским условима и прописима, као и правилницима који важе за изградњу ових објеката.
Могуће пратеће намене: услуге и пословање, откупна станица, друге јавне намене и пратећи објекти инфраструктуре;
начин уређења прилагодити могућности вишенаменског коришћења простора;
у оквиру овог простора, потребно је формирати издвојен простор за снабдевање становништва непољопривредним производима (шарена пијаца), излагање и продају производа домаће радиности, друге услуге, администрацију и сл.;
коришћења простора, према темпу и потребама развоја насеља и окружења може прерасти у дистрибутивни центар;
откупну станицу лоцирати уз кванташку пијацу;
границу и површину грађевинске парцеле дефинисати према програму, намени и концепту у складу дугорочним развојем насеља;
максимална спратност објеката је (По)+П+1, односно (По)+ВП+1;
уређење простора и изградња дефинише се Урбанистичким пројектом;
остала правила грађења преузети из општих правила грађења за површине и објекте јавне намене;
паркирање: 1ПМ на 6 тезги
Сточна пијаца – комунална зона «Центар»
Могуће пратеће намене: услуге и пословање, пратећи објекти инфраструктуре.
Максимална спратност објеката је (По)+П+1;
Уређење простора и одржавање мора се ускладити са Законом прописаним санитарним стандардима и прописима;
Основна (обавезни садржаји) опремљеност представља I фазу реализације и чини је:
уређени плато;
обезбеђена комунална инфраструктура;
ограђен простор;
вага;
простор за ветеринарску станицу;
заштитну зону зеленила према окружењу;

САОБРАЋАЈНА ИНФРАСТРУКТУРА
Правила грађења саобраћајне инфраструктуре
регулационе линије и осовине саобраћајница представљају основне елементе за дефинисање мреже саобраћајница;
приликом дефинисања регулационих линија користити постојећу регулацију и парцелацију као почетну матрицу;
доњи строј коловозне конструкције димензионисати према меродавном саобраћајном оптерећењу, али тако да коловозна конструкција јавних путева може да прихвати осовинско оптерећење од најмање 11,5 t по осовини а за општинске путеве и улице оптерећење од најмање 6 т по осовини;
слободни простор изнад коловоза (светли профил) за друмске саобраћајнице износи мин. 4,5 m (осим за аутопут - 4,75 m);
у насељеним местима на правцима пешачких токова реализовати рампе за лица са посебним потребама у простору;
државни путеви I реда не могу се укрштати у истом нивоу са железничком пругом;

пројектну документацију саобраћајница радити у складу са законском регулативом и стандардима;
ширина регулационих профила је у зависности од категорије саобраћајница, при чему ширину коловоза, пешачких и бицилкистичких површина дефинисати према меродавном саобраћајном оптерећењу;
ширина регулационог профила главних насељских саобраћајница износи минимално 14,5m (коловоз 6,5m, обостране пешачке стазе и зелене површине ширине по 2,0m);
пешачке стазе и тротоаре димензионисати са минималном ширином од 1,6 m;
коловозе општинских путева димензионисати мин. ширине 5,5 m као и регулационе профиле приступних саобраћајница мин. ширине 5,5 m, приватних пролаза 2,5 m и противпожарних пролаза 3,5 m;
на деоницама у насељу уз коловоз државних путева изводи се аутобуско стајалиште најмање ширине 3m, обострани тротоари са ивичњацима најмање ширине по 1,6m, а само изузетно једнострани тротоар ширине два и више метара са прикупљањем и каналисањем атмосферских вода са коловоза, док се ван изграђеног простора насеља изводе обостране банкине ширине по 1,5 m ;
у саобраћајном профилу државног пута бициклистичка и пешачка стаза изводе се на удаљености од најмање 1,5m од ивице коловоза државног пута;
саобраћајни прикључци на државни пут утврђују се на основу услова и сагласности управљача државним путевима, преко реконструисаних постојећих саобраћајних прикључака општинских путева или преко сервисне саобраћајнице;
уколико постоји потреба у изграђеном простору насеља између тротоара и границе појаса регулације подиже се дрворед, тако да не омета прегледност јавног пута и не угрожава безбедност саобраћаја;

- заштитни појас са сваке стране јавног пута (ван насеља) износи: 40 m за државни пут I реда (аутопут), 20 m за државни пут I реда, 10 m за државни пут II реда, 5 m за општински и некатегорисани пут;

пружни појас обухвата земљишни појас са обе стране пруге, који обухвата укупну регулациону ширину пруге;
инфраструктурни појас (појас уже заштите) железничке пруге износи 25м, рачунајући од осе крајњих колосека;
појас шире заштите је појас ширине 50 m обострано, мерено од осе крајњих колосека;
заштитни пружни појас је земљишни појас са обе стране пруге у ширини од 100m од осе крајњих колосека;
у заштитном појасу државних и општинских путева, као и некатегорисаних путева који чине саобраћајну мрежу насеља успоставља се режим ограничене и строго контролисане изградње и уређења простора тако да се забрањује изградња објеката који нису у функцији инфраструктурног система који се штити, тј. легализација, реконструкција и доградња постојећих објеката и изградња нових привредних, стамбених и других објеката док се дозвољава изградња функционалних и пратећих садржаја, објеката, постројења и уређаја у функцији инфраструктурног система као и постављање планиране паралелно вођене трасе осталих инфраструктурних система, објеката и постројења на минималном међусобном растојању на основу закона и прописа донетих на основу закона, а под условима и на начин који утврди надлежно јавно предузеће, односно управљач јавног инфраструктурног система;
легализација и реконструкција постојећих објеката у изграђеном простору насеља у заштитном појасу пута може се одобрити само изузетно на основу одговарајуће техничке документације за доградњу, реконструкцију и/или рехабилитацију постојећег пута, односно техничке документације за изградњу нове деонице пута и на основу одговарајућег урбанистичког плана.

ОСТАЛИ ИНФРАСТРУКТУРНИ СИСТЕМИ

Правила грађења водопривредне инфраструктуре

Правила за изградњу водоводних линија

Трасе планираних магистралних цевовода и водоводних линија водити постојећим и планираним саобраћајницама и по потреби зеленим површинама. Ван урбанизованог подручја трасе водити поред саобраћајница.

Димензије нових водоводних линија одредити на основу хидрауличког прорачуна узимајући у обзир и потребну количину воде за гашење пожара како се то противпожарним прописима захтева. Минималан пречник цеви за градска насеља је је 100 mm. На водоводним линијама предвидети потребан број противпожарних хидраната, на максималном размаку од 80 m за индустријске зоне, односно 150 m за стамбене зоне. Препоручује се уградња надземних противпожарних хидраната.

Минимална дубина укопавања разводних водоводних линија је 1,2 m а магистралних цевовода 1,8 m до темена цеви.

Приликом укрштања водоводне цеви треба да буду изнад канализационих.

Минималан размак између водоводних линија и других инсталација је 1,5 m. Појас заштите око магистралних цевовода је минимум по 2,5 m са сваке стране.

Новопројектоване објекте прикључити на постојеће и планиране водоводне линије.

Техничке услове и начин прикључења новопројектованих водоводних линија као и прикључење појединих објеката одређује надлежна комунална организација.

Водоводне линије затварати у прстен што омогућује сигурнији и бољи начин водоснабдевања.

Код изградње нових водоводних линија предвидети довољан број затварача и фазонских комада ради исправног функционисања мреже.

Реконструкцију разводне мреже радити по постојећој траси како би се оставио простор у профилу за друге инсталације и избегли додатни трошкови око израде прикључака.

За сва изворишта водоснабдевања, као и објекте дистрибутивног система спровести мере санитарне заштите дефинисане Правилником о начину одређивања и одржавања зона санитарне заштите изворишта водоснабдевања (Сл. Гласник РС бр. 92/2008).

Правила за изградњу фекалне канализације

Трасе фекалних колектора и сабирне канализационе мреже водити постојећим и планираним саобраћајницама и по потреби зеленим површинама.

Димензије нове фекалне канализације одредити на основу хидрауличког прорачуна, узимајући у обзир комплетно сливно подручје. Уколико се прорачуном добије мањи пречник од ф 200 mm, усвојити ф 200 mm. Максимално пуњење канализације је 0,7 Д, где је Д пречник цеви.

Минимална дубина укопавања треба да је таква, да канализација може да прихвати отпадне воде из свих објеката који су предвиђени да се прикључе на њу, а не мање од 1,2 m до темена цеви. За исправно функционисање фекалне канализације предвидети довољан број ревизионих окана и водити рачуна и минималним и максималним падовима. Оријентационо максимални пад је око 1/Д (cm) а минимални пад 1/Д (mm).

Новопројектоване објекте прикључити на постојећу и планирану фекалну канализацију. Минималан пречник кућног прикључка је ф 150 mm.

Индустријске отпадне воде се могу увести у канализацију тек после предтретмана.

У срединама где не постоји канализација градити прописне, водонепропусне септичке јаме.

Техничке услове и начин прикључења новопројектоване фекалне канализације као и прикључење појединих објеката одређује надлежна комунална организација.

Правила за изградњу кишне канализације

Трасе кишних колектора и сабирне канализационе мреже водити постојећим и планираним саобраћајницама и по потреби зеленим површинама.

Нову кишну канализацију упоредо изводити са реконструкцијом улица.

Димензије нове кишне канализације одредити на основу хидрауличког прорачуна. За меродавну рачунску кишу обично се узима киша са вероватноћом појаве 33% или 50%.

Минимална дубина укопавања мерена од темена цеви је 1,0 m.

Воду из дренажа уводити у кишну канализацију.

Правила за извођење регулације водотокова

Трасу уређеног водотока усагласити са привредним, станбеним, инфраструктурним и саобраћајним објектима.

Меродавни протицај за димензионисање корита регулисаног водотока одређује надлежна водопривредна организација..

Са обе стране регулисаног водотока оставити заштитни појас минималне ширине 4,0 m због могућих интервенција.

Правила грађења термоенергетске ифраструктуре

Технички услови за изградњу у заштитном појасу
Гасоводних објеката
Правила за изградњу и реконструкцију дистрибутивних гасовода
Технички услови за изградњу гасовода дефинисани су
Правилником о условима за несметану и безбедну дистрибуцију природног гаса гасоводима притиска до 16 bar („Службени гласник РС“, бр. 86/2015),
Правилником о условима за несметан и безбедан транспорт природног гаса гасоводима притиска већег од 16 bar ("Сл. гласник РС", бр. 37/13, 87/15) и Техничким условима за изградњу у заштитном појасу гасоводних објеката (датим у наставку текста).
При избору трасе гасовода мора се осигурати:
1) да гасовод не угрожава постојеће или планиране објекте, и планирану намену коришћења земљишта у складу са планским документима;
2) рационално коришћење подземног простора и грађевинске површине;
3) испуњеност услова у погледу техничких захтева других инфраструктурних објеката у складу са посебним прописима;
4) усклађеност са геотехничким захтевима.
Дистрибутивне гасоводе потребно је планирати у регулационом појасу саобраћаница, у јавном земљишту, у зеленим површинама или тротоарима, и трасе синхронизовати са осталим инфраструктурним водовима.
Транспортни гасоводи од челичних цеви МОР 50 bar
Изградња нових објеката не сме угрозити стабилност, безбедност и поуздан рад гасовода. Ширина експлоатационог појаса гасовода за пречник $150 < DN \leq 500$ mm износи 12 m (6 m са обе стране осе гасовода) и у овом појасу је забрањено градити све објекте који нису у функцији гасовода. У овом појасу је забрањено изводити радове и друге активности (постављање трансформаторских станица, пумпних станица, подземних и надземних резервоара, сталних камп места, возила за камповање, контејнера, складиштења силиране хране и тешко-транспортујућих материјала, као и постављање ограде са темељом и сл.) изузев пољопривредних радова дубине до 0,5 метара, без писменог одобрења оператора транспортног система. У експлоатационом појасу гасовода забрањено је садити дрвеће и друго растиње чији корени досежу дубину већу од 1 m, односно, за које је потребно да се земљиште обрађује дубље од 0,5 m.
Забрањено је градити објекте намењене за становање или боравак људи, на растојањима мањим од 30 m.
Минимално потребно растојање при укрштању подземних линијских инфраструктурних објеката са гасоводом је 0,5 m.
Минимална растојања од путева, железничких колосека, подземних линијских инфраструктурних објеката и регулисаних водотокова или канала је предвидети у складу са чланом 19. Правилника о условима за несметан и безбедан транспорт природног гаса гасоводима притиска већег од 16 bar:

	ПРИТИСАК 16 ДО 55 bar (m)				ПРИТИСАК ВЕЋИ ОД 55 bar (m)			
	DN ≤150	150 < DN ≤ 500	500 < DN ≤1000	DN > 1000	DN ≤150	150 < DN ≤ 500	500 < DN ≤1000	DN > 1000
Некатегорисани путеви (рачунајући од спољне ивице земљишног појаса)	1	2	3	5	1	3	3	5
Општински путеви (рачунајући од спољне ивице земљишног појаса)	5	5	5	5	10	10	10	10
Државни путеви II реда (рачунајући од спољне ивице земљишног појаса)	5	5	7	10	5	10	10	15
Државни путеви I реда, осим аутопутева (рачунајући од спољне ивице земљишног појаса)	10	10	15	15	10	15	25	50
Државни путеви I реда - аутопутеви (рачунајући од спољне ивице земљишног појаса)	20	20	25	25	50	50	50	50
Железнички колосеци (рачунајући од спољне ивице пружног појаса)	15	15	15	15	50	50	50	50
Подземни линијски инфраструктурни објекти (рачунајући од спољне ивице објекта)	0,5	1	3	5	3	5	10	15
Регулисан водоток или канал (рачунајући од брањене ножице насипа)	10	10	10	10	25	25	25	25

Минимална растојања осталих објеката од ГМРС планирати у складу са чланом 13. Правилника о условима за несметан и безбедан транспорт природног гаса гасоводима притиска већег од 16 bar:

Грађевински и други објекти	Објекти који су саставни делови гасовода (удаљености у m)						
	МРС, МС и РС			Компресорске станице		Блок станице са испуштањем гаса	Чистачке станице
	Зидане или монтажне		На отвореном или под надстрешницом				
	≤30.000 m³/h	>30.000 m³/h	За све капацитете	≤2 mlrd m³/год.	>2 mlrd m³/год.	За све капацитете	

Стамбене и пословне зграде*	15	25	30	100	500	30	30
Производне фабричке зграде и радионице*	15	25	30	100	500	30	30
Складишта запаљивих течности*	15	25	30	100	350	30	30
Електрични водови (надземни)	За све објекте: висина стуба далековода + 3 m						
Трафо станице*	30	30	30	30	100	30	30
Железничке пруге и објекти	30	30	30	30	100	30	30
Индустријски колосеци	15	15	25	25	50	15	15
Државни путеви I реда - аутопутеви	30	30	30	30	100	30	30
Државни путеви I реда, осим аутопутева	20	20	30	20	50	30	20
Државни путеви II реда	10	10	10	10	30	10	10
Општински путеви	6	10	10	10	20	15	10
Водотокови	Изван водног земљишта						
Шеталишта и паркиралишта*	10	15	20	15	100	30	30
Остали грађевински објекти*	10	15	20	30	100	15	15
* - ова растојања се не односе на објекте који су у функцији гасоводног система							

Минимална растојања надземне електро мреже и стубова далековода од подземних гасовода су:

	паралелновођење (m)	приукрштању (m)
≤ 20 kV	10	5
20 kV < U ≤ 35 kV	15	5
35 kV < U ≤ 110 kV	20	10
110 kV < U ≤ 220 kV	25	10
220 kV < U ≤ 440 kV	30	15

Минимално растојање из става 1. овог члана се рачуна од темеља стуба далековода и уземљивача.

Стубови далековода не могу се постављати у експлоатационом појасу гасовода.

На укрштању гасовода са путевима угао осе гасовода према путу мора износити између 60° и 90°.

Минимална дубина укопавања гасовода, мерена од горње ивице цеви, је 0,8 m за класу локације I, 1,0 m за класу локације II, III i IV, а код укрштања са путевима је 1,35 m до горње коте коловозне конструкције пута.

Дистрибутивни гасовод од челичних цеви МОР 16 bar

Изградња нових објеката не сме угрозити стабилност, безбедност и поуздан рад гасовода.
Минимално растојање темеља објеката од гасовода је 3 m.
При планирању саобраћајница и уређењу терена потребно је поштовати прописане висине надслоја у односу на укопан гасовод у зависности од услова вођења (у зеленој површини, испод коловоза и сл.).
Минимална висина надслоја у односу на укопан гасовод у зеленој површини је 0,8 m.
Минимална висина надслоја у односу на укопан гасовод у тротоару (рачунајући од горње ивице цеви до горње коте тротоара) је 1,0 m.
Приликом укрштања гасовода са саобраћајницама, оса гасовода је по правилу под правим углом у односу на осу саобраћајнице. Уколико то није могуће извести дозвољена су одступања до угла од 60°.
Испод коловоза саобраћајница минимална висина надслоја од горње ивице гасовода до горње коте коловозне конструкције, без примене посебне механичке заштите, ако се статичким прорачуном цевовода на саобраћајно оптерећење утврди да је то могуће, износи 1,35 m.
Испод коловоза саобраћајница минимална висина надслоја од горње ивице гасовода до горње коте коловозне конструкције када се гасовод механички штити полагањем у заштитну цев, износи 1,0 m, ако се статичким прорачуном цевовода на саобраћајно оптерећење утврди да је то могуће.
При паралелном вођењу гасовода са другим инсталацијама, потребно је поштовати Правилник о условима за несметану и безбедну дистрибуцију природног гаса гасоводима притиска до 16 bar:
Минимална дозвољена растојања спољне ивице подземних челичних гасовода 10 bar<MOP≤ 16 bar и челичних и ПЕ гасовода 4 bar<MOP ≤ 10 bar са другим гасоводима, инфраструктурним и другим објектима су:

	Минимално дозвољено растојање (m)	
	Укрштање	Паралелно вођење
Гасоводимеђусобно	0,20	0,60
Од гасовода до водовода и канализације	0,20	0,40
Од гасовода до вреловода и топловода	0,30	0,50
Од гасовода до проходних канала вреловода и топловода	0,50	1,00
Од гасовода до нисконапонских и високонапонских ел.каблова	0,30	0,60
Од гасовода до телекомуникационих и оптичких каблова	0,30	0,50
Од гасовода до водова хемијске индустрије и технолошких флуида	0,20	0,60
Од гасовода до резервоара* и других извора опасности станице за снабдевање горивом превозних средстава у друмском саобраћају, мањих пловила, мањих привредних и спортских ваздухоплова	-	5,00
Од гасовода до извора опасности постројења и објеката за складиштење запаљивих и горивих течности укупног капацитета највише 3 m3	-	3,00
Од гасовода до извора опасности постројења и објеката за складиштење запаљивих и горивих течности укупног капацитета више од 3 m3 а највише 100m3	-	6,00

Од гасовода до извора опасности постројења и објеката за складиштење запаљивих и горивих течности укупног капацитета преко 100m3	-	15,00
Од гасовода до извора опасности постројења и објеката за складиштење запаљивих гасова укупног капацитета највише 10m3	-	5,00
Од гасовода до извора опасности постројења и објеката за складиштење запаљивих гасова укупног капацитета више од 10m3 а највише 60m3	-	10,00
Од гасовода до извора опасности постројења и објеката за складиштење запаљивих гасова укупног капацитета преко 60m3	-	15,00
Од гасовода до шахтова и канала.	0,20	0,30
Од гасовода до високог зеленила	-	1,50
* растојање се мери до габарита резервоара		

Није дозвољено паралелно вођење подземних водова изнад и испод гасовода.
Није дозвољено постављање шахта изнад гасовода.
Дистрибутивни гасовод од полиетиленских цеви МОР 4 bar
Изградња нових објеката не сме угрозити стабилност, безбедност и поуздан рад гасовода.
Минимално растојање темеља објеката од гасовода је 1 m.
При планирању саобраћајница и уређењу терена потребно је поштовати прописане висине надслоја у односу на укопан гасовод у зависности од услова вођења (у зеленој површини, испод коловоза и сл.).
Минимална висина надслоја у односу на укопан гасовод у зеленој површини је 0,8 m.
Минимална висина надслоја у односу на укопан гасовод у тротоару (рачунајући од горње ивице цеви до горње коте тротоара) је 1,0 m.
Приликом укрштања гасовода са саобраћајницама, оса гасовода је по правилу под правим углом у односу на осу саобраћајнице. Уколико то није могуће извести дозвољена су одступања до угла од 60°.
Испод коловоза саобраћајница минимална висина надслоја од горње ивице гасовода до горње коте коловозне конструкције, без примене посебне механичке заштите, ако се статичким прорачуном цевовода на саобраћајно оптерећење утврди да је то могуће, износи 1,35 m.
Испод коловоза саобраћајница минимална висина надслоја од горње ивице гасовода до горње коте коловозне конструкције када се гасовод механички штити полагањем у заштитну цев, износи 1,0 m, ако се статичким прорачуном цевовода на саобраћајно оптерећење утврди да је то могуће.
При паралелном вођењу гасовода са другим инсталацијама, потребно је поштовати Правилник о условима за несметану и безбедну дистрибуцију природног гаса гасоводима притиска до 16 bar:
Минимална дозвољена растојања спољне ивице подземних челичних и ПЕ гасовода МОР ≤ 4 bar са другим гасоводима, инфраструктурним и другим објектима су:

	Минимално дозвољено растојање (m)	
	Укрштање	Паралелно вођење
Гасоводимеђусобно	0,20	0,40
Од гасовода до водовода и канализације	0,20	0,40
Од гасовода до врeловода и топловода	0,30	0,50
Од гасовода до проходних канала врeловода и топловода	0,50	1,00

Од гасовода до нисконапонских и високонапонских ел.каблова	0,20	0,40
Од гасовода до телекомуникационих и оптичких каблова	0,20	0,40
Од гасовода до водова хемијске индустрије и технолошких флуида	0,20	0,60
Од гасовода до резервоара* и других извора опасности станице за снабдевање горивом превозних средстава у друмском саобраћају, мањих пловила, мањих привредних и спортских ваздухоплова	-	5,00
Од гасовода до извора опасности постројења и објеката за складиштење запаљивих и горивих течности укупног капацитета највише 3 m3	-	3,00
Од гасовода до извора опасности постројења и објеката за складиштење запаљивих и горивих течности укупног капацитета више од 3 m3 а највише 100m3	-	6,00
Од гасовода до извора опасности постројења и објеката за складиштење запаљивих и горивих течности укупног капацитета преко 100m3	-	15,00
Од гасовода до извора опасности постројења и објеката за складиштење запаљивих гасова укупног капацитета највише 10m3	-	5,00
Од гасовода до извора опасности постројења и објеката за складиштење запаљивих гасова укупног капацитета више од 10m3 а највише 60m3	-	10,00
Од гасовода до извора опасности постројења и објеката за складиштење запаљивих гасова укупног капацитета преко 60m3	-	15,00
Од гасовода до шахтова и канала.	0,20	0,30
Од гасовода до високог зеленила	-	1,50
* растојање се мери до габарита резервоара		

Није дозвољено паралелно вођење подземних водова изнад и испод гасовода.
Није дозвољено постављање шахта изнад гасовода.
Минимална хоризонтална растојања подземних гасовода максималног радног притиска 16 bar од надземне електро мреже и стубова далековода су:

	Минимално растојање	
Називни напон	при укрштању (m)	при паралелном вођењу (m)
1 kV ≥ U	1	1
1 kV < U ≤ 20 kV	2	2
20 kV < U ≤ 35 kV	5	10
35 kV < U	10	15

Минимална хоризонтална растојања МРС, МС и РС од стамбених објеката и објеката у којима стално или повремено борави већи број људи су:

	МОР на улазу		
Капацитет m3/h	МОР ≤ 4 bar	4 bar < МОР ≤ 10 bar	10 bar <МОР≤ 16 bar
до 160	уз објекат (отвори на објекту морају	3m или уз објекат (на зид или према	5m или уз објекат (на зид или према

	бити ван зона опасности)	зиду без отвора)	зиду без отвора)
од 161 од 1500	3m или уз објекат (на зид или према зиду без отвора)	5m или уз објекат (на зид или према зиду без отвора)	8 m
од 1501 до 6000	5 m	8 m	10 m
од 6001 до 25000	8 m	10 m	12 m
преко 25000	10 m	12 m	15 m
Подземне станице	1 m	2 m	3 m

Растојање из табеле се мери од темеља објекта до темеља МРС МС, односно РС.
Минимална хоризонтална растојања МРС, МС и РС од осталих објеката су:

	МОР на улазу		
Објекат	МОР ≤ 4 bar	4 bar < МОР ≤ 10 bar	10 bar <МОР≤ 16 bar
Железничка или трамвајска пруга	10 m	15 m	15 m
Коловоз градских саобраћајница	3 m	5 m	8 m
Локални пут	3 m	5 m	8 m
Државни пут	8 m	8 m	8 m
Ауто пута	15 m	15 m	15 m
Интерне саобраћајнице	3 m	3 m	3 m
Јавна шеталишта	3 m	5 m	8 m
Извора опасности станице за снабдевање горивом превозних средстава у друмском саобраћају, мањих пловила, мањих привредних и спортских ваздухоплова	10 m	12 m	15 m
Извора опасности постројења и објеката за складиштење запаљивих и горивих течности и запаљивих гасова	10 m	12 m	15 m
Трансформаторска станица	10 m	12 m	15 m
Надземни електро водови	0 bar < МОР ≤ 16 bar:		
	1 kV ≥ U	Висина стуба + 3 m*	
	1 kV < U ≤ 110 kV	Висина стуба + 3 m**	

	110 kV < U ≤ 220 kV	Висина стуба + 3,75 m**
	400 kV < U	Висина стуба + 5 m**

* али не мање од 10 m.
** али не мање од 15 m. Ово растојање се може смањити на 8 m за водове код којих је изолација вода механички и електрично појачана

Посебне мере заштите изграђених гасовода при извођењу радова:
У случајевима кад се локацијски услови издају само на основу планског документа (без прибављања услова) потребно је предвидети посебне мере заштите изграђених гасовода.
У појасу ширине по 5 m са сваке стране, рачунајући од осе транспортног гасовода максималног радног притиска 50 bar, на местима укрштања и паралелног вођења, предвидети извођење свих земљаних радова ручним ископом. Уколико се Пројектант одлучи за други начин ископа на овим локацијама, потребно је предвидети посебне мере заштите које се морају образложити како би се доказало да њихова примена обезебеђује исти ниво безбедности за лица која обављају радова, као и за гасовод, као ручни ископ.
У појасу ширине по 3 m са сваке стране, рачунајући од осе дистрибутивног гасовода максималног радног притиска 16 bar и 4 bar, на местима укрштања и паралелног вођења, предвидети извођење свих земљаних радова ручним ископом. На растојању 1 m до 3 m ближе ивице рова од спољне ивице гасовода, могуће је предвидети машински ископ у случају кад се пробним ископима ("шлицовањем") недвосмислено утврди тачан положај гасовода и кад машински ископ одобри представник ЈП "Србијагас" на терену.
Уколико на местима укрштања и/или паралелног вођења дође до откопавања гасоводне цеви, оштећена изолациона трака се мора заменити новом. Замену обавезно изводе радници ЈП "Србијагас" о трошку инвеститора, а по достављању благовременог обавештења.
Уколико на местима укрштања и/или паралелног вођења дође до откопавања гасоводне цеви и оштећења гасовода о овоме се хитно мора обавестити ЈП "Србијагас" ради предузимања потребних мера које ће се одредити након увида у стање на терену.
У случају оштећења гасовода, које настане услед извођења радова у зони гасовода, услед непридржавања утврђених услова, као и услед непредвиђених радова који се могу јавити приликом извођења објекта, инвеститор је обавезан да сноси све трошкове санације на гасоводним инсталацијама и надокнади штету насталу услед евентуалног прекида дистрибуције гаса.
Приликом извођења радова грађевинска механизација мора прелазити трасу гасовода на обезбеђеним прелазима урађеним тако да се не изазива појачано механичко напрезање гасовода.
Употреба вибрационих алата у близини гасовода је дозвољена уколико не утиче на механичка својства и стабилност гасовода.
У зони 5 m лево и десно од осе гасовода не дозвовољава се надвишење (насипање постојећег терена), скидање хумуса, односно промена апсолутне коте терена која је постојала пре извођења радова.
Приликом извођења радова у зонама опасности и код ослобођене гасоводне цеви потребно је применити све мере за спречавање изазивања експлозије или пожара: забрањено је радити са отвореним пламеном, радити са алатом или уређајима који могу при употреби изазвати варницу, коришћење возила који при раду могу изазвати варницу, коришћење електричних уређаја који нису у складу са нормативима прописаним у одговарајућим стандардима SRPS за противексплозивну заштиту, одлагање запаљивих материја и држање материја које су подложне самозапаљењу.
Инвеститор је обавезан, у складу са Законом о цевоводном транспорту гасовитих и течних угљоводоника и дистрибуцији гасовитих угљоводоника (Сл. гласник РС, бр. 4/2009), да 10 дана пре почетка радова у заштитном појасу гасовода, обавести ЈП "Србијагас" у писаној форми, како би се обезбедило присуство нашег представника за време трајања радова у близини гасовода.
Контрола спровођења мера из ових услова врши се о трошку Инвеститора.

Заштита гасовода – израда пројектно – техничке документације
Уколико постоји потреба за изградњом саобраћајница и објеката у оквиру плана за које се не може обезбедити поштовање услова о потребним удаљењима и нивелационим растојањима од гасних инсталација, потребно је предвидети заштиту гасовода - постављање гасовода у заштитну цев, механичку заштиту гасовода и/или измештање гасовода. Измештање дистрибутивних гасовода се може извести само у јавну површину. За измештени гасовод је потребно обезбедити плански основ са елементима за детаљно спровођење за нову трасу гасовода.
За заштиту гасовода за коју је неопходна интервенција на гасоводу потребно је пре усвајања плана прибавити начелну сагласност ЈП "Србијагас". Прибављена начелна сагласност је привремена до склапања Уговора о измештању са ЈП "Србијагас" којим се дефинишу све међусобне обавезе Инвеститора објеката у оквиру плана и ЈП "Србијагас". Склапање Уговора се покреће на основу обраћања Инвеститора објеката у склопу плана тзв. Писмом о намерама за склапање Уговора о измештању, а све у складу са чланом 322 Закона о енергетици.
Измештање гасовода и/или изградња дела гасовода се ради у посебном поступку (по посебној грађевинској дозволи).
Сви трошкови приликом извођења радова на заштити гасовода и измештању гасовода и/или изградња дела гасовода (као последице измештања гасовода) падају на терет Инвеститора новопројектованог објекта у оквиру плана.
Технички услови и правила грађења за продуктовод
Приликом израде техничке документације и изградње објеката по истој, потребно је испоштовати
одредбе законских прописа и техничких норматива :
Закон о енергетици (бр. 145/2014, 95/2018 - др. закон и 40/2021),
Закон о планирању и изградњи ("Службени гласник РС", бр.72/09, 81/09-испр.,64/10-одлука УС,24/11, 121/12, 42/13, одлука УС, 50/13-одлука УС, 98/13-одлука УС, 132/14, 145/14, 83/18, 31/19, 37/19, 9/20 и 52/21)
Закон о цевоводном транспорту гасовитих и течних угљоводоника (Сл. Гл. РС бр. 104/2009), Правилник о техничким условима за несметан и безбедан транспорт нафтоводима и продуктоводима (Сл. гласник РС, бр 37/2013).
Закон и прописи су дефинисали „радни појас нафтовода и продуктовода" (прописани минимални простор дуж трасе нафтовода или продуктовода потребан за њихову несметану изградњу или одржавање) и „заштитни појас нафтовода и продуктовода" (јесте прописани простор ширине од по 200 m са сваке стране цевовода, рачунајући од осе цевовода у коме други објекти утичу на њихову сигурност).
Забрањена је изградња објеката који нису у функцији обављања енергетских делатности, као и извођење других радова испод, изнад или поред енергетских објеката, супротно закону, као и техничким и другим прописима. Осим тога, морају се испоштовати одредбе законских прописа, стандарда и техничких норматива, који дефинишу област транспорта нафте нафтоводима односно деривата нафте продуктоводима.
У појасу ширине од 5 m на једну и 5 m на другу страну, рачунајући од осе продуктовода, забрањено је садити биљке чији корени достижу дубину већу од 1 m, односно за које је потребно да се земљиште обрађује дубље од 0,5 m.
У појасу ширине од 30 метара пево и 30 метара десно од осе продуктовода, забрањено је градити објекте намењене за становање или боравак људи ради обављања одређене делатности.
Укрштање будућих подземних инсталација(водоводне, канализационе цеви, енергетски каблови) са продуктоводом, дозвољено је извести само ако се цеви односно каблови, полажу на минималном растојању од 0,5 m испод спољне ивице цеви процуктовода, стим да минимум ЗОcm изнад врха цеви продуктовода потребно је положити жуту упозорну траку.

При укрштању продуктоводом, односно његовог пратећег оптичког кабла, са путним саобраћајницама, угао њиховог укрштања треба да буде што ближи 90°. а не може бити мањи од 60°.
На местима укрштања продуктовода са новопројектованим путним саобраћајницама, обавезно се поставља заштитна цев око продуктовода и њиговог пратећег телеметријског кабла Пречник заштитне челичне цеви треба је најмање 150 mm већи од спољашњег пречника продуктовода, докје пречник заштитне ПЕ окитен цеви за телеметријски кабл Ф114 mm. Заштитне цеви морају се прорачунати на чврстоћу према мах оптерећењу које је могуће на том делу пута. Продуктовод у заштитној цеви мора бити позициониран на подједнакој удаљености уз помоћ дистантних прстенова, а прстенасти међупростор на крајевима мора бити херметички затворен. Крајеве заштитне челичне цеви опремити са одушним лула. Заштитну челичну цев повезати на систем катодне заштите.
Минимална дубина укопавања цевовода, мерена од горње ивице цеви, код укрштања са другимобјектима је

Појасцевовода	укопавања	
	А	Б*
- до пројектованог дна одводних канала, путева и пруга	100 cm	60 cm
- до пројектованог дна регулисаних корита водених токова	100 cm	50 cm
- до горње коте коловозне конструкције	135 cm	135 cm
- до горње ивице прага железничке пруге	150 cm	150 cm
"Примењује се само за терене на којима је за израду рова потребан експлозив		

Минимална растојањ спољне ивице подземних продуктовода од других објеката или објеката паралелних са продуктоводом су:

ОБЈЕКАТ	(m)
Некатегорисани путеви (рачунајући од спољне ивице земљишног појаса)	5
Општински путеви (рачунајући од спољне ивице земљишног појаса)	5
Државни путеви II реда (рачунајући од спољне ивице земљишног појаса)	10
Државнипутеви I реда, осимаутопутева (рачунајућиодспољнеивицеземљишногпојаса)	15
Државнипутеви Iреда - аутопутеви (рачунајућиодспољнеивицеземљишногпојаса)	20
Железнички колосеци (рачунајући од спољне ивице пружног појаса)	15
Подземни линијски инфраструктурни објекти (рачунајући од спољне ивице објекта)	5
Нерегулисан водоток (рачунајући од уреза Q100god воде мерено у хоризонталној пројекцији)	15

Регулисан водоток или канал (рачунајући од брањене ножице насипа мерено у хоризонталној пројекцији)	10
Далеководи (рачунајући од спољне ивице стуба далековода)	висинастуба + 3 m
Ветрогенератори (рачунајући од осе стуба ветрогенератора)	1,5x висина ветрогенератора

Земљани радови у радном појасу 5 m лево и 5 m десно од осе продуктовода, морају се изводити ручним алатом уз обавезно присуство надзорног органа и надзорника трасе ради избегавања оштећења цевовода, односно оптичког кабла. При томе у појасу 0,2 m испод и изнад цеви извршити затрпавање песковитим материјалом. На удаљености 0,3 m од горње ивице продуктовода поставити жуту упозорну траку.
У зони продуктовода, искључити вибрације грађевинских машина 20 m лево и десно од осе продуктовода.
Обезбедити прилаз за рад грађевинске механизације које ће радити на извођењу радова и на интервенцијама у току експлоатације продуктоводом. Забрањен је прелаз тешких машина преко трасе продуктовода, ако за то не постоји писмена сагласност ТРАНСНАФТА АД Панчево.
Инвеститор је дужан да пре извођења радова, достави ТРАНСНАФТА АД Панчево на коначну сагласност извод из техничке документације који се односи на предметни продуктовод.
Извод из техничке документације треба да садржи пројектне услове издате од стране ТРАНСНАФТА АД Панчево као и :
технички опис објекта која се гради, са свим релевантним подацима, као и опис технологијеизвођења радова;
прорачуни оптерећења на цевовод;
ситуациони план (геодетска подлога са видљивим катастарским подацима) на којој су:
уцртани сви објекти у зони продуктовода и објекта који се граде, са легендом;
уцртана траса продуктовода са подацима о цевоводима (назив, пречник,...);
уписано растојање продуктовода од објеката који се граде и наведеним карактеристичним стационажама (попречни и удужни профили);
Након добијања коначне сагласности, а минимум 7 дана пре почетка извођења радова у заштитном појасу продуктовода, Инвеститор је дужан да писмено обавести ТРАНСНАФТА АД Панчево које ће одредити одговорна лица за вршење стручног надзора са аспекта безбедности и заштите цевних инсталација у току извођења радова. Обавеза Инвеститора је да исходује грађевинску дозволу и изврши пријаву радова и након добијања исте достави уз писмено обавештење о почетку радова.
Све штете које евентуално могу настати у току извођења радова и као последица лоше изведених радова, непридржавања пројекта или услова, Инвеститор је дужан да надокнади овом предузећу.
Све трошкове стручног надзора именованих од стране ТРАНСНАФТА АД Панчево, Инвеститор је дужан да надокнади овом предузећу.
Свим променама које могу настати на овом делу продуктовода за потребе ТРАНСНАФТА АД Панчево, Инвеститор је дужан да се прилагоди са својим објектом у одређеном року и о свом трошку.
Не смеју се изводити радови као и друге активности у заштитном појасу продуктовода, пре него што се о томе добију услови и писмено одобрење ТРАНСНАФТА АД Панчево.
Предузеће које је добило одобрење мора приликом извођења радова, односно других активности у заштитном појасу продуктовода, спроводити мере техничке заштите према упутству и условима које је добило.
Инвеститор је обавезан да изради цртеж изведеног објекта са свим подацима неопходним за унос у катастар непокретности а један примерак да достави ТРАНСНАФТА АД Панчево.

Важност ових услова је 2 године и ако се у том периоду не почне са радовима на изградњи морају се затражити нови услови.

Правила грађења за електроенергетске објекте
Електроенергетика
Целокупну електроенергетску мрежу градити у складу са законима, важећим техничким прописима, препорукама, нормама и условима надлежних предузећа.
Надземни водови
На потезу постојећих надземних водова у оквиру подручја плана уводи се зона ограничења изградње, у оквиру заштитног појаса далековода 110kV, 35kV, 10kV и 1kV.
Заштитни појас за надземне електроенергетске водове, са сваке стране вода од крајњег фазног проводника, има следеће ширине:
1) за напонски ниво 1kV до 35kV:
а) за голе проводнике 10m, кроз шумско подручје 3m,
б) за слабо изоловане проводнике 4м, кроз шумско подручје 3m,
в) за самоносеће кабловске снопове 1m;
2) за напонски ниво 35kV, 15m;
3) за напонски ниво 110kV, укључујући и 110kV, 25m.

Изградњу нових објеката и усаглашавање постојећих обзиром на сигурносну висину и сигурносну удаљеност од далековода свих напонских нивоа извести за сваки конкретан случај у свему према:
- Закону о енергетици ("Сл. гласник РС" бр. 145/2014, 95/2018, 40/2021),
- Закону о планирању и изградњи ("Сл. гласник РС", бр. 72/2009, 81/2009 - испр., 64/2010 - одлука УС, 24/2011, 121/2012, 42/2013 - одлука УС, 50/2013 - одлука УС, 98/2013 - одлука УС, 132/2014, 145/2014, 83/2018, 31/2019, 37/2019 - др. закон, 9/2020 и 52/2021),
- Правилнику о техничким нормативима за изградњу надземних електроенергетских водова називног напона од 1 kV до 400 kV (”Сл. лист СФРЈ”, бр. 65/1988 и ”Сл. лист СРЈ” бр. 18/1992 чл. 103,104,105,106,107,108),
- Правилнику о техничким нормативима за електроенергетска постројења називног напона изнад 1000V (Сл. лист СФРЈ број 4/74),
- Правилнику о техничким нормативима за уземљења електроенергетских постројења називног напона изнад 1000V (Сл. лист СРЈ број 61/95),
- Законом о заштити од нејонизујућих зрачења (Сл. гласник РС број 36/2009) са припадајућим правилницима,
- SRPS N.C0.105 - Техничким условима заштите подземних металних цевовода од утицаја електроенергетских постројења (Сл. гласник РС број 68/86)
- SRPS N.C0.101 - Заштита телекомуникационих постројења од утицаја електроенергетских постројења - Заштита од опасности (Сл. гласник РС број 68/86),
- SRPS N.C0.102 - Заштита телекомуникационих постројења од утицаја електроенергетских постројења - Заштита од сметњи (Сл. гласник РС број 68/86),
- SRPS N.C0.104 - Заштита телекомуникационих постројења од утицаја електроенергетских постројења - Увођење телекомуникационих водова у електроенергетска постројења (Сл. лист СФРЈ број 49/83).

У случају градње испод, или у близини далековода 110kV потребна је сагласност предузећа "Електромрежа Србије" а.д., при чему важе следећи услови:
- Сагласност би се дала на Елаборат који Инвеститор планираних објеката треба да обезбеди, у коме је дат тачан однос далековода и објеката чија је изградња планирана, уз задовољење горе поменутих прописа и закона, а исти може израдити пројектна организација која је овлашћена за те послове. Трошкови израде Елабората падају у целости на терет инвеститора планираних објеката.
- Приликом израде Елабората прорачуне сигурносних висина и удаљености урадити за температуру проводника од +80°C, у складу са техничким упутством "Електромрежа Србије" а.д. ТУ-ДВ-04. За израду Елабората користити податке из пројектне

документације далековода, које власник далековода доставља на захтев, као и податке добијене геодетским снимањем које се обавља о трошку инвеститора планираних објеката.
- Елаборат доставити у минимално три примерка (два примерка остају у трајном власништву "Електромрежа Србије" а.д., као и у дигиталној форми.
- У Елаборату приказати евентуалне радове који су потребни да би се међусобни однос ускладио са прописима.
Претходно наведени услови важе приликом израде:
- Елабората о могућностима градње планираних објеката у заштитном појасу далековода.
- Заштитни појас далековода износи 25m са обе стране далековода напонског нивоа 110kV од крајњег фазног проводника.
У случају да се планира постављање стубова јавног осветљења у заштитном појасу далековода, потребно је исте уважити при изради Елабората.
- Елабората утицаја далековода на потенцијално планиране објекте од електропроводног материјала.
Овај утицај за цевоводе, у зависности од насељености подручја, потребно је анализирати на максималној удаљености до 1000m од осе далековода.
- Елабората утицаја далековода на телекомуникационе водове.
Овај утицај, у зависности од специфичне отпорности тла и насељености подручја, потребно је анализирати на максималној удаљености до 3000m од осе далековода у случају градње телекомуникационих водова.
У случају да се Елаборатом утврди колизија далековода и планираних објеката са пратећом инфраструктуром потребно је да се:
- Приступи склапању Уговора о пословно-техничкој сарадњи ради регулисања међусобних права и обавеза између "Електромрежа Србије" а.д. и свих релевантних правних субјеката у реализацији пројекта адаптације или реконструкције далековода, у складу са претходно наведеним законима.
- О трошку инвеститора планираних објеката, а на бази пројектних задатака усвојених на Стручном савету "Електромрежа Србије" а.д. уради техничка документација за адаптацију или реконструкцију и достави "Електромрежи Србије" на сагласност.
- О трошку инвеститора планираних објеката, евентуална адаптација и реконструкција далековода (односно отклањање свих колизија констатованих Елаборатом) изврши пре почетка било каквих радова на планираним објектима у непосредној близини далековода.
- Пре почетка било каквих радова у близини далековода о томе обавесте представници предузећа "Електромрежа Србије" а.д.
У заштитном појасу испод, изнад или поред електроенергетског објекта могу се градити објекти, изводити друге радње или засађивати дрвеће и друго растиње, ако те радње нису у супротности са планским актом, наменом земљишта, прописима о изградњи објеката, условима прописаним законом или техничким нормативима и другим прописима.
Власник или носилац других права на непокретности који намерава да изводи грађевинске радове у зони заштите енергетског објекта, пре доношења захтева за издавање грађевинске дозволе, дужан је да прибави сагласност енергетског субјекта. Сагласност се издаје по испуњености услова енергетског субјекта које инвеститор објекта/радова доказује достављањем елабората овереног од стране овлашћеног лица у складу са законом.
Остали општи технички услови:
- Приликом извођења радова као и касније приликом експлоатације планираних објеката, водити рачуна да се не наруши сигурносна удаљеност од 5m у односу на проводнике далековода напонског нивоа 110kV.
- Испод и у близини далековода не садити високо дрвеће које се својим растом може приближити на мање од 5m у односу на проводнике далековода напонског нивоа 110kV, што мора важити и у случају пада дрвета.
- Забрањено је коришћење прскалица и воде у млазу за заливање уколико постоји могућност да се млаз воде приближи на мање од 5m од проводника далековода напонског нивоа 110kV.

- Забрањено је складиштење лако запаљивог материјала у заштитном појасу далековода.
- Нисконапонске, телефонске прикључке, прикључке на кабловску телевизију и друге извести подземно у случају укрштања са далеководом.
- Приликом извођења било каквих грађевинских радова, нивелације терена, земљаних радова и ископа у близини далековода ни на који начин се не сме угрозити статичка стабилност стубова далековода. Терен испод далековода се не сме насипати.
- Све металне инсталације (електро-инсталације, грејање и сл.) и други метални делови (ограде и сл.) морају да буду прописно уземљени. Нарочито водити рачуна о изједначењу потенцијала.

Ови услови односе се на све постојеће објекте у коридору, као део општих правила изградње. Посебне услове према ситуацији на терену даје надлежна служба власника далековода, а по конкретном захтеву.

Трафостанице

Трафостанице 35/10kV градити према условима оператора дистрибутивног система, препорукама Електродистрибуције Србије, важећим законским и подзаконским актима.

Трафостанице 10/0.4 kV градити као монтажнобетонске, стубне, контејнерског типа, полуукопане, подземне или надземне. Монтажнобетонска трафостаница мора имати најмање два одељења и то:

одељење за смештај трансформатора

одељење за смештај развода ниског и високог напона

Свако одељење мора имати независтан приступ споља.

Коте трафостанице морају бити у нивоу околног терена са обезбеђеним приступним путем до најближе јавне саобраћајнице најмање ширине 3м, носивости 5 т.

Просторија у коју се смешта трафостаница мора испуњавати услове грађења из важећих законских прописа пре свега "Правилника о техничким нормативима за заштиту електроенергетских постројења и уређаја од пожара" ("Сл.лист СФРЈ" бр. 74/90).

У непосредној близини трафостаница не смеју се налазити просторије са лако запаљивим материјалом, котларница, складишта и сл.

Кроз просторије трафостанице не смеју пролазити инсталације водовода, канализације и парног грејања.

Подземни водови

Сви планирани подзмени каблови се полажу у профилима саобраћајних површина.

Дубина полагања планираних каблова је 0,8m, односно 1.2m за каблове 35kV, у односу на постојеће и планиране нивелационе елементе терена испод кога се полажу.

На прелазу испод коловоза саобраћајница као и на свим оним местима где се очекују већа механичка напрезања тла каблови се полажу кроз кабловску канализацију (заштитну цев).

При затрпавању кабловског рова, изнад кабла, дуж целе трасе, треба да се постави пластична упозоравајућа трака.

Након полагања каблова трасе истих видно обележити.

Међусобно приближавање и укрштање енергетских каблова

На месту укрштања енергетских каблова вертикално растојање мора бити веће од 0,2 m при чему се каблови нижих напона полажу изнад каблова виших напона.

При паралелном вођењу више енергетских каблова хоризонтално растојање мора бити веће од 0,07 m. У истом рову каблови 1 kV и каблови виших напона, међусобно морају бити одвојени низом опека или другим изолационим материјалом.

Приближавање и укрштање енергетских каблова са железничком пругом

На местима укрштања енергетског кабловског вода са железничком пругом, кабл се полаже у бетонски или зидани канал, односно у бетонске или челичне цеви. Дозвољава се и употреба керамичких и азбестноцементних цеви, као и од пластичних маса механички довољно отпорних да заштите кабловски вод.

Канале и цеви треба поставити тако да се кабл може преместити без раскопавања доњег строја железничке пруге.

Кабловски вод мора пролазити најмање на 1m испод горње ивице железничких шина.

Неукопане каблове на мостовима, у подвожњацима или пропустима треба заштитити од механичког оштећења.
Положај кабловског вода на месту укрштања треба видљиво обележити ознакама од бетона или камена.
Приближавање и укрштање енергетских и телекомуникационих каблова
Дозвољено је паралелно вођење енергетског и телекомуникационог кабла на међусобном размаку од најмање (ЈУС Н. Ц0. 101):
-0,5m за каблове 1 kV и 10 kV
-1m за каблове 35 kV.
Укрштање енергетског и телекомуникационог кабла врши се на размаку од најмање 0,5m.
Угао укрштања треба да буде најмање 300, по могућности што ближе 900.
Енергетски кабл, се по правилу, поставља испод телекомуникационог кабла.
Уколико не могу да се постигну захтевани размаци на тим местима се енергетски кабл провлачи кроз заштитну цев, али и тада размак не сме да буде мањи од 0,3m.
Размаци и укрштања према наведеним тачкама се не односе на оптичке каблове, али и тада размак не сме да буде мањи од 0,3m.
Телекомуникациони каблови који служе искључиво за потребе електродистрибуције могу да се полажу у исти ров са енергетским кабловима на најмањем размаку који се прорачуном покаже задовољавајући, али не мањем од 0.2m.
При полагању енергетског кабла35 kV препоручује се полагање у исти ров и телекомуникационог кабла за потребе даљинског управљања трансформаторских станица које кабл повезује.
Приближавање и укрштање енергетских каблова са цевима
водовода и канализације
Није дозвољено паралелно вођење енергетских каблова изнад или испод водоводних и канализационих цеви.
Хоризонтални размак енергетског кабла од водоводне и канализационе цеви треба да износи најмање 0,5m за каблове 35 kV, односно најмање 0,4m за остале каблове.
При укрштању, енергетски кабл може да буде положен испод или изнад водоводне или канализационе цеви на растојању од најмање 0,4m за каблове 35 kV, односно најмање 0,3m за остале каблове.
Уколико не могу да се постигну размаци према горњим тачкама на тим местима енергетски кабл се провлачи кроз заштитну цев.
На местима паралелног вођења или укрштања енергетског кабла са водоводном или канализационом цеви, ров се копа ручно (без употребе механизације).
Приближавање и укрштање енергетских каблова са топловодом
Најмање хоризонтално растојање између кабловских водова и спољне ивице канала за топловод мора да износи 1,0m.
Полагање енергетских каблова изнад канала топловода није дозвољено.
При укрштању енергетских кабловских водова са каналима топловода, минимално вертикално растојање мора да износи 60cm. Енергетски кабловски вод по правилу треба да прелази изнад канала топловода, а само изузетно, ако нема других могућности, може проћи испод топловода.
На местима укрштања енергетских кабловских водова са каналима топловода, мора се између каблова и топловода обезбедити топлотна изолација од пенушавог бетона или сличног изолационог материјала дебљине 20cm.
На месту укрштања кабловски водови се полажу у азбестно-цементне цеви унутрашњег пречника 100mm, чија дужина мора са сваке стране да премашује ширину канала топловода за најмање 1,5m.
Приближавање и укрштање енергетских каблова са гасоводом
Није дозвољено паралелно полагање енергетских каблова изнад или испод цеви гасовода.
Размак између енергетског кабла и гасовода при укрштању и паралелном вођењу треба да буде најмање 0,8m.

Размаци могу да се смање до 0,3m ако се кабл положи у заштитну цев дужине најмање 2m са обе стране места укрштања или целом дужином паралелног вођења.
На местима укрштања цеви гасовода се полажу испод енергетског кабла.
Укрштање енергетских каблова са водотоком
Укрштање енергетског кабла са водотоком (река, канал итд) изводи се полагањем преко мостова.
Полагање енергетских каблова преко мостова
Препоручује се полагање енергетских каблова испод пешачких стаза у каналима или цевима. Ови канали (цеви) не смеју да служе за одвод атмосферске воде, а мора да буде омогућено природно хлађење каблова. Код већег моста је уобичајено да се у његовој унутрашњости предвиди посебан тунел са конзолама или испустима за ношење каблова. Дозвољено је и слободно полагање по конструкцији моста ако су енергетски каблови неприступачни нестручним лицима и ако су заштићени од директног зрачења сунца. Свуда где је то могуће, енергетске каблове треба полагати без спојница на мосту. Треба избегавати полагање каблова преко дрвених мостова. У супротном, кабловски вод се полаже кроз пластичну или металну цев.
На местима прелаза енергетског кабла са челичне конструкције на обалне ослонце моста, као и на прелазима преко дилатационих делова моста, треба предвидети одговарајућу резерву кабла.
Приближавање енергетских каблова дрворедима
Није дозвољено засађивање растиња изнад подземних водова.
Енергетске кабловске водове треба по правилу положити тако да су од осе дрвореда удаљени најмање 2m.
Изнад подземних водова планирати травњаке или тротоаре поплочане помичним бетонским плочама.

Правила грађења за телекомуникационе објекте
Фиксна телефонија
Планираним радовима не сме доћи до угрожавања механичке стабилности и техничких карактеристика ТК објеката и каблова, ни до угрожавања нормалног функционисања ТК саобраћаја. Постојећим кабловима мора увек бити обезбеђен адекватан приступ ради њиховог редовног одржавања и евентуалних интервенција.
Пре почетка извођења радова потребно је, у сарадњи са надлежном службом Предузећа за телекомуникације "Телеком Србија" а.д., извршити идентификацију и обележавање трасе постојећих подземних ТК каблова у зони планираних радова (помоћу инструмента трагача каблова, и по потреби пробним ископима на траси), како би се утврдио њихов тачан положај, дубина и евентуална одступања од траса дефинисаних издатим условима.
Заштиту и обезбеђење постојећих ТК објеката и каблова треба извршити пре почетка било каквих грађевинских радова и предузети све потребне и одговарајуће мере предострожности како не би, на било који начин, дошло до угрожавања механичке стабилности, техничке исправности и оптичких карактеристика постојећих ТК објеката и каблова.
Грађевинске радове у непосредној близини постојећих ТК објеката и каблова изводити искључиво ручним путем без употребе механизације и уз предузимање свих потребних мера заштите (обезбеђење од слегања, пробни ископи,...).
У случају евентуалног оштећења постојећих ТК објеката и каблова, или прекида ТК саобраћаја услед извођења радова, извођач радова је дужан да надокнади целокупну штету по свим основама (трошкове санације и накнаду губитка услед прекида ТК саобраћаја).
Уколико планирана изградња условљава измештање постојећих ТК објеката/каблова, неопходно је урадити Техничко решење (Пројекат измештања, заштите и обезбеђења постојећих ТК каблова) у сарадњи са надлежном службом Предузећа за телекомуникације "Телеком Србија". Такво техничко решење мора бити саставни део пројекта (техничке документације) за изградњу/реконструкцију објекта.

Извод из пројекта који садржи поменуто Техничко решење са графичким прилогом и предмером и предрачуном материјала и радова, са издатим Техничким условима треба доставити обрађивачу услова, ради добијања сагласности.
Уколико се за предметне радове не ради пројекат, то не ослобађа инвеститора обавезе да изради Техничко решење / Пројекат измештања, заштите и обезбеђења постојећих ТК каблова и да на њега тражи сагласност Телекома.
Радови на заштити и обезбеђењу, односно радови на измештању постојећих ТК објеката и каблова, изводе се о трошку инвеститора објекта/радова. Обавеза инвеститора је и да регулише имовинско правне односе и прибави потребне сагласности за будуће трасе ТК каблова, пре почетка радова на њиховом измештању.
Уколико се за предметне радове не ради пројекат, а изградња условљава измештање постојећих ТК објеката у обиму који излази из обухвата постојећих грађевинских и употребних дозвола за ТК објекте, инвеститор је обавезан да уради пројекат измештања ТК објеката са свим потребним сагласностима и условима за добијање употребне дозволе. Измештање треба извршити на безбедну трасу, пре почетка радова на изградњи за коју се траже услови.
Приликом избора извођача радова на измештању постојећих ТК објеката и каблова водити рачуна да је извођач регистрован и лиценциран за ту врсту делатности и да буде са листе квалификованих извођача радова Предузећа за телекомуникације "Телеком Србија" а.д.
Обавеза инвеститора је да извођачу радова, поред остале техничке документације достави и копију издатих услова (текст и графички прилог) и Техничко решење измештања, заштите и обезбеђења постојећих ТК објеката и каблова угрожених изградњом, на које је Предузеће за телекомуникације "Телеком Србија" а.д. дало своју сагласност. За непоступање по наведеним условима инвеститор радова сноси пуну одговорност.
Инвеститор, односно извођач радова је у обавези да се најмање 10 дана пре почетка извођења радова на измештању, заштити и обезбеђењу постојећих ТК каблова, који се изводе пре грађевинских радова на изградњи предметног објекта, у писаној форми обрати Предузећу за телекомуникације "Телеком Србија" а.д., надлежној извршној јединици у чијој је надлежности одржавање ТК објеката и каблова у зони планиране изградње, са обавештењем о датуму почетка радова и именима надзорног органа и одговорног извођача радова.
Предузеће за телекомуникације "Телеком Србија" а.д. ће са своје стране одредити стручно лице ради вршења надзора над радовима на измештању, као и на заштити и обезбеђењу постојећих ТК каблова. Приликом извођења радова обавезно је присуство стручног надзора од стране Предузећа за телекомуникације "Телеком Србија" а.д.
По завршетку радова инвеститор/извођач радова је у обавези да у писаној форми обавести Предузеће за телекомуникације "Телеком Србија" а.д. да су радови на изградњи објекта завршени. А у случају када је инвеститор урадио пројекат измештања ТК објеката, инвеститор је обавезан да Предузећу за телекомуникације "Телеком Србија" а.д. достави сву потребну документацију за добијање употребне дозволе.
По завршетку радова на измештању ТК објеката/каблова потребно је извршити контролу квалитета изведених радова. Инвеститор је дужан да уз захтев за формирање комисије за контролу квалитета, достави техничку документацију изведеног стања, геодетски снимак и потврду Републичког геодетског завода о извршеном геодетском снимању водова, податке о представнику инвеститора и извођача радова који ће присуствовати раду комисије.
Инвеститор је у обавези да по завршетку радова на измештању ТК објеката/каблова изврши пренос основних средстава за новоизграђени део у корист Предузећа за телекомуникације "Телеком Србија" а.д., како би у складу са законом могло да се спроводи њихово редовно одржавање.
Инвеститори су у обавези да се накнадно, посебним захтевом, обрате за издавање услова за изградњу и прикључење објеката на Телекомову мрежу.

Сви инвеститори су дужни да се придржавају Закона о електронским комуникацијама ("Сл. гласник РС", бр. 44/2010, 60/2013 - одлука УС, 62/2014, 95/2018), као и Упутства републичке агенције за електронске комуникације (РАТЕЛ) о реализацији техничких и других захтева при изградњи електронске комуникационе мреже и припадајућих средстава у стамбеним и пословним објектима, и омогуће равноправне услове за пословање свих телекомуникационих оператора.
У складу са горе поменутим, инвеститори су у обавези да електронске комуникационе мреже и припадајућа средства пројектују, граде или постављају, користе и одржавају:
- у складу са прописаним техничким и другим захтевима
- у складу са законом којим се уређује просторно планирање и изградња, прописима којима се уређује област заштите животне средине, као и област заштите културних добара
- тако да се не изазивају сметње у раду других електронских комуникационих мрежа, припадајућих средстава и електронске комуникационе опреме.
Приликом изградње пословних и стамбених објеката, по члану 43 Закона о електронским комуникацијама ("Сл. гласник РС", бр. 44/2010, 60/2013 - одлука УС и 62/2014), инвеститори су у обавези да изграде пратећу инфраструктуру потребну за постављање електронских комуникационих мрежа, припадајућих средстава и електронске комуникационе опреме до просторија корисника, у складу са прописаним техничким и другим захтевима.
Сви планирани ТТ каблови се полажу у профилима саобраћајних површина према регулационим елементима датим на графичком прилогу.
ТТ мрежу градити у кабловској канализацији или директним полагањем у земљу.
На прелазу испод коловоза саобраћајница као и на свим оним местима где се очекују већа механичка напрезања тла каблови се полажу кроз кабловску канализацију (заштитну цев).
Пројектант, односно извођач радова, је у обавези да поштује важеће техничке прописе у вези са дозвољеним растојањима планираног објекта од постојећих ТК објеката и каблова.
При укрштању са саобраћајницом угао укрштања треба да буде што ближи 900 и не мањи од 300.
Дозвољено је паралелно вођење енергетског и телекомуникационог кабла на међусобном размаку од најмање (ЈУС Н. Ц0. 101) 0,5m за каблове 1 kV и 10 kV, за каблове напона 35kV 1m.
Укрштање енергетског и телекомуникационог кабла врши се на размаку од најмање 0,5м.
Угао укрштања треба да буде најмање 300, по могућности што ближе 900; Енергетски кабл, се по правилу, поставља испод телекомуникационог кабла.
Уколико не могу да се постигну захтевани размаци на тим местима се енергетски кабл провлачи кроз заштитну цев, али и тада размак не сме да буде мањи од 0,3m.
Дубина полагања каблова не сме бити мања од 0,80 m.
Дозвољено је паралелно вођење телекомуникационог кабла и водоводних цеви на међусобном размаку од најмање 0,6 m.
Укрштање телекомуникационог кабла и водоводне цеви врши се на размаку од најмање 0,5m. Угао укрштања треба да буде што ближе 900 а најмање 300.
Дозвољено је паралелно вођење телекомуникационог кабла и фекалне канализације на међусобном размаку од најмање 0,5 m
Укрштање телекомуникационог кабла и цевовода фекалне канализације врши се на размаку од најмање 0,5m. Угао укрштања треба да буде што ближе 900 а најмање 300.
Дозвољено је паралелно вођење телекомуникационог кабла и гасовода на међусобном размаку од најмање 0,4 m.
Од регулационе линије зграда телекомуникациони кабл се води паралелно на растојању од најмање 0,5m.
Постављање објеката мобилне телефоније је могуће у зонама становања, индустријским и пословним зонама, једном речју свуда где се процени реална потреба за овим објектима, а у складу са Законом о телекомуникацијама, Закону о планирању и изградњи и свим подзаконским актима који проистичу из ових закона.

Кабловски дистрибутивни систем развијати према захтеваним потребама у складу са Законом о телекомуникацијама, Закону о планирању и изградњи и свим подзаконским актима који проистичу из ових закона.

3.2. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА

Правила грађења представљају скуп међусобно зависних правила и услова неопходних за директно спровођење Плана на подручју које је, према Рефералној карти 4. Спровођење плана, дефинисано као зона за директну примену планских решења и пропозиција овог плана, и то за: пољопривредно, шумско, водно и грађевинско земљиште - остале намене.
Ова правила грађења су уједно смерница за израду урбанистичких планова.
За подручје Плана обухваћено важећим урбанистичким плановима, примењују се правила грађења дефинисана тим плановима.

3.2.1. ПОЉОПРИВРЕДНО ЗЕМЉИШТЕ

У структури пољопривредног земљишта разликују се: плодно пољопривредно земљиште (оранице, воћњаци, виногради, ливаде, пашњаци, шуме и трстици катастарске класе од I до VIII) и неплодно пољопривредно земљиште (стрништа, кршеви, јаруге, камењари, вододерине, голети, остала природно неплодна земљишта и вештачки створене неплодне површине).
Пољопривредно земљиште користи се за пољопривредну производњу у складу са овим Просторним планом и не може се користити у друге сврхе. Коришћење обрадивог пољопривредног земљишта од I–V катастарске класе у непољопривредне сврхе није дозвољено, осим у случајевима и под условима утврђеним Просторним планом и Законом о пољопривредном земљишту земљишту ("Сл. гласник РС", бр. 62/06, 65/08-др.закон, 41/09, 112/15, 80/17 и 95/18 – др.закон).
Правила грађења су конципирана тако да се (изузев у случајевима прописаним Законом о пољопривредном земљишту) максимално заштити од градње обрадиво плодно пољопривредно земљиште до пете катастарске класе, док је на пољопривредном земљишту шесте, седме и осме катастарске класе и неплодном пољопривредном земљишту могуће планском документом извршити промену намене и омогућити изградњу за потребе пољопривредне делатности и компатибилних намена.
Изузетно може да се врши коришћење обрадивог пољопривредног земљишта у непољопривредне сврхе ако то захтева општи интерес, у складу са прописима, и када је то неопходно за потребе одбране и то првенствено на земљишту слабијег бонитета.
Обрадиво пољопривредно земљиште не може да се уситњава на парцеле чија је површина мања од 0,5 ha, односно на земљиштима која су уређена комасацијом, парцела не може да буде мања од 1,0 ha.
Пашњак се може привести другој култури само под условом да се тиме постиже рационалније и економичније коришћење земљишта. Пашњаци у државној својини који су враћени селима, користе се у складу са Законом о враћању утрина и пашњака селима на коришћење.
Пољопривредно земљиште које је у складу са Просторним планом одређено као грађевинско земљиште, до привођења планираној намени, користи се за пољопривредну производњу.
Коришћење обрадивог пољопривредног земљишта у непољопривредне сврхе, вршиће се према условима утврђеним Законом о пољопривредном земљишту.
Врста и намена објеката који се могу градити - на пољопривредном земљишту, осим у зонама у којима је Законом о пољопривредном земљишту забрањено коришћење обрадивог пољопривредног земљишта прве, друге, треће, четврте и пете катастарске класе

у непољопривредне сврхе, као и у зонама где је и режимом заштите забрањена градња. У складу са Законом, дозвољена је градња:
објеката у функцији пољопривреде – изградња појединачних економских и пословних објеката у функцији пољопривреде, као и објеката складиштења и прераде пољопривредних производа, помоћних објеката у функцији пољопривреде - гараже, кошеви, амбари, оставе, настрешнице за пољопривредну механизацију, машине и возила и слично;
стамбених објеката пољопривредног домаћинства (газдинства) које се, осим пољопривредом, може бавити и еко и етно-туризмом;
економских објеката пољопривредног домаћинства - изградња економских објеката који су у функцији примарне пољопривредне производње. Објекти који су у функцији примарне пољопривредне производње су објекти за смештај механизације, репроматеријала, смештај и чување готових пољопривредних производа, пластеници, стакленици, стаје, и то: објекти за гајење животиња (стаје за гајење коња, штале за гајење говеда, објекти за гајење живине, коза, оваца и свиња, као и објекти за гајење голубова, кунића, украсне живине и птица); пратећи објекти за гајење домаћих животиња (испусти за стоку, бетонске писте за одлагање чврстог стајњака, објекти за складиштење осоке); објекти за потребе гајења и приказивање старих аутохтоних сорти биљних култура и раса домаћих животиња, објекти за гајење печурака, пужева и риба; објекти за складиштење сточне хране (сеници, магацини за складиштење концентроване сточне хране, бетониране сило јаме и сило тренчеви); објекти за складиштење пољопривредних производа (амбари, кошеви) и други слични;
простора и објеката за развој интензивне или еколошке пољопривредне производње (помоћни објекти за потребе прегонске испаше стоке - летњи торови са надстрешницама; специјализованог ратарства - склоништа са оставама репроматеријала и алата; и сл.);
помоћних и службених објеката за потребе других комплементарних активности – шумарства (шумске куће, лугарнице, расадници); узгоја дивљачи и рибе (хранилишта, склоништа, мрестилишта); водопривреде; саобраћаја; заштите од елементарних непогода (склоништа);
објеката на којима се одржавају сточне пијаце, сајмови и изложбе;
објеката инфраструктуре и саобраћајница уз сагласност надлежног министарства;
станица за напајање течним горивом и гасних станица;
Врста и намена објеката чија је градња забрањена - садржаји и објекти који нису наведени у претходним ставовима и све делатности које угрожавају основну намену и животну средину негативним утицајима (бука, вибрације, гасови, мириси, отпадне воде и друга штетна дејства). Забрањено је дубоко фундирање објеката, изградња подземних етажа и употреба био- неразградивих или материјала који у фази труљења ослобађају токсичне материје. Забрањена је и изградња објеката који својом величином и изгледом нарушавају амбијенталне вредности, као и објеката који не испуњавају услове заштите природе и еколошке услове.
Изградња објеката из члана 133. Закона о планирању и изградњи, реализује се израдом урбанистичког плана. Потребна је процена одговарајуће општинске службе о потреби израде елабората заштите животне средине.
Општи услови за обејкте на пољопривредном земљишту:
Услови за појединачне објекте у функцији пољопривреде:
максимална бруто површина ових објеката утврђује се према односу 1 m² бруто површине објекта на 50 m² парцеле;
удаљеност привредних објеката од насеља не може бити мања од 500 m од грађевинског подручја насеља и туристичких центара. Одредба о минималној удаљености од грађевинског подручја не односи се на стакленике и пластенике;

привредне зграде за узгој стоке не могу се планирати у насељу. Минимална удаљеност грађевина за интензивни узгој стоке, перади и крзнаша од грађевинског подручја насеља износи 500 m;
објекти за интензивни узгој стоке, перади и крзнаша које имају преко 50 условних грла се не могу градити на на подручју водозаштитних зона;
Посебна правила за изградњу појединачних економских објеката у функцији пољопривреде:
објекти за смештај пољопривредних машина и алатки, репроматеријала и сл.
реализација директно на основу одредби овог Плана, издавањем локацијских услова, уколико објекти не захтевају посебне инфраструктурне услове,
максимална бруто површина објеката утврђује се према односу изградње 1:50 (1,0m² бруто површине објекта на 50,0m² парцеле);
могућа је изградња стамбеног простора у оквиру објеката, површине до 50% укупне бруто развијене површине објекта;
спратност објекта – П (приземље);
Правила за изградњу осталих објеката у функцији пољопривреде
реализација директно на основу одредби овог Плана, уколико објекти не захтевају посебне инфраструктурне услове, за парцеле веће од 1,0ха ради се урбанистички пројекат
могућа је изградња, поред пословних објеката у функцији пољопривреде и пратећих објеката који су у њиховој функцији;
могућа је изградња стамбеног/смештајног простора у оквиру горе наведених пословних објеката, и то максималне површине до 100,0m²;
минимална површина парцеле за пословне објекте у функцији пољопривреде или је 0,5 ha; изузетно, ове објекте је могуће градити и на постојећој парцели мање површине, али не мање од 0,25 ha;
максимални индекс заузетости парцеле је 40%,
максимални индекс изграђености 0,5;
минимална заступљеност уређених зелених површина на парцели је 25%;
спратност објеката – максимално П (приземље), изузетно П+Пк (приземље и поткровље) за управне објекте / делове објекта у оквиру комплекса;
минимални ниво комуналне опремљености за ове садржаје је: приступ јавном путу, прикључење на електроенергетску мрежу, интерни систем водовода и канализације (бунар и водонепропусна септичка јама);
у оквиру комплекса је неопходно обезбедити услове за приступ и паркирање возила за сопствене потребе;
у оквиру комплекса је неопходно обезбедити услове за одлагање комуналног и другог отпада, у складу са прописима и планираном наменом.
Правила за изградњу објеката у функцији туризма, спорта и рекреације :
Изградња објеката туризма, затим спорта и рекреације и других програма реализује се под условом да она не угрожава јавни интерес и животну средину, у складу са правилима грађења утврђеним у овом Плану. Изградња је могућа на парцелама које имају основне инфраструктурне претпоставке (приступ на пут, минимални ниво комуналне опремљености - електричну енергију, интерни систем водовода и канализације).
Реализација туристичких програма вршиће се према следећим условима:
- могућа је изградња, поред објекта основне намене, и пратећих објеката и садржаја који су у њиховој функцији;
- реализација директно на основу одредби овог Плана, уколико објекти не захтевају посебне инфраструктурне услове, за парцеле веће од 1,0 ha ради се урбанистички пројекат
- минимална површина парцеле за пословне објекте у функцији еко- или етно-туризма је 0,5 ha; изузетно, ове објекте је могуће градити и на постојећој парцели мање површине, али не мање од 0,25 ha;
- максимални индекс заузетости парцеле је 40%,
- минимална заступљеност уређених зелених површина на парцели је 25%;

- спратност објеката – максимално П+1+Пк (приземље, спрат и поткровље) за објекте угоститељско-смештајног карактера и веће комплексе ;
- минимални ниво комуналне опремљености за ове садржаје је: приступ јавном путу, прикључење на електроенергетску мрежу, интерни систем водовода и канализације (бунар и водонепропусна септичка јама);
- у оквиру комплекса је неопходно обезбедити услове за приступ и паркирање возила за сопствене потребе, као и површине за одлагање комуналног отпада.
- терене за спорт и рекреацију са завршном обрадом од бетона свести на најмању могућу меру
- озелењавање и уређење простора урадити максималном употребом природних материјала, аутохтоног зеленила усклађеног са околним простором.

Изградња објеката инфраструктуре, јавних објеката или јавних површина, могућа је и то првенствено на земљишту ниже бонитетне класе, у складу са правилима уређења и грађења за ту врсту објеката. Изградњу објеката инфраструктуре на пољопривредном земљишту могуће је реализовати директно на основу одредби овог Плана;
- изградња објеката (комплекса) за коришћење обновљивих извора енергије (биомасе и сл.) на пољопривредном земљишту реализује се у складу са правилима, стандардима и нормативима за ову врсту објеката и уз претходно прибављену сагласност министарства надлежног за послове пољопривреде; реализација је на основу УП-а.

3.2.2. ШУМСКО ЗЕМЉИШТЕ

На шумском земљишту је забрањена градња.

Промена намене шума и шумског земљишта може да се врши:

када је то утврђено планом развоја шумског подручја;

ако то захтева општи интерес утврђен посебним законом или актом Владе;

ради изградње објеката за заштиту људи и материјалних добара од елементарних непогода и одбране земље;

у поступку комасације и арондације пољопривредног земљишта и шума;

ради изградње економских или стамбених објеката сопственика шума на површини до 10 ари;

ради изградње објеката за коришћење осталих обновљивих извора енергије према Закону о шумама (мале електране и други сличнои објекти у смислу прописа којим се уређује област енергетике), и експлоатације минералних сировина, ако је површина шума и шумског земљишта за ове намене мања од 15 ha;

Промена намене шума врши се у складу са законом уз сагласност надлежног министарства.

Општи услови за објекте на шумском земљишту:

услови за формирање парцеле: шумска парцела је постојећа, са директним или индиректним излазом на јавну саобраћајницу, при чему њен облик има произвољну геометријску форму, форму правоугаоника или други облик који је прилагођен терену;

положај објеката у односу на регулациону линију и границе парцеле: минимално растојање од објекта до границе парцеле општинског и некатегорисаног пута је 5 m, а до парцела државних путева, према условима ЈП „Путеви Србије“ ;

урбанистички параметри:

највећи дозвољени индекс заузетости је 10%;

спратност и висина објеката: максимална спратност објеката је П+Пк;

услови за изградњу других објеката на парцели: могућа је изградња више објеката основне и пратеће намене на парцели, у оквиру прописаних урбанистичких параметара;

услови и начин обезбеђивања приступа парцели и паркирања возила: приступ парцели на јавну саобраћајницу се остварује непосредно, преко приступног/шумског пута, или посредством службености пролаза. За смештај возила и машина за потребе садржаја и

објеката на парцели, обезбеђује се простор на сопственој парцели, изван површине јавног или шумског/приступног пута;
ограђивање парцела на шумском земљишту није дозвољено, осим привремено у циљу заштите ретких и проређених врста дивљачи;
архитектонско обликовање објеката прилагодити природном амбијенту (шумско окружење, ловиште) и традиционалној архитектури народног градитељства, уз максималну примену аутохтоних природних грађевинских материјала;
услови заштите суседних објеката, животне средине и други услови: у току извођења радова и при експлоатацији, водити рачуна о техничким и еколошким условима на суседним парцелама.

3.2.3. Водно земљиШте

На водном земљишту је забрањена градња.
На водном земљишту и уз водно земљиште дозвољена је изградња ради рекултивације као и уређења простора који је неуређен и зарастао у жбуње чиме је онемогућен прилаз до водене површине, или рекултивација простора, који се користи за депоновање отпада, а првенствено у намену рекреације, риболова, за проширење постојеће хидрофилне вегетације, у складу са условима надлежне водопривредне организације и других надлежних органа. Уз сва водна земљиште, осим у зонама у којима је режимом заштите забрањена градња, дозвољена је:
изградња објеката у функцији водопривреде, одржавања водотока и пловних путева, речног саобраћаја;
изградња објеката инфраструктуре и саобраћајница, и то: саобраћајних површина (јавни и приступни путеви, путеви за потребе водопривреде, уређене стазе за кретање у природи); мреже и објеката инфраструктуре у складу са просторним и урбанистичким планом;
формирање заштитног зеленог приобалног појаса, у функцији заштите приобалних зона од ерозије земљишта.
изградња објеката туризма и рекреације, пратећих садржаја партерног уређења (спортских терени, опрема, мобилијар, плажа и сл.) према решењима плана.

За подручје приобаља Велике Мораве на делу на коме је планирано уређивање плаже као туристичке и спортско-рекреативне зоне, неопходна је израда плана детаљне регулације у складу са водопривредним условима.

3.2.4. ГРАЂЕВИНСКО ЗЕМЉИШТЕ

Правила грађења за за грађевинско земљиште, намењена су за директну примену и спровођење у зонама ван компактног грађевинског подручја, за остале намене, али су и смерница за даљу планску разраду. Због специфичности општине и насеља Лапово, овим правилима обухваћено је и компактно грађевинско подручје које у обухвату важећег Плана генералне регулације за грађевинско подручје општине Лапово, али само као смерница за његову ревизију, измену и допуну.
Општа правила
Намена простора
Основна намена – Становање, туризам.
Компатибилне намене: Услуге, пословање, објекти и површине јавних намена, могу се градити под условом да парцела својом величином, обликом, конфигурацијом терена и условима за прикључак на саобраћајну и комуналну инфраструктуру, пружа те могућности, уз услов обезбеђења свих функција објекта у оквиру основне парцеле као и намена у окружењу. Компатибилне намене дате су у посебним правилима.
Није дозвољена намена објеката који могу да угрозе основну намену са било ког аспекта. Забрањене су све делатности које би угрозиле животну средину: буком, вибрацијама,

гасовима, мирисима, отпадним водама, и другим штетним дејствима, као и објекти који по архитектонско грађевинском склопу не одговарају карактеру захвата.

Општа правила парцелације

Свака грађевинска парцела мора имати излаз на јавну површину односно улицу, непосредно или преко приступног пута; минимална ширина приступног пута дефинише се за сваку намену посебно у складу са важећим Правилником.

Грађевинска парцела (планирана и постојећа) има површину и облик који омогућава изградњу објекта у складу са правилима о грађењу и техничким прописима.

Хоризонтална регулација

Положај објекта на парцели дефинише се грађевинском линијом у односу на:

- регулацију улице;
- границу суседне парцеле;

Удаљеност грађевинске линије објекта од регулационе линије:

- растојање грађевинске од регулационе линије државних путева I и II реда, одређује се према условима ЈП "Путеви Србије", на основу Закона о јавним путевима;

-растојање грађевинске од регулационе линије општинских путева, износи мин 5,0m;

- растојање грађевинске од регулационе линије осталих путева, износи мин 3,0m;

Уколико постојећи објекат (квалитетан) делом излази испред планом дефинисане грађевинске линије (односи се на објекте уз општинске и остале путеве), задржава се уз могућу реконструкцију, адаптацију и санацију, уколико не омета саобраћајну прегледност или суседа на планираној грађевинској линији, а доградња, изградња и надоградња су могуће само иза планом дефинисане грађевинске линије.

За објекте који имају индиректну везу са јавним путем преко приватног пролаза грађевинска линија се утврђује кроз локацијск услове.

Положај објекта у односу на границе суседне парцеле дефинише се за сваку намену посебно.

Све грађевинске линије у границама парцеле морају бити постављене тако да не ометају функционисање објекта на парцели, инфраструктурну мрежу, као и објекате на суседним парцелама.

Индекси

У обрачун индекса заузетости улазе сви објекти на парцели

Спратност објеката

Кота пода приземља је мин 0,2m а мах 1,2m од најниже коте терена уз објекат.

Висина етажа се одређује према намени.

Објекти могу имати подрумске или сутеренске просторије ако не постоје сметње геотехничке и хидротехничке природе, искључиво за помоћни или пословни простор.

Правила за постојеће објекте

За изграђене објекте чија су међусобна удаљења и растојања од граница парцеле мања од вредности утврђених овим правилима, у случају реконструкције, на странама ка суседу није дозвољено постављати отворе ниског парапета.

Уколико је постојећи објекат мањи од могућег планираног на основу индекса датих овим Планом, могућа је доградња, односно надградња, уколико се може обезбедити потребан број паркинг места на парцели, уз поштовање следећих услова:

- надградња и доградња мора бити изведена у складу са постојећим објектом;
- није дозвољено формирање отвореног степеништа за савладавање спратних висина на фасади објекта већ дограђена степеништа морају бити заштићена од спољних утицаја;

Други објекат на грађевинској парцели

На парцели се могу лоцирати два или више објеката основне и пратеће намене у оквиру индекса изграђености и искоришћености земљишта, поштујући сва остала правила грађења, уколико правилима за појединачне намене није другачије прописано.

Минимална удаљеност објеката на истој парцели износи најмање 1/2 висине вишег објекта.

Приступ и смештај возила
Смештај возила за основну и пратећу намену искључиво на парцели, уз препоруку да се претежни капацитет реализује у оквиру објекта (основног или помоћног) према намени.
Правила за позиционирање грађевинских елемената објеката
Позиционирање отворених спољних степеница:
- Отворене спољне степенице могу да се поставе на предњи део објекта ако је грађевинска линија 3,0m увучена у односу на регулациону линију и ако савлађују висину до 0,90m. Уколико овакве степенице савлађују висину преко 0,90m, онда улазе у габарит објекта.
Правила за архитектонско обликовање објеката
Објекти који су у режиму заштите непокретних културних добара или се налазе у зони заштите, усклађују се са условима надлежног Завода за заштиту споменика културе.
Уређење парцеле
Основно уређење обухвата нивелацију, зелене површине, партер и одводњавање.
Парцела се уређује у свему према намени поштујући обликовне вредности предела уз употребу аутохтоног зеленила и максималну примену природних материјала у обради партера.
Минимални проценат зелених површина на парцели прописан је у оквиру посебних правила грађења за сваку намену.
Терен се уређује уз максимално очување конфигурације, а у случајевима неопходног каскадирања примењивати терасе, шкарпе, насипе и потпорне зидове обрађене природним материјалима, уз услов да не мењају природно отицање воде на штету суседних грађевинских парцела и објеката. Одводњавање са грађевинске парцеле вршити слободним падом или риголама према улици. Површинске воде са једне парцеле не могу се усмеравати према другој.
Правила за ограђивање грађевинске парцеле
Грађевинске парцеле могу се ограђивати зиданом оградом до максималне висине од 0,90m (рачунајући од коте тротоара) или транспарентном оградом до висине од 1,40m.
Ограда грађевинских парцела привредних и комерцијалних објеката (радни и пословни објекти привредно-радних зона, складишта, радионице и сл.) може бити зидана или транспарентна до максималне висине 2,20m.
Парцеле чија је кота нивелете виша од 0,90m од суседне, могу се ограђивати транспарентном оградом до висине од 1,40m која се може постављати на подзид чију висину одређује надлежна општинска служба.
Суседне грађевинске парцеле могу се ограђивати "живом" (зеленом) оградом која се сади у осовини границе грађевинске парцеле или транспарентном оградом до висине 1,40m (или евентуално пуном зиданом оградом до висине 1,40m уз сагласност суседа).
Ограђивање грађевинских парцела за намене које се по закону ограђују, врши се на начин који је утврђен одређеним правилником.
Основни безбедносни услови везани су за примену сеизмичких и противпожарних прописа. Код већих радова потребно је извршити испитивања стабилности терена.

Посебна правила

1. СТАНОВАЊЕ
Врста и намена објеката
сновна намена: становање ниских густина (рурално становање).
компатибилне намене: (које се могу наћи као пратеће и доминантне на парцелама) су:
пословање: услужне делатности, туристичке услуге, занатске услуге, верски објекти, мешовито пословање, привређивање- производни погони који су еколошки и функционално могући према законским прописима који регулишу заштиту животне средине тј. производња најнижег нивоа (мала привреда, производно занатство, мали производни погони, тзв. "породична предузећа" - посебно делатности прилагођене захтевима пољопривредне производње, у оквиру развоја заснованих на коришћењу

локалних ресурса). Дозвољене делатности, врста и капацитет, дефинишу су у зависности од карактера целине, услова за прикључак на инфраструктуру, заштите животне средине;
- јавне намене (у јавном или приватном власништву): образовање и васпитање, социјална заштита, здравство, култура, информисање, спорт и рекреација, зеленило под условом да задовоље све нормативе и критеријуме за одговарајућу делатност и услове непосредног окружења;

- комунални и саобраћајни објекти у функцији становања и компатибилних намена

На једној грађевинској парцели се може градити више објеката различите намене, као и помоћни и пратећи објекти у функцији основне намене, с тим да морају да буду испоштовани услови дефинисани правилима за изградњу појединих врста објеката.
НИЈЕ ДОЗВОЉЕНА намена објеката који могу да угрозе животну средину буком, вибрацијама, гасовима, мирисима, отпадним водама, и другим штетним дејствима, као и објекти који по архитектонско грађевинском склопу не одговарају карактеру захвата и по захтеву за инфраструктуно опремање могу угрозити основну намену на парцели и окружењу.

1.1. Правила за стамбене зоне ниских густина

Врста и намена објеката

ОСНОВНА намена:

СТАНОВАЊЕ

- породични стамбени објекти са мах. три стамбене јединице.
- економски објекти пољопривредних и мешовитих домаћинстава.

ПРАТЕЋЕ НАМЕНЕ могу се градити под условом да су компатибилне основној намени да парцела, својом величином, обликом, конфигурацијом терена и условима за прикључак на саобраћајну и комуналну инфраструктуру, пружа те могућности. Пратеће компатибилне намене су:

- пословни објекти – услужне и туристичко-угоститељске делатности, мешовито пословање или мали производни погони који су, еколошки и функционално примерени и могући према свим важећим законским прописима који регулишу заштиту животне средине.

јавне намене - у оквиру осталих намена, могу се градити и објекти јавне намене: под условом да задовоље све нормативе и критеријуме за одговарајућу делатност и услове непосредног окружења.

Изградња објеката пратеће намене у свему подлеже правилима грађења за основну намену (урбанистички параметри, висина објекта, удаљења од граница парцела,.осим уколико правилима није посебно наглашено другачије).
Пратећа намена не сме угрозити основну намену у оквиру које се развија. Пратећа компатибилна намена може да буде и доминантна намена на парцели. Могућа је и пренамена у компатибилну намену уз израду урбанистичког пројекта.
Према условима локације сви објекти могу формирати подрумску и сутеренску етажу искључиво за помоћни или пословни простор.
Није дозвољена намена објеката који могу да угрозе животну средину буком, вибрацијама, гасовима, мирисима, отпадним водама, и другим штетним дејствима, као и објекти који по архитектонско грађевинском склопу не одговарају карактеру захвата.

Типологија објеката

Грађевинске линије према суседним парцелама дефинишу типологију објеката:
слободностојећи - објекат не додирује ни једну суседну границу грађевинске парцеле;
у непрекинутом низу - објекат на парцели додирује обе бочне границе грађевинске парцеле);
у прекинутом низу (или једнострано узидани) - објекат на парцели додирује једну бочну линију грађевинске парцеле.

Правила парцелације

Величина грађевинске ПАРЦЕЛЕ зависи од типа домаћинства (пољопривредно, мешовито, непољопривредно) и износи минимум 400m2

ширина фронта грађевинске парцеле
- ширина економског приступног пута на парцели је - мин 3,5m;
- ширина приступног стамбеног пута је - мин 2,5m;

Код препарцелације и парцелације по дубини минимална ширина пролаза је 3,5 m;
Хоризонтална регулација
- Растојањеграђевинске од регулационе линије уз општинске путеве, износи мин 5,00 m.
- Растојање грађевинске од регулационе линије осталих саобраћајница (некатегорисани путеви), износи мин 3,00m, изузев у случајевима када позиција постојећих квалитетних објеката формира претежну грађевинску линију, а не омета саобраћајну прегледност као ни успостављени систем регулације и грађевинских линија у окружењу

Међусобна удаљеност спратних сеоских стамбених објеката је пола висине вишег објекта а не мање од 6,0 m, а приземних слободностојећих мин 4,0m. За изграђене сеоске објекте који су међусобно удаљени мање од 3,0m не могу се на суседним странама предвиђати отвори стамбених просторија.
Растојање основног габарита (без испада) слободностојећег стамбеног објекта (на делу бочног дворишта северне оријентације) и линије суседне грађевинске парцеле је 2,5m, а двојних 4,0m. За изграђене стамбене објекте чије је растојање до границе грађевинске парцеле мање од ових вредности, не могу се на суседним странама предвиђати отвори стамбених просторија.
За сеоске објекте који имају индиректну везу са јавним путем, преко приватног пролаза удаљење грађевинске од регулационе линије, утврђује се локацијским условима, према врсти изградње и применом претходних правила.

Дозвољени индекси
- индекс искоришћености
мах 40% уз општинске путеве, насељске улице и некатегорисане путеве;
мах 50% уз државне путеве I и II реда;
- зелене површине мин 30% површине парцеле

Спратност објеката
мах П+1+Пк уз општинске путеве и насељске улице;
мах П+2 уз државне путеве I и II реда;

Други објекат на грађевинској парцели
На парцелама већим од 6,0 ари може се градити више објеката. Други објекат гради се као слободностојећи објекат или двојни. Обавезно обезбедити прилаз ка јавној површини минималне ширине 2,5m за стамбене намене, мин 3,5m за остале (пратеће) намене.
Максимална висина објекта у дубини парцеле је П+1.
Приступ и смештај возила
Смештај возила за основну и пратећу намену искључиво на парцели, уз препоруку да се претежни капацитет реализује у оквиру објекта (основног или помоћног) према:
- 1 паркинг место /2 стамбене јединице,
- за возила за обављање пољопривредне делатности – у помоћном објекту у економском делу дворишта

Паркинг просторе радити комбиновано са високим зеленилом
Овај објекат не сме угрозити квалитет намене на суседним парцелама.
Архитектонско-грађевинска структура и обрада
Сви програми и објекти морају носити одлике своје намене уз примену традиционалних елемената архитектуре и природних материјала у завршној обради.
Пратећи објекти привређивања треба да буду функционално и савремено опремљени, уз примену савремене технологије.
Заштита животне средине, технички, санитарни и безбедоносни услови
Код увођења програма пословања, обавезно се дефинише карактер програма и мере заштите на локацији, са свим елементима заштите у оквиру објекта, инсталација, опреме, парцеле и захвата. са искључењем из програма реализације свих оних који по условима

коришћења и заштите, односно намени, не одговарају карактеру целине, односно према потреби се ради документација са аспекта заштите животне средине.

1.1.1. Правила за изградњу помоћних и економских објеката на парцели и организацију дворишта пољопривредног домаћинства

Парцеле пољопривредног домаћинства садрже:

- стамбено двориште садржи: објекте за становање и помоћне објекте уз стамбени објекат (летња кухиња, гаража, остава, радионица, надстрешница и сл.).

економско двориште уређује се према врсти пољопривредне производње садржи економске и помоћне објекте. Економски објекти су објекти за смештај стоке, производни објекти, објекти за прераду пољопривредних производа, објекти за складиштење пољопривредних производа, а помоћни гараже и надстрешнице за пољопривредну механизацију, машине и возила. Економско двориште се обавезно ограђује. Економско двориште се може формирати као посебна грађевинска парцела, уз услов да у економском делу налази објекат привређивања.

најмања ширина приступног економског пута на парцели је 3,5m;

на парцели са нагибом терена према јавном путу (навише), у случају нове изградње, стамбено двориште се поставља на највишој коти; економски објекти се постављају на грађевинској линији, чије се растојање од регулације повећава за најмање 3,0m зеленог појаса у односу на правила за положај грађевинске линије стамбених објеката.

на парцели са нагибом терена од јавног пута (наниже), у случају нове изградње, стамбено двориште се поставља на највишој коти, уз јавни пут.

помоћни објекат се гради иза грађевинске линије основног објекта, са удаљеношћу од суседне парцеле мин. 3.5 m. Изузетно: када је природни терен у нагибу већем од 12% од нивелете саобраћајнице, помоћни објекат (гаража са мах. 2 паркинг места), може се градити између регулационе и грађевинске линије, на коти саобраћајнице, а на мин. 3м од регулационе линије

партерни објекат је специфичан отворени или затворени објекат партерног програма: баштенски павиљон, трем и сл. Може се градити на грађевинској линији основног објекта. Отворени објекат површине до 25m2 се не обрачунава у индекс заузетости.

економски објекти - максимална спратност је (По)+П(ВП)+Пт. Висина ових објеката је стандардна по ЈУС-у за предвиђену намену. Објекти за држање стоке и нужници морају да имају санитарно исправну септичку јаму, уз обезбеђено одвођење воде или њено биолошко пречишћавање. Ђубришне јаме морају, осим санитарно исправне септичке јаме, да имају и осочару. Површинске или отпадне воде из економског дела дворишта одводе се регулисано до ђубришне јаме, обавезно у случају када се економско двориште налази уз јавни пут.

међусобна удаљеност објеката:

растојање ђубришта и пољског клозета од стамбеног објекта, бунара, односно живог извора воде је минимално 20 m, и то само на нижој коти;

минимално удаљење септичке јаме од стамбеног и других објеката на парцели, од објеката суседних парцела, дефинисати у складу са Правилником

међусобна растојања економских објеката различите врсте зависе од организације економског дворишта, с тим да се прљави објекти могу постављати само низ ветар у односу на чисте објекте;

ако се економски делови суседних парцела непосредно граниче, растојање нових економских објеката од границе парцеле је минимално 1 m;

ако се економски део једне парцеле непосредно граничи са стамбеним делом друге парцеле, растојање нових економских објеката у односу на стамбени објекат на другој парцели се утврђује: за сточну стају мин. 15 m, за ђубриште и пољски клозет мин. 20 m, и то само на нижој коти;

1.2. Правила за стамбене зоне средњих густина (ПГР)

- густина становања.....Гс = 20 - 50 станова/ ha
- густина насељености.....Гн = 60 - 150 становника/ ha

Врста и намена објеката
ОСНОВНА НАМЕНА – становање-пословање –услуге;
МОГУЋЕ ПРАТЕЋЕ НАМЕНЕ: услужне делатности, локални паркинг простори и блоковско зеленило. Под услужним делатностима подразумевају се, и јавне намене: образовање, здравство, дечја и социјална заштита, култура, информисање и сл. у приватном власништву.
НАМЕНЕ ОБЈЕКАТА ЧИЈА ГРАДЊА ЈЕ ЗАБРАЊЕНА У ОВОЈ ЗОНИ: све намене за које се, на основу процене утицаја, установи да угрожавају животну средину и основну намену.
Правила парцелације
- мин површина парцеле за изградњу породичног стамбеног објекта је 3,00 ара (осим за постојеће парцеле мање површине); на парцелама преко 4,00 ари могућа је изградња другог објекта за становање или пословни простор из терцијарног сектора;
- мин ширина парцеле за изградњу породичног стамбеног објекта:
  - слободностојећи 12,0m;
  - за објекат у прекинутом низ 10,0m;
  - за објекат у непрекинутом низу 6,0m;

Дозвољени индекси
  - Индекс заузетости мах 60%
  - проценат зеленила мин 20% ;

Спратност објеката
- спратност мах П+2 ;
Паркирање: обезбедити на парцели према нормативу: 1ПМ на 1 стан

1.3. Правила за стамбене зоне високих густина (ПГР)

Становање високих густина у зони Главног насељског центра подразумева претежно блоковску градњу на индивидуалним парцелама, према следећим правилима:
-густина становања.....Гс = 50-80станова/ha
-густина насељености.....Гн = 150-240 становника/ha
Врста и намена објеката
ОСНОВНА НАМЕНА – становање-пословање –услуге;
МОГУЋЕ ПРАТЕЋЕ НАМЕНЕ: услужне делатности, локални паркинг простори и блоковско зеленило. Под услужним делатностима подразумевају се, и јавне намене: образовање, здравство, дечја и социјална заштита, култура, информисање и сл. у приватном власништву.
НАМЕНЕ ОБЈЕКАТА ЧИЈА ГРАДЊА ЈЕ ЗАБРАЊЕНА У ОВОЈ ЗОНИ: све намене за које се, на основу процене утицаја, установи да угрожавају животну средину и основну намену.
Правила парцелације
- мин површина парцеле за изградњу:
а) вишепородичног стамбеног објекта је 6,00 ари;
б) породичног стамбеног објекта је 3,00 ара (осим за постојеће парцеле мање површине); на парцелама преко 4,00 ари могућа је изградња другог објекта за становање или пословни простор из терцијарног сектора;
- мин ширина парцеле за изградњу:
а) вишепородичног слободностојећег и објекта у прекинутом низу је 15,0m;
б) породичног стамбеног објекта
  - слободностојећи 10,0m;
  - за двојни паралелан са регулацијом 16,0m;
  - за објекат у низу 6,0m;

Дозвољени индекси
  - Индекс заузетости мах 60%
  - проценат зеленила мин 10% ;

Спратност објеката
- основна спратност мах П+4;
Паркирање: обезбедити на парцели према нормативу: 1ПМ на 1 стан

1.4 Правила за услуге-комерцијалне намене у стамбеном ткиву
Услуге се организују:
- Као самостални објекат на парцели
- У оквиру стамбеног дела дворишта у оквиру основног и /или других објеката
За комерцијалне објекте у стамбеном ткиву важе иста правила урбанистичке регулације и парцелације (индекс заузетости, спратност, парцелација, позиционирање објекта на парцели, итд.) као за стамбено ткиво у складу са типологијом изградње. Поред општих и правила за становање, важе и следећа правила:
приступи /улази у јединице комерцијалног објекта морају бити одвојени од улаза у стамбени део објекта или организовани тако да не ометају коришћење стамбеног простора;
уколико јединица комерцијалног објекта нема директан приступ на саобраћајницу, мора имати обезбеђен колски прилаз минималне ширине 3.50 m;
паркирање на парцели: 1 паркинг место на 70 m 2 нето површине,
организација парцеле комерцијалног објекта мора бити таква да не угрожава функционисање контактних парцела друге намене;
својим изгледом, материјализацијом и волуменом, комерцијални или привредни објекат не сме да наруши архитектонски и урбанистички концепт окружења; објекат не може бити изграђен као монтажни објекат или изграђен од неквалитетних материјала;
није дозвољено складиштење и депоновање материјала и робе у отвореном простору на парцели/дворишту, већ се основни и пратећи процеси морају обављати у оквиру организованих делова објекта;
Реализација:
За изградњу објекта услуга/комерцијалне намене у стамбеном ткиву ради се урбанистички пројекат
1.5. Правила за услуге туризма у стамбеном ткиву
1. Као самостални објекат на парцели -према правилима за ТУРИЗАМ
2. У оквиру стамбеног дела дворишта у оквиру основног и /или других објеката :
- површина парцеле: мин 10,0ари, уз примену норматива 70m² површине парцеле/1 лежај,
- врста туристичке услуге: собе за издавање у оквиру основног или посебног објекта на парцели, пансионски смештај или куће/станови за одмор.
- паркирање на парцели, број паркинг места - према категорији и Правилнику
Остало у свему према правилима урбанистичке регулације и парцелације (индекс изграђености, степен заузетости, спратност, парцелација, позиционирање објекта на парцели, итд.) као за стамбено ткиво.
Реализација:
За изградњу објекта туризма у стамбеном ткиву ради се урбанистички пројекат
1.6. Правила за производне делатности у стамбеном ткиву
Појединачни привредни садржаји у склопу стамбеног ткива могу се организовати као:
- самостални објекат на парцели -на парцели површине мин 10,0ари
- у оквиру другог (других) објекта на парцели, у стамбеном или економском делу
- на парцели површине мин 10,0 ари
- ширина фронта грађевинске парцеле - мин 15,0m.
Могућа је етапност реализације, према сагледавању концепта целине.
Хоризонтална регулација
Растојање грађевинске од регулационе линије – према општим правилима
Удаљење грађевинских линија новоизграђених објеката или доградњи од границе суседних парцела је 1/2 висине објекта, а мин 4,0m уз обезбеђење противпожарног пута и заштитног зеленог појаса
Минимално удаљење објеката на истој парцели је 1/2 висине објекта а мин 4,0m.
Спратност објеката
Максимално П+1;
Индекси
- индекс заузетости - максимално 50%;

- технолошке и саобраћајне површине - максимално 30%;
- зеленило - мин. 20%;

Уређење парцеле

Уређење и опремање грађевинске парцеле привређивања подразумева обезбеђење:
приступног пута;
водоснабдевања;
прикупљања и пречишћавања отпадних вода;
прикључка на електроенергетску и телекомуникациону мрежу;
манипулативног простора и паркинга за различите врсте возила;
посебне просторије са посудама за прикупљање отпада;
заштитног растојања од суседних парцела подизањем заштитног зеленог појаса ширине мин 3,0m у границама грађевинске парцеле, према суседним парцелама са стамбеном и другом наменом.
предвиђених мера заштите животне средине.

Саобраћајни приступ и паркирање

Приступи/улази у јединице привредног објекта морају бити одвојени од улаза у стамбени део објекта или организовани тако да не ометају коришћење стамбеног простора. Уколико јединица малог производног погона нема директан приступ на саобраћајницу, мора имати обезбеђен

- колски прилаз минималне ширине 3.50 m;
- паркирање за возила за обављање делатности привређивања на парцели уз обезбеђење манипулативног простора. Број паркинг места према нормативу за сваку делатност; технолошке површине, претоварно-манипулативне површине и паркинг површине за теретна возила -иза основног објекта.

Организација парцеле производног погона мора бити таква да не угрожава функционисање контактних парцела друге намене.

Својим изгледом, материјализацијом и волуменом објекат не сме да наруши архитектонски и урбанистички концепт окружења, односно не може бити изграђен као монтажни објекат или објекат изграђен од неквалитетних материјала.

Није дозвољено складиштење и депоновање материјала и робе (отпадни материјали, грађевински материјали, ауто-отпади и сл.) у отвореном простору на парцели/дворишту, већ се основни производни и пратећи процеси морају обављати у оквиру организованих делова објекта.

Реализација:

За реализацију објекта привређивања на стамбеним парцелама, ради се урбанистички пројекат а по потреби и процена утицаја на животну средину.

2. ТУРИЗАМ

Врста и намена објеката

Туристички објекти и комплекси у складу са Законом о туризму

Објекти намењени туризму могу бити:

- смештајни: хотели, мотели, кампуси и сл.;
- комерцијални: продајни објекти за снабдевање корисника туристичких зона и сл.;
- угоститељски: ресторани, кафеи, бензинске и ТНГ станице и сл.;
- рекреативни и спортски: отворени и затворени базени, игралишта итд.

Могуће пратеће намене: компатибилне услуге и јавне намене

Правила парцелације

Смештајни објекат:

Минимална величина парцеле 10,0ари, уз обезбеђење нормативног односа површине парцеле и смештајног капацитета - мин 80 m2/ лежају

Према просторним могућностима, парцела се формира (увећава или дели) првенствено у циљу прилагођавања правилима грађења и трансформације у вишу категорију објеката туризма.

Угоститељски објекат, површина парцеле - мин 4,0ара

Хоризонтална регулација
Грађевинска линија у односу на регулацију - према општим правилима
Удаљеност објекта од суседне парцеле - половина висине објекта, а не мање од 4,0 m
Међусобна удаљеност слободностојећих објеката је најмање половину висине вишег објекта.

Индекси
индекс заузетости мах 50%
зелене површине мин 30%.
Спратност објеката
Максимална спратност објеката П+1, за веће комплексе П+1+Пк,
Други објекти на парцели
Могућа је изградња више објеката основне и пратеће намене на парцели.
Дозвољена је изградња помоћних објеката у функцији основне намене (помоћни простор за огрев, одлагање смећа и сл.). иза основног објекта
Сви објекти морају бити стилски усклађени.
Приступ и смештај возила
Паркирање на парцели.
Нормативи за паркирање у складу са категоријом објекта према важећем Правилнику.
Правила за слободне и зелене површине на парцели
Објекат намењен туризму треба интегрисати са природним окружењем у коме се налази.
Обрада партера -природним материјалима
Реализација
за парцеле/ комплексе површине до 0,5ha – директно на основу Просторног плана
за парцеле/ комплексе површине преко 0,5ha – на основу урбанистичког пројекта
- за сложене програме и комплексе различитих намена где је потребно увођење јавних површина /саобраћајних и објеката комуналне инфраструктуре/ ради се план детаљне регулације
2.1. Куће за одмор
Реализују се директно на основу овог Просторног плана у зонама инициране градње овом врстом објеката, у зонама претежне намене становања ниских густина ван појасева државних путева.
Објекти не подразумевају пратећу намену
Објекти се граде као слободностојећи
Минимална површина новоформиране парцеле је 4,0ара.
Код препарцелације по дубини минимална ширина пролаза је 3,0 m
Минимална ширина грађевинске парцеле је 10,0 m;
Објекат се поставља
у односу на регулацију- према општим правилима
у односу на суседну парцелу – према правилима за породичне стамбене објекте
Индекс заузетости мах 30%
зеленило - мин. 50%;
Максимална спратност објеката је П+Пт
Примењује се традиционалан архитектонски стил градње.
Не постоји обавеза ограђивања парцела
Дозвољена је изградња помоћних објеката: радионице, гараже, оставе, партерни објекти, стаклене баште и сл. максимална површина 50m2.
Остало у свему према правилима за помоћне објекте

3.3. ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

Просторни план општине Лапово представља плански документ за подручје општине у њеним административним границама, и то за плански период до 2035. године. Просторни

план општине представља планski основ за израду урбанистичких планова и урбанистичких пројеката на територији општине, као и за директну примену правила уређења и грађења овог плана, на подручју за које није предвиђена даља планска разрада. Сви планski документи у даљем поступку планирања простора морају да буду усаглашени са Просторним планом општине и то у погледу: планских решења, правила уређења, грађења и заштите простора.

3.3.1. СПРОВОЂЕЊЕ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА И СМЕРНИЦЕ ЗА ИЗРАДУ ПЛАНСКИХ ДОКУМЕНАТА

I – спровођење Просторног плана ПРИМЕНОМ постојећих планских докумената

Спровођење Просторног плана општине Лапово вршиће се важећим Планом генералне регулације за грађевинско подручје општине Лапово - ПГР (Сл.гл.Општине Лапово бр.6/17), у границама грађевинског подручја, тј у деловима који нису у супротности са наменом површина из Просторног плана. Због рационализације грађевинског подручја насеља и умањења обухвата грађевинског подручја у односу на Просторни план из 2011. и у односу на ПГР, примена важећег ПГР-а односи само на зоне грађевинског подручја дефинисане овим Просторним планом.

II – СПРОВОЂЕЊЕ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА ИЗРАДОМ НОВИХ УРБАНИСТИЧКИХ ПЛАНОВА

Планови детаљне регулације, на основу ППО, радиће се:

- За туристички комплекс у зони еко туризма;
- За рекреативну зону, са плажом дуж реке Велике Мораве

према потреби и за остале зоне за које Закон прописује обавезну израду планских докумената (саобраћајне и инфраструктурне системе, нове зоне привређивања и сл.).

Обухват нових планова детаљне регулације приказан је оријентационо и дефинисаће се за сваку зону Одлуком о изради.

III – СПРОВОЂЕЊЕ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА ИЗРАДОМ УРБАНИСТИЧКО-ТЕХНИЧКИХ ДОКУМЕНАТА

урбанистички пројекти се обавезно раде за:

површине и објекте јавне намене (објекти високоградње, када је у питању нова изградња и урбанистичко-архитектонско обликовање локације)

пренамену парцела у компатибилне намене

за изградњу нових зона привређивања

све зоне за које се установи обавеза израде одговарајућих елабората заштите

Урбанистичким пројектом се може предвидети фазна реализација уз обезбеђење минималног степена комуналне опремљености, капацитета паркирања и услова и мера заштите у првој фази.

ПРОЈЕКТИ ПАРЦЕЛАЦИЈЕ И ПРЕПАРЦЕЛАЦИЈЕ раде се по потреби у складу са важећом законском регулативом.

Iv - СПРОВОЂЕЊЕ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА ДИРЕКТНО НА ОСНОВУ ПЛАНСКИХ РЕШЕЊА И ПРОПОЗИЦИЈА ОВОГ ПЛАНА:

Директна примена Правила уређења и Правила грађења овог Просторног плана могућа је ван грађевинског подручја насеља које је у обухвату ПГР, у свим зонама осим у зонама које су планиране за даљу планску разраду (II) и у случајевима када Закон прописује обавезну израду планских докумената

3.3.2. ПРИОРИТЕТНА ПЛАНСКА РЕШЕЊА И ПРОЈЕКТИ

Приоритетне активности на имплементацији Просторног плана утврђују се за прву етапу реализације планских решења до 2025. године, то јест до приспећа рока за преиспитивање планских решења.

Полазећи од планских концепција, циљева и решења Просторног плана општине Лапово, приоритетне активности јесу:

1. Заштита, уређење и развој природних система и ресурса:
- Хидрогеолошка истраживања резерви подземних вода за водоизвориште „Гаревина“ у Лапову.
Заштита и одрживо коришћење пољопривредног земљишта
поправљање аграрних карактеристика обрадивог земљишта након детаљних истраживања;
прилагођено диференцијално узгајање биљака, са приоритетним пошумљавањем земљишта ниске бонитетске класе и са нагибом већим од 200, односно подршци узгајању воћарства и виноградарства;
спровођење антиерозивних мера и радова,
стимулативним мерама из разних фондова, образовањем земљорадника и применом савремних стандарда у пољопривреди укоренити органску пољопривреду која ће имати бренд производ без конкуренције на тржишту;
обезбедити санитацију објеката у зонама заштите изворишта спровести као неопходну меру у прироритетној заштити водног земљишта и изворишта водоснабдевања,
обезбедити ресурсну ренту за пољопривредна домаћинства која не могу да се баве традиционалном пољопривредном производњом у зонама заштите изворишта.
Заштита и одрживо коришћење шума
повећати степен пошумљености, пошумљавањем према приоритетима и на основу програма газденских јединица;
пошумљавање терена под нагибом, ерозионих терена и земљишта слабије бонитетске структуре;
унапређење стања храстових шума;
обезбеђивање сталне и адекватне неге – сече ради прореда, лечење и сл.;
утврђивање стања дивљачи – картирањем биотопа угрожених врста и ловишта;
ревизија и спровођење ловних основа ловишта и годишњих планова ловишта ″Каменица″ према карти биотопа;
ревизија и спровођење планова рибарења средњорочних и дугоричних у циљу унапређења стања рибљег фонда а посебно угрожених врста рибе у рекама;
Заштита и одрживо коришћење вода
регулација бујичних токова према приоритетима и чишћење обала,
успоставити одбрамбени система одбране од поплава према плану управљања сливног подручја;
спровести антиерозионе мере у функцији заштите водног земљишта, према приоритетима;
утврђивање и овера резерви подземних вода за сва јавна изворишта
успостављање осматрачке мреже подземних вода
Минералне сировине
извођење истражних радова ради процене резерви метала и неметала у циљу њиховог даљег експлоатисања (израда техничко аналитичке документације и истражних радова);
извршити санцију и рекултивацију копова;
санација и рекултивација морају бити спроведене према условима из техничко - урбанистичке документације;
2. Просторни развој, дистрибуција становништва и
мрежа насеља и јавних служби
Становништво
Задржавање младог становништва на руралном подручју општине
Израда и реализација програма запошљавања и самозапошљавања радно способног и женског дела популације у сектору: индустрије, МСП, туризма, услуга, заштити животне средине и водопривреди.

Израда и реализација посебног сегмента за обезбеђење допунских извора прихода породичним газдинствима у склопу програма запошљавања, интегралног руралног развоја и развоја микро-бизниса.
Организовање програма доживотног учења, стицања нових знања и вештина и других облика образовања одраслих.
Мрежа центара
Израда и почетак реализације програма ревитализације, инфраструктурног опремања и уређења простора ван Главног насељског центра.
Развој одрживе мреже услуга и објеката јавних служби
Реконструкција објеката образовања, подизање квалитета образовног процеса, опремање и увођење напреднијих техника рада, стварање услова за нове програме у основним школама
Увођење нових смерова у средње образовање у складу са потребама Лапова.
Подизање нивоа квалитета, опремљености и организације активности пружања услуга у области примарне здравствене заштите
Изградња објеката дечјих вртића у локалним центрима
Организовање припремне предшколске наставе у објектима дечјих вртића и основних школа да би се остварио обухват од 100% контигента деце узраста 5,5-6,5 година
Развој и организација пружања мреже услуга интегралне социјалне заштите, приоритетно за најосетљивије групе корисника. Организовање дневних центара. Развој услуга мобилних служби проширене социјалне заштите (пројекат помоћи у кући старима, немоћнима и инвалидима).
Развој локалних установа културе, локалних програма културе и понуде културних активности.
Развој спортских клубова и употпуњавање мреже спортско-рекреативних објеката.
Прилагођавање објеката јавне намене за несметано кретање деце, старих, хендикепираних и инвалидних лица
Реконструкција и опремање зграде општинске управе уз унапређење рада
Развој сервиса и управе
Комунални објекти
Изградња објеката за смештај Ватрогасно спасилачке јединице (ВСЈ)
адекватно опремање и уређење гробаља;
изградња прихватног центра за анимални отпад;
изградња и опремање вишенаменске комуналне зоне - дистибутивног центра, поред аутопута (сточна и кванташка пијаца и ветеринарска станица)
формирање нових зелених пијаца у оквиру локалних центара;
3. Просторни развој и дистрибуција привредних делатности
Индустрија и МСП
- Изградња оперативно-услужног центра Лапово
- Изградња маркета у комплексу предузећа «Lidl”
- Изградња фабрике бетона
- Изградња царинског терминала у склопу комуналне зоне
развијати инвестиционе потенцијале општине Лапово путем унапређења економске инфраструктуре и стварањем ефикасних комуналних система;
доношење планских докумената (ПДР за нове радне зоне);
убрзати (подстаћи) развој сектора МСП промоцијом предузетништва и стварањем ефикасних локалних система за подршку;
Пољопривреда
доношење Стратегије развоја пољопривреде;
обука пољопривредника;
заштита производа са географским пореклом и формирање брендова;
формирање задруга и струковних удружења пољопривредних произвођача;
доношење одговарајућих докумената из области пољопривреде (програм заштите, уређења и коришћења пољопривредног земљишта, програме наводњавања;

унапређење примарне производње (хемијско педолошка анализа земљишта у области воћарства и виноградарства, развој органске повртарске производње у појасу језера, унапређење генетске основе говеда);
Туризам
- Уређење Еко туристичке зоне у западном делу општине (израда планске и техничке документације)
- израда Стратегије развоја туризма општине Лапово;
- осавремењавање постојећих и изградња нових туристичких капацитета. Израда и постављање туристичке сигнализације. Уређење пешачких стаза дуж река;
- унапредити туристичку понуду из области сеоског, спортског, рекреативног, излетничког, ловног и риболовног туризма;
Просторни развој саобраћаја и инфраструктурних система
и повезивање са регионалним инфраструктурним мрежама
Саобраћајна инфраструктура
Као приоритет у развоју саобраћајне инфраструктуре у наредном периоду неопходно је унапредити безбедност саобраћаја на мрежи (посебно у централним зонама насеља: Главни насељски центар, локални центри и на правцима њиховог повезивања), а потом и капацитет и техничко-експлоатационе карактеристике мреже што ће утицати на побољшање нивоа услуге и створити предуслове (израда планске и техничке документације) за надградњу постојеће саобраћајне инфраструктуре. Да би се реализовало напред наведено првенствено је неопходно спровести следеће активности:
Реконструкција петљи „Лапово“ и „Баточина“
Ревитализација и модернизација пруге Лапово – Крагујевац – Краљево – Ђенерал Јанковић.
реконструкција и изградња државног пута I Б реда 24 у границама плана, односно у зони укрштања са државним , првенствено у погледу промене регулационих профила (проширења коловозних површина, додавања саобраћајних површина за друге видове саобраћаја, проширења за стајалишта јавног превоза...);
појачано одржавање, рехабилитација и реконструкција раскрсница државног пута II Б реда 158 у границама просторног плана уз проширење коловоза, изградњу недостајућих саобраћајних површина за пешачки/бициклистички саобраћај, комплетирање објеката за прихватање и каналисање атмосферских вода и др.;
израда пројектне документације и изградња денивелисаних укрштања са железничким пругама на правцу ул. Вука Караџића и државног пута II Б реда 158;
дефинисање методологије вредновања и рангирања као и реконструкција и/или изградња општинских и некатегорисаних путева према утврђеним приоритетима на бази усвојеног вредновања;
израда пројектне документације и изградња планираних саобраћајница у северозападном делу планског подручја и полупрстена као алтернативног правца државном путу II Б реда 158 у циљу диференцирања транзитних и локалних токова саобраћаја и омогућавања приступа планираним садржајима;
израда пројектне документације и изградња планиране уличне мреже у радним зонама фазно у складу са динамиком реализације зона.
Водопривредна инфраструктура
Водоснабдевање
наставак изградње магистралног цевовода;
изградња резервоара P4 (2.000 m3);
почетак изградње постројења за припрему воде за пиће;
Одвођење отпадних вода
изградња главног градског фекалног колектора;
почетак радова на изградњи постројења за пречишћавање отпадних вода;
Регулација водотокова

Израда техничке документације за регулацију Липарског потока у зони главног градског фекалног колектора;
Термоенергетска ифраструктура
- изградња соларне електране
- уређење простора за изградњу нових соларних електрана
- даља изградња дистрибутивне мреже гасовода и наставак прикључења потрошача на ову инфраструктурну мрежу;
- промовисање и интезивирање коришћења нових и обновљивих извора енергије, нарочито ветрогенератора;
Електроенергетска инфраструктура
- реконструкција далековода 35kV;
- наставак реконструкције далековода 10kV;
- модернизација инсталације јавног осветљења;
- модернизација и повећање капацитета постојећих електроенергетских објеката;
- изградња нових електро-енергетских објеката у складу са исказаним потребама;
Телекомуникациона инфраструктура
- изградња модерне приступне мреже засноване на оптичким кабловима и мултисервисним приступним чворовима;
- примена нових телекомуникационих технологија заснованих на бежичном преносу података;
- развој система за ретко насељена подручја;
5. Заштита животне средине, природних вредности, предела и биодиверзитета
израда и спровођење плана заштите и управљања квалитетом ваздуха, воде и земљишта;
дефинисање система мониторинга квалитета ваздуха, воде и земљишта на подручју општине;
израда и доношење ЛЕАП-а, односно програма заштите животне средине;
израда и спровођење плана заштите од буке по зонама и појасевима с различитим оптерећењем буком;
пошумљавање еродобилних и других земљишта најслабијег производног потенцијала и предузимању других мера заштите од ерозије на основу Плана за проглашење ерозионих подручја и редоследа приоритета;
израда и реализације пројеката санације клизишта на подручју општине;
спровођење гасне топлификације;
формирање заштитног зеленила дуж државних путева и других саобраћајница, водотокова и дуж зона и објеката који емитују загађење;
Заштита, презентација и контролисано коришћење културних добара
Рекогносцирање терена и израда студија заштите споменичког наслеђа са предлогом одлуке о проглашењу просторне културно – историјске целине Лапово-железнички чвор
унапређење уређења и презентације споменика културе и њихово интегрисање у туристичку понуду општине
спровођење категоризације и мера заштите за евидентирана непокретна културна добра и валоризовано грађевинско наслеђе;
израда и спровођење програма археолошких истраживања целокупне територије општине и категоризације највреднијих и угрожених археолошких локалитета, као и локалитета који могу да се интегришу у туристички понуду општине;
7. Заштита од елементарних непогода и других несрећа
доношење План заштите и спасавања у ванредним ситуацијама;
регулација водотокова;
спровођење антиерозионих мера и радова у сливовима;
израда катастра клизишта за целу територију општине;
урадити карту сеизмичке микрорејонизације за целу територију просторног плана;
доношење Плана заштите од пожара и редовно спровођењњ превентивних мера заштите од пожара;

3.3.3. МЕРЕ ЗА ПОДСТИЦАЊЕ РАВНОМЕРНОГ РЕГИОНАЛНОГ РАЗВОЈА И КООПЕРАЦИЈЕ СА СУСЕДНИМ ЈЕДИНИЦАМА ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ

Повољан географски и саобраћајни положај омогућује интегрално повезивање насеља Лапово и успостављање међуопштинских и међурегионалних функцијских односа и веза са суседним центрима у окружењу и шире, што омогућава активирање потенцијала Општине.
Јавни и приватни сектор насеља и општине Лапово остваривaће континуалну сарадњу на јачању веза са суседним општинама и на развоју регионалних веза у оквиру функционалног урбаног подручја (ФУП) националног значаја, па можда, у неком тренутку, и међународног значаја, односно на функционалним подручјима Шумадијске области (НСТЈ-3 ниво) и региона "Шумадија и Западна Србија" (НСТЈ-2 ниво), приоритетно у процесу припреме и реализације планова, програма и пројеката у домену:
модернизације, реконструкције и изградње саобраћајне инфраструктуре државних путева који повезују Лапово са суседним општинама;
јачања привредних веза у оквиру функционалног подручја;
интензивирања функционалне и инфраструктурне везе;
заједничког одржавања, развоја и унапређења инфраструктурних система;
развоја комплементарних делатности и дефинисања компатибилних садржаја, ради заједничког наступања на тржишту;
повезивања туристичких потенцијала и капацитета општина, повезивања туристичко рекреативних зона у циљу заједничке понуде; сарадња Туристичке организације са организацијама суседних општина, региона и Републике;
успостављања социолошких, социјалних и културолошких веза;
размене искустава у реализацији истих или сличних програма;
формирања заједничког мониторинга за праћење коришћења и заштите животне средине;
координације програма заштите, унапређења природне и животне средине, природних и културних вредности и специфичности територије као и формирања заједничких културних програма;
координације и сарадње у области заштите од елементарних и дугих непогода;

3.3.4. УЧЕСНИЦИ У ИМПЛЕМЕНТАЦИЈИ

Кључни учесници у спровођењу Просторног плана су, у складу са својим надлежностима и делокругом рада:
органи управљања општине Лапово и општинска управа;
републички ресорни органи и фондови;
републичка и општинска јавна предузећа;
јавне установе и посебне организације;
Привредна комора Србије и привредна комора у Крагујевцу;
регионалне и локалне пословне асоцијације;
домаће и стране банке;
заинтересовани пословни субјекти;
цивилни сектор (невладине организације); и
становништво општине Лапово;
Кључни учесници на републичком нивоу управљања су:
министарства са одговарајућим управама, дирекцијама и агенцијама за послове пољопривреде, шумарства, водопривреде, рударства, саобраћаја, енергетике, телекомуникација, привредног и регионалног развоја, туризма, услуга, просвете, здравствене заштите, социјалне заштите, културе, спорта, изградње објеката и заштите животне средине;

јавна предузећа надлежна за послове водопривреде, електропривреде, шумарства, државне путеве, железничке пруге и телекомуникације;
заводи надлежни за заштиту природе и споменика културе и други републички ресорни органи, организације, агенције и фондови.

Кључни учесници на регионалном нивоу управљања су
регионална и привредна комора у Крагујевцу;
различите агенције, фондови и пословне асоцијације у Лапову и Крагујевцу;
Кључни учесници на локалном нивоу управљања су:
органи општине Лапово и суседних општина;
општинска јавна комунална предузећа, дирекције, агенције, фондови, јавне установе на подручју насеља Лапово;
Поред наведених учесника неопходно је анимирати и организовати учешће других актера у спровођењу овог просторног плана, у првом реду пословне (привредне) субјекте, пословне асоцијације, невладине организације, удружења грађана и становништво општине Лапово;

3.3.5. МЕРЕ И ИНСТРУМЕНТИ ЗА ИМПЛЕМЕНТАЦИЈУ

Ефикасност спровођења Просторног плана условљена је обезбеђењем координације предвиђених активности и различитих учесника. Полази се од искустава земаља ЕУ да се успешна координација може обезбедити применом мултисекторског приступа - комбинације мера и инструмената различитих политика према тематским областима и проблемима који се планом решавају, као и успостављањем институционално-организационих аранжмана и партнерства на различитим релацијама (јавни - приватни сектор, јавне - независне институције, ниво управљања - јавност и др.).
Основне мере и инструменти различитих политика за имплементацију решења Просторног плана за период до 2025. године базирани су на постојећем систему управљања у Србији, Мере и инструменти за имплементацију Просторног плана отворени су за усклађивање са променама система управљања и планирања у Србији у току спровођења овог плана.
Ради спровођења Просторног плана, Скупштина општине Лапово покренуће, преко својих представника код надлежних републичких органа, измене и иновацију одговарајућих прописа, норми и активности у вези са мерама и инструментима политика.
Основне мере и инструменти политике заштите и коришћења пољопривредног земљишта и развоја пољопривреде јесу:
- коришћење бесповратних средстава буџетске подршке Републике за реализацију пројеката развоја пољопривреде од стране регистрованих пољопривредних газдинстава за укрупњавање и консолидацију земљишних поседа, пошумљавање и затрављивање ерозијом угрожених подручја, промовисање и заштиту локалних производа и развој органске производње.
- обезбеђење услова да се преко банкарског система користе повољни краткорочни и дугорочни кредити за инвестирање у:
програме уређења пољопривредно-шумског земљишта на подручју општине
програме развоја органске производње,.
- обезбеђење пореских стимулација - смањење пореза на пренос апсолутних права коришћења непокретности при куповини пољопривредног земљишта и напуштених стамбених и економских објеката, ослобађање од пореза на закуп пољопривредног земљишта и сл; као и дестимулације - временски прогресивно повећање пореза власницима који не обрађују, односно не користе пољопривредно земљиште у складу са законом и решењима овог просторног плана.
Основне мере и инструменти политике заштите и коришћења шума, развоја шумарства и ловства јесу:
- удруживање средстава јавних предузећа и јавних прихода општине Лапово у области шумарства и водопривреде с приватним сектором за финансирање:

унапређења стања постојећих шума, повећање степена шумовитости и реализацију биолошких антиерозионих радова - Јавно предузеће за газдовање шумама „Србијашуме” и приватни шумовласници у општини;
пошумљавања и одржавања шума - Општинска управа и приватни шумовласници у општини;
заштите и очувања природних добара и биодиверзитета - Министарство и фонд за заштиту животне средине, стараоци природних добара, власници непокретности и невладине организације;
рекреативног опремања и одржавања шуме у функционално оптималнијем стању - Министарство економије и регионалног развоја, општинска управа и заинтересовани пословни субјекти/инвеститори туристичко-рекреативне инфраструктуре.
- обезбеђење средстава корисника ловишта за улагања у заштиту, производњу и узгој дивљачи.

Основне мере и инструменти политике заштите и коришћења вода и развоја водопривреде јесу:
- свођење губитака у мрежи на мање од 20%, односно оптимално до 15% и успостављање поузданог мерног система (са водомерима који региструју потрошњу сваког корисника) и мониторинг система (са мерењем протока у свим гранама система, регистровањем водних биланса регистроване и нерегистроване потрошње и контролом свих кључних тачака у мрежи), ради обезбеђења потпуне хидрауличке осмотривости система.
- усклађивање продајне цене воде са стварним трошковима просте репродукције система, трошковима заштите изворишта и покрићем дела трошкова проширене репродукције (око 30%) за даљи развој система; напоредо са доношењем и применом пакета мера за рационализацију потрошње воде и заштиту вода од загађивања - успостављањем реалне висине накнада за коришћење воде и упуштање употребљене воде и др., у складу са законом и Стратегијом дугорочног развоја водопривреде Републике Србије.
- обезбеђење средстава јавних прихода Републике Србије и општине Лапово у области водопривреде и заштите животне средине, као и конкурисање за коришћење средстава предприступног инструмента ЕУ и донација за финансирање заштите изворишта воде, развој локалних водовода и канализационе мреже, пречишћавање отпадних вода општинског центра и санитацију насеља на периферном делу.

Основне мере и инструменти политике развоја и размештаја индустрије и МСП јесу:
развој локалног финансијског и банкарског система и интензивније коришћење текућих подстицајних мера за развој приватног предузетништва.
предузимање низа подстицајних мера на општинском нивоу у поспешивању развоја приватног предузетништва (пореске олакшице, обезбеђивање локација, стимулативне мере комуналне политике и политике цена грађевинског земљишта, организовање обуке и курсева за заинтересоване предузетнике и друге мере).
обезбеђење услова за привлачење инвестиција (домаћих и страних) - банкарских кредита, финансијских зајмова, стратешких партнера и инвеститора (уз повољну локалну регулативу); стварање активне, стабилне и сигурне климе за инвестиције и налажење стратешких партнера за реструктурирање великих система.
прилагођавање органа управљања општине, уз подршку регионалне привредне коморе у Крагујевцу, улози централног планера/координатора и контролора економског развоја, доносиоца главних стратегија, политика и регулација, затим јавних предузећа улози јавних сервиса за развој привреде, уз смањење управног апарата и ефикасније администрирање.
обезбеђење координације, мониторинга и управљања привредним развојем на општинском и регионалном нивоу кроз оснивање и сарадњу општинских и регионалних канцеларија;
подршка самозапошљавању и развоју МСП, развој сарадње јавног и приватног сектора;
контактирање потенцијалних финансијера (државни фондови и агенције, локални привредници и предузетници и инострани стратешки партнери за финансирање атрактивних пројеката од интереса за локалне заједнице и суседне општине); организација израде потребне планске и техничке документације и истраживања, програма, пројекција и

бизнис планова који ће конкурисати за средства различитих фондова, као што су НИП, СИЕПА, укључујући и средства предприступног инструмента ИПА Европске уније и европских институција (Европска банка за обнову и развој - ЕБРД, Европска агенција за реконструкцију - ЕАР, и др); ефикасно руковођење буџетом локалне заједнице, локалним економским развојем, инвестицијама у развојне пројекте, интересним повезивањем локалних заједница на регионалном и националном нивоу.
Основне мере и инструменти политике развоја туризма јесу:
обезбеђење средстава из буџета Републике Србије преко Министарства економије и регионалног развоја, агенција и фондова (за развој туризма, за развој и др), јавних прихода општине у области туризма и приватног сектора, уз конкурисање општине за коришћење средстава предприступног инструмента ИПА Европске уније (у оквиру компоненте 3 и 5), за припрему и спровођење програма развоја туризма и комплементарних делатности, изградње туристичке инфраструктуре и уређења простора.
интензивнији развој маркетиншких активности за организацију туристичке понуде и презентацију свих туристичких активности и садржаја, а нарочито тематских итинерера намењеним различитим циљним групама туриста - еко туризам, спортско-рекреативни, транзитни и други садржаји и активности у простору општине и суседних општина.
обезбеђење средстава из буџета Републике Србије преко Министарства економије и регионалног развоја и фондова (за развој туризма, заштиту животне средине и др) и из јавних прихода општине, приватног сектора и невладиних организација за реализацију програма едукације локалног становништва и њиховог укључивања у туристичку понуду домаћинског туризма и друге туристичке програме на простору локалне заједнице.
Основне мере и инструменти политика развоја линијских и комуналних инфраструктурних система јесу:
- удруживање средстава за развој државних путева из буџета Републике Србије, средстава Јавног предузећа „Путеви Србије" и кредитних средстава међународних асоцијација и Европске банке за реконструкцију и развој.
- обезбеђење средстава из јавних прихода општине, уз партиципацију Јавног предузећа „Путеви Србије" за реконструкцију планираних општинских путева.
- обезбеђење средстава из буџета Републике Србије преко министарства надлежног за енергетику и средстава Јавног предузећа „Електропривреда Србије" у реконструкцију постојеће и изградњу планиране дистрибутивне мреже и електроенергетских објеката на подручју општине.
- обезбеђење средстава из буџета Републике Србије преко министарстава надлежних за енергетику, рударство и животну средину, средстава агенција (за енергетску ефикасност), фондова (за заштиту животне средине) и средстава приватног сектора за истраживање и комерцијално коришћење локалних, обновљивих и нових извора енергије, као аутономних система за задовољавање одређених локалних енергетских потреба (у домаћинствима, пољопривреди и комерцијалним делатностима), као и подстицајних и кредитних средстава за улагања у енергетски штедљивију изградњу и коришћење објеката и нове енергетски ефикасније и еколошки прихватљивије технологије.
- обезбеђење средстава Јавног предузећа „Србијагас", у складу са законом, Стратегијом развоја енергетике Републике Србије до 2015. године и Националним акционим планом гасификације, за развој система снабдевања општине природним гасом.
- обезбеђење средстава телекомуникационих оператера с лиценцом, као и Јавног предузећа „Пошта Србије" за реализацију планираних активности на телекомуникацијама и поштанском саобраћају,
- обезбеђење средстава јавних прихода општине и приватног сектора, уз конкурисање за коришћење средстава предприступног инструмента ИПА Европске уније (у оквиру компоненте 5) и донација за развој локалне инфраструктуре (општинских путева, водовода, канализације и санитарно безбедног третмана отпадних вода,
- обезбеђење средстава из буџета Републике Србије преко надлежних министарстава, агенција (за заштиту животне средине и др) и фондова (за заштиту животне средине),

јавних прихода општине и приватног сектора, уз конкурисање општине за коришћење средстава предприступног инструмента ИПА Европске уније (у оквиру компоненте 3), Европске банке за обнову и развој-ЕБРД, Светске банке за инвестиционе програме и других кредитних и средстава из донација, за развој система управљања комуналним отпадом.
- обезбеђење средстава из буџета Републике Србије преко министарстава надлежних за енергетику и животну средину, агенција (за енергетску ефикасност) и фондова (за заштиту животне средине) и из јавних прихода општине за реализацију програма информисања и едукације становништва о могућностима и ефектима штедње и рационалне потрошње и супституције енергије и руралне санитације насеља.
Основне мере и инструменти политика заштите животне средине, природних и непокретних културних добара јесу:
- оснивање општинског фонда за заштиту животне средине.
- обезбеђење средстава из буџета Републике Србије преко Министарства надлежног за животну средину и просторно планирања и Фонда за заштиту животне средине и из јавних прихода општине Лапово за реализацију предвиђених програма заштите животне средине, информисања и едукације становништва о могућностима и ефектима унапређења квалитета животне средине и за узимање активног учешћа у процесу доношења одлука од значаја за животну средину, нарочито у одлучивању о стратешкој процени утицаја планова и процени утицаја пројеката на животну средину.
- обезбеђење средстава из буџета Републике Србије преко министарстава надлежних за животну средину и културу, јавних прихода општине Лапово, средстава приватног сектора и донација за спровођење заштите природних и непокретних културних добара.
Овај Пречишћени текст Плана ступа на снагу осмог (8) дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Општине Лапово“.

СКУПШТИНА ОПШТИНЕ ЛАПОВО
Број: 020-206/22-I-04

Председник
Скупштине Општине Лапово

Мирела Раденковић